

5/2

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Kolman raportti no 45
Parisi

9/1 1931.

Parisissa tammikuun 10 p:nä 1931.

N:o

76-21

ULKOAS	
N:o	3 / 100 ke: : 31
14/2.31	
5	06

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille rap-
porttini N:o 115, joka sisältää:

Sekalaista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

x) Ranskan lehdet Suomen oloista
Steezin uusi hallitus ja Oustric-skandaali.
Eläkeministeri Dormann
Englannin ulkoministeriön siirtämiseen
Corrigion mitkä Roomaan ja
laivastokysymys
Ranskan ja Italian suhteet ja varustuseuimet rajalla
Ranskan ja Venäjän suhteet m. m. Kauppa-asioissa ja take-
vuoitointi Venäjän kauppaedustuksessa.
Ranskan Kauppasuhdet Espanjassa ja viinin rekoiitus-
Toimenpiteet viljan suojelemissa. Kieltö.
Puittavara-ainthuonin rajoitus

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri H. J. PROCOPE,

Helsinki.

Avenol tutustunassa mielipiteihin Eurooppa-kokouksesta
Joffren hautajaiset ja ulkomaisten edustus
Saksan Hoersch Versaillesin rauhan tarkistuksesta.

3/100/2021		
14/1.31	2	LE
FINNA	UASIO	ALIA
5.06.		

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 115.

Parisissa tammikuun 9 p:nä 1931.

Sekalaista.

Suomen oloista ovat Ranskan lehdet Eduskunnan tunnetun kommunistilain jälkeen erinomaisen vähän kirjoittaneet. Yleinen käsitys lehtien toimituksissa, kuten myöskin, minkä äskettäin saatoin todeta, tšekäläisessä ulkoministeriössä, on se että olemme sivuuttaneet pahimmat karit ja että kehitys kulkee rauhallisempia oloja kohti. En ole liioin katsunut tarpeelliseksi täällä erikoisesti alleviivata tulevan presidentinvaalin Suomessa aikaansaamaa hermostuneisuutta, koska sellainen turhan päiten olisi täällä voinut ylläpitää käsitystä sisäisten olojemme epävakaisuudesta. Presidentinvaalin tuloksen selittäminen täällä on sen ajan huoli.

x

x

x

Steegin uusi hallitus pelaa varsin uhkarohkeata peliä. Joulun ja uudenvuoden välillä oli Oustric-skandaalin johdosta asetettu parlamenttaarinen tutkimuslautakunta pakotettu lykkäämään työnsä uudenvuoden jälkeen pääasiallisesti siitä syystä että hallituksen puolelta alettiin tehdä vaikeuksia lautakunnan vaatimien asiakirjojen antamisesta sen käytettäväksi. On kuvaavaa että vasemmisto, joka niin tiukasti vaati Tardieutä suostumaan tämän lautakunnan asettamiseen, nyt, kun sen työn tulokset alkavat käydä vasemmistopoliitikoille yhä epämiellyttävämmäksi, rupeaa väheksymään lautakunnan työn merkitystä. Pari päivää sitten hallituksella oli nelituntinen kokous - mikä on erinomaisen harvinaista Ranskan hallitusten historiassa rauhan aikana. Kokouksessa ei keskusteltu muusta kuin siitä olisiko annettava lautakunnan käytettäväksi kaikki ne asiakirjat, joita se oli pyytänyt. Päätös tuli kuitenkin myönteiseksi, ja niinpä eilen lautakunta aloitti kuulustelunsa useiden asiakirjojen pohjalla. Eilispäivän kuluessa tuli ilmi uutta aineistoa, joka pahasti kompromettoi vasemmistolehden Volonté'n päätoimittajan Dubarry'n. Myös Péret'tä raskauttavia uusia todistuksia annettiin.

Oustric-jutun yhteydessä on myöskin näinä päivinä vangittu Martiniquen ent. sosialistinen kamari-edustaja hänelle uskottujen varojen väärinkäyttämistä.

Nämä seikat eivät ole suinkaan parantaneet uuden hallituksen asemaa. Suurta huomiota on herättä-

nyt myöskin se että Steegin hallitus nyt jo on toimeenpannut suuren prefekti- ja aliprefektinimitys-sarjan, joka lehdissä täyttää melkein kokonaisen palstan. Kun tietää, mistä aikaisemmin olen raportoinut, miten suuri prefektien sisäpoliittinen merkitys on, ja ottamalla huomioon Tardieun kannan näihin kysymyksiin nähden, ei pääse siitä vaikutelmas- ta että Steeg, peläten hallituksensa kohtaloa, on tahtonut vakuuttautua ainakin eräiden prefektuurien täyttämistä omilla miehillään niinkauankuin hän on hallituksessa.

Hallituksen arvonantoa ei myöskään lisää se että eläkeministeriksi nyttemmin on nimitetty edus- mies Dormann, joka äänesti luottamuslausetta vastaan Steegin hallituksen esittäytyessä Kamarille! Sellai- set poliittiset akrobaatit eivät ole hallitukselle koristukseksi. Ja Steegille epämieluisia huomiota on lopuksi herättänyt sekin että hän on viraltapannut Sûreté Générale'in tähänastisen johtajan Roquère'in ja hänen tilalleen asettanut oman miehensä Thomé'n. Onpa puhuttu Chiappe'in, tunnetun poliisiprefektin, siirtämisestä muuhun toimeen, mutta tälle tiedolle ei ainakaan vielä ole tullut vahvistusta.

x

x

x

Joulun alla kertoivat lehdet laajasti Englan- nin ulkoministeriön virkamiehen, herra Craigie'in mat-

kasta Roomaan, jossa tämä olisi tehnyt uuden yrityksen saadakseen Grandin taipumaan uusiin neuvotteluihin Ranskan kanssa laivastokysymyksestä. Kotimatallaan pysähtyi Craigie päiväksi Parisiin, missä hän tapasi asianomaisia korkeita henkilöitä. On vaikea sanoa mikä Craigien matkan pääasiallinen tarkoitus oli. On puhuttu uudesta ehdotuksesta pienempiin risteilijöihin y.m. nähdessä, jota hän olisi koettanut suositella Roomassa ja Parisissa. Tuntuu kuitenkin luonnollisemmalta olettaa, että Craigien matka oli yhteydessä seuraavan tärkeän kysymyksen kanssa.

Kuten muistettaneen lupasi kesällä Briand juhlallisesti ettei viime vuoden loppuun mennessä ainoatakaan uutta sotalaivaa jantaisi rakenteelle Ranskassa, jollei sitä ennen Ranskan ja Italian välillä lopullista sopimusta laivastoasiasta olisi aikaansaatu. Olen aikaisemmin kertonut ranskalaisen yleisen mielipiteen olleen vähemmän tyytyväisen tähän Briandin edesottamiseen peläten että, koska ei ollut suuriakaan toiveita mahdollisten neuvottelujen vievän positiiviseen tulokseen ennen vuoden loppua, Ranskan ulkoasiainjohto joutuisi vaikeaan asemaan vuoden vaihteessa, jos se tulisi pakotetuksi, kuten todennäköistä oli, olemaan uudistamatta tätä lupaus- ta. Luulisin että Craigien matka tarkoitti tämän lupauksen molemminpuolista pidentämistä, koska kilpavarustusten uudistuminen ajanpitkään voisi pakottaa Englannin turvautumaan Lontoossa tekemäänsä reserviin

tämän tapauksen varalta, s.o. itse ryhtymään uusiin laivarakennuksiin pysyäkseen varsinkin Välimerellä Ranskan ja Italian tasalla, mistä taas aiheutuisi Englannin ja Amerikan välisen sopimuksen rikkoutuminen.

Ranskan ja Italian välisissä suhteissa ei tietääkseni kuitenkaan ole tapahtunut muuta muutosta kuin että sanomalehtien kieli molemmiin puolin näkyy jonkun verran rauhoittuneen. Mussolinin uuden vuodenpuhe Amerikan kansalle sisälsi uusiakin ääniä, ja Ranskan lehdistö on yksimielisesti ylistänyt Italian ilmalaivaston suurta yrittystä Atlantin poikki. Käsitykseni on kuitenkin että Briandin käy mahdottomaksi uudistaa kesäistä aselepolupaus-taan, katsoen siihen että sen uudistus hiljakselleen voisi johtaa Italian toivomaan pariteettiin, varsinkin ottamalla huomioon että Italia viime kuuluneena vuonna on laskenut vesille suuren joukon uusia laivoja ja täksi vuodeksi suunnittelee m.m. 22 suuren vedenalaisen valmistamista. Näissä olosuhteissa ei ole siis, sen pahempi, todettavissa mitään oleellista valopilkkaa molempien maiden välisissä suhteissa ja Craigien matkasta ei ole toistaiseksi kuulunutkaan positiivisia seurauksia.

Haluan tässä yhteydessä sivumennen mainita että oleskellessani marraskuussa lomalla Italian ja Ranskan rajalla Välimeren rannalla minulla oli tilaisuus pitkillä kävelymatkoilla ja vuoristoretkillä

todeta miten molemmin puolin varustuksia on täyden-
netty. Mainitsen vain pari esimerkkiä. Ranskan puo-
lella hallitsee koko seutua korkea vuori Mont Agel.
Sen toistatuhatta metrin korkeudella oleva litteä
huippu on nyttemmin aseistettu kaikilla tekniikan
viimeaikaisilla saavutuksilla. Yksin tälle kohtaa on
sijoitettu noin 3000 kannunaa. - Ranskalaiset eivät
ole pidentäneet tunnettua Corniche-nimistä, pitkin
rannikkoa vuorissa kulkevaa tietä rajalle asti, vaan
jättäneet tahallaan noin peninkulman pituisen väli-
matkan rakentamatta. Sensijaan ovat italialaiset es-
kettäin rajan toisella puolen leventäneet Gemuaan
vievää tietä uskomattoman leveäksi autotieksi, joka
hyvin on kaksi kertaa leveämpi kuin vastaavat tiet
Ranskan puolella. (Huvittavana yksityisseikkana mainit-
takoon että italialaiset ovat koko tämän kymmeniä
peninkulmia pitkän tien koristaneet kukkaistutuksilla
molemmin puolin tietä.) Kuvaavaa on että Italian
puolella rajaa ei näy tänä vuonna ainoatakaan mus-
tapaitaa. Niiden aikaisempi häiritsevä läsnäolo oli
ilmeisesti karkoittanut matkailijat. Sotaväkeä ei näy
Ranskan puolella lainkaan, Italian puolella sensijaan
runsaasti. Lopuksi mainitsen kuvaavasti nykyisille
oloille että vaikka elämä Italian puolella on jos-
sain määrin halvempaa kuin Ranskan puolella, kaikki
sikääläiset italialaiset kylpypaikat olivat työpöyhjät,
kun sensijaan Ranskan puolella vilisi matkailijoita
tähänkin vuodenaikaan. Lyhytaikainenkaan matkustaja ei

voinut olla kiinnittämättä huomiota Italian puolella vallitsevaan raskaaseen mielialaan, joka monessa suhteessa tuli näkyviin, kun sitä vastoin Ranskan puolella elämä pulppuili kuten aina.

x x

x

Ranskan ja Venäjän suhteet eivät ole lämmenneet. Lehdet tekevät seikkaperäisesti selkoa Molotoffin äskeisen puheen siitä osasta jossa tämä syyttää Ranskaa ranskalais-venäläisten kauppasuhteiden vaikeuttamisesta. Lehdistö ottaa kuitenkin asian rauhallisesti, eikä ole huomannut mitään kommentaareja siihen liittyneen.^{x)}

Huomiota on herättänyt Venäjän tšekäläisessä kauppaedustuksessa äskettäin tapahtunut takavarikointi, joka tapahtui tuomioistuimen päätöksen nojalla erään englantilaisen teollisuusmiehen vaatimuksesta. Kysymys Venäjän tšekäläisen kauppaedustuksen eksteritorialiteetista on täten taas tullut päiväjärjestykseen. Mikäli olen kuullut, tässä kauppaedustuksessa nykyään olisi kolmisensataa jäsentä, joista kuitenkin äskettäin 60 kutsuttiin kotiin Moskovaan tekemään selkoa tšekäläisestä toiminnastaan.

Nämät seikat eivät ainakaan toistaiseksi viittaa suhteiden paranemiseen uuden hallituksen tultua

^{x)} 10/I. Eilisiltainen Le Temps (päivätty 10/I) sisältää pääkirjoituksen Molotoffin puheen johdosta.

valtaan. Koko lehdistö, paria vasemmistolenteä lukuunottamatta, käyttää Moskovasta samaa ankaraa kieltä kuin tähänkin asti.

x

x

x

Ranskan kauppasuhteista puhuttaessa ansaitsee mainitsemista, että neuvottelut Espanjan kanssa uuden kauppasopimuksen aikaansaamisesta ovat toistamiseen rauenneet. Mielestäni Ranska jossain määrin itse saa tästä syyttää itseään. On tapana sanoa että yhtä johdonmukainen kuin Ranska on ulkopoliitikassaan yhtä häälyvä se on kauppapolitiikassaan. On kieltämätöntä että vuoden 1929 hyvä sato sekä viiniin että viljaan nähden ja maanviljelijöiden sen johdosta nostama valitus myynti^{vi}keuksien ja hinnanlaskun vuoksi panivat tšekäläisten kauppapolitistien piirien päät pyörälle. Ensimmäisenä seurauksenahan oli tammikuun 1 p. 1930 voimaanastunut laki, joka kieltää viinin sekoituksen ulkomaisilla viineillä, laki joka itse asiassa merkitsi espanjalaisten, italialaisten ja kreikkalaisten viinien tuonnin keskeytystä, ja siten kieltämättä oli kamufloitu tuontikielto. Kreikan kanssa on tosin aikaansautu jonkinlainen provisoori joka pidennetään kuukausittain, mutta Espanja, jonka poliittista ystävyyttä Ranska sitäpaitsi viime aikoina on haeskellut, suuttuneena nosti eräät Ranskaan kohdistuvat tullit tavalla, joka itse asiassa oli prohibitiivinen.

Kun Ranskan viimeaikainen viinisato oli harvinaisen pieni eikä tarvinnut hallituksen puolelta samanlaista suojelusta kuin edellinen, on mainitun lain aikaansaama kauppapoliittinen tilanne Ranskalle muodostumassa varsin piinalliseksi. Niinpä Journal des Débats äskettäin suoraan vaati tämän lain kumoamista, koska sen mielestä lain aiheuttamat kauppapoliittiset vaikeudet vahingoittavat maata enemmän kuin mitä lain peruutus tulisi vahingoittamaan viiniviljelijöitä.

Lähetystön kauppaosasto on jo aikaisemmin tehnyt selkoa niistä toimenpiteistä joihin Ranskan hallitus on ryhtynyt viljan suojelemiseksi. Myöskin tällä alalla on ryhdytty efemäärisiin toimenpiteisiin asianomaisten intressenttien painostuksesta. Kuten muistettaneen, hallitus suosi, jopa palkitsi v. 1929 viljan vientiä maasta, koska sato silloin oli ollut runsas. Kun sato viime vuonna oli melkoista huonompi, on Ranska jälleen pakotettu ostamaan viljaa vieraista maista. Tästä olisi voitu välttyä, jos luonnottoman viennin edistämisen sijasta v. 1929 viljaa olisi pantu varastoon seuraavan vuoden varalle.

Puuttumatta lähemmin tähän laajakantoiseen kysymykseen haluan vielä huomauttaa että Ranskan esiintyminen Genève'n taloudellisessa kokouksessa viime marraskuulla ja tullirauhasopimuksen ratifioimatta jääminen, huolimatta Flandin'in omasta aktiviteetis-

ta maaliskuussa Genèvessä, ovat omiaan vahvistamaan yllämainittua käsitystä Ranskan kauppapolitiikan eräänlaisesta häälyväisyydestä.

Kun ylläoleva oli kirjoitettu kertoi minulle La Mâche, kauppakamarinne johtomiehiä, itse pohjoismaisen puutavaran ostaja, että Ranskan metsänomistajien puolelta taas olisi odotettavissa kääntyminen hallituksen puoleen ulkomaisen puutavaran tuonnin - siis ei vain venäläisen - rajoittamiseksi. Viitataan

siihen että n. 4/5 Ranskan sahoista olisi työttöminä. En olisi ainakaan toistaiseksi levoton ylläkerrotusta, koska moinen valitus uusiutuu joka vuosi ja koska ulkomaisen puutavaran ostajat näistä uhkuksista yhtä säännöllisesti pelästyvät. Lähetystö tulee kuitenkin luonnollisesti seuraamaan asiaa mahdollisimman tarkkaan.

x x

x

Kansainliiton yleissihteerin apulainen Avenol on oleskellut Parisissa useampia päiviä kaikesta päättäen perehtyäkseen tšekäläisiin mielipiteisiin tulevaan Eurooppa-kokoukseen nähden. On herättänyt melkoista huomiota se seikka että Avenol, joka on ranskalaisyyntyinen, ei täällä ollessaan ole kertakaan käynyt Briandin puheilla, vaan tyytynyt keskustelemaan hänen kansliapäällikkönsä kanssa. Tästä on tahdottu vetää se johtopäätös että Briand jossain määrin olisi pahoillaan tulevan Eurooppa-kokouksen he-

rättämästä kritiikistä ja siitä vähästä intressistä mitä eri maissa yleensä tähän kysymykseen on osoitettu. En uskalla kuitenkaan väittää asian näin olevan.

x x

x

Joffre'in hautajaiset muodostuivat unohtumattomaksi manifestatioksi tämän vaatimattoman, mutta suuren sotilaan muiston kunnioittamiseksi. Joffre oli erikoisesti parisilaisten suosima: olihan hän syksyllä 1914 pelastanut Parisin kaupungin joutumasta vihollisten käsiin, ja hänen alhainen alkuperänsä - hänen isänsä oli tynnyrintekijä Perpignan'issa - teki hänet erikoisen rakkaaksi Parisin niin herkälle yleisölle. Kylmä ilma teki kuitenkin sen että hautajaisista ehkä jossain määrin puuttui se välitön osanotto, joka karakterisoi Fochin hautajaisia, mutta nytkin oli hyvinkin 2 miljoonaa ihmistä liikkeellä nähdäkseen kulkueen.

Sotaministeri Barthou'n puhe oli voimakas eikä ilman nationalistisia käänteitä, huolimatta siitä että hän lukeutuu vasemmistoon. On kuvaavaa että Kölnische Zeitung toteaa Poincarén puheen Foch'in hautajaisissa keuhällä 1929 olleen hillitymmän.

Entisten vihollismaitten tšekäläisistä diplomaattisista edustajista ei ollut kulkueessa ketään mukana; sensijaan oli nyt, kuten Fochinkin hautajaisissa,

Unkarin lähetystön päällikkö - lähettilään lomalla ollessa oli ensimmäinen sihteeri lähetystöpäällikkönä - läsnä kirkossa mutta ei kulkueessa. Saksan suurlähettiläs kävi henkilökohtaisesti lausumassa leskelle hallituksensa valittelut. En ole kuullut että Ranskan viranomaisten puolelta olisi vaadittukaan suurempaa osanottoa.

x x

x

Saksan suurlähettiläästä puhuttaessa en voi olla mainitsematta minkä minulle hautajaiskulkueessa kertoi Norjan uusi lähettiläs Colban - joka tulee olemaan läsnä ensi Neuvostokokouksessa Genèveissä - että nimittäin Hoesch täällä on kulkenut kaikkien niiden ulkovaltain edustajien puheilla, jotka tulevat ottamaan osaa mainittuun kokoukseen. Colbanin sanojen mukaan on hän näissä keskusteluissaan hyvin peittelemättä puhunut Versailles'in sopimuksen revision välttämättömyydestä ja yleensä käyttänyt kieltä, joka on ristiriidassa hänen aikaisemman varovaisen esiintymisensä kanssa. Tämäkin todistaa olojen muuttuneen. Colban sattuvasti mainitsi tässä yhteydessä että von Schubert vielä kaksi vuotta sitten hänelle oli sanonut: "Versailles'in sopimuksen revisiosta puhumme aikaisintaan kahdenkymmenen vuoden päästä."

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 116.

Paris

14/I 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Parisissa tammikuun 14 p:nä 1931.

N:o

116-32

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4/101 k. n. 1931		
19/1-31	2	122
RUUSKA	OSASTO	ASIA
5	06.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ra-
porttini N:o 116, joka sisältää:

Käynti herra Barden luona.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holman.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE,

H e l s i n k i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4/1101 lae. 1931		
19/12.31	?	LII
5	Co	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 116.

Parisissa tammikuun 14 p:nä 1931.

Käynti herra Barden luona.

Kävin eilen Association nationale des porteurs français de valeurs mobilières'in johtajan, konsuli Barden puheilla, osaksi pitääkseni häntä au courant Rosenberg-asian viimeisestä kehityksestä, osaksi myöskin sondeeratakseni nykyisiä mahdollisuuksia lainamarkkinoilla. Mitä edelliseen seikkaan tulee, olen aina pitänyt tärkeänä, että herra Barde on selvillä niistä toimenpiteistä, joihin kulloinkin ryhdymme täällä vielä liikkeelläolevien entisten obligatioittemme suhteen.

Nykyisistä lainamarkkinoista kertoi Barde, mistä jo aikaisemmin olen ilmoittanut, että Rumania parhaillaan täällä neuvottelee ja että tunnettu professori Jorga näitä neuvotteluja Rumanian puolesta johtaa. Barde piti jotenkin varmana että nämä neuvottelut johtavat tulokseen, jos kohta hänen mie-

lestään ehdot ovat Rumanialle suorastaan masentavat. Muusta lähteestä olen kuullut, että kysymys on 230 miljoonan frangin lainasta, joka annetaan vain kahdeksi vuodeksi ja jonka korko on 8 %, provisio- neja y.m. lukuunottamatta. Barde ei salannut minulta huolestumtta käsitystään Rumanian nykyisestä sisäisestä tilanteesta.

Suomenkin lehdet ovat kertoneet Puolan neuvottelevan täällä rautatielainasta. Kertoipa joku Helsingin lehti neuvottelujen jo vieneen lopulliseen tulokseen. Asian oikea laita on seuraava. Puolan hallitus on tarjonnut Schneider-Creuzot'n tunnetuille tehtaille oikeuden saattaa loppuun n.k. Gdynjan rautatie ehdolla että sen finanssioiminen suoritetaan ranskalaisilla lainarahoilla. Kysymys on ^{miljaardien} miljoonan frangin lainasta, jonka järjestänee Banque des Pays du Nord. Neuvottelut jatkuvat vielä, mutta arvelaan niiden johtavan myönteiseen tulokseen. Merkittävää kyllä olen puolalaisesta lähteestä kuullut että tšekäläinen sotaministeriö on tehnyt vaikeuksia, ilmeisesti siitä syystä että nykyiseen yleiseen tilanteeseen katsoen ranskalaisten tällantapaisten tehtaiden tuotantokyky on varattava oman maan puolustustarkoituksiin. Lienee turha huomauttaa että tätä lainaa lähinnä siis on pidettävä teollisuuslainana määrättyä konsessiota vastaan.

Muuten oli Barde ehdottomasti pessimistisempi kuin ayyakuussa (kts. raporttiani N:o 102). Hän kertoi olevan aivan mahdotonta nykyään sijoittaa

x/ Korjauks kirj. 12/33, 15/2.31 Parisista.

obligatioita suuren yleisön keskuuteen, joka varmempia aikoja odotellessaan mieluummin pitää rahansa korottomina kuin panee ne riskinalaisiin sijoituksiin. Hän luuli tätä tilannetta vielä kauankin jatkuvan, riippuen Amerikan pulakauden pitkittymisestä, sekä piti todennäköisenä että obligatiomarkkinat edelleen huononevat ja kurssit vieläkin laskevat.

Edelleen kertoi Barde tietävänsä että Quesnay, Baselin Kansainvälisen pankin johtaja, olisi varsin tyytymätön oloonsa. Tämä seikka, johon eräät saksalaisetkin lehdet ovat viitanneet, aiheutuisi ei ainoastaan siitä että yleismaailmallinen pulakausi on vienyt karille monet niistä kauniista kansainvälisistä suunnitelmista rahatalouden alalla, joiden välitessa ja joihin luottaen Kansainvälinen pankki Baselissa perustettiin, vaan myöskin siitä että suurten keskuspankkien hänelle antama kannatus ei ole pysynyt lupauksien tasalla. Huhu siitä että Quesnay olisi oikeissa jättää koko pankin lie-nee kuitenkin liioiteltu.

Barde varoitti kovasti nimenomean uskomasta vähän väliä syntyviin huhuihin Amerikan aikeista ryhtyä toimenpiteisiin sotavelkojen ja korvausmaksujen uudelleenjärjestämiseksi. Ajatus on kyllä ilmassa - ja rahan arvon suuri muutos sekä Saksan viennin viimeaikainen väheneminen tekevät Young-pleanin paljoes vaikeammaksi Saksan toteuttaa kuin mitä luul-

tiin Haagissa - mutta koko tämä kysymyssikermä on niin komplikoitu ettei uskalleta toivoa kysymykseen lopullisesti ja vakavasti käytävän käsiksi vielä moneen aikaan.

Tokion kaupungin lainasta - jossa tuomio lankeaa joko tänään tai huomenna - kertoi Barde että hänen käsityksensä mukaan ranskalaisten obligationomistajien asema ei ole juriidisesti läheskään niin selvä kuin miksi lehdet sen ovat toittaneet. Senvuoksi Barden associationi ei olekaan ottanut ranskalaisten intressenttien asiaa ajaakseen. On muuten kuvaavaa että tässä jutussa, jossa on erotettava kaksi eri oikeudenkäyntiä, Cour d'Appel Besançonissa antoi päätöksen ranskalaisten kantajien hyväksi, mutta että jensijaan Parisin Cour d'Appel'in päätös oli vastaajan, s.o. Tokion kaupungin hyväksi. Cour de Cassation'in lopullista päätöstä odotetaan tämän vuoksi mitä suurimmalla jännityksellä, minkä lisäksi on otettava huomioon että ranskalaisten obligationomistajien joukossa on paljoa korkeassa asemassa olevia henkilöitä jotka ovat panneet taivaan ja maan ylösalaisin tämän jutun vuoksi.

Jos kohta Tokion kaupungin lainajuttu ei ole suorastaan analooginen Suomea vastaan nostettujen oikeudenkäyntien kanssa, tulee kuitenkin ylimmän oikeuden päätös vaikuttamaan prejudisioivasti kaikkiin myöhempiin oikeudenkäynteihin. Barde, joka tähän saakka on säännöllisesti kehoittanut meitä olemaan in-

tervenoimatta Rosenbergin asiassa ja jonka kritiikkiä hieman pelkäsin kertoessani hänelle Suomen Hallituksen päättäneen intervenoida, piti päätöstämme viisaana, koska hänen oli pakko myöntää että menneen vuoden jatkuva taistelu niitä maita vastaan joiden obligatioita ei lunasteta kullassa on vähitellen vaikuttanut kaikkiin kansankerroksiin, yksinpä tuomareihin.

Olen aikaisemminertonut että Costarica olisi äskettäin järjestänyt obligatiosuhteensa Ranskan kultakannalle. Barde, kun asiaa kysyin, huomautti Costarican ainoastaan luvanneen järjestää kysymyksen kultakannalle. Costarica on tähän asti kategorisesti kieltäytynyt suostumasta mihinkään järjestelyyn tai kompromissiin, mutta on vihdoin tehnyt, kuten Barde sanoi, kauniin eleen ja luvannut ryhtyä kultajärjestelyyn. Bardella ei kuitenkaan näkynyt olevan suuria toiveita Costarican hyvän tahdon realisoinnista, jota paitsi Costarican obligatioita lienee tšekäläisillä markkinoilla varsin pieni määrä.

Lopuksi puhuimme myöskin siitä noottienvaihdosta, jota on käyty Lontoon ja Parisin välillä, koskien erästä englantilaista sotalainaa, jossa ranskalaiset kieltäytyvät lunastamasta kuponkeja kullassa. Tiedän että Englannin tšekäläinen ambassadööri äskettäin on tehnyt uusia démarcheja Briandin luona. Asiasta vaivetaan visusti tšekäläisissä lehdissä, koska kysymys on varsin epämiellyttävä ranskalaisille ja koska ne argumentit, joita Ranskan Englantia vastaan käyttää - lähinnä Ranskan frangin lasku - ovat suu-

rin piirtein samat kuin ne joita esim. Suomi on käyttänyt Ranskaa vastaan. Luonnollisesti Barde piti Ranskan juriidista kantaa puolustettavana, huomauttaen että asianomaisissa obligatioissa monetäänäinen maininta rajoittuu frangeihin sekä että sillä ajankohdalla, jolloin laina otettiin, muistaakseni 1917, punta noteerattiin Parisissa jo yli 30. Näin selvästi että Bardelle asia ei ollut miellyttävä, ja hän lausuikin oman henkilökohtaisen kantansa olevan sen että vaikkapa Ranska juriidisesti olisikin oikeassa, sen täytyisi tehdä kannis-eleinen kompromissi esim. 30-35 %:in pohjalla, lisä-ten "esim. kuten Suomi on tehnyt".

Olisi muuten perin mielenkiintoista, jos Lontoon kautta voitaisiin hankkia tästä asiasta lähempiä tietoja. Arvelen näet että Englannin viranomaisilla ei ole samaa intressiä siitä vaieta kuin on ranskalaisilla. Pidän varmana että englantilaisten argumentaatiossa on kohtia joita voisimme edullisesti täällä käyttää.

Holma.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Paris, tammikuun 15

p:nä 1931.

N:o 121-33

20

4/101 lae. 11 31

4/11.31	2	L
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	G.6.	B.

Ulkoasiainministeriölle

Helsingissä.

Reporttini N:o 116.

Viitaten eiliseen kirjelmäni nro 116 - 32
pyydän kunnioittaen korjaamaan ^{*/}otsikossa mainitussa
reporttissani, sivulla 2 rivillä 15 sanan miljoonan
miljaardiksi. lause kuuluu siis: Kysymys on miljaardin
j.n.e.

Holma.

*/ Korjattu.
A.S.

Paris, tammikuun 15 p:n 1931.

N:o

121-99

Ulkoasiainministeriölle

ULKOASIAINMINISTERIÖ		N:o 121-99	
4/10/31	2	121	31
5	96	0	

Helsingissä.

Reporttini N:o 116.

Viitaten eiliseen kirjelmäni nro 116 - 32
pyydän kunnioitteen korjaamaan^{*} otsikossa mainitussa
reporttissani, sivulla 2 rivillä 15 sanan miljoonan
miljaardiksi. lause kuuluu siis: Kysymys on miljaardin
j.n.e.

*/ Korjattu.
A.S.

BANK OF SWEDEN
RIVES

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Holman raportti no 117
Parisi.

21/3 1931.

LÉGATION DE FINLANDE
3, RUE CLÉMENT MAROT (VIII)

Parisissa tammiikuun 31 p:nä 1931.

N:o

279-67

6/101 p:nä 31		
4/2.31.	2	122
KYRMA	C. 100	ALIA
5	Cb	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ra-
porttini N:o 117, joka sisältää:

Ranskan ulkopoliittikka vuoden vaihteessa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE,

H e l s i n k i.

6/101	Sel.	31
4/2.31	2	
5	06.	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 117.

Brysselissä tammikuun 21 p:nä 1931.

Ranskan ulkopoliittika
vuoden vaihteessa.

Ranskan tämänhetkisessä ulkopoliitikassa voimme suurin piirtein katsottuna erottaa neljä päärintamaa: suhteet Saksaan, Italiaan, Venäjään ja Englantiin. Mitä ensinnäkin tulee Ranskan diplomaattisiin suhteisiin Italiaan, tekisi mieli väittää että ne, sen pitkän yleiskatsauksellisen raportin jälkeen jonka elokuun syyskuulla lähetin (raportti N:o 100 A ja B), eivät ole ulkonaisesti erikoisemmassa määrässä kärjistyneet, joskaan neuvottelut Rooman ja Parisin välillä, huolimatta Lontoon osoittamasta intressistä näiden neuvottelujen jouduttamiseksi, eivät liioin ole kehittyneet tietääkseni silloista astetta edemmäksi. Syksyn kuluessa näytti tosin siltä että Mussolini kuuluisassa puheessaan Palazzo

Venetiassa, jossa puheessaan hän - tällä kertaa - ihaili kannunain kauneutta, aikoi jatkaa sitä mielialan lietsomista Ranskaa vastaan, joka on ollut hänen toiminnalleen viime aikoina kuvaava. Hänen uudenvuodentervehdyksensä anglosaksiselle maailmalle kosketeli sensijaan paljoo rauhallisempia kieliä, jos kohta kuvaavasti kyllä näitä hänen sanojaan ei saatu Italian lehdistössä julkaista. Myöskin kuuluisassa filmitesityksessään, jossa hän käähtyy ranskaa puhuvan Euroopan puoleen, hän esitti sodanvastaisia ajatuksia, joita ei ole tottunut hänen suustaan kuulemaan. Toiselta puolen Ranskan lehdistö on viime kuukausina uudelleen palannut siihen miltei uskomattoman hillittyyn äänensävyyn, joka lyhyttä väliaikaa lukuunottamatta on ollut kuvaava Ranskan julkisen sanan suhtautumiselle Mussolinin Ranskaa vastaan tähdättyihin hyökkäyksiin.

Sangen yleinen onkin Parisissa käsitys että Italian rahallinen asema on siksi heikko että Mussolini nolens volens on pakotettu päästäkseen tästä pulasta pyytämään lainoja ulkoa, jolloin luonnollisesti Ranska ensi kädessä tulee lainanantajana kysymykseen. Olen Brysselissä ollessani kuullut hyvistä lähteistä että 3 miljardin frangin laina taasen olisi tekeillä Parisissa ja että se teknillisesti olisi valmis jos hallituksen suostumus sille saadaan. Tämä perspektiivi selittäisi ainakin osaksi sen varovaisuuden Mussolinin kielenkäytössä, josta yllä oli puhe, jota paitsi on enemmän kuin todennäköistä että Englanti Roomassa on koettanut vaikuttaa hillitsevästi.

Ylläsanottu luonnollisesti ei merkitse sitä että Mussolini sillä tai muilla suunnilla olisi vähentänyt diplomaattista aktiviteettiaan. Sopimus Venäjän kanssa, Mussolinin sormenjäljet viimeaikaisessa Balkanin politiikassa ja erinäisten valtiomiesten monet käynnit naapurissa, eikä vähimmin Grandin jyrkkä esiintyminen Genèvessä, ovat tästä todistuksena. Tahtomatta tässä otella kysymystä, missä määrin Mussolinin vaikutusta on Bethlenin, Venizeloksen y.m. valtiomiesten äskettäisissä matkoissa havaittavissa, täytynee kuitenkin myöntää että ne fascismin diplomaattiset saavutukset, joista raportissani N:o 100 tein selkoa, osaksi ovat varmistuneet.

Ministeri Holsti on kiintoisassa raportissaan joulukuun 30 p:ltä (U.M:iön tied. N:o 3) tehnyt tyhjentävästi selkoa Italian laivastopolitiikan ja sen pariteettivastimuksen järjettömyydestä, joten en sitä tässä toista. Tyydyn mainitsemaan että allekirjoitan tässä suhteessa jokaisen ministeri Holstin sanan. Lisättäköön vielä että Italian ilmaläivaston tunnettu Amerikan-matka tehtiin sotalentokoneilla, jotka ovat viimeistä mallia, ja että saamaan aikaan italialainen sotalaivasto teki käynnin Brasiliassa. Ranskan lentoministerin tervehdyssähkösanoma italialaiselle kolleegalleen tapahtuman johdosta tuli tuskin vilpittömästä sydäimestä! - Bulgarian armeijaan on tulossa italialaisia sotilasinstruktöörejä. Italialainen sotilasmissiomi on jo Kreikassa sekä laivastomissiomi Turkissa. Italialai-

set telakat rakentanevat sotalaivoja Moskovaa varten. J.n.e., j.n.e. Mussolinin kotkilta ei puutu siipiä eikä siiviltä tarpeeksi ilmaa.

Euroopan yleisen politiikan kannalta olisi mitä suotavinta että Italian laina Parisissa todella tulisi todeksi. Se näet rauhoittaisi huomattavasti Euroopan nykyisten kansainvälisten probleemien jännittyneisyyttä ja avaisi ehkä tien toisillekin lainoille muihin maihin. Toiselta puolen on ymmärrettävissä että Ranska, jonka on onnistunut kerätä miljoonadeja pankkiholveihinsa, ei kevytmielisestä anna käsiään pois tätä suurta valttia, vaan että se tulee sitä käyttämään poliittisten ja taloudellisten etujen saavuttamiseksi. Mielestäni näyttää siltä että vaikkakin Steegin hallitus jäisi valtaan, mikä tosin näyttää vähemmän luultavalta senjälkeenkuin sosialistit ovat ilmoittaneet ei kannattavansa hallitusta sotilasbudjetin äänestämisessä lähiviikkoina, Ranskan virallinen suhtautuminen kysymykseen kokoontuneen kullan käytöstä ei tule muuttumaan. On kuvaavaa että kaksi sellaista puhdasta vasemmistolehteä kuin L'Ere Nouvelle ja La Volonté, jotka ovat hallituksen lämpimimpiä kannattajia, äskettäin ovat varottaneet antamasta lainoja ulkomaille ilman täysin varmoja takeita.^{x)}

x

x

x

^{x)} Senjälkeenkuin tämä oli kirjoitettu, on Steegin hallitus kaatumut ja sijalle tullut Lavalin hallitus, jonka takana on pääasiassa Tardieun vanha enemmistö.

Mitä taas tulee Ranskan suhtautumiseen Venäjään, en ole vielä voimut uuden hallituksen aikana huomata mitään muutosta Fardieun hallituksen noudattamaan politiikkaan nähden. Se seikka että hallitus kohta Kamarin äskettäin kokoonnuttua kevätistuntokaudeksi teki Kamarille esityksen kahden vankeusrangaistukseen tuomitun kommunistijohtajan armahtamisesta^{x)}, minkä esityksen Kamari pienellä enemmistöllä hyväksyi, ei sinänsä merkitse mitään muutosta Ranskan Venäjän-politiikkaan nähden, vaan on sitä katsottava sisäpoliittisesta taktiikasta johtuneeksi - rangaistus aiheutui propagandan harjoittamisesta armeijan keskuudessa. Jos kohta Ivestija äskettäin varovaisesti koetti päästää ilmaan koepallon esittäen olevan mahdollisuuksien puitteissa ryhtyä uusiin neuvotteluihin Ranskan kanssa velkakysymyksestä, ei ainakaan toistaiseksi Ranskan puolelta ole ilmennyt mitään selaista joka todistaisi tämän koepallon onnistuneen. Briandin esiintyminen Genèveissä Moskovan ja Turkin osanottoa eurooppalaisen unionin toimintaan koskevassa kysymyksessä todistaa mielestäni selvästi ylläsnottua. Tiedän myös että Briand Zaleskille ennen Genèveen menoa oli lausunut ajatuksia, joista kävi ilmi että mitään lähentelyä ei ole odotettavissa Ranskan puolelta. Ja noin kuukausi takaperin Berthelot, joka vielä viime helmikuussa minulle sanoi Ranskan ei ajattelevankaan välien rikkomista Moskovan

^{x)} Toinen heistä istui vankilassa, toinen on piileskellen välttänyt rangaistusta.

kanssa, eräälle virkaveljelleni lausui hyvin jyrkkiä sanoja Moskovan äskettäisestä hyökkäyksestä Ranskan kimppuun, viitaten suoraan siihen että välien katkaiseminen ei ollut mahdollisuuksien ulkopuolella. Viimemainittuun seikkaan nähden haluan heti lisätä etten usko Ranskan katkaisevan välejänsä Moskovaan nykyisen hallituksen ollessa vallassa, jollei jotain aivan erikoista ilmaannu. Ivestijan yritystä voi ehkä selittää yksinkertaisesti niin, kuten Puolan ambassaadissa se selitettiin, että Kreml huomaa menneensä liian pitkälle Ranskaan nähden ja itse mielellään nyt haluaa jarruttaa.

Mainitsemista ansaitsee tässä yhteydessä että suuri joukko ranskalaisia henkisen alan miehiä on julkaissut vastalauseen viime syyskuussa Moskovassa tapahtunutta 48 henkisen alan edustajan joukkoteloitusta vastaan. Tämän vastalauseen, joka on julkaistu näin myöhään, mutta joka liittyy aikaisempiin vastalauseisiin eri maista, ovat allekirjoittaneet henkilöt sellaiset kuin Painlevé, Seignobos, Berthélémy, Paul Valéry, Marcel Prevost, veljekset Theraud, Paul Morand, Henri Duvernois, Francis James, Félix de Vogué, Georges Duhamel, Albert Fabre-Luce, kreivi d'Ormesson y.m.

Kuvaavaa on edelleen että itse Herriot, joka pääministerinä v. 1924 tunnusti Moskovan, nyt avoimesti myöntää erehtyneensä. Hänen lehtensä L'Ere Nouvelle, kuten muutkin radikaalilehdet, ovat Moskovan suhteen yhtä jyrkkiä kuin keskusta- ja oikeistoleh-

det. - Ei kulu sitä päivää ettei ainakin pari Parisin lehteä julkaisisi kirjoituksia Venäjän nykyisiä oloja ja metoodeja vastaan.

Venäjän kysymyksistä puhuttaessa lienee syytä erikoisesti painostaa että kaikki ~~kirjoitukset~~ ^{käytettävänäni} olevat lähteet ovat yksimielisiä siitä että Ranskassa asuvien emigranttien keskuudessa ei ole havaittavissa mitään lisääntyntä aktiviteettia, jos kohta suunnitelmia nyt kuten aina punotaan. Yleinen käsitys Parisissa emigranttien mahdollisuuksista on se että he ovat siksi eläytyneet uuteen ympäristöönsä, ettei heidän puoleltaan pidä odottaa sellaista toiminnan muutosta että puuttuminen Venäjän oloihin kävisi mahdolliseksi. Toiselta puolen ansaitsee erikoista mainintaa myöskin se käsitys joka vallitsee ulkoministeriössä ja yleensäkin edesvastuullisissa asemissa olevien henkilöiden kesken, että näet, jos kohta Venäjän armeija tosin on melko hyvin varustettu ja régimelle uskollinen, se ei kykene käymään hyökkäyssotaa lännessä. Lisään kuitenkin kohta että näinä vuosina saamani kokemuksen perustuksella on lupa sanoa ranskalaisten yleensä ei olevan erikoisen hyvin informoituja Venäjän asioista ja että sikäläisiä oloja arvosteltaessa täällä käytetään liian loogillisia mittapuita.

X

X

X

Ranskan suhtautumisessa Englantiin on huomattavissa jotenkin selvästi suhteiden paraneminen niistä ajoista jolloin Snowden Haagissa tiuskaisi kuuluisat sanansa Ranskan silloiselle rahaministerille Chéron'ille.

Olen muistaakseni ennenkin huomauttanut siitä että, huolimatta Ranskan ja Englannin vanhan virallisen ystävyuden rikkoutumisesta pian kaksi vuotta sitten, viralliset suhteet molempien pääkaupunkien välillä eräitä poikkeuksia lukuunottamatta eivät ole päässeet varsinaisesti huononemaan, vielä vähemmän kärjistymään. Ranskan lehdistö ei ole hetkeksikään unohtanut ehdottoman arvokkuuden vaatimuksia kirjoittaessaan Englannista, ja virallisissa piireissä on minulle sanottukin että välien rikkoutuminen on vain väliaikaista. Näyttää jossain määrin siltä että tämä ennustus toteutuisi. Jo valmistavan aseistariisumiskomissionin viime kokouksen aikana Lord Cecil lähenteli huomattavalla tavalla Ranskan käsityskantaa, ja Hendersonin ja Briandin väliset suhteet ovat viime aikoina olleet ilmeisesti paranemassa. Tämä näkyi m.m. siinä että Henderson mennessään Genèveen tämän kuun puolivälissä pysähtyi taasen Pariisiin neuvottelemaan Briandin kanssa - jota hän ei tehnyt syyskuussa - ja että viimeisen neuvostokokouksen aikana nämä molemmat valtiomiehet silmiinpistävällä tavalla yhdenmu-kaistuttivat toimintaansa.

Jos kohta ei ole syytä olettaa että Ranskan ja Englannin välillä viime viikkoina käydyt finanssi-

neuvottelut ovat koskettelleet muita kuin teknillisiä kysymyksiä, niin on näiden neuvottelujen käynti it- sessään ollut merkki ylläsanotusta välien paranemises- ta. Näissä neuvotteluissahan on Ranska eräisiin kysy- myksiin nähden suostunut Englannin toivomuksiin - ei vain siinä että Ranska on alentanut diskonttonsa 2 %:iin, vaan siinäkin että Ranska on suostunut osak- sumaan Englannin kannan kullaan metallurgiseen käsitte- lyyn nähden. Mitä toivomuksia Ranskan puolelta vas- tineeksi on esitetty, ei ole tiedossani. Mutta on kuvaavaa että Saksan lehdistön kaiku on kuulunut pit- källe, mikä todistaa Saksassa pelättävän niiden voi- van aikaansaada hyviä tuloksia muillakin kuin puh- taasti teknillisillä aloilla.

x x

x

Tulemmeikin tämän kautta raporttini keskeisim- pään kysymykseen, Ranskan ja Saksan välisiin suhteis- siin tällä hetkellä. Toivon ettei ole käsitetty kep- pihevosekseni sitä usein toistamaani pelkoa että Rans- kan ja Englannin virallisen ystävyuden katkeaminen tu- lisi uhkaamaan Euroopan tasapainoa. Väitän että tämä ennustus on toteutunut suuremmissa määrin kuin sil- loin saattoi uskoa. Taloudellinen pulakausi, Italian aktiviteetti, Venäjän arvoitus ja monet muut kysymyk- set ovat luonnollisesti nekin olleet omiaan luomaan sen jännittyneen tilanteen, joka on kuvaava nykyhet- kiselle Euroopalle, mutta ainakin yhtä suuressa mää- rin entente cordialen hajallemeno keväällä 1929 on

tätä tilannetta edistänyt.

Lienee lupa sanoa että harvoin on selvem-
min kuin viimeksikuluneina kuukausina saanut uut-
ta vahvistusta se ranskalaisten aina uusima väite
että saksalaiset eivät ole psykoloogeja. Huomates-
saan sen suuren edun, mikä sille oli koitumassa
Ranskan ja Englannin suhteiden höllentymisestä kuin
myös Venäjän ystävydestä, Mussolinin muuttuneesta
kannasta Versailles'in sopimukseen nähden - olkoon
että tämän muutoksen aiheutti enemmän hänen anti-
ranskalaisuutensa kuin germaanolaisuusystävyytensä^{x)} -
sekä yleensäkin muuttuneesta ajatustavasta monissa
Euroopan maissa. Saksa unohti, kuten raportissani
N:o 100 sanoin, sen tärkeän psykologisen totuu-
den että rytmi antaa sävelelle sen varsinaisen
soinnun. Niin on käynyt tälläkin kertaa. Saksan
vaalit, hitleriaanien sotaisat eleet, kreivi Bern-
storffin esiintyminen Genève'ssä j.n.e., sanalla sa-
noen se huolestuttava vauhti minkä viimeisenä puo-
lona vuotena on saanut Saksan ulkopoliittinen toi-
minta, on avannut silmät useilta jotka jo olivat
valmiit kansainvälisellä forumilla kannattamaan Sak-
san ambitioita.

Ranskassa on Saksan kehitys viimeisen puolen
vuoden kuluessa - kaikkine vaaleineen, puheineen,
manifestatioineen y.m. - ehkä herättänyt enemmän
ihmettelyä kuin suuttumusta. Ranskalaiset olivat il-
meisesti vakavissaan odottaneet että Reinin valtauksen
ennenaikainen poistaminen tulisi tuntuvasti pa-

x) Tyroolin saksalaisten raskas kohtalo!

rantamaan Ranskan ja Saksan välejä ja siten valmistamaan tietä todelliseen yhteisymmärrykseen. Ei tule unohtaa että näitä perspektiivejä esittämällä yleisölle ja Kamarille Briandin oli onnistunut saada valtauksen poistamiseen tarvittava kannatus. Ranskalainen ei näissä asioissa ajattele erikoisen subtiilisti: hän tuskin teki itselleen edes selväksi että valtaus jo useampien vuosien kuluessa oli menettänyt alkuperäisen merkityksensä, nim. voida tarvittaessa sotilaallisesti uhata Saksaa pakottaakseen sen täyttämään rauhanteosta aiheutuvat velvollisuutensa, vaan hänelle valtaus oli enemmän taikka vähemmän symbolinen todistus, tekisi mieli sanoa viimeinen sellainen, siitä että Ranska oli voittajana suoriutunut suuresta voimienmittailusta ja että sillä oli Saksan militarismiin avaimet käsissään.

Ranska on vuosien kuluessa tässä suhteessa tehnyt ainakin kaksi virhettä. Ensimmäinen virhe oli Ruhr ja sen yhteydessä tapahtunut separatistinen ulylytyy Reinillä. Mitä Ruhriin tulee, Poincaré meni siinä - se on vakaumukseni - saksalaisten ansaan. Saksalaiset näet Ruhrin aattona toimivat tahallaan niin että ranskalaisille kävi enemmän taikka vähemmän pakoksi vallata kyseessäoleva alue. Saksalle tosin Ruhr koitui ensiksi kalliiksi kokeeksi, mutta ei voi kieltää että Ruhrista aiheutui aikaa myöden poliittinen etu Saksalle, joskin se näyttäytyi myöhemmin kuin mitä he silloin itse luulivat. Kun sanon että Poincaré meni saksalaisten ansaan ja että saksalaiset tahallaan Ruhr-valtauksen provokoivat,

puhun tosiasioiden pohjalla ja viittaa esim. vain siihen mitä minulle Saksassa niihin aikoihin sanottiin teollisuuspiireissä, joissa ei lainkaan peitettykään sitä että luontaisleveransseja viivytettiin Reinin jäätyksen pretekstin varjolla, jotta ranskalaiset ryhtyisivät sotilaallisiin toimenpiteisiin. Ruhrin valtauksen kautta Ranska de facto menetti sen valtin minkä Reinin valtaus sille aluksi oli antanut käteen.

Parasta on niin vähän kuin suinkin kosketella n.k. separatistiliikettä Reinillä. Siinä Ranska menetti kaikki mahdollisuutensa - mikäli sellaisia löytyikään muualla kuin eräissä hyvin rajoitetuissa piireissä - saavuttaa jalansija Reinillä, niin hyvin intellektuaalisesti kuin aineellisesti. Eiköhän Poincaré näissä asioissa ajatellut liian teoreettisesti, luonteensa mukaisesti, ottamatta tarpeeksi huomioon mikä poliittisesti oli mahdollisuuksien piirissä? Voi liioittelematta todeta että ne mielenosoitukset, joihin Reinin väestö teki itsensä syyppäksi valtauskoukkojen poistuttua viime syksynä, syvimmältään johtuivat separatistiliikkeen jättämästä katkeruudesta, jos kohta toiselta puolen mielenosoittajien joukossa oli paljon, jollei enimmäkseen, nationalistisia aineksia muista osista Saksaa. Joku viisas mies on sanonut että historiallinen tasapaino palautuu useammin pahojen kuin hyvien töiden kautta. Siitä antaa Reinin maiden historia viimeiseltä vuosikymmeneltä sen pahempi erinomaisen lisätodistuksen.

Toinen laskuvirhe johonka Ranska on tehnyt itsensä syyppäksi on se että se on uskomut sodanjäl-

keisinä vuosina vakuutuksiin siitä että Saksassa uusi mentaliteetti olisi nousemassa ja entinen militaristinen henki häviämässä. Sen väärempää johtopäätöstä tuskin voitaneen tehdä. Uskallan tämän sanoa seitsemön vuotta Saksassa sodan jälkeen asuneena. Sanoihan kuuluisa saksalainen kirjailija Thomas Mann eräässä äskettäisessä puheessaan että Ranskan todellinen turvallisuus ei riipu ulkonaisista garantoista eikä jatkuvasta valtauksesta, vaan Saksan kansan sielullisesta terveydestä. Ranskassa suuri yleisö ja lehdistön enemmistö on uskonut siihen että ne saksalaiset vasemmistolaiset jotka tuontuostakin ovat käyneet Parisissa selittämässä käsityskantaansa ja joiden kanssa melkein kaikki Saksassa käyneet ranskalaiset ovat joutuneet pääasiassa kosketuksiin, olisivat todellisia exponentteja Saksan mielenlaadusta. Herääminen tästä harhakäsityksestä on Ranskalle katkera ja aikaansa luonnollisesti vastatoimenpiteitä.

Suurin piirtein katsoen voinee sanoa että Parisissa Ranskan ja Saksan suhteista ja varsinkin Saksan vaatimuksista Versailles'in rauhanteon ja siitä johtuvan tilanteen muuttamisesta ajatellaan jotenkin seuraavalla tavalla:

Ranskassa tapaa kaikissa piireissä henkilöitä jotka myöntävät että Saksan itäraja kaipaa korjausta ja että siinä suhteessa olisi joko Saksan ja Puolan välillä suoraan taikka kansainvälistä tietä saatava aikaan jokin parannus. Mutta toiselta puolen ollaan yhtä selvillä siitä että koskeminen niihin alueisiin,

jotka Versailles'issa joutuivat Puolalle, ainakin nykyhetkellä veisi sotaan. Quai d'Orsaylla olen kuulut sellaisen ajatuksen lausuttavan ettei muutosta nykytilanteeseen voida aikaansaada ennenkuin molemmissa asianosaisissa maissa yleinen mielipide on rauhoittunut siinä määrin että neuvottelut à l'amiable niiden välillä käyvät mahdollisiksi. Mutta samalla myönnetään että sellaista mielipiteiden rauhoittumista ei ainakaan vielä ole havaittavissa.

Ranskalainen viittaa usein siihen että saksalaiset vaatiessaan itäraajansa korjausta antavat maailmalle sen käsityksen kuin olisivat nämä alueet vanhoja saksalaisia ^{asuma/} alueita ja että niissä väestö parhaasta päästä olisi saksalainen. Itseasiassahan numerot puhuvat aivan toista kieltä. Jos otamme ensiksikin n. k. korridorin tältä kannalta tarkastettavaksemme, niin voimme todeta että Saksan virallisen tilaston mukaan vuodelta 1913, jolloin alue vielä oli saksalaisten käsissä, korridorissa asui n. 750,000 puolalaista ja n. 150,000 saksalaista. On luonnollista että nämä luvut eivät olleet ainakaan Puolan eduksi liioiteltuja. Yhtä ilmeistä on myöskin että ne ovat sodan jälkeen muuttuneet melkoisesti Puolan hyväksi. Edelleen todistaa sama saksalainen tilasto, että ennen sotaa rautatieliikenne suunnassa pohja-etelä ja päinvastoin oli kuusi kertaa suurempi kuin rautatieliikenne suunnassa länsi-itä ja päinvastoin (s. o. Itä-Preussin ja muun Saksan välillä). Tunnettuaahan on myöskin että saksalainen väestö Po-

senissa muodostaa suhteellisen pienen vähemmistön.

Näiden numeroiden edessä ranskalaisen on vaikeata myöntää saksalaisten vaatimusten oikeutus. Saksalainen taas vastaa tähän tilastolliseen todisteluun että se moraalisesti ei pidä paikkaansa, koska muka saksalainen sivistys on korkeammalla, saksalainen organisatio samoin ja että kyseessäolevat alueet saksalaisten käsissä siten kohoaisivat korkeammalle sivistystasolle kuin mikä on nykyinen asianlaita. Vaikkapa näin olisikin, ei saa unohtaa - sanoo ranskalainen - että puolalaisille isänmaa ja puolalaisuus ovat rakkaammat kuin organisatoorisesti ehkä korkeammalla oleva saksalainen sivistys. Puolalainen viihtyy paremmin omissa, ehkä koukeroisissa pienissä kaduissaan kuin saksalaista organisaatiota todistavissa leveissä nykyaikaisissa. Näitä subtiileja kysymyksiä ei ratkaista neuvottelupöydässä.

Sleesiassa äskettäin sattuneiden, Kansainliiton Neuvoston juuri käsittelemien tapahtumien johdosta ranskalainen huomauttaa, että saksalaiset jotka nyt ovat niin kärkkäitä puolustamaan vähemmistöjen oikeuksia, ennen maailmansotaa itse harjoittivat mitä julkeinta toiskielisten vähemmistöjen sortoa Posenissa, Slesvigissä y. m.^{x)} Nykyään elää Euroopassa noin 55 milj. henkeä vähemmistöalueilla; ennen maailmansotaa vähemmistöjä oli noin 100 milj., joilla ei ollut Kansainliiton Neuvostoa eikä muita sentapaisia kansainvälisiä instansseja joille olisivat voineet esittää valituksiaan.

^{x)} Posenin saksalaistuttamisyrityksistä ennen sotaa kts. professori Laurilan kirjaa "Kansallisuustaistelut Preussin puolalaisissa maakunnissa" (1910) sekä allekirjoittaneen kirjoitusta "Ajassa" 1909, siv. 157 seur.

Eräs ala jossa mielestäni voitaisiin saksalaisille yhteisvoimin tehdä myönnytyksiä on kysymys siirtomaiden myöntämisestä uudelleen Saksalle. Ranskalainen kuitenkin vastaa loogillisesti kylläkin tähän että Saksan siirtomaissa maailmansodan syttyessä eli kaiken kaikkiaan 14,000 saksalaista. Edelleen ei/ hän sanoo olevan luultavaa että tämä luku paljokaan nousisi nyt, koska saksalainen yleensä ei viihdy siirtomaissa, joskin saksalaiset siirtomaat olivat organisatorisesti ehkä korkeammalla kuin muiden suurvaltojen. On syystä viitattu siihen että synnynnäisten ranskalaisten luku Ranskan laajoissa siirtomaissa on laskettavissa kymmenissä tuhansissa ja että esim. sillä äärettömän laajalla alueella, joka lasketaan Belgian Kongoksi, asuu kaiken kaikkiaan 25,000 valkoista. Toisin sanoen: jos Saksa saisikin uusia siirtomaita, ei ole todennäköistä että niihin suuntautuisi ainakaan pysyväisesti suurikaan luku saksalaisia, joten toivo siten aikaansaada Saksan liika- väestöön helpotusta - ja tällähän väitteellä vaatimusta pääasiassa on puollettu - on varsin kuviteltu. - Siirtomaiden taloudellisesta kannattavuudesta ei ole tässä tilaa laajemmin puhua.

Kun ottaa ranskalaisen kanssa puheeksi Saksan korvausvelvollisuuden, niin saa vastaukseksi jokseenkin säännöllisesti että Saksa itseasiassa maksaa vähemmän sodan aiheuttamia maksuja kuin Ranska. Seuraavat luvut ovat tässä suhteessa kiintoisat.

Englannin nykyisestä valtionbudjetista menee

kokonaista 56 % lainojen ja sotalainojen kuoletukseen ja korkoihin. Ranska maksaa samaan tarkoitukseen 51 %, Saksa ainoastaan 24 %. Näistä 24 %:sta Saksa maksaa ainoastaan puolet, siis koko budjetista 12 %, suoranaisena sotakorvauksena. Toinen puoli menee sodan jälkeen otettujen lainojen korkoihin ja kuoletuksiin.

Edelleen Ranskassa on huomautettu seuraavaa. Saksan säästökassoissa oli maailmansodan syttyessä yhteensä n. 20 miljardia kultamarkkaa. Inflation aikana nämät kassat luonnollisesti tyhjenivät. Senjälkeen on kassoihin kertyvä vuotuinen säästö noussut säännöllisesti. Vuoden 1929 kuluessa nousivat säästökassojen yhteiset varat 7 miljardista 9 miljardiin. Huolimatta pulakaudesta nousivat varat v. 1930 edelleen 9 miljardista 10,4 miljardiin. Viimeinen luku vastaa siis tilannetta tämän vuoden vaihteessa. Tämä luku on Ranskan rahassa yli 60 miljardia frangia ja Suomen rahassa n. 100 miljardia.

Toiselta puolen ranskalainen on valmis myöntämään että Young-suunnitelman Saksalle määräämä korvausvelvollisuus yleismaailmallisesta talouspulasta ja muista syistä aiheutuvan Saksan vientivähennyksen kautta de facto on käynyt huomattavasti raskaammaksi kuin sillä hetkellä jolloin Young-suunnitelma suunniteltiin ja hyväksyttiin.^{x)} Onpa senvuoksi Ranskassakin kuulunut ääniä sellaisen moratorion Saksalle myöntämisen välttämättömyydestä, jollaista edellyttää Young-suunnitelma itse. Myöskin Saksassa on tästä kuultu

x) Toiselta puolen nousi Saksan vienti v. 1930 rahallisesti korkeammalle kuin Englannin! - Vielä v:n 1929 lopulla Saksan vuotuinen korvausvelvollisuus vastasi n. 25 päivän viennin arvoa. V. 1930 tämä suhde on muuttunut Saksalle jonkun verran epäedullisemmäksi.

puhuttavan. Mutta Saksassa on mielestäni tätä asetta revisionipropagandassa käytetty varomattomasti, koska, kuten tunnettua, moratoori on mahdollinen ainoastaan n. k. ehdollisiin maksuihin nähden Young-suunnitelman puitteissa, jotka maksut Young-suunnitelman voimassaolon kolmena ensimmäisenä vuotena jokseenkin vastaavat Saksan luontaisleveransseja. Moratoori siten itseasiassa tulisi merkitsemään Saksalle näiden luontaisleveranssien lopettamista, mikä vain olisi omiaan lisäämään Saksan työttömyyttä. - On pelättävissä sitäpaitsi että ne jotka puhuvat moratoorista ja Young-suunnitelman revisiosta tuskin ovat täysin selvillä siitä mitä kansainvälisiä vaikeuksia siitä koituisi, katsoen Saksan korvausmaksujen Haagissa tapahtuneeseen komercialisointiin, joka siirsi korvausmaksujen huomattavalta osalta saamaoikeuden valtioilta yksityisille.

Ja lopuksi. Se käsitys on Ranskassa aivan yleinen että Saksan suuri talouspula yllämainittujen ja muiden samankaltaisten seikkojen perustuksella on katsottava aiheutuneeksi ainoastaan joltain osaltaan Saksan sotakorvausvelvollisuudesta, mutta pääasiallisesti siitä budjetäärisestä tuhlauksesta jopa päättömyydestä, jota Saksassa niin hyvin valtakunta kuin liittovaltiot sekä kaupungit ja kunnat viime vuosina peittelemättä ovat harjoittaneet. Jos kohta ranskalaisen luonteeseen tosin vähemmässä määrin kuuluu yleisten rakennusten ja yleisten laitosten harrastaminen ja suosiminen, mikä ehkä johtuu siitä että hänessä vähemmän kuin germaaneissa on sitä mitä

ranskalainen kutsuu esprit civique ja että hän sen mukaisesti on maailmankatsomukseltaan egosentrisempi, niin täytynee kuitenkin objektiivisesti myöntää että sodanjälkeisinä vuosina vastaava harrastus Saksassa on ottanut liiaksikin silmiinpistäviä muotoja. Tästä kuuluu Ranskassa päivittäin huomautettavan. Ja vielä enemmän Ranskassa ihmetellään mitenkä Saksa nykyiselle pienelle armeijalleen ja pienelle laivastolleen kykenee panemaan kokoon sellaisia huikeita budgetteja ettei kellään muulla maalla ole suhteellisesti vastaavia. Jos kohta tähän saakka oikeastaan vain muutamit oikeistolehdet systemaattisesti ovat tästä huomauttaneet, on toiselta puolen todettavissa että vasemmallakin aletaan kiinnittää yhä enemmän huomiota näihin seikkoihin. Kysytään mitenkä on mahdollista että esim. Reichswehrin jokaisen pyssyn pelkkään rakentamiseen tarvitaan vuodessa 1500 Smk.! Saattoi selvästi Ranskassa havaita viimeisen aseistariisumiskonferenssin aikana että Saksan edustajan - kuten myös Italian ja Venäjän edustajien - yksipuoliset ja hypokriittiset vaatimukset aikaansaivat yleisessä mieltäpiteessä Ranskassa melkoisen heräämisen ja että yhä julkisemmin alettiin puhua siitä mitenkä vähän näiden maiden vaatimukset aseistariisumiseen nähden ovat sopu- soinnussa niiden militarististen käsityskantojen kanssa jotka nykyään heidän omissa maissaan laajalti vallitsevat. On sanottu sattuvasti: mitenkä olisikaan maailmassa huudettu Ranskan militarismista jos sen Kamarin avajaisissa sen toiseksi suurimman puolueen kaik-

ki edustajat olisivat ilmestyneet univormussa, kuten tapahtui Reichstagissa nykyisen Edustajakamarin avajaisissa hitleriläisten puolelta. Kun kerran eräälle saksalaiselle sanomalehtimiehelle Parisissa tästä huomautin, vastasi tämä minulle: "Ranskalainen on militaristi frakissakin". Kielelläni pyöri vastaus: "Ranskalainen ei ole univormussakaan militaristi".

Viimeksikerrottu seikka selittää paremmin kuin kokonaiset teokset, mikä ääretön eroavaisuus on Saksan ja Ranskan käsityskantojen välillä näissä Euroopan tulevaisuudelle niin tärkeissä kysymyksissä. Niistäkään ei selviydytä koskaan neuvottelupöydässä; ne voi ehkä aika sovittaa. Se joka Ranskassa nykyään elää on pakoitettu myöntämään että täällä ei edes ymmärretä sellaista maailmankatsomusta jonka mukaan yksin lapsia ja nuorisoa kasvatetaan sotaiseen henkeen, kuten asian laita nykyään on Italiassa ja Venäjällä.

Saksan ja nyttemmin myös Italian läheinen yhteistyöminta Moskovan kanssa on tosiasia joka ei paranna Ranskan suhteita näihin maihin. Meidän kannaltamme lienee selvä kumpi maailmankatsomus tässä suhteessa on meitä lähempänä.

x x x
x

Parisissa 29.I.31.

Sen parempi on todettavissa että Genèveä
äskeinen neuvosviikko huomattavassa määrässä paransi

vuoden vaihteessa vallinnutta jännittyntä kansainvälistä tilannetta. Briandin aikaansaama neljän vallan rauhanmanifesti, Curtiuksen ja Zaleskin pidättyväisyys Sleesian asiassa, rauhansopimusten revisionikysymyksen välttäminen julkisuudessa, Hendersonin ja Briandin yhteisymmärrys y. m. seikat tämän aikaansaivat. Briandin asema on senkautta omassa maassaan taasen vahvistunut ja hänen mahdollisuutensa tulla Doumerguen jälkeen Elyséehen kasvaneet.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 118.

Parisi.

5/2 1931.

SUOMENLÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Parisissa helmikuun 7 p:nä 1931.

N:o 359-90

ULKOASIAIN.		
8/101 la:		31
11/2.31	No	
	OSAISTO	
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 118, joka sisältää:

Laval'in hallitus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE,

Helsinki.

esille. Tätä tilaisuutta aikoi Tardieu ystävineen käyttää hyväkseen laajentaakseen porvarillista hallituskoalitiota, toivoen radikaalien lopultakin silloin tulevan mukaan kauankaivattuun "tasavaltaiseen keski-tykseen", jota kaikki hallituksetekijät vuoron perään turhaan ovat koettaneet aikaansaada.

Ennenkuin näin pitkälle päästiin, sai hallitus kuoliniskun itseensä vähäpätöisestä kysymyksestä, mutta kysymyksestä joka todistaa hallituksen sisäistä hajanaisuutta. Herätti näet koko maassa huomiota että senaattori Boret, joka Steegin hallituksessa oli maanviljelysministerinä, omin päin lähti korottamaan viljanhintoja, lisäksi vuodenaikana jolloin talonpojat yleensä jo ovat myyneet viljansa, joten korotus olisi vain rikastuttanut muutenkin maanvaivaksi käyneiden välikäsien kukkarot. Mainittakoon jo tässä että uusi hallitus on julistanut sodan kallista aikaa vastaan, jos kohta on lupa epäillä tämän taistelun tulosta ennenkuin pula-aika Ranskassakin alkaa näyttää kynsiään selvemmin kuin tähän asti on ollut asianlaita. Tämän toimenpiteensä johdosta Boret sai osakseen ankaraa arvostelua monelta taholta ja ennenkaikkea virkaveljeltään, talousministeriön alivaltiosihteeriltä Léon Meyer'iltä, joka on Le Hâvren pormestari ja radikaalien tunnetuimpia nimiä. Tämä hallituksen keskeinen eripuraisuus sai laajempia muotoja ja heikensi sen asemaa sen välikysymyksen aikana joka Kamarissa hallitukselle tehtiin mainitun viljakysymyksen johdosta.

Varsin hupaista on että juuri Boret, joka Senaatissa kaatoi Tardieun, itse näin ollen aiheutti omankin hallituksensa kaatumisen, ja vielä hupaisampaa että Tardieu Lavalin hallituksessa on ottanut juuri maanviljelysministerin salkun. Pilalehdet ovatkin saaneet tästä kiitollisen aiheen esittääkseen leikillisesti Boret'n ja Tardieun välien kuittauksen. Ylläkerrottu selittää miksi maanviljelysministeriä tällä hetkellä pidettiin siksi tärkeänä että se annettiin entiselle pääministerille. Osaltaan se myös osoittaa mitenkä suuren merkityksen uusi hallitus kiinnittää agraarikysymyksiin, jotka Ranskassakin nykyisen pulan aikana alkavat olla etualalla.

Hallituksen kaatuminen todistaa selvää selvemmin että radikaaleilla eli neokartellilla ei ole mahdollisuuksia tämän Kamarin aikana pitää hallitusvaltaa käsissään. Chautempsin onneton yritys vuosi sitten ja nyt Steegin varsin vähän kunniasikas kausi ovat siitä parhaimpina todistuksena. Voimme tästä vetää sen johtopäätöksen että radikaalien viimevuotinen päätös Grenoblessa luopua Angers'n ^{puolue} kokouksen aikaisemmasta päätöksestä olla ottamatta osaa hallituksen muodostukseen oli ennenaikainen. Steegin hallituksen kaatuminen todistaa myöskin sitä että ainoa koalitiomahdollisuus nykyisessä sekavassa Kamarissa on se heikko keskusta- ja oikeistoenemmistö johon turvautui Poincaré, johon turvautui Tardieu ja johon saa turvautua myöskin Laval. Lavalilla on sitäpaitsi yksi etu Tardieun rinnalla, se näet että hän itse on senaattori ja että hänellä senvuoksi Senaatissa

on "parempi korva" kuin Tardieulla. Sitäpaitsi Lavalin onnistui saada hallitukseensa osallistumaan kaksi radikaalista senaattoria, jotenka hänen enemmistönsä siellä on taattu. Tässä kait on yksi syy siihen miksi Tardieu ei itse ruvennut uudelleen pääministeriksi. Hän antaa ajan kulua ja odottaa hetkeään.

Aina kun Yhdysvalloissa joku uusi selfmade valtiomies astuu näyttämölle, huutaa maailman koko lehdistö hänen alhaisesta alkuperästään ja kiittää Amerikan oloja, jotka mahdollistuttavat nousun yhteiskunnan alimmilta asteilta sen korkeimmille huipuille. Eivätköhän Euroopassa itseasiassa sellaiset ilmiöt ole yhtä tavalliset, vaikkei niistä huudeta syystä että tämä mahdollisuus Euroopassa on itsestään luonnollinen. Otan Ranskan viime päivien historiasta vain kaksi nimeä: manalle juuri mennyt marsalkka Joffre, jonka isä oli tynnyrintekijä Perpignanissa, ja Ranskan uusi pääministeri Laval, jonka isä on pieni teurastaja Auvergne'issa. Kerrotaan että Lavalin isä teurastajatoimensa ohella myös harjoitti kyytimiehentointa. Hänen poikansa Pierre, nykyinen pääministeri, kerran 15-vuotiaana kyyditsi korkeata pappismiestä, joka ihmetteli kyytipojan kädessä olevaa kirjaa: poika näet luki Tacitusta alkukielellä. Pojan koulunkäyntiä mainittu pappi alkoi valvoa ja mahdollistutti hänen pääsynsä yliopistoon, missä tämä suorittikin baccalauréat'nsa. Tämän jäl-

keen Laval omistautui opettajan uralle, mutta opetustoimensa rinnalla hän luki juridiikkaa, suorittain pian juriidiset tutkintonsa ja ruveten senjälkeen asianajajaksi. Asianajaja Laval sai lyhyessä ajassa huomattavan nimen, kokosi itselleen sievän omaisuuden ja antautui tuskin 30-vuotiaana politiikan liukkaille poluille. 25-vuotiaana tuli hän Aubervilliersin pormestariksi, sosialistien valitsemana.

Laval alotti poliittisen uransa radikaalisena sosialistina, jopa aatteellisena kommunistina, ja tuli varsinkin tunnetuksi työväenjärjestöjen asianajajana, mutta on vähitellen siirtynyt oikeammalle kluuluen nyt mielipiteiltään lähinnä Tardieun kannattajiin. Senaattorina hän ei kuulu mihinkään puolueeseen ja lukeutuu riippumattomien pieneen ryhmään. Läheiset ystävyysiteet sitovat hänet Tardieuhon.

Laval on nuorin pääministeri Ranskassa ^{Roluaanen} ~~toisen~~ tasavallan aikana. Syntyneenä v. 1883 hän on kokonaista seitsemän vuotta nuorempi kuin "bébé Tardieu". Hän on energinen, häikäilemätön, päättäväinen ja erinomaisen elastinen neuvotteluissa. Sen hän varsinkin osoitti viime vuonna suurten työriitojen välittäjänä Pohjois-Ranskassa. Hänen vanhat ystävänsä vasemmalla varottavat uskomasta hänen luotettavaisuuteensa, ja periaatteet eivät liene hänen vahvin puolensa. Jääköön ennustamatta omaako Laval ne ominaisuudet jotka politikosta tekevät valtiomiehen.

Olin Kamarin lehterillä seuraamassa keskustelua Lavalin esittäessä hallituksensa. Ryöppy vasemmal-

ta oli säälimätön, ja sosialistisen puolueen yleis-
sihteeri Paul Faure, Lavalin vanha ystävä ja tais-
telutoveri varsinkin ensimmäisiltä sodanjälkeisiltä
vuosilta, ei säästänyt Lavalia lukiessaan kirjeitä
ja deklaratioita noilta ajoilta missä vaadittiin
marxilaisen ohjelman monien aatteiden toteuttamista
ja joiden alla myös Lavalin nimi loisti. Täytyy
ihmetellä sitä rauhallisuutta millä Laval tämän
ryöpyn otti vastaan, ja tulin muistelleeksi että
monet ennen häntä, Millerandit, Briandit ja muut,
ovat aikoinaan käyneet saman kiirastulen läpi.

Lavalin saama enemmistö, yli 50 ääntä, oli
odottamattoman suuri. Hänen lukemassaan hallituksen
deklaratiossa kosketeltiin ulkopoliittisia kysymyksiä
varsin lyhyesti: todettiin vain Ranskan suuri rau-
hanrakkaus ja turvallisuuspyrkimys. Keskustelu, jota
kesti suuren osan päivää ja ohi puoliyön, pysytte-
li miltei kokonaan sisäpoliittisissa kysymyksissä ja
vaipui ajoittain klassillisiin riitakysymyksiin laisi-
teetti- ja opetusperiaatteista. Ne kiinnostavat vä-
hemmän ulkopuolista.

Lavalin hallituksen kokoonpano on suurin piir-
tein sama kuin Tardieun. Hänen yrityksensä laajen-
taa Poincaré-Tardieun koalitiota vasemmalle - hän
tarjosi kokonaista viisi salkkua radikaaleille - me-
nivät myttyyn sen johdosta että nämät eivät hyväk-
syneet oikeistopuolueiden mukaantuloa. Tardieun, Ma-
ginot'n, Flandinin y.m. he vielä olisivat nielleet

mutta eivät Marinin ryhmää.

Mitä tulee uuden hallituksen jäseniin, niin toteamme ensiksikin että Briand luonnollisesti edelleen on ulkoministerinä. On arvosteltu eri tavalla Doumergue'in Genèveen Briandille lähettämää sähkösanomaa, jossa tämä pyysi Briandia muodostamaan uuden hallituksen, kehoitus jonka Briand hylkäsi. Tunnettua on että Doumergue ja Briand eivät erikoisesti toisiaan rakasta. Belgian oikeistolehdistä tehtiin jopa se johtopäätös että Doumergue olisi tahtonut saada Briandin asioiden hoitoon varmana siitä että tämä ei kauanakaan olisi pysynyt vallassa, josta muka olisi aiheutunut että Briandin mahdollisuudet Doumergue'in jälkeläiseksi Elyséehen plisivat vähentyneet. Tämä selitys on varmaankin etsitty. Todennäköisempää on että Doumergue antoi perää niille painostuksille joita häneen tehtiin radikaalitalholta ja että Doumergue todella luuli Briandin olevan ainoan miehen joka voisi yhdistää radikaalit ja oikeiston. - Briandin jääminen ulkoasioiden hoitoon takaa tähänastisen rauhanomaisen ulkopoliittikan jatkuvaisuuden.

Erikoisen huomattavaa on että Tardieun ent. kauppaministeri Flandin on siirtynyt finanssiministeriön johtoon. Tardieun aikaisen finanssipoliittikan jatkuvaisuus on tämän kautta taattu. Flandin on viimeaikaisella toiminnallaan sekä Parisissa että Genèveissä, laajoilla matkoillaan varsinkin Kaakkois-Euroopassa sekä perusteellisella asiantuntemuksellaan

osoittautunut henkilöksi jolla on elävä yhteys tosioloihin. Jääköön ennustamatta miten Flandin rahaministerinä tulee suhtautumaan kysymykseen Ranskan lainapolitiikasta. ^{x)} - Maginot sotaministerinä takaa Tardieun politiikan jatkuvaisuuden tärkeissä puolustuskysymyksissä. - Dumont'in nimi laivastossa, ent. kauppalaivastoministerin Rollin'in nimi kauppaministeriön johdossa, ent. rahaministerin Reynaud'n nimi siirtomaaministeriön johdossa, muista puhumatta, antavat uudelle hallitukselle varsin voimakkaan väriytyksen.

Meidän kannaltamme katsoen on ilolla tervehdittävä uutta hallitusta, koska se ennenkaikkea takaa sen politiikan jatkuvaisuuden jota Poincarén ja Tardieun aikana on noudatettu Moskovaan nähden. Se seikka että Steegin hallitus muutamia päiviä oltuaan vallassa esitti Kamarille kahden, armeijan keskuudessa harjoittamansa nihilistisen propagandan vuoksi vakkeuteen tuomitun kommunistisen edusmiehen armahtamista, johon Kamari myös pienellä ääntenenemmistöllä suostui, todistaa, että jos kohta tämä toimenpide tosin aiheutui lähinnä sisäpoliittisesta taktiikasta, Steegin hallitus mahdollisesti ajan pitkään olisi osoittanut vähemmän selkärankaa Moskovaan nähden kuin mitä Lavalin hallitus kaikesta päättäen tu-

x) Senjälkeenkuin tämä kirjoitettiin ovat neuvottelut Rumanialle ja Saksalle myönnettävistä lainoista saaneet uutta vauhtia.

leen tekemään. Myöskin suhtautuminen Venäjän dumpingiin ja sen yhteydessä oleviin kysymyksiin on Lavalin hallituksen aikana kaikesta päättäen taattu.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Kolman raportti no 119.

Paris.

9/2 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Parisissa helmikuun 12 p:nä 1931.

N:o

103-103

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 9/102 he. 12 31		
16/2 31	№	111
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	06.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raportti-
ni N:o 119, joka sisältää:

Belgian asioita:

I. Vieläkin dumpingista ja

II. Puolustuskysymys, sotilassopimus Rans-
kan kanssa, kieliriita; suhde Hollan-
tiin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE,

H e l s i n k i .

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No. 9/1026	1931	
16/2.31.	1931	1931
5	06	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 119.

Parisissa helmikuun 9 p:nä 1931.

Belgian asioita.

I.

Vieläkin dumpingista.

Ollessani viime kuun lopulla Brysselissä muutamia päiviä koetin jälleen tutustua otsikkoasian nykyiseen vaiheeseen. Siellä ja myöhemmin täällä saamieni tietojen perustuksella on tilanne sikäläisillä puutavaramarkkinoilla tällä haavaa jokseenkin seuraava.

Venäläiset ovat tammikuussa ilmoittaneet aikovansa sijoittaa Belgian markkinoille tänä vuonna ainostaan 68,000 standarttia. Voi olla eri mieltä siitä mikä on aiheuttanut tämän venäläisen vaatimattomuuden. Eräät henkilöt, m.m. Ruotsin pääkonsuli Hedborg, ovat sitä mieltä että tässä jo on havaittavissa ensimmäinen seuraus venäläisen puutavaran sikäläistä dumpingia vastaan tähdätystä, toistaiseksi enemmän taikka vähemmän näkymättömästä toiminnasta. Ne jotka näin sanovat uskovat että venäläiset, belgialaisten agenttiensa neuvomina, eivät ole uskalta-

neet tarjota tänä vuonna suurempia määriä peläten että suurempi tarjonta voisi herättää reaktion ja aikaansaada muutoksen heille epäedulliseen suuntaan yksinpä niissä piireissä, jotka tähän asti joko ovat epäröineet toimenpiteisiin ryhtymistä sikäläistä dumpingia vastaan taikka suorastaan sellaisia vastustaneet. Samat henkilöt katsovatkin että tämä venäläisten toimenpide välillisesti on meille haitaksi, koska on pelättävissä että hallituspiirit, jotka eivät haluaisi ulottaa nykyistä lisenssisysteemiä puutavaroihin, saavat tästä vettä myllyynsä vedoten siihen että venäläisten tarjonta tänä vuonna ei voi muodostua katastrofaaliseksi maan puutavaramarkkinoihin nähden yleensä.

Toiset taas ja niiden joukossa sikäläinen konsulimme ovat sitä mieltä että venäläiset yksinkertaisesti senvuoksi eivät tarjoa suurempaa määrää puutavaraa tänä vuonna Belgian markkinoille että he pelkäävät ei saavansa enempätä siellä myydyksi, koska useat ostajat viime vuonna ostivat venäläistä puutavaraa liiaksi saaden vaikeuksia sen sijoittamisessa. Tätä näkökantaa tukee ensiksikin se seikka että venäläisten viimevuotinen myynti oli niin suuri että kaikkea ei vieläkkään ole saatu sijoitetuksi. Sitä tukee edelleen se seikka että vaikka nuot 68,000 standarttia jo kuukauden ajan ovat olleet tarjottuina, vielä muutama päivä sitten runsaasti 1/3 oli sijoittamatta.

Aivan riippumatta siitä kumpi käsityskanta on oikea, voimme todeta että venäläisten myynti tänä vuonna Belgiassa tapahtuu hitaasti ja että ostajat ovat paljoka varovaisempia kuin viime vuonna. Tähän viittaa myöskin se tosiasia että (kaikissa?) tämänvuotisissa kontrahdeissa on nimenomainen baisse-varaus.

On luonnollista että sellainen voimakas kampanja Venäjän puutavaradumpingia vastaan Belgiassa, jota eräissä piireissä syystalvesta suunniteltiin, näissä olosuhteissa osoittautuu turhaksi tämänvuotiseen laivaukseen nähden. Katsoen venäläisten vaatimattomiin tarjouksiin, josta ylempänä on puhuttu, on syytä olettaa että sellainen kampanja tänä talvena ei olisi johtanut positiiviseen tulokseen, jopa turmellut toimintamahdollisuudet tulevaisuuden varalta. Belgian hallituspiirit voivat näet syystä viitata seuraaviin numeroihin. Jos laskemme että Belgian tämänvuotinen ulkomaiden puutavaran tarve nousee jonkun verran yli 200,000 standartin, ja jos venäläiset siitä leveroivat 1/3:n, jää siis Suomen ja Ruotsin osalle jokuseenkin kaikki muu. Näin ollen tulisi Suomen puutavaraviennin v. 1931 voida nousta hyvin 70,000 standartiin, joka, katsoen aikaisempaan normaalivientimäärään n. 90,000 standarttia - johon suurin piirtein v. 1930:kin kaikesta huolimatta pääsimme - sekä siihen että olemme päättäneet tänä vuonna vähentää vientiämme noin 20 %:lla, jotenkin lähentelee normaalia vientiä. Mitä siis kysymyksen kvantitatiiviseen puoleen tulee, voivat

siis Belgian viranomaiset viitata siihen että venäläinen tarjonta, joskin on katsottava että 40-50,000 standarttia on se määrä jota normaliter Belgian tulisi tarpeittensa tyydyttämiseksi ostaa Venäjältä, ei vaaranna markkinoita - tietysti olettaen että Venäjä todella pysyy nyt tarjoamassaan määrässä eikä vastoin lupauksia myöhemmin vuoden kuluessa heitä lisäämääriä markkinoille.

Näin ollen kysymyksen ydin meidän kannaltamme ehkä vähemmän muodostuu kysymykseksi kvantiteetista kuin hinnasta. Ja tältä kannalta katsoen emme saa jättää harkitsematta kysymystä eikö ole syytä ylläsanotusta huolimatta keuhällä taikka kesällä ryhtyä laajempaan kampanjaan puutavara dumpingia vastaan Belgiassa ensi laivauskautta silmällä pitäen. Tällaisen kampanjan näet ei tulisi suuntautua ainoastaan kvantiteettiin, s.o. pyrkiä lisenssisysteemin ulottamiseen puutavarihininkin nähden, vaan sen tulisi samalla tarkoittaa ja pyrkiä tullin nostamiseen - kuten on laita Ranskassa ja nyttemmin myöskin Espanjassa - niiden maiden puutavaraan nähden joiden kanssa Belgiassa ei ole kauppasopimusta.

Jos kohta siis tämän vuoden kannalta tuskin lienee mitään suurempaa enää tehtävissä - on vain toivottavaa että suomalaiset ja ruotsalaiset viejät jaksavat odottaa hintojen paranemista - , on kuitenkin pidettävä kaikki mahdollisuudet auki ensi talvea silmällä pitäen, jolloin venäläiset mahdollisesti taasen pyrkivät suurempaan sijoitukseen ja

jolloin maaperä vastatoimenpiteille ehkä on kiitollisempaa. Näistä mahdollisuuksista olen pitävä Hallitustani jatkuvasti tietoisena.

x x

x

Haluan tässäkin mainita, mistä jo tammikuussa eräessä kauppaosaston kirjelmässä Ulkoasiainministeriölle mainittiin, että eräs suuri pohjois-ranskalainen puutavarantuoja äskettäin teki nimenomaisen kokeen päästäkseen selville siitä miten Ranskan äskettäin henkiinherätetty lisenssisysteemi venäläiseen puutavaraan nähden toimii. Hän antoi lähettää Belgiasta parikymmentä standarttia puutavaraa kolmessa eri laivassa ja kolmeen eri ranskalaiseen satamaan. Ainoaankaan näistä lähetyksistä hän ei saanut Ranskassa lisenssiä, ja oli hänen pakko palauttaa tavarat. Näemme tästä että lisenssisysteemi toimii moitteettomasti. Tästä saa vahvistuksensa aikaisemmin kotia ilmoittamani käsityskanta että Ranskan lisenssisysteemin todellisena tarkoituksena venäläiseen puutavaraan nähden on supistaa venäläinen tuonti määrättyyn kvantiteettiin, jonka otaksutaan olevan korkeintaan 45,000 standarttia.

Mitä sensijaan tulee venäläisiin paperipuihin, niin tarvitaan niihinkin lisenssi, mutta sellainen on ilman vaikeuksia saatavissa.

Tässä yhteydessä mainittakoon että Ranskan kotimainen puutavarateollisuus on äskettäin pitämässään kokouksessa päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin,

joiden tarkoituksena olisi saada hallitus kieltämään ainakin joksikin aikaa kaiken puutavaran tuonnin Ranskaan! Olen tästä ilmoittanut vapaaherra Wredelle, joka, samoinkuin allekirjoittanut, ei pidä tätä uhkaa kovinkaan vaarallisena, koska Ranska ei tule toimeen ilman ulkomaista puutavaraa ja koska ei ole ajateltavissa että Ranskan hallitus ryhtyisi prohibitiivisiin toimenpiteisiin. Sama huuto sitäpaitsi uusiutuu harva se vuosi.

Koskien Ulkoasiainministeriön salasähköttä N:o 10, jossa kerrotaan erään puutavaramäärän saapuneen Belgiasta Ranskaan varustettuna suomalaisella alkuperätodistuksella, haluan tässä vain mainita että pääkonsuli Nordberg edelleen tutkii asiaa. Että venäläistä puutavaraa suomalaisena on Ranskaan Belgiasta tuotu, on tunnettua. Lienee kuitenkin vaikeata päästä selville siitä missä väärät alkuperätodistukset ovat laaditut, jollei ole tarkempia tietoja lähettäjistä ja vastaanottajasta.

Holma.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 119.

Parisissa helmikuun 9 p:nä 1931.

Belgian asioita.

II.

Puolustuskysymys, sotilassopimus Ranskan
kanssa, kieliriita; suhde Hollantiin.

Belgian ja Ranskan lehdistössä on viime viik-
koina paljon puhuttu ranskalais-belgialaisen sotilas-
sopimuksen jatkuvaisuudesta ja sen edellytyksistä.
Aiheen tähän laajakantoiseen kysymykseen antoi vuo-
den vaihteessa tunnettu sosialistijohtaja ja ent.
pääministeri Vandervelde arvostellessaan Belgian hal-
lituksen vähän sitä ennen Kamarille tekemää esitys-
tä 300 miljoonan belgian frangin myöntämisestä puo-
lustustarkoituksiin. Koska tämän, suurempaan puolus-
tushjelmaan kuuluvan osamäärärahan tarkoituksena lä-
hinnä tulisi olemaan belgialais-saksalaisen rajan
varustaminen silmällä pitäen rajapuolustuksen harmo-
nisointia ranskalais-saksalaisen rajan puolustautumis-
toimenpiteiden kanssa, sai tästä Vandervelde aiheen
hyökätä ranskalais-belgialaisen sotilassopimuksen kimp-

puun. Kuten muistettaneen, solmittiin tämä yhteinen puolustussopimus kohta sodan jälkeen. Tämä oli Belgialle ehto siitä syystä että Versailles'in rauhan kautta lakkasivat olemassa ne kansainväliset sopimukset, joilla v. 1839 Belgian puolueettomuus taattiin. Kuten ennenkin olen kotia raporteissani maininnut, ei näiden kansainvälisten sopimusten tilalle ole tullut muuta kuin Kansainliiton Peruskirja sekä v. 1924 Locarnon sopimus. Kun jälkimmäistä ei ollut olemassa v. 1919, oli siis Peruskirja silloin ainoa Belgian turvallisuustae. Tälle takeelle koetti Belgia saada kouraantuntuvamman muodon sotilassopimuksen kautta Ranskan ja Englannin kanssa. Vastoin Belgian odotuksia Englanti ei tällaista sopimusta kuitenkaan tehnyt, joten ranskalais-belgialainen sotilassopimus oli ainoa joka todella solmittiin.

Vandervelden käsityksen mukaan ovat olot Euroopassa Locarnon ja Kellogg-paktin jälkeen siinä määrin muuttuneet että yllämainittu sotilassopimus muka on käynyt tarpeettomaksi, jopa provokatooriseksi vaaraksi Euroopan rauhalle. Ranskan lehdistö on rajoittanut enimmäkseen tekemään selkoa tämän kirjoituksen Belgiassa aiheuttamasta riidasta asetuen kuitenkin luonnollisesti peittelemättä vastustamaan Vandervelden kantaa. Belgiassa koko vallooni- ja koko liberaalinen lehdistö on jyrkästi asettunut vastustamaan Vandervelden esittämiä teorioja, nähden niissä saksalaisen propagandan vaikutusta ja ennenkaikkea flaamilaisten radikaalisiiven inspiratio-

ta. Merkillepantavaa on että yksinpä eräät tunnetut sosialistijohtajat samoin ovat asettuneet Vandervelden kantaa vastustamaan. On turha lisätä että nykyisen hallituskoalition aikana sopimuksen irtisanominen ei tule kysymykseen.

Tässä yhteydessä en voi olla kertomatta seuraavaa. Brysselissä äskettäin ollessani kuulin eräiltä sikäläisiltä skandinaavisilta diplomaateilta että Belgiassa, myös vallooneissa, olisi huomattavissa vissi kylmeneminen Ranskaa kohtaan ja vastaava lähentely Englantiin. Paikan päällä asumattomana en uskalla tästä lausua ainakaan vielä lopullista mielipidettäni, mutta luulen että mainitut diplomaattipiirit, joissa olen huomannut selviä germaanisista sympatioista, sikäli erehtyvät että unohtavat Belgian virallistenkin intressien viime aikoina yhä enemmän siirtyneen poliittiselta alalta taloudellisille aloille. Tämä luonnollinen siirtyminen, josta yksin kuningaskin kerran minulle yksityisaudienssissa mainitsi, vie luonnollisesti toisenlaisiin ulkopoliittisiinkin konstellaatioihin kuin sodanjälkeisinä vuosina. Mutta haluaisin heti lisätä että ainakaan minä en ole voinut huomata valloonisissa piireissä tai valloonisissa lehdistä sanoisinko ranskalais-sentimentin vähenemistä, varsinkin sen jälkeen kun Ranskassa on ymmärretty eräiden kauppapoliittisten riitakysymysten jatkumisen turhuus ja vaarallisuus. Luulen että kertojiltani tässä esittämäni näkökohta jossain määrin on jäänyt huomaamatta.

Palatakseni vielä puolustusohjelmaan, rajoitun

mainitsemaan että puhtaasti sotateknilliseltäkin kan-
nalta se ohjelma, johon nuot 300 miljoonaa fran-
gia on pyydetty, on joutunut lehdistössä arvoste-
lun alaiseksi. Koska täten joudumme alalle jota
en hallitse ja josta sotilasasiamiehemme tehnee
selkoa, rajoitun tässä mainitsemaan että, mikäli
olen kuullut, tämän arvostelun takana olisi aina-
kin osaksi persoonallisia hankauksia. - Tätä kir-
joittaessani kuulen että Belgian hallitus on päät-
tänyt olla tinkimättä noista 300 miljoonasta pen-
niäkään.

Kielikysymys ei ota rauhoittuakseen. Gandin
ranskalaisen korkeakoulun oikeus kutsua luennoimaan
samassa kaupungissa sijaitsevan nyttemmin flaamilais-
tuneen valtion yliopiston professoreita on edelleen
mitä kiivaimman keskustelun alaisena. Kuukausi sit-
ten näytti siltä että syntyisi tästä uusi halli-
tuspula, ~~mutta~~ vaan saatiin ^{se} onnellisesti vältetyksi.
Mutta kielikysymys katkeroittaa mielet, jakaa kan-
san kahtia ja vähentää siten niiden juhlien kokoa-
vaa merkitystä joita viime vuonna satavuotismuiston
johdosta vietettiin. Saanemme aiheen palata tähän
kysymykseen.

Mitä loppuksi tulee Belgian ja Hollannin vä-
lisiin suhteisiin, joista ennen usein olen rapor-
toinut, on ilolla todettava että nämät viime vuo-
den kuluessa ovat rauhoittuneet ja että diplomaat-
tiset neuvottelut riidanalaisista kysymyksistä ovat

lähentäneet molempien maiden virallista kantaa. Olen kuullut sanottavan että kanavariidan suhteen enää olisi vain toisarvoisia erimielisyyksiä olemassa. En ole viime kuukausina ehtinyt tarpeeksi seurata tätä kysymystä, josta Belgian lehdistökin - mikä on hyvä merkki - kauan on tyystin vaiennut, jotta voisin siitä antaa tyhjentävän kuvan. Saanen siihenkin toiste tilaisuuden, rajoitun vain toteamaan tällä kertaa että tilanteessa on valopilkkuja havaittavissa.

Hallituksen asemasta ja sen mahdollisesta rekonstruktioista puhuu koko lehdistö päivittäin. Jaspardin heikentynyt terveys, kireä taloudellinen pulakausi, ja ainaiset kieliriidat, jopa puolueiden omassa keskuudessaakin, antavat lisäaihetta tähän jatkuvaan keskusteluun. Kävi miten kävi, hallituksen todellinen ja pysyvä uusmuodostus voi tapahtua mielestäni vain nykyisten sekavien puoluerajojen uudistuksen, kielikysymyksen lopullisen järjestelyn ja katoollisen puolueen hajaantumisen kautta. On luognotonta että oikeistovalloonnit ja vasemmistoflaamit kuuluvat samaan katoolliseen puolueeseen, jonka sisässä erimielisyydet ovat huutavan räikeät! Kieli- ja rotukysymyksen aiheuttamiin vaikeuksiin liittyykin turhanpäiväisenä ulkonainen uskonnollinen pakkopaita, joka estää luonnollista kehitystä. Ennenkuin tämä puolue hajaantuu luonnollisiin rodullisiin ja sosialisiin tekijöihinsä en pidä lopullista tervehtymistä ja nykyisen sekavan tilanteen selviytymistä mahdollisena.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C.

ASIA: _____

Ministeri Golman raportti no 120.
Paris.

12/3 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 16 p:nä 1931.

N:o

731-110

16/108		
20/3.31		
RYHMÄ		
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 120, joka sisältää:

Koskee suomalaisia obligatioita Ranskassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE.

H e l s i n k i.

16/103/ae	31
20/3.31	
5	96

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 120.

Parisissa maaliskuun 12 p:nä 1931.

Koskee suomalaisia obligatioita
Ranskassa.

Kävin tänään Association Nationale'in johtajan, herra Barde'n luona ilmoittaakseni hänelle Ulkoasiainministeriön eilisen salasähkeen mukaisesti että meidän teknillisistä syistä on vaikeata suostua hänen Lähetykselle esittämänsä pyyntöön saada tietää, kuinka paljon Suomen valtion Ranskassa olevia ennensota-obligatioita olemme lunastaneet sen sopimuksen perustuksella, joka v. 1925 tehtiin Suomen ja Ranskan hallitusten kesken mainitun Associationin välityksellä.

Ennenkuin ehdin esittää asian, herra Barde omasta aloitteestaan minulle kertoi seuraavaa. Tšekäläinen L'Information-niminen lehti oli sisältänyt v.k. 24 p:nä kirjoituksen, jossa sangen ankarasti käytiin mainitun sopimuksen kimppuun. Tämän kirjoj-

tuksen johdosta, joka Lähetystölle oli tähän asti tuntematon ja jonka Lähetystö samassa postissa eri kirjeessä lähettää Ulkoasiainministeriölle, rahaministeri Flandin itse oli kääntynyt Associationin puoleen pyytäen mikäli mahdollista Associationia toimittamaan Rahaministeriölle yllämainitut tiedot siitä varalta että hyökkäykset Associationin kimppuun jatkuisivat. (Eilen sisälsi L'Ami du Peuple todella uuden hyökkäyksen Associationia vastaan.)

Edelleen kertoi Barde kääntyneensä sen henkilön puoleen, nimeltään Marquet, joka mainitussa lehdessä tavallisesti kirjoittaa tällaiset kirjoitukset. Tämä henkilö oli Bardelle ilmoittanutkin jättäneensä kirjoituksen lehden toimitukselle vähemmän hyökkävässä muodossa, mutta oli lehden toimitus lisäillyt ~~XXX~~ eräitä sanoja, jotka antoivat kirjoitukselle jossain määrin räikeämmän värityksen.

Mutta Barde lisäsi heti että asia ei enää ole niin aktuaalinen kuin kaksi viikkoa sitten, koska rahaministeri Flandin, mistä olen kotia ilmoittanut, on Kamarissa joutunut ikäviin selkkauksiin Aéro-postale-nimisen yhtiön skandaalin vuoksi, jonka tähden, kuten Barde sanoi, hänellä nykyään on muuta ajattelemista.

Tämän keskustelumme johdannon kautta vapauduin aineeseen syventymästä liiaksi ~~KYSELYKSIÄ~~ ja saatoin rajoitua huomauttamaan meille asetetun kysymyksen teknisistä vaikeuksista. Tällöin Barde sikäli muutti aikaisempaa kysymystään, että sanoi tarkoittaneensa

vain tiedon saamista siitä kuinka paljon entisiä obligatioitamme vielä arvion mukaan on liikkeellä. Sanoin esittäväni tämän vielä Hallitukselleni, mutta tahdon tässä heti huomauttaa että koska asialta aktualisuuden kärki sen parempi jo on taitunut, tuskin on syytä antaa vastausta tähänkään kysymykseen; Barde tulee tuskin insistoimaan. Mahdollisesti tulee hetki, jos uudet hyökkäykset meitä vastaan alkavat - jollaisia tosin pitkiin aikoihin ei lehdistä yleensä ole näkynyt - jolloin voi olla asialle eduksi antaa harkinnan mukaan joitain tietoja tšekäläisille viranomaisille, mutta kysymys tästä lie-
nee jätettävä kunkin tapauksen aiheuttaman harkinnan varaan.

En luulisi olevan syytä näin myöhään liioin vastata L'Informationin hyökkäykseen, mutta tapaus osoittaa että jos kohta viime aikoina olemme saaneet olla jotenkin rauhassa, asia ei ole unohtunut, ja että jos aiomme uudelleen esiintyä lainanpyytäjinä tšekäläisillä markkinoilla, ryöppy meitä varmasti odottaa jollemme sitä ennen ole ryhtyneet edes jonkinlaisiin toimenpiteisiin vanhojen obligatioittemme kuponkien kultakysymyksen järjestämiseksi.

x

x

x

Keskusteluni Barden kanssa tapahtui nyt kuten aina aivan tuttavallisessa ja epävirallisessa muodossa.

sa, ja keskustelimme senjälkeen muistakin kansainvälisten rahamarkkinain yhteydessä olevista kysymyksistä. Pääasiassa käsitteli tämä osa keskusteluumme kysymystä Ranskan kieltäytymisestä suorittaa Englannista sodan aikana otettujen lainojensa kuponkeja kullassa, mistä Lähetystö aikaisemmin on monasti raporttoinut. Tarkoitukseni oli lähinnä saada tietää, onko odotettavissa että Englanti todella insistoi turvautumista arbitrageen tässä asiassa. Barden vastaus oli tällainen:

Tällä hetkellä ja senjälkeenkuin Englanti julkaisi asiasta Valkoisen kirjansa, kysymys on kuolleessa pisteessä. On otaksuttavissa että Englanti ei nyt vielä aio jatkaa diplomaattisia keskusteluja mainitusta kysymyksestä, vaan odottaa hetkeä jolloin Ranskan ja Englannin väliset rahakysymykset, joita kuten tunnettua jo kauan hiljakselleen on specialistien kesken käyty, joutuvat kokonaisuudessaan ratkaistaviksi. Englanti odottaa aikaa jolloin Ranskan finanssiasema ei ole niin vahva kuin nyt ja jolloin Ranska mahdollisesti tarvitsee Englannin kannatusta suhteessa taikka toisessa, jolloin se sopivasti työntää tämänkin kysymyksen esille. Kun nimenomaan kysyin miten on selitettävissä että Englanti tässä asiassa ehdotti arbitragea vaikka se muuten yleensä on välitystuomiomenetelmää vastaan, sanoi Barde arvelevansa että Englanti tiesi Ranskan vastaavan kielteisesti, jonka vuoksi se uskalsi näin menetellä, siten saadaksesen yleisen mielipiteen puo-

lelleen. Barde omasta puolestaan pitikin Ranskan vastausta tässä suhteessa harkitsemattomana, varsinkin kun hänen mielestään ei olisi ollut luultavaa että Haagin kansainvälinen tuomioistuin, joka on kokoonpantu pelkistä juristeista ja joka ratkaisee asiat ensi kädessä juriidisten näkökohtien mukaan, olisi ratkaissut asian Englannin eduksi, koska juriidisesti katsoen Ranskan kanta tuskin on kumottavissa. Barde alleviivasikin sitä seikkaa, että Englannin kanta tässä jutussa oli rakennettu pääasiallisesti sentimenttaalisille näkökohdille.

Lainamahdollisuuksista Ranskassa oli Barde sensijaan pidättyväisempi, enkä senvuoksi tahtonut ottaa esille kysymystä meidän mahdollisuuksistamme. Sivumennen sanoen olen kaikissa keskusteluissani näistä asioista ollut hyvin varovainen, jotta ei vain syntyisi luuloa meidän nyt jo pyrkivän uudelleen näille markkinoille.

Italialle mahdollisesti annettavasta lainasta ei Barde ollut niin optimistinen kuin monet muut.^{x)} Hän piti laivastosopimuksen aikaansaamista sittenkin

^{x)} 15.III. Rahaministeriön virkamies Bizot, jonka eilen dekoroin lounaalla meillä, puhui samaan epäröivään suuntaan. Lainakysymys tulee ratkaistavaksi vasta niiden monien vielä ratkaisemattomien taloudellisten kysymysten yhteydessä, joista näinä päivinä Roomassa on alettu uudelleen neuvotella Ranskan ja Italian edustajien kesken.

vain osana Italian ja Ranskan välillä vielä kesken olevista riitakysymyksistä. Omasta puolestaan Barde sanoi ei mielellään olevansa rahallisissa tekemisissä italialaisten kanssa, ja olen aikaisemminkin huomannut hänellä olevan suurempia sympatioja Keski- ja Pohjois-Euroopan maihin. Kuvaavana yksityisseikkana vielä rekisteröin Barden sanan että pääasiallisena syynä Ranskan viimeaikaiseen kultapolitiikkaan voi pitää sen poliittis-sotilaallista vastakohtaa Italiaan. "Mitkään finanssisyyt eivät ole tällaista kultapolitiikkaa vaatineet. Sisäpoliittisesti se on vaan aikaansaanut valitettavaa kallista aikaa, ja sen mukana tyytymättömyyttä"

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Holmön raportti no 121.

Paris.

12/3 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 14 p:nä 1931.

N:o 708-191

15/103 (ac) " " 31		
18/3.31		
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 121, joka sisältää:

Vieläkin Venäjän dumpingista Belgiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE,

Helsinki.

15/103		
18/3.37		
		ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 121.

Parisissa maaliskuun 12 p:nä 1931.

Vieläkin Venäjän dumpingista
Belgiassa.

Kävin viime viikolla pikimmältä Brysselissä tutustuakseni m.m. ötsikkokysymyksen viimeisiin vaiheisiin. Sen lisäksi mitä aikaisemmissa raporteissa- ni olen siitä kertomut pyydän saada esittää seuraavaa.

Venäjän tammikuussa Belgialle tekemä tarjous 68,000 standarttia on kaupallisesti menestynyt erinomaisen huonosti. Tällä hetkellä on vielä kokonaisu- ta ,25,000 standarttia myymättä, ja yleisenä puheen- aiheena sekä Brysselissä että Antwerpenissa oli ky- symys siitä tulevatko venäläiset ottamaan Belgian markkinoilta pois muut 25,000 standarttia ja siirtä- mään ne muualle, missä heillä on vapaammat kädet ja missä voisivat tämän määrän avulla painaa hinto-

ja vielä alemmaksi, vaara jolla luonnollisesti olisi epäsuorat seuraukset muihinkin markkinoihin.

Kysymykseen siitä mistä aiheutuu tämä haluttomuus ostaa venäläistä puutavaraa voinee vastata useammallakin tavalla. Osaksi luonnollisesti yleinen ostopula on häiritsemässä kauppohen syntyä, osaksi kaikesta huolimatta pelätään venäläisten metodeja, ja yksinpä Moskovan parhaimmat auttajat Belgiassa ovat käyneet varovaisemmiksi. Yhtenä syynä voi myöskin pitää niiden 30,000 standartin leveranssin viipymistä, jotka viime vuonna kontrahoitiin ja joiden piti saapua jo joulun alla määräpaikkaansa, mutta jotka jäästeiden vuoksi osaksi vieläkin ovat tulematta. Vielä voinee mainita syyksi sen seikan että venäläiset ovat jakaneet muut 68,000 standarttia 50 yhtä suureen osaan ja että kaupat tapahtuvat ainoastaan näiden venäläisten tyrannisesti määräämien osien puitteissa, seikka joka vie liikemieheltä sen voittomahdollisuuden, jonka hänelle tarjoaa tällaisista määräyksistä kokonaan vapaa kauppa. Toisin sanoen voittomarginiaali on liian kapea, jotta se voisi tarpeeksi kiihoittaa liikemiestä. Tämä näkökohta lienee juuri Belgiassa otettava erikoisesti huomioon.

Olen aikaisemmin kertonut että kaikkiin venäläisiin kontrahteihin tänä vuonna on otettu n.k. baisse-klausuuli, joka takaa ostajalle vahingonkorvauksen siinä tapauksessa että Venäjä myöhemmin it-

se painaisi hintojaan, sekä maksimiklausuuli, jossa venäläiset sitoutuvat olemaan lähettämättä Belgian markkinoille enempää kuin alussamainnut 68,000 standarttia. Oli odotettavissa että venäläiset muodossa taikka toisessa koettaisivat kiertää näitä määräyksiä. Itseasiassa ovatkin venäläiset Belgiassa kuten Memelissä alkaneet sahauttaa omaa puutavaraansa omilla taikka kontrolloimissaan sahoissa. Ostenden viereen on rakennettu kuusiraaminen saha, joka on venäläisten käsissä. Kuitenkin minulle vakuutettiin Brysselissä että tämä saha on rakennettu niin kurtasti että se ei ainakaan vielä pääse toimimaan. Vaarallisempaa ehkä on että muudan genttiläinen saha on ostanut polkuhintaan venäläistä raaka-ainetta 100,000 m³ ja että tämän sahalaitoksen johto on yhteistoiminnassa Moskovan kanssa metodeihin, hintaan ja voittoon nähden. Nämät seikat ovat omiaan huclestuttamaan.

En käynyt tällä kertaa Belgian ulkoministerin puheilla, mutta hänen kansliapäällikkönsä, ministeri, kreivi d'Ursel pyysi minut pienille aamiaisille, joilla ei ollut läsnä muita kuin Belgian ent. lähettiläs Meksikossa, joka nyttemmin hoitaa dumping-asioita ministeriössä, sekä Belgian ambassaadisihtööri Lontoossa. Edellinen sanoi minulle aivan suoraan että hän pitää Belgian hallituksen tähänastisia toimenpiteitä dumpingia vastaan tyhminä sekä Belgialle vaarallisina. Hän on varsinkin vilja-asioiden erikois-tuntija ministeriössä ja edustikin Belgiassa äskettäin

sillä viljakonferensseilla Parisissa, joiden tuloksia hän piti puhtaasti teoreettisina. Sain selvän käsityksen että kreivi d'Ursel oli samaa mieltä. Näin ollen, ja katsoen ulkoministerin itsensä tunnettuun suhtautumiseen näihin kysymyksiin, ei mielestäni ole ainakaan toistaiseksi mitään toiveita siitä että Belgian ulkoministeriö vaikuttaisi innokkaammin dumpingin vastustamiseksi niinkauankuin Englanti ja Hollanti istuvat kädet ristissä. (On sanomatta selvää että näille herroille annoin sopivaksi katsomiani tietoja Venäjän dumpingista, sen syistä ja metoodeista.)

Käydessäni Antwerpenissa huomasin pääkonsuli Sassesta ettei Antwerpenissa mieliala liioin ole ainakaan suuremmassa määrin muuttunut. Tähän kuitenkin on kohta lisättävä eräs varauma.

Minulla oli pitkä keskustelu tälläkin kertaa Ruotsin Belgiassa olevan pääkonsulin Hedborgin kanssa, joka kuten tunnettua on Kreugerin sikäläinen edustaja. Hedborg oli nyt optimistisempi kuin moniin aikoihin. Tämän optimisminsa tueksi hän mainitsi seuraavaa.

Paitsi jo neljä vuotta Belgiassa toiminutta Société d'Etudes Politiques, Economiques et Sociales, joka tekee huolellista työtä Venäjää vastaan, on äskettäin perustettu Belgiaan suuri komitea Venäjän ekonoomisen vaaran tutkimiseksi. Tässä komiteassa ovat edustettuina - sen voi liioittelematta sanoa - kaikki johtavat belgialaiset pankit ja suuryhtymät.

Varsin kiintoisaa on että Antwerpenin kauppakamarin presidentti Jussiant, joka kuten tunnettua on ollut antidumping-toimenpiteiden pahimpia vastustajia, on suostunut jäseneksi tähän komiteaan. Samoin kuulin että Antwerpenin kauppatribunaalin presidentti de Brouckère, joka niinikään on vastustanut antidumpingia, äskettäin on lausunut julki mielipiteitä, jotka menevät vallan uuteen suuntaan. Vielä mainitsi Hedborg että Belgian metsänomistajayhdistyksen puheenjohtaja, johonka hän tähän saakka ei ole oikein luottanut, on tehnyt täyskäännöksen ja erikoisessa kirjasessa esittänyt Belgian metsänomistajaa Venäjän taholta uhkaavaa vaaraa.

Omasta puolestani en voi olla luulematta että Hedborgin optimismi perustuu ainakin osaksi myöskin siihen että hän luottaa Kreugerin mahtiin, joka näkyy kaikella voimalla ja eri aloilla määrätietoisesti suuntautuvan Venäjää vastaan. Tästä antaa muuten erinomaisen kuvan tanskalaisessa Finans-tidende'ssä (N:o 23) äskettäin julkaistu kirjoitus. En pidä edes mahdottomana sitä että Kreugerin konserni kaikessa hiljaisuudessa käyttää toisiakin välikkappaleita Belgiassa luodakseen siellä sopivan maaperän.

Loppukäsitykseni ylläolevasta haluaisin formuloida niin että huolimatta hallituspiireistä ja varsinkin sen liberaalisista jäsenistä ja huolimatta Antwerpenin itsessään luonnollisesta pelosta Rotterdamin, Amsterdamin ja Hampurin kilpailuun nähden,

Belgiassakin yleinen mielipide hiljakselleen on he-
räämässä huomaamaan Venäjän vaaran laajuuden. Vali-
tettavaa kuitenkin on jos Belgiassa voittaa alaa
se väärä käsitys että yhtenä syynä sielläkin val-
litsevaan taloudelliseen pulakauteen muka ovat Hal-
lituksen toimenpiteet Venäjän dumpingia vastaan, jot-
ka muka estävät luonnollista kaupankäyntiä.

Holma.

P.S. Kun ylläoleva oli kirjoitettu, saapui
tieto että Antwerpenin kauppakamarin keskuskomitea
yksimielisesti on päättänyt ehdottaa hallitukselle
että lokakuussa julkaistu asetus, joka kieltää ve-
näläisen viljan tuonnin Belgiaan, pikimmiten kumot-
taisiin. Mikäli Antwerpenista kuulen, toivotaan siel-
lä että tuontikiellon sijasta otettaisiin käytäntöön
lisenssisysteemi.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Lohman raportti no 122.

Parisi

16/2/1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 18 p:nä 1931.

N:o

759-206

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
N:o	Paik.	Päivä
17/103	Re.	31
23/3-31		
OTTEA	OSASTO	ASIA
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 122, joka sisältää:

Protektionismi Ranskassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE,

H e l s i n k i.

LIIKOA...		
18/103	21	21
23/3-31	g	21
RYHMÄ
5	96	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 122.

Parisissa maaliskuun 16 p:nä 1931.

Protektionismi Ranskassa.

Koska kaikesta päättäen hetki lähestyy, jolloin Suomen ja Ranskan välistä v. 1921 solmittua kauppasopimusta käydään tarkistamaan, lienee syytä muutamalla sanalla valaista sen protektionismin laatua, joka tällä hetkellä on huomattavissa Ranskassakin, kuten useimmissa muissa maissa.

Olen eräässä aikaisemmassa raportissani, ehkäpä jossain määrin paradoksaalisesti, sanonut että yhtä johdonmukainen kuin on Ranskan ulkopoliittikka, yhtä epäjohdonmukainen on sen kauppapolitiikka. Tällä tarkoitan sitä että Ranskassa tuontuostakin satuu että tilapäiselle ilmiölle annetaan liian laaja merkitys ja että tilapäistä pulaa koetetaan parantaa säännöksillä, jotka mahdollisesti jo seuraavana vuonna haittaavat ei ainoastaan yleistä talouselämää vaan vieläpä juuri sitä alaa missä vallineen pulan helpottamiseksi säännös on pantu voimaan. Tällaisia

esimerkkejä voisi viime ajoilta luetella useampia; rajoitun huomauttamaan kahdesta. Viinilaki tammikuun 1 pltä 1930, joka tehtiin 1929 saadun epänormaali- sen runsaan viinisadon ja siitä aiheutuneen viinien hinnan laskun johdosta, on vienyt Ranskan suoranai- seen kauppasotaan m.m. Espanjan kanssa. Toinen täl- lainen ilmiö oli yritys poistaa samasen vuoden run- saan viljasadon maanviljelijöissä aiheuttama tyytymät- tömyys vientipalkkioitten avulla, minkä kautta toivot- tiin voitavan estää viljan hinnan lasku.

Tulee luonnollisesti kysyneeksi syytä tai syi- tä tähän ranskalaisten herkkyyteen turvautua harkit- semattomiin parannuskeinoihin. Puhtaasti muodollisesti asiaa katsoen voi sanoa että lainsäädännön hallituk- selle myöntämä laaja toimintavapaus lakien sovittami- seen nähden helpottaa taipumusta tällaisiin menetel- miin. Ranskan tullipolitiikkakin on tämän kautta saa- nut paljota suuremmissa määrin administratiivisen luon- teen kuin mikä esim. meillä on asianlaita. Parla- mentilta kysymättä voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, joilla on kauaskantava periaatteellinenkin merkitys.

Suurimpana asiallisena syynä yllämainittuun il- miöön pitäisin kuitenkin sitä että Ranskassa talou- dellisetkin kysymykset miltei aina käännetään poliit- tisiksi. Tämä tosiseikka saa kaksinkertaisen merkityk- sen aikana, jolloin Parlamentista ei ole löydettävissä vakinaista enemmistöä, ja jolloin, kuten tällä hetkellä, tuollainen parlamentaarinen enemmistöpulakau-

si sattuu yhteen taloudellisen pulakauden kanssa. Asiahan on se että enemmistöpuolueiden ja oppositiopuolueiden välillä on suuri joukko häilyviä pikkupuolueita, joiden äänistä ei koskaan olla täysin varmoja. Ranskan Parlamentissahan hetkellinen mieliala tai loistava puhe saattaa saada nämät häilyvät äänet äänestämään hallitusta vastaan. Katsoen talouselämän ja poliittisen elämän läheisyyteen Ranskassa ja katsoen ennenkaikkea siihen että Ranskassa vaalit eivät ole listavaaleja vaan henkilövaaleja - mistä luonnollisesti johtuu että edusmies paljoa suuremmassa määrässä kuin esim. meillä on riippuvainen valitsijoistaan, joiden kanssa hänellä on yhtämittäinen yhteys - käy ymmärrettäväksi se herkyys mikä tšekäläisissä poliittisissa piireissä on kuvaava talouselämän ilmiöiden käsittelytavalle Edustajakamarissa. Jokainen tyytymättömyyden aihe aikaansa kohta vastaavia väreitä Parlamentissa, ja rajapuolueiden pitämisen tyytyväisinä muodostuikin hallituksen tärkeimmiksi tehtäviksi, samalla kun nuo raja-aineokset itse taitavasti osaavat käyttää hyväkseen asemaansa poliittisten etujen saavuttamiseksi. On kuvaavaa että hallituksissa nämät rajapuolueet miltei aina ovat suhteellisesti lukuisammin edustettuina kuin suuret puolueet.

Tästä saa selityksensä edelleen seuraava tosiseikka. Ei mitään pelätä Ranskassa tällä haavaa enemmän kuin työttömyyttä. Työttömien virallinen luku ei tosin nouse vielä kuin vähän yli 30.000.

Itseasiassa tämä luku kyllä on 5-7 kertaa suurempi riippuen siitä että työttömyysavustus täällä on siksi pieni - noin 10 Smk. päivässä - että moni työtön ei viitsi alistua kaikkiin niihin byrokraattisiin juoksuihin ja kirjoitteluihin, jotka ovat välttämättömät työttömyysavustuksen saamiseksi.

Tästä taas saa, sivumennen sanoen, selityksensä se että Ranskassa on alettu tarkemmin kuin ennen valvoa ulkomaalaisten työnhakijoiden pääsyä ja jäämistä maahan. Älkäämme unohtako että yksin italialaisia työmiehiä nykyään lienee Ranskassa puolentoista miljoonaa ja puolalaisia lähes miljoonan verran. Ranskalla olisi siis runsaasti tilaa omille työttömilleen, joskin toiselta puolen taas ulkomaalainen työvoima on halvempaa ja --ainakin eräillä aloilla - parempaa.

Työttömyyden lisääntyminen merkitsisi välittömästi levottomuutta ja tyytymättömyyttä valitsijapiireissä ja sen kautta välillisesti myös Kamarissa. Tämän tosiseikan ympäri kaikki itseasiassa pyörii. Senvuoksi hallituksenjäsenet viime aikoina ovat tuontuostakin laajoissa puheissa Senaatissa ja Kamarissa vastanneet työttömyyttä ja kotimaisen työn ja tuotannon suojelemista tarkoitteisiin välikysymyksiin. Täten ylläesitetty herkkä suhde työttömyyden ja Kamarin mielialojen kesken saa myös ulkopoliittisen merkityksen ja uhkaa protektionismin muodossa kaikkia niitä maita jotka vievät tuotteitaan Ranskaan. Ranskan protektionistisella suunnalla onkin senvuoksi las-

kemattomuuden leima ja sen ilmaisumuotoja on sen-
vuoksi vaikeata etukäteen määritellä.

Mitä lähinnä tulee Suomen suhteisiin Rans-
kaan ylläolevaa silmälläpitäen, Lähetystä on useis-
sa eri kirjelmissä käsitellyt kysymystä tšekäläis-
ten puutavara- ja paperitullien korottamista koskevis-
ta ilmiöistä. Molempiin nähden voitaneen tällä het-
kellä suhtautua rauhallisemmin. Lyhyesti rekapituloi-
dakseni mitä näissä kirjelmissä on sanottu, rajoi-
tun mainitsemaan seuraavaa.

Ranskan metsätalous on jo kauan vaatinut
tullisuoja. Moskovaan nähden on Ranskan hallitus
tässä suhteessa jo ryhtynyt ponteviin toimenpitei-
siin. Mitä sensijaan tulee muista maista tulevan
puutavaran tuonnin estämiseen, ei tätä vaaraa tar-
vinne ottaa vakavalta kannalta, koska Ranska ei
tule toimeen omalla puutavarallaan. Päinvastoin on
naurettavaa että samalla kertaa kuin Ranskassa pu-
hutaan metsien suojelemisesta - huuto joka vuosi
sitten etelässä sattuneitten tulvien johdosta kävi
aktuaaliseksi - vaaditaan myös ulkomaisen puutavaran
tuonnin estämistä. - Mitä taas tulee paperitullei-
hin, niin vaikeuttaa niiden korotusta jo se seikka
että nämät tullit eivät ole n.k. avaintulleja,
vaan tarvitaan niiden korotukseen Parlamentin suos-
tamus. Tällä hetkellä ei tässä suhteessa liene
akuuttista vaaraa olemassa. Lähetystä kuitenkin seu-
raa edelleen luonnollisesti näitä kysymyksiä, koska
protektionistinen suunta, katsoen alussamainittuihin

seikkoihin, maassa on latentti ja koska se, jos työttömyys kärjistyy ja pulakausi jatkuu, voi saada meillekin epämieluisia muotoja.

Koska suomalaisia työmiehiä Ranskassa yleensä ei ole, ei ole liioin pelättävissä hankauksia niiden säännösten vuoksi, joihin on turvauduttu ja joihin tullaan turvautumaan kotimaisen työn suojelemiseksi.

Se seikka että Ranska juuri nyt on ehdottanut kauppasopimusneuvotteluja Suomen kanssa, viittaa mielestäni siihen ettei se tällaisen ehdotuksen itse tehtyään voine enää ryhtyä meihin kohdistuviin tulleihin nähden korotustoimenpiteisiin ennen neuvotteluja. Toiselta puolen ei tule sulkea silmiään siltä tosiasialta että kun Ranskan viranomaiset vuosi takaperin varsin innokkaasti vaativat kauppasopimusneuvotteluihin heti ryhtymistä - varsinkin Suomen tammikuun 1 pstä 1930 voimaanastuneitten tullikorotuksien vuoksi - samat viranomaiset viime syksyn ja talven kuluessa ovat huomattavasti heikommin neuvotteluja vaatineet. Minulle on esim. tšekäläisen ulkoministeriön kauppasastolla viime vuonna suoraan sanottu että neuvotteluja nykyhetkellä yleensä on vaikea käydä. Pelätään nim. että pientenkin neuvottelujen kuluessa joudutaan periaatteellisiin ydinkysymyksiin, jotka voivat häiritä Ranskan yleistä kauppapolitiikkaa. Ei ole vaille kiintoa todeta että maanviljelysministeri Tardieu viime kuussa vastatessaan Senaatissa puutavaran teollisuutta ja tuon-

tia koskeviin välikysymyksiin, peittelemättä huomautti kauppasopimusten nykyään liiaksi sitovan Ranskan toimintavapautta ja että olisi mikäli mahdollista pyrittävä niistä vapaaksi. Samoin on todettava että jos kohta Kamari viime viikolla hyväksyi ranskalais-saksalaisen kauppasopimuksen n.k. kolmannen annexin, Kamarin tullivaliokunta juuri sitä ennen oli yksimielisesti kehoittanut hallitusta mitä suurimpaan varovaisuuteen uusien kauppasopimusten solmimiseen ja uusiin tullisitomisiin^{x)} nähden. Ranskan suhtautuminen Genèveen viimevuotisen tullirauhakonferenssin tulokseen, jonka mahdollistutti sen oman edustajan, min. Flandinin, onnellinen pelastustoiminta, on niinikään kuvaava Ranskassa vallitsevalle pelokkuudelle ~~suhteeseen~~ uusiin sopimuksellisiin sitoumuksiin nähden.

On mielestäni ollut syytä kiinnittää huomiota näihin yleisiin seikkoihin ennenkuin ryhdymme kauppasopimusneuvotteluihin Ranskan kanssa.

Holma.

x) Ranskan edustaja Elbel selitti toissapäivänä Genèveen talouskonferenssissa että Ranskan tullitariffin nimikkeistä noin 3/4 nykyään on sopimusten kautta sidottu.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Kolman raportti no 123.

Parisi

16/3 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 19 p:nä 1931.

N:o 760-207

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
18/103	ae	1931
23/3-31	2	LII
...
5	06	...

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille rap-
porttini N:o 123, joka sisältää:

Ranskan hallituksen asema ja Flandinin
tapaus: budgetti.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE,

H e l s i n k i.

ULKOASIAIN...		
18/103	23/3/31	1931
RYHMÄ		
5	26	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 123.

Parisissa maaliskuun 16 p:nä 1931.

Ranskan hallituksen asema ja

Flandinin tapaus; budgetti.

Salasähkötin muutamia päiviä sitten Lavalin hallituksen aseman melkoisesti vaaraantuneen sen johdosta että hallituksen rahaministeri Flandin oli joutunut henkilökohtaisiin ikävyyksiin Aéropostale-nimisen, valtion avustusta nauttineen lentoyhtiön taloudellisten vaikeuksien johdosta. Väitettiin näet oppositiotalolta että Flandin, joka siitä saakka kun hän Poincarén aikana oli alivaltiosihteeri len- toliikennekysymyksiä varten on toiminut mainitun len- toyhtiön juriidisena neuvonantajana, olisi käyttänyt asemaansa rahaministerinä hankkiakseen mainitulle yh- tiölle uusia valtionavustuksia. Tosiasia lienee et- tä tämä yhtiö hyväksennekäyttäen privilegioitua ase- maansa oli antautunut spekulatioihin ja finanssiyri- tyksiin, joilla ei ollut suoranaista tekemistä yh- tiön toiminnan varsinaisten tarkoitusperien kanssa.

Nämät poikkeamiset vieraille aloille ovat tuottaneet yhtiölle suuria tappioita, joiden määrä nousee useampaan sataan miljoonaan frangiin. Seurauksena yhtiön rahallisista vaikeuksista oli m.m. että muutamia päiviä sitten, kun kävi epävarmaksi tulisi siko hallitus jatkuvasti yhtiölle antamaan valtionavustusta, kolmen tšekäläisen pankin oli pakko sulkea porttinsa. Yhtä näistä pankeista johtaa kaksi veljestä Bouilloux-Lafont, joista toinen samalla on Kamarin varapuhemiehiä.

Ulkopuolisen on mahdoton toistaiseksi sanoa kuinka paljon näissä väitteissä on perää, eikä tällainen tapaus suinkaan ole ainoa laatuaan Ranskan Kamarin pitkässä historiassa. Mutta Dustric-skandaalin mainingit käyvät vielä korkeina, ja sen tutkimista varten asetetun Kamarin tutkimuskunnan työt, jotka yhä edelleen jatkuvat, ovat saattaneet mielet tavallista herkemiksi. Laval mahtoi kuitenkin olla varma finanssiministerinsä henkilökohtaisesta kunniasista, koska hän otti täysin hänet peittääkseen. Mutta on ymmärrettävissä että budgettikeskustelu, jota muutenkin jo on jatkunut viikkomääriä ja joka aina merkitsee parlamenttaarisen elämän vuotuista huippukohtaa, tämän kautta ennusti tavallista myrkyisempiä loppuistuntoja.

Kamari istuikin puolitoista vuorokautta keskeytymättä. Toisen istuntopäivän aamuna Flandin vastasi hyökkäyksiin, joita lehdistössä ja Kamarin puhujalavalta häntä vastaan oli satanut. Hänen vastauksensa oli räikeä, säälimätön, ehkäpä liiankin kova. Hän

kielsi jyrkästi oikeutuksen kaikilta häntä vastaan kohdistetuilta hyökkäyksiltä, mutta hän ei tyytynyt siihen vaan, kääntyen sosialististen edustajien puoleen, kysyi näiltä oliko heidän omatuntonsa parempi. Hän viittasi siihen, nimiä tosin mainitsematta, että Léon Blumin poika saa suuren avustuksen Oustric'in hoidossa olleelta Peugeot-nimiseltä autofirmelta. Samoin hän viittasi siihen että Léon Blumin "Le Populaire" nauttii suurta avustusta eräältä yhtiöltä, joka on läheisessä yhteydessä Berlinin ja Moskovan kanssa. Edelleen hän huomautti että tunnettu radikaaliedustaja Bergery, Krassinin vävy ja Herriot'n valtiosihteeri kartellihallituksen aikana, nauttii miljoonan tulot joiltain suuremmilta tšekäläisiltä yhtiöiltä, jotka suinkaan eivät ole vailla "kapitalistista väritystä". Niinikään hän paljasti sen tosiasian että monet sosialistiset edustajat asianaajajina nauttivat suuria palkkioita kapitalistisilta yhtiöiltä, tai kuten hän sanoi siltä régimeltä jota he julkisuudessa sättivät. Vastauksia ei puuttunut. Léon Blumin vastaus oli paras, mutta sen vaikutukset hälvenivät Renaudel'in, toisen sosialistin, pitkäveteisistä selityksistä, eikä liioin Paul-Boncourin teoreettinen esitys kohonnut samalle tasolle kuin Léon Blumin.^{x)} Seuraus tästä kaikesta

^{x)} Tässä yhteydessä ansaitsee mainitsemista, että Léon Blumin lehti Populaire tarkemmin kuin mikään muu tšekäläinen lehti on tehnyt selkoa viimeisestä oikeudenkäynnistä Moskovassa ja mitä jyrkimmin tästä tuominnut Moskovan vallanpitäjiä.

oli kuitenkin se että suuri osa radikaalipuoluetta pidättyi äänestämästä taikka äänesti hallituksen puolesta. Hallitus sai senvuoksi loppuäänestyksessä suuren voiton, 340 ääntä 215 vastaan. Aéropostale'ille myönnettiin uusi valtionavustus. Senjälkeen budgetti hyväksyttiin, ja Laval saa hyvinansaitun lepoetken. Tuleeko edes laivastosopimus ratifioitavaksi Kamarissa ennen pääsiäistä, on varsin epävarmaa.

Jos kohta Flandin tällä kertaa pelastui, on kuitenkin pelättävissä, varsinkin katsoen hänen vastauksensa hyökkäävään äänilajiin, että asia ei tähän^{x)} hautaudu. Kysymys siitä saako edusmies julkisesti taikka salaisesti ottaa osaa finanssi- ja talouselämään, onkin juuri nyt aktuaalisimpia kysymyksiä Ranskan julkisessa elämässä, ja se tulee vielä kysymään sekä paljon mustetta että paljon kauniita sanoja. On syystä huomautettu että esim. asianajaja ei voi edusmieskautenaan jättää sikseen laajaa praktiikkaansa, mutta yhtä suurella syyllä on toiselta puolen huomautettu että hänen osanottonsa talouselämään on tapahtuva julkisesti eikä kulissien takana. Hurskaita toivomuksia joita ei kuitenkaan voida toteuttaa! Jos edusmieheltä - ja tähänän koskee muitakin kuin asianajajia - kielletttäisiin kaikki osanotto talouselämään, olisi seurauksena se että Kamariin valittaisiin yksinomaan ammattipolittiko-

^{x)} Niin luuli myös Paul-Boncour, jonka kanssa eilen söin illallista pienessä seurassa.

ta, johon nähden on lupa kysyä eikä jouduttaisi
ojasta allikkoon. Eikä voitane kieltää että rans-
kalaisiin hyvällä syyllä on sovellettavissa van-
ha roomalainen sana argentum non olet (raha ei
haise).

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Kolumon raportti no 124.

Paris

6/3. 31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 21 p:nä 1931.

N:o

770-212

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19/03/31		
26/3.31		
5 06.		

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 124, joka sisältää:

Ranskan ja Italian välinen laivastosopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. PROCOPE,

H e l s i n k i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 17/103 ke. p. 28 31		
26/3-31	No	Litt.
RYHMÄ	OLASTO	ALIA
5 C6		

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 124.

Parisissa maaliskuun 19 p:nä 1931.

Ranskan ja Italian välinen laivastosopimus.

Koska Suomenkin lehdet pääpiirteissä ovat selostaneet otsikossa mainitun sopimuksen sisällystä ja koska eversti Martola on Yleisesikunnalle samaten raporttoimut asiasta, voinen rajoittua seuraavaan lyhyeseen esitykseen, samalla viitaten sähköeseeni jonka Ulkoasiainministeriölle lähetin postitse kirjeellä 561-147 helmikuun 27 p:nä.

Mitä ensinnäkin tulee suuriin linjalaivoihin, niin sovittiin kuten muistettaneen Washingtonissa v. 1921 että Italialle ja Ranskalle niihin nähden myönnettäisiin pariteetti ja että kummallekin annettaisiin oikeus vuoteen 1936 mennessä rakentaa linjalaivoja 70,000 tonnia lisää. Sivumennen mainittakoon että Ranskan sotilaspiireissä ja oikeistolehdissä tätä Washingtonin päätöstä pidetään kaiken pahan alkujuurena ja syytetään Briandia siitä että hän silloin pani käsityksensä ja toimintansa

perustaksi Ranskan laivaston silloisen vahvuuden, joka sodan kautta oli melkoisesti heikentynyt. Tunnettuaahan on että Ranskan laivasto varsinkin laivastoministeri Leygues'in aikana silloisesta tilastaan on huomattavasti noussut niin hyvin kvantitatiivisesti kuin kvalitatiivisesti.

Rooman sopimuksessa maaliskuun 1 p:ltä on nyt linjalaivoihin nähden sovittu niin että Ranska ja Italia lupaavat vuoteen 1936 mennessä käyttä^{myönnettyjä} niille Washingtonissa /70,000 tonnia ainoastaan 2/3:lta, s.o. korkeintaan 46,666 tonnia, sekä lupaavat että kumpainenkaan ei rakenna 23,333 tonnia suurempia linjalaivoja eikä niitä varusta vahvemmillä tykeillä kuin 305 mm. (Lienee turha huomauttaa että 23,333 on 1/3 70,000:sta.) Tämä päätös merkitsee sitä että molemmat maat luopuvat oikeudestaan rakentaa 35,000 tonnisia linjalaivoja, jollaisia vielä Washingtonissa ajateltiin - huom. 70,000 on = kaksi kertaa 35,000 - ja että molemmat vapaaehtoisesti sitoutuvat olemaan varustamatta laivojaan Yhdysvaltain ja Englannin suurimpien linjalaivojen nyt käyttämillä tykeillä à 355 ja 406 mm. Toiselta puolen Ranska on jyrkästi pitänyt kiinni oikeudestaan saada rakentaa pieniä linjalaivoja à 23,333 maksimi, joiden kautta se katsoo turvanneen asemansa Saksan uusien ihmeristeilijöitten uhkaamaa vaaraa vastaan.^{x)}

^{x)} Tämä siirtyminen 35,000 tonnin linjalai-

Lentokone-emälaivoja Ranskalle myönnetään 56,000, Italialle sensijaan 34,000 tonnia. Huomatava on että Ranskalla tällä hetkellä on ainoastaan 22,000 t. emälaivoja, joten muut 34,000 t. rakennetaan vuoteen 1936 mennessä. Italialla taasen ei ole tällä hetkellä ainoatakaan sellaista laivaa, joten sen kaikki 34,000 t. on rakennettava mainittujen vuosien kuluessa. Lisäys kummallekin on tonneissa sama.

Ensi luokan, s.o. 10,000 tonnin risteilijöissä Italia saa pitää nykyiset 70,000, Ranska nykyiset 95,000 tonninsa, jolloin kuitenkin on otettava huomioon että Ranskan 25,000 tonnin ylemmys riippuu vanhoista laivoista, tyyppiä Waldeck-Rousseau ja Renan, jotka jäävät ulkopuolelle sopimuksen.

Kevyitä risteilijöitä ja muita pienempiä pintalaivoja Ranskalla tulee v. 1936 olemaan sopimuksen mukaan 240,000, Italialla sensijaan 153,000 tonnia, jolloin taasen on otettava huomioon että tähän tonnistoon sisältyy Ranskalle 42,000 vanhoja, sopimuksen ulkopuolelle jääviä laivoja, jollaisia Italialla on vain 5,000 t. Mainittakoon vielä että tähän Itali-

voista 23,000 tonnin sellaisiin todistaa parhaiten miten 10 vuodessa teorit muutuvat ja miten vaikeata on sopimusten puitteissa etukäteen sellaisia teoreettisia ja teknillisiä muutoksia edellyttää.

an luokkaan kuuluvat sen tunnetut 5,000 tonnin suuruiset kevyet risteilijät tyyppiä Condottieri, joita Italialla on 8, osaksi valmiina, osaksi rakennuksen alla. Tätä tyyppiä Ranska ei ole lainkaan rakentanut suosien sensijaan 2500-2700 tonnin suuruisia torpeedonhävittäjiä.

Ranskan diplomatian suurimmaksi saavutukseksi p.o. sopimuksessa on katsottava että Ranskalle on myönnetty 82,000 tonnia vedenalaisia, jotavastoin Italia tyytyy 53,000 tonnin eli samaan määrään mikä on myönnetty Lontoon sopimusvalloille.

Seuraavassa taulukossa esitän Ranskan ja Italian laivastojen/voimasuhteet sellaisina kuin miksi nyt solmittu laivastosopimus ne määrittelee vuodeksi 1936. Näihin numeroihin sisältyvät sekä kaikki nykyiset laivat, myöskin sopimuksen ulkopuolella olevat vanhentuneet, että ne laivat jotka kummallakin maalla on oikeus mainittuun vuoteen mennessä rakentaa.

	Ranska	Italia
Linjalaivat	180,000 ^{x)}	133,000
Vanhat linjalaivat, joita Washingtonin sopimus ei koske	17,000	- - -
Emälaivoja	56,000	34,000
I luokan risteilijöitä	95,000	70,000
Kevyitä pintalaivoja	240,000	153,000
Vedenalaisia	82,000	53,000
	<u>670,000</u>	<u>443,000</u>

Kuten ylläolevista numeroista näkyy, on Rans-

x) Tonnimäärät on ilmaistu pyöreissä tuhatluvuissa.

II luokan 192,000
Torpeedonhävittäjiä y.m. 150,000
Vedenalaisia 58,000
1,285,000

ka tyytynyt 670,000 tonniin, vanhaakin laivat siihen luettuina. Koska Ranska vielä Lontoon kokouksessa piti 760,000 minimimääränä voidakseen täysin turvata kaikki laivastotarpeensa, on siis todettava että Ranska nyt on vähentänyt 90,000 tonnilla tätä minimitarvettaan. Mainittakoon vielä että Ranskan alkuperäisen suunnitelman mukaan sen laivasto v. 1942 olisi käsittänyt 803,000 tonnia. Ranskan tekemä myönnytys on sitä suurempi ottamalla huomioon että vuoteen 1942 mennessä kaikki äskeisen sopimuksen ulkopuolelle jääneet vanhentuneet laivat olisivat ehtineet tulla kokonaan poistetuiksi.

Edelleen näkyy taulukosta että Ranskan ylemmys Italiaan nähden tulee olemaan n. 227,000 t. Tämä näyttää ensi katsannolta ristiriitaiselta aikaisempien tietojen kanssa, joiden mukaan Ranskalle myönnetty ylemmys olisi vain 150-160,000 t. Asia selvenee sen kautta että ranskalaiseen tonnistoon on luettu 85,000 t. vanhoja laivoja, jotka jäävät ulkopuolelle kaikkien sopimusten, kun sensijaan Italiassa vastaava luku on ainoastaan 13,000 t. Jos 227,000:sta vähennämme näiden kahden luvun eron eli 72,000, tulemme juuri 155,000 tonniin, joka aikaisempien ilmoitusten mukaan tulisikin Ranskan laivaston ylemmydeksi.

Vertailun vuoksi panen tähän vielä luvut jotka valaisevat Englannin laivaston vahvuutta v. 1936.

Linjalaivoja	480,000
Emälaivoja	115,000
I luokan risteilijöitä	145,000
II luokan "	192,000
Torpeedonhävittäjiä y.m.	150,000
Vedenalaisia	53,000
	<hr/>
	1,135,000

Viellä saakoon tässä sijaa seuraava taulukko, josta näemme kuinka suuri kunkin suurvallan laivastovähennys vuodesta 1930 vuoteen 1936 nyt tehtyjen sopimusten perustuksella tulee olemaan:

Englanti.

Entinen ohjelma	1,349,000
Vahvuus v. 1936	<u>1,135,000</u>
Vähennys	214,000

Ranska.

Entinen ohjelma	760,000
Vahvuus v. 1936	<u>670,000</u>
Vähennys	90,000

Yhdysvallat.

Entinen ohjelma	1,346,000
Vahvuus v. 1936	<u>1,079,000</u>
Vähennys	267,000

Japani.

Entinen ohjelma	853,000
Vahvuus v. 1936	<u>709,000</u>
Vähennys	144,000

Italia.

Entinen ohjelma	- - -
Vahvuus v. 1936	441,000

Lontoon ja Rooman laivastosopimukset merkitsevät siis konkreettisesti noin 3/4 miljoonan tonnin vähennystä yhteensä suurvaltojen laivastoissa.

Mainitsemista ansaitsee että sopimuksessa ei

tietähäkseni kosketella lainkaan niitä laivoja joita muut maat rakennuttavat sopimusmaiden telakoissa. Siihen katsoen että Italian hallitus rahallisesti ^{maansa} kannattaa /laivastotelakoita, mistä johtuu että Italian telakoissa tällä haavaa on huomattava määrä laivoja tekeillä vieraiden maiden laskuun, on Italiassa de facto tämän kautta vissi efektiivinen plus esim. Ranskaan nähden sodan sattuessa.

Ranskan tekemät myönnytykset ovat itseasiassa sen kautta vielä suuremmat kuin mitä ylläolevat tonninumerot näyttävät, että se Rooman sopimuksen kautta on luopunut ei vain suurista linjalaivoista vaan myöskin 305 mm. suuremmista tykeistä. Tämä merkitsee sitä että esim. Englannin laivasto suurilla Nelson- ja Rodney-laivoillaan, joiden kammunat ovat 406 mm., edelleen tulee pysymään Ranskan laivastoa kvalitatiivisestikin vahvempana. Sama koskee suhdetta Yhdysvaltain ja Japanin laivastoihin. Ranskan oikeistolehdet valittavatkin sitä että Rooman sopimus on syntynyt yksinomaan silmälläpitäen suhdetta Italiaan, joka muka jossain määrin on sumentanut katsetta ja lykännyt syrjään toisen itessään yhtä tärkeän kysymyksen, nim. suhteen Englantiin, Yhdysvaltoihin ja Japaniin. On todella myönnettävä että Ranskan ja Italian kesken solmittu accord kantaa poliittista leimaa ja että sen sivutarkoituksena on helpottaa näiden maiden välillä vielä ratkaisematta olevien poliittisten, alueellisten, taloudellisten ja oikeudellisuusluontoisten

riitakysymysten ratkaisua. Ei ole liioin kiellettävissä että v. 1936 Ranskan laivaston tonnistoylemyyden merkitys on ehtinyt pienentyä sen kautta että Italian laivasto silloin tulee olemaan yksiköiltään uudenaikaisempi. On kuulumut myös ääniä, jotka toivoisivat sopimusta laajennettavaksi yleiseksi Väli-meri-sopimukseksi Englannin, Ranskan ja Italian kesken.

Englanti taasen on nyt lopullisesti lyönyt kiinni sen kantansa jonka sen sosialistinen hallitus esitti Lontoon kokouksessa, s.o. Englanti on luopunut aikaisemmasta ylemmydestään merellä, toisinsanoen sillä ei enää ole käytettävissään laivastoa joka olisi vahvempi tai yhtä vahva kuin minkä kahden muun suurvallan /laivastot yhteensä.

Ranska on sopimuksen kautta mielestäni taasen osoittanut etevää diplomaattista taitoaan. Sen on onnistunut saada Italia lykkäämään pariteettikeskustelut tuonnemmaksi eli ainakin vuoteen 1936 ja siten säilyttää se ylemmyys jonka tarpeessa se katsoo olevansa siitä syystä että sen on ajateltava sekä Saksan että Italian laivastojen kurissapitämistä samanaikuisesti. On sanomatta selvää että Ranska tässäkin sopimuksessa edelleen lähtee siitä että se ei koskaan joudu sotaiseen konfliktiin Englannin kanssa.

Ennenkuin siirrymme käsittelemään sopimuksen poliittista merkitystä, lienee vielä syytä mainita että lähipäivinä Lontoossa kokoontuu asiantuntijain ko-

kous jonka tarkoituksena on saattaa Lontoon ja Rooman sopimukset keskinäiseen harmoniaan. Tämä tehtävä lienee sangen vaikea, katsoen osaksi siihen että Englanti ja Japani eivät ole tyytyväisiä Ranskan vedenalaisten ylemmyyteen, mutta ehkä vielä enemmän siitä syystä että Yhdysvallat pelkäävät Ranskan ja Italian hyväksymän tonnivähennyksen linjalaivoihin nähden ajanpitkään moraalisesti velvoittavan myöskin Yhdysvaltoja, jotka ainakin toistaiseksi pitävät 35.000 tonnin linjalaivoja välttämättöminä erikoistarpeittensa tyydyttämiseksi. Tuntuu siltä että Yhdysvaltain ja Japanin hallitukset yläesitetyn vuoksi eivät uskalla pyytää parlamentaarisuuttaan uutta ratifiointia, varsinkin ottaen huomioon Lontoon sopimuksen ratifiointin vaikeudet. On niin muodoiin mahdollista että Lontoon ja Rooman sopimukset jäävät erillisiksi kolmivaltasopimuksiksi ilman että toinen organisesti liittyy toiseen. Miten tästä, lähinnä diplomaattista luonnetta olevasta pulmasta selviydytään, lienee jo tunnettua, kun tämä raportti saapuu perille.

On kieltämätöntä että Englannin sosialistinen hallitus on Rooman sopimuksen kautta, jonka viimeisissä valmisteluissa ulkoministeri Henderson pani kaikki yhden kortin varaan, saavuttanut suuren poliittisen voiton, jota se voi käyttää hyväkseen sisäpoliittistenkin vaikeuksiensa selvittämiseksi.

Samoin on selvää että Italia taloudellisten vaikeuksiensa pakosta ja Englannin hallituksen har-

joittamasta painostuksesta katsoi parhaaksi luopua siitä intransigentista kannasta jolla Mussolini viime vuosina on pysytellyt.^{x)} Jos kohta ei ole luultavaa että neuvottelujen kuluessa suorastaan on puhuttu Italialle Ranskasta myönnettävästä lainasta, on kuitenkin tämä mahdollisuus ilmassa. Kuten edellisessä raportissani toisessa yhteydessä mainitsin, on tosin luultavaa että lainakysymys ratkaistaan vasta muiden molempien maiden välillä vielä ratkaisematta olevien taloudellisten kysymysten yhteydessä, jotapaitsi näyttäisi liiaksi lehmäkaupalta, jos laina heti myönnettäisiin.^{xx)}

Ei ole liioin luultavaa että Lontoon ja Parisin välillä on suoraan puhuttu Englannin puolelta Ranskalle mahdollisesti annettavasta kannatuksesta Ranskan teeseihin nähden koskien maavoimien aseistariisumista. Mutta tämä mahdollisuus on niinkään ilmassa.

^{x)} Journal de Genèveen Rooman-kirjeenvaihtaja lausuu senkin otaksunan että Mussolini olisi tullut vakuutetuksi laivastojen toisarvoisesta merkityksestä tulevassa sodassa ilma- ja kaasusodan rinnalla, ja että tämä olisi vaikuttanut hänen päätökseensä myöntyä.

^{xx)} Finanssipiirit, joiden kanssa tästä olen puhunut, noudattavat suurta salaperäisyyttä.

On myöskin kuvaavaa että Italian lehdistö aivan viime päivinä on koettanut, nähtävästi Saksan hallituksen - ja ehkäpä Moskovan - mieliksi, sordinaida sitä vaikutusta, minkä kaikkialla maailmassa sopimus on tehnyt, jotta Berlinissä ei Italian uutta asennetta pidettäisi liian äkkinäisenä luopumisena viimeaikaisista signaaleista. Toissapäiväisessä suuressa kamaripuheessaan Grandi alleviivasikin sitä seikkaa että Italian hallituksen kanta kysymyksissä "sécurité ja désarmement" ja "rauhansopimusten tarkistus" ei ole sopimuksen kautta muuttunut.

Kaikesta tästä huolimatta pysyy kuitenkin tosiasiassa että sopimus on aikaansaanut Euroopassa suuren poliittisen helpotuksen. Briandin kamaripuhe pari viikkoa sitten ja Grandin jo mainittu puhe toissapäivänä sisältävät molemmat uusia ääniä ja uusia viivahduksia, jotka vielä muutama kuukausi takaperin olisivat olleet tuiki mahdottomat. - Meidän kannaltamme on syytä niinikään tästä iloita, koska mielestäni Italian ja Ranskan välien selvittelyminen, minkä rinnalla käy Ranskan ja Englannin uusi lähenteleminen, merkitsee sen meille vaarallisen Moskova-Berlin-Roomalinjan tulevaisuusmahdollisuuksien heikkenemistä, jota pitkin viime vuotta miltei sairaalloisella kiireellä valmisteltiin. Tämän tosiasian painavuutta ei vähennä se seikka että Quai d'Orsaylla koko ajan on pidetty Rooman ja Moskovan viimeaikaista intimitteettiä vähemmän vakavana, taktillisista syistä johtuneena il-

miönä.^{x)}

Briandin rauhanajatus on saavuttanut uuden voiton. Hänen suuren kamaripuheensa jälkeen Kamari hyväksyi - voi sanoa - yksimielisesti ulkoasiainministeriön menosäännön, jollaista tuskin ennen on tapahtunut. Söin päivällistä sinä iltana erään député'n, Tardieun ent. valtiosihteerin Héraud'n luona, jossa oli muitakin parlamentaarikkoja. Yleisesti sanottiin Briandin sinä päivänä "puhuneen itsensä" presidentiksi Doumergue'in jälkeen! - Jos kohta Kamariin on jätetty pari välikysymystä Rooman laivastosopimuksen johdosta ja jos kohta Kamarin ulkoasi-

^{x)} Tiedossani ei ole onko Moskovan ja Ankaran välistä laivastosopimusta, koskien molempien intressejä Mustallamerellä, joka sopimus solmittiin Rooman sopimuksen jälkeen, pidettävä jonkinlaisena herkkäskoisten rauhoittamiseksi tarkoitettuna vastavetona.

- Tässä yhteydessä mainittakoon myös että Quai d'Orsain directeur politique äskettäin minulle taasen sanoi olevansa vakuutettu siitä että Moskovan ja Berlinin välit eivät ole niin lämpimät kuin miksi ne julkisuudessa esitetään. Hänen käsityksensä mukaan - ja hän on kauan ollut ambassadöörin lähin mies Berlinissä sekä jonkun aikaa chargé d'affaires Moskovassa - Saksan teollisuusmiesten matka Venäjälle johtui Moskovan uuden Berlin-ambassadöörin halusta "näyttää jotain". Sekä hän että Kreugerin mies Brysselissä väittävät m.m. että AEG:n uusi johto alkaa epäillä Moskovan-teiden siunausta.

ainvaliokunta on ensi käsittelyssään siihen tehnyt erinäisiä yleisiä varauksia, ei ole pienintäkään epäilystä siitä etteikö Kamari suurella enemmistöllä tule sitä ratifioimaan. Oikeistolehdet ovat suurin piirtein myöntäväiset - myös sen vuoksi että tie fascistiseen Italiaan taasen avautuu - ja vasemmistolehdet ovat pakotetut nielemään fascistivihansaa - sopimuksen kieltämättömien poliittisten etujen vuoksi. Enempää tuskin voi toivoa!

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Holmström raportoiti no 125.

Parisi.

5/5 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa toukokuun 7 p:nä 1931.

N:o

1091-307

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
25 104/31		
11/5-31	3	LEI
FINN	GERM	ACIA
5 C6		

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 125, joka sisältää:

Presidentin vaali.-

Laivastosopimus. -

Ranska ja Venäjä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 25/104 h.c. D. D. 31		
1/5-31	2	LEL
Ulk.	Ulk.	Ulk.
5	6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 125.

Parisissa toukokuun 5 p:nä 1931.

Presidentinvaali. -

Laivastosopimus. -

Ranska ja Venäjä.

I.

Ranskan Parlamentin tänään kokoontuessa pääsiäisloman jälkeen on syytä luoda lyhyt katsaus siihen ulkopoliittiseen tilanteeseen, joka sitä odottaa.

Rajoitun sitä ennen mainitsemaan että kysymys viikon perästä suoritettavan presidentinvaalin tuloksista ei ole tänään sen selvempi kuin mitä se oli Parlamentin hajaantuessa ennen pääsiäistä. Ranskassahan presidentinvaali tapahtuu vallan toisin kuin meillä. Ero on lähinnä siinä että vaalin aikaansaama jännitys ei pääse vaalin edellisinä viikkoina laajakaan laukeamaan, vaan magasiinoiduu

viimeiseen hetkeen saakka. Tämä ilmiö riippuu siitä että Ranskassa ei presidenttiehdokkaita kuten meillä yleensä etukäteen nimetä eikä minkäänkään vaalikamppailua käydä. Valmistukset tapahtuvat aitoranskalaiseen tapaan yksinomaan kulisseissa, ja Elysée'hen pyrkivän poliitikon mahdollisuudet riippuvat suurimmaksi osaksi siitä kuinka elegantisti hän osaa hoitaa korttejaan ystäviensä avulla. Tästä huolimatta ei kukaan etukäteen voi olla varma mahdollisuuksistaan, sillä tällaisen systeemin valitessa luonnollisesti yllätyksillä on laaja alansa.

Briandin mahdollisuudet ovat vähentyneet monien viimeisten tapahtumien kautta, joista lähinnä mainittakoon saksalais-itävaltalainen tulliliitto. Briandhan oli kaksi viikkoa ennen tämän tulliliiton solmimista Ranskan Kamarissa juhlallisesti vakuuttanut että hänen oli onnistunut paralysoida Anschluss-vaara. Oikeistolehdet vastustavat raivoisasti Briandin ehdokkuutta, ymmärtäen että Briand Elyséessä ei tulisi tyytymään protokollavangin osaan, vaan tulisi osoittamaan ehkä suurempaa aktiviteettia kuin yleensä presidenteiltä on tapana odottaa. Oma käsitykseni on se että Briandia loppujen lopuksi Parlamentti sydämessään ei haluaisi presidentiksi. Parlamentille on mieluisampi mies, jonka tarkoitusperiä ei liiaksi tunneta, kuten on laita Briandin. Parlamentti pelkää aina uuden presidentin liiallista aktiviteettia ja varoo että hänen toimintansa ja toimintavapautensa pysytetään perustus-

lain ja protokollan säätämässä rajoissa. Toinen asia on että esim. nykyinen presidentti, joka valittiin näissä merkeissä, seitsenvuotiskautensa aikana osoittautui paljoka suuremmassa määrin omaa tahtoaan kunnioittavaksi kuin mitä oli laskeutu. Suurella tahdikkaudellaan hän teki tämän niin varovaisesti ettei sitä huomattu ulospäin, mutta itseasiassa Doumergue'illa on ollut paljoka suurempi vaikutus asioiden hoitoon viime vuosina kuin mitä yleensä luullaan. Nyt kun hän jättää Elyséen myönnetään yleisesti että hän on ollut un grand président.

Paljon riippuu siitä miten Briandin onnistuu suoriutua siitä tehtävästään joka häntä odottaa t.k. 8 p:nä, jolloin hän, samalla vastaten moniin tälläväläin tehtyihin ulkopoliittisiin välikysymyksiin, aikoo antaa Kamarille laajan katsauksen ulkopoliittisesta tilanteesta. Jos hän onnistuu saamaan suuren enemmistön, joka ei suinkaan ole varmaa, hänen tulonsa Elyséehen lienee taattu. Presidentinvaalista taas riippuu meneekö Briand itse Genèveen. Europpakokouksen ja Kansainliiton neuvoskokouksen koko ohjelma ja tulos taas oleellisesti riippuvat tästä.

Briandin vastaehdokkaista ovat huomattavimmat Doumer, Senaatin nykyinen ikäs presidentti, joka jo v. 1906, siis 25 vuotta sitten, oli Fallières'in vastaehdoka! Hän kuuluu vasemmiston oikeaan siipeen ja voi näin ollen, katsoen siihen että traditioksi jo melkein on muuttunut että oikeisto tällä ei äänestä omaa vaan juuri niistä piireistä tulevaa

miestä, joihin kuuluu Doumer, saada suuremman kannatuksen kuin mitä tällä hetkellä arvellaan. Doumerin mahdollisuuksia lisää myös se seikka että hän sodassa menetti neljä poikaansa. Doumer on muuten ainoa joka todella on julkisesti ilmoittanut aikovansa vaalissa kandidoida.

Toinen vakava ehdokas on Painlevé, joka viime presidentinvaalissa oli Doumergue'in vastaehdokas. Hänellä on suuret mahdollisuudet, jos Versailles'issa porvarillinen konsentratio näyttää voittoisalta.

Poincarén ehdokas on Senaatin varapresidentti Lebrun, josta paljon viime aikoina on puhuttu. Aivan viime päivinä puhutaan myöskin Henri de Jouve-
nel'ista, joka muka olisi Briandin ehdokas siltä varalta että hän itse ei kandidoi, sekä Herriot' sta ja Tardieustä.

Holma.

II.

Ulkopoliittinen tilanne näyttää tällä hetkellä, sen pahempi, paljokaan synkemmältä kuin mitä oli oikeus ennustaa vuoden alkupuolella (kts. raporttiani N:o 117) ja ennenkaikkea synkemmältä kuin mihin Rooman laivastosopimus maaliskuun 1 päivältä oikeutti. Laivastosopimuksen viimeistelyssä ilmenneet odottamattomat vaikeudet, Venäjän kysymys ja Saksan ja Itävallan välinen tulliliitto - siinä hetken kolme suurta kysymysmerkkiä, joita on syytä hieman lähemmin tarkastaa.

Rooman laivastosopimus.

Raportissani N:o 124 maaliskuun 19 p:ltä olen tehnyt yksityiskohtaisesti selkoa Rooman laivastosopimuksen pääkohdista. Oletin raportin loppupuolella että Lontooseen kokoontuva redaktiokomissioni helposti voittaisi ne vaikeudet joita Washingtonista ja Tokiosta päin signaloitiin. Lontoon redaktiokokous on kuitenkin saanut aivan toisenlaisen käänteen, eivätkä ne periaatteelliset kysymykset, joiden pelättiin tuottavan tälle kokoukselle suurimmat vaikeudet, olekaan olleet erikoisemmin päiväjärjestyksessä tai oikeammin: niin pitkälle ei ole neuvotteluissa vielä päästy. Erimielisyys syntyi jo aikaisemmin eli heti kohta komissionin kokoonnuttua, koska kävi ilmi että Hendersonin ja Alexanderin kuuluisan Paris-Rooma-matkan aikana käydyissä neuvotteluissa eräissä tärkeissä koh-

dissa oli tyydytty valitettaviin ylimalkaisuuksiin niitä tarkemmin presisoimatta. Ulkopuolisen on val-
lan mahdoton muodostaa itselleen tarkkaa käsitystä
siitä missä määrin nämät neuvotteluissa sattuneet
epätarkkuudet vasta sopimuksen jälkeen, kuten eng-
lantilaiset ja italialaiset väittävät, on paisutet-
tu luonnottoman suuriksi; ranskalaiset puolestaan
näet väittävät että Henderson ja Alexander Roomassa
ja Parisissa ovat puhuneet jossain määrin eri kiel-
tä. Oli miten oli, tosiasia on että tuollaisen
pikajunadiplomatian varjopuolet nyt kuten niin mo-
nasti ennen osoittautuvat kohtalokkaiksi. Ilmeistä
on että eräitä tärkeitä kohtia ei ole i-pilkkua
myöten pantu paperille, kuten tuollaisissa neuvotte-
luissa luonnollisesti on välttämätöntä. ^{x)}

Kysymyksen ydin on seuraava. Kuten mainitussa
raportissani sanoin (sivu 8), ei ^{ole} ~~siis~~ kiellettävis-
sä että Rooman-sopimuksen mukaan Ranskan laivaston
tonnistoylemmyyden merkitys v. 1936 on ehtivä pienen-
tyä sen kautta että Italian laivasto silloin tulee
olemaan yksiköiltään uudenaikaisempi. Ranskan laivas-
ton oletettu ylemmyys v. 1936 tulisikin varsin huo-
mattavalta osaltaan perustumaan siihen että eräitä
yli-ikäisiä laivoja ei lainkaan otettu sopimuksessa
huomioon. Katsoen siihen että v. 1914 Ranskan laivas-

^{x)} 7/5. Eilen illalla Henderson alahuoneessa
myönsi - tietääkseni ensi kerran - että väärinkäsi-
tys on ollut syynä loppuneuvottelujen vaikeutumiseen.

to käsitti 760,000 tonnia ja Italian laivasto vain 402,000 tonnia, ranskalaiset väittävät nyt että he eivät neuvotteluissa ole hetkeksikään myöntyneet siihen että tämä ylemmys nyt äkkiä supistettaisiin niin pieneksi kuin mihin englantilaiset ja italialaiset väittävät heidän suostuneen. Kysymys on lähinnä 25,000 tonnista vanhoja, ylemmän luokan risteilijöitä, sekä samoin 45,000 tonnista kevyitä pintalaivoja, jotka v. 1936 ovat käyneet siksi vanhoiksi ettei niitä silloin enää voida ottaa lukuun pariteetista puhuttaessa. Kun kirjoitin raporttini N:o 124, sanoin juuri näistä 67,000 tonnista, että niitä Rooman laivastosopimuksessa ei lainkaan otettu huomioon, jolloin, sen myönnän, ihmettelin itsekseni kuinka tällaiseen tulokseen oli tultu.

Nyt väittävät ranskalaiset että heillä sopimuksen mukaan olisikin oikeus näiden 67,000 tonnin korvaamiseen uusilla yksiköillä vuoteen 1936 mennessä. Ja edelleen he vaativat että koska isomman risteilijän rakentamiseen tarvitaan kolme ja pienemmän yksikön rakentamiseen kaksi vuotta, Ranskalla täytyy olla oikeus jo v. 1934 tai viimeistään v. 1935 alottaa näiden korvauslaivojen rakennus, jotta ne olisivat valmiit v. 1936 tai edes 1937. Missä määrin Ranskalla on oikeus tähän vaatimukseen ja missä määrin Rooman-sopimuksen peruslinjoja on pidettävä sitovina, on mahdoton sen arvostella, joka ei ole neuvotteluissa ollut mukana. Ranskan

yleinen mielipide ja koko lehdistö varsin pitkälle vasemmalle saakka yksimielisesti kannattavat tätä hallituksensa näkökantaa.

Sovittelunootissaan Ranskan hallitus teki noin kaksi viikkoa sitten Englannin ja Italian hallituksille sen myönnytyksen että se suostuu lykkäämään yllämainittujen korvauslainojen rakennustyön alkamisen vuoteen 1935, jolloin uusi laivastokonferenssi kokoontuu. Käsitykseni on että Ranska tässä menetteli varomattomasti, koska luonnollisesti, kuten oli odotettavissa, Englannin vastaus, joka tosin hänensävyltään on maltillinen, suostuu tähän ranskalaiseen ehtoon, mutta jättää riippuvaksi v. 1935 koontuvan laivastokonferenssin päätöksestä, saako Ranska ylittäänsä oikeuden korvata uusilla nuot yllämainitut vanhat laivansa. Italian vastaus, joka eilen jätettiin Quai d'Orsaylle, mutta josta vielä ei ole annettu lopullisia tietoja, asettunee tietääkseni tälle samalle kannalle. Tähän taas Ranska ei katso voivansa suostua. Mielestäni on tärkeätä todeta, että Englannin vastaus ei suoralta kädeltä kiellä Ranskan vaatimuksen oikeutusta, vaan jättää sen riippuvaksi uudesta laivastokokouksesta v. 1935.

Jos kohta viime viikkoina on paljon puhuttu neuvottelujen lopullisesta katkeamisesta, en oikein usko siihen että Lontoon ja Parisin hallitukset antaisivat asioiden kehittyä niin pitkälle, koska siitä yleispoliittinen tilanne mitä arveluttavim-

massa määrin kärjistyisi. Ranskan hallitus käsittääk-
seni sitäpaitsi laskee niin että Englannin on pak-
ko antaa perään. Jos se näet ei sitä tee, vaan
Rooman-sopimus annuloidaan, ei Englannin hallitus voi
siitä vetää muuta johtopäätöstä kuin sen että sen
on pakko turvautua Lontoon laivastosopimuksen sille
myöntämään reserviin, joka oikeuttaa Englannin,
Washingtonista ja Tokiosta huolimatta, uudelleen va-
rustautumaan laivastollisesti siinä tapauksessa että
Ranskan ja Italiainkin välillä laivastovarustautuminen
pääsee jatkumaan. Juuri tällaisen tilanteen syntymi-
sen estämiseksihän Henderson ja hänen miehensä niin
innokkaasti ovat tehneet työtä laivastosopimuksen ai-
kaansaamiseksi myöskin Italian ja Ranskan välillä.
Ranska tietää hyvin että Englanti taloudellisista
syistä ei voi antaa asioiden kehittyä niin pitkäl-
le, ja laskee siis siihen että Englannin on pakko
löytää jokin kaikkia, siis myöskin Ranskaa, tyydyt-
tävä pääsy umpikujasta.

Syynä siihen että Ranska niin sitkeästi pitää
kiinni kannastaan on luonnollisesti lähinnä pelko sii-
tä että tilanne maailmassa edelleen kärjistyy ja et-
tä sen täytyy valvoa omia intressejään katsoen sen
vaaranalaiseen asemaan monen suurvallan keskellä. En
erehtyne liioin jos väitän että tapahtumat Espanjassa
ovat Ranskan kantaa olleet määräämässä. Espanjan ta-
pahtumiin nähden täällä tapaa kahdenlaisen käsityskan-
nan. Puhumatta varsinaisista vasemmistopiireistä täyty-
nee myöntää että sängen suuri osa yleistä mielipidet-

tä ja sanomalehdistöä suhtautuu mielihyvin sikäläisiin tapahtumiin, tietäen sen että, jos kohta kuningas Alfonso itse sodan aikana osoittautui Ranskan ystäväksi, kuninkaallinen perhe ja suurin osa monarkistisia ja hallituspiirejä olivat Saksan kannalla. Espanjan uudet johtajat ovat sensijaan kaikki liberaalisen maailmankatsomuksen omaavia henkilöitä, jotka suuren osan elämänsä ovat viettäneet pakolaisina Ranskassa ja täällä omaksuneet ranskalaisen maailmankatsomuksen. Toiselta puolen tapaa varsinkin seurapiireissä yleistä peheksymistä tapahtumiin nähden ja paljon sympatioja kuninkaallisen perheen osalle, mikä useissa eri tapauksissa myös on saanut näkyviä ilmaisumuotoja. Kuvaavaa joka tapauksessa on että Parlamentti eilen pääsiäisen jälkeen kokoontuessaan yksimielisesti hyväksyi sympatia-ilmaisun Espanjan uudelle régimelle. Vain 6 kommunistia äänesti ehdotusta vastaan.

Mutta aivan riippumatta tästä, jokainen ajatteleva ihminen ymmärtää että vaara on olemassa Espanjan asioiden kehittymiseksi jollei kommunismin niin kuitenkin varsin pitkälle vasemmalle. Vertaus Kerenskin vallankumoukseen ja hänen hallituksensa kokoonpanoon, jota varsin suuressa määrin muistuttaa Espanjan uuden tasavaltalaisen hallituksen kokoonpano, on täällä hyvin yleinen. Olen monessa raportissani painostanut sitä tosiasiaa, että Ranskalle tällä hetkellä siirtomaakysymys ja varsinkin

on kaikkein tärkein peruste, ja sitä todia-

Pohjois-Afrikan tulevaisuus on sydänkysymyksiä. Marsalkka Lyauteyn suuri menestys Afrikassa, siirtomaille myönnetyt miljaardilainat, huomenna avattava siirtomaanäyttely, ranskalaisten lukuisat toivio- ja turistiretket Pohjois-Afrikkaan, kaikki tämä on todistuksena ylläsanotusta. Linja Toulon-Alger on kaikista Ranskan merilinjoista tällä hetkellä tärkein. Ranskan meriministeriössä ei ole ummistettu silmiä siltä mahdollisuudelta että tämän linjan "vartijoina" ovat toisella puolella Ranskalle vihamielinen fascistinen Italia ja toisella puolella maa, joka ehkä jonkun ajan päästä on punaisen maailmankatsomuksen vallassa. Tältä näkökulmalta katsottuna ymmärtää paremmin Ranskan järkkymättömän kannan sen vaatiessa pysyväisesti Italiaan nähden tarpeeksi suurta ylemmyyttä laivastosuhteissa Väli-merellä.

Alleiviivaan tässäkin yhteydessä erästä seikkaa, mistä jo aikaisemmin olen puhunut ja johon ministeri Holstikin eräässä äskettäisessä raportissaan on kiinnittänyt huomiota, nim. sitä että huolimatta Lontoon ja Parisin välisestä erimielisyydestä tällä hetkellä otsakeasiassa, ei pidä luulla että molemminpuolisissa laskelmissa sodan mahdollisuus Englannin ja Ranskan välillä olisi otettu hetkeksikään huomioon. Sekä toisessa että toisessa meriministeriössä tämä näkökohta, joka on seuraus neljännesvuosisadan kestäneestä ystävydestä, on kaikkien laskelmien perustana, ja sitä todis-

taa ehkä parhaiten se seikka että Henderson ja Alexander Roomassa ja Parisissa myönsivät Ranskalle niin suuren ylemmyyden vedenalaisissa. Massigli menee tosin huomenna Lontooseen, mutta tuskinpa varsinaisesti jatkamaan teknillisiä neuvotteluja, vaan valmistamaan Hendersonin, Briandin ja Grandin välillä Genèveä tapahtuvaa uutta mielipiteitten vaihtoa laivastoasiasta. Ennen Genèveä ei siis ratkaisua liene odotettavissa.

Holma.

Kuten tunnettu, laajoissa ranskalaisissa piireissä ei katsota niiden liianvaltaamattomien siviiliväestö tilanteen parantamiseksi. Painavain on luonnollisesti kukaan, jotka ratkivat niiden talouspolitiikan toteuttamista. Näiden joukossa on ensisijainen kontakti Gaillox, joka positiivisesti on esittänyt sellaisen virallisen työssä jatkamista, joka voisi voimistaa kaikkia ranskalais-venäläisiä kauppareitoja.

*] Kuten quai d'Orsay keskustelua virkkaista

III.

Ranska ja Venäjä.

Jo ennen lähtöäni Helsinkiin maaliskuun lopulla oli huomioni kiintynyt siihen että erinäisissä ranskalaisissa piireissä, varsinkin taloudellisissa, oli heräämässä eräänlainen levottomuus siitä että Ranskan taloudelliset suhteet Venäjään viime aikoina olivat muuttuneet Ranskan kannalta katsoen yhä yksipuolisemmiksi, Venäjän ilmeisesti poliittisista syistä yhä suuremmassa määrässä rajoitettua tärkeitä ostonsa. Olen jo aikaisemmin huomauttanut siitä että ne lisenssitoimenpiteet, joihin Ranska viime lokakuun alussa Venäjän kauppaan nähden ryhtyi, eivät suinkaan aiheutuneet humanitäärisistä tai sentapaisista näkökohdista, vaan yksinomaan siitä syystä että se toivoi voivansa käyttää tilannetta hyväkseen ryhtyäkseen dumping-pretekstin suojassa toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli venäläis-ranskalaisten kauppasuhteiden saattaminen parempaan tasapainoon.

Kuten tunnettua, laajoissa ranskalaisissa piireissä ei katsota näiden lisenssitoimenpiteiden riittävän tilanteen parantamiseksi. Päinvastoin on kuulunut ääniä, jotka vaativat näiden toimenpiteiden tehostamista. Näiden joukossa on ennenkaikkea senaattori Caillaux, joka positiivisesti on ehdottanut sellaisen virallisen byroon perustamista, joka valvoisi kaikkia ranskalais-venäläisiä kauppasuhteita. *

X) Eräs Quai d'Orsayn korkeimpia virkamiehiä

Toiselta puolen taasen kuuluu ääniä, ja näiden äänien luku näkyy olevan lisääntymässä, jotka vaativat kaikkien restriktioiden poistamista molempien maiden välisessä kaupankäynnissä. Tämä on tavallaan ymmärrettävissä katsoen siihen että ranskalaiset talouspiirit pelkäävät muiden valtojen pääsyä Venäjän markkinoihin liiaksi käsiksi, ja taloudellisen pulan Ranskassakin kasvaessa nämät valitusäänet luonnollisesti kasvavat samassa mittakaavassa. Kerrotaan että kauppaministerin odotushuoneessa joka aamu istuu kymmenittäin suplikantteja, jotka tulevat hänelle ilmaisemaan huolestuneisuutensa tässä suhteessa.

Palattuani Suomesta olen koettanut mahdollisimman tarkkaan seurata otsikkoasiaa. Käsitykseni tällä hetkellä on se että poliittisesti ei ole huomattavissa johtavissa hallitus- ja ulkoministeriöpiireissä mitään muutosta suhtautumisessa Venäjään. Sensijaan on muutos todettavissa kaupallisissa piireissä. Kerrottiinpa jo että se ranskalainen taloudellinen retkikunta, joka ensi kesänä tulee meidänkin maahamme, olisi aikomut jatkaa matkaansa Venäjällekin. Voin nyttemmin todeta että tällainen ajatus oli herätetty, mutta että se jätettiin huomi-

jopa puhui kansainvälisen "superbyroon" perustamisesta, jossa kaikki muut maat paitsi Venäjä, olisivat edustettuina Venäjän kaupan säännöstelemisen tarkoituksessa. En voinut olla lievästi ilkkumatta hänen optimismiaan.

oonottamatta. Retkikunta siis ei tule käymään Venäjällä.

Ulkoministeriössä minulle on jotenkin suoraan sanottu että paraikaa pohditaan toimenpiteitä Venäjän ja Ranskan välisen kaupan saattamiseksi tasapainoon. Olen saanut sen käsityksen että varovaisia sondeerauksia jo on tehty Moskovassa. (Sivumennen mainittakoon että tasapaino saavutettaisiin hyvin yksinkertaisesti sillä tavalla että Ranska lakkaisi ostamasta petroolia Venäjältä. Koska petroolin ostoviime vuonna nousi n. 1/2 miljaardiin frangiin, merkitsisi tästä luopuminen tasapainon palauttamista sinänsä. Koska kuitenkin huomattavassa asemassa olevat henkilöt hyötyvät nykyisestä petroolin ostosta Venäjältä, ei liene toiveita tämän tilanteen muuttamisesta.) Kauppaministeriössä on pääkonsuli Nordbergille myöskin viittailtu äskettäin siihen että asia on tarkan tutkimuksen alaisena, mutta nimenomaan huomautettu että kauppasopimuksesta ei ole puhetta.

Parlamenttipiireissä on ilmeisesti asia kään-ty-mässä aktuaaliseksi. De Monzie, vanha Moskovan-har-rastaja, ja Krassinin vävy Bergery, joka oli Herriot'n valtiosihteeri, ovat jättäneet välilyksymyksen eilen kokoontuneelle Parlamentille, jossa pyydetään hallitukselta lähempiä tietoja siitä missä vaihees-sa Venäjän ja Ranskan väliset vanhat velkaneuvotte-lut ovat. Kuten tunnettua, nämät neuvottelut alet-tiin heti senjälkeen kuin Herriot'n kartellihallitus

oli tunnustanut Moskovan v. 1924. Moskovan asettaessa suuria vastavaatimuksia, jotka olisivat tehneet ranskalaisten saatavat illusoorisiksi, ja sen jälkeen kuin Rakovski kutsuttiin täältä pois, ovat neuvottelut jo viiden vuoden aikana olleet kuolleessa pisteessä. De Monzien tarkoitus on nyt välilyksymyksellään herättää henkiin tämä vanha kysymys saaden sen kautta etsimättömän aiheen koskea kysymykseen sen koko laajuudessa. De Monzie, joka viime aikoina on matkustellut ympäri maata kooten proselyyttejä, käyttää yhtenä argumenttinaan sitä väitettä että Moskova muka olisi luvannut tällä kertaa käydä tulevia neuvotteluja vakavammassa mielessä kuin tähän asti. Parlamentin kuluuareissa mimulle eilen kerrottiin että de Monzien toiminta, jos kohta tiedetään että hän on henkilökohtaisesti Venäjän kysymyksestä "kiinnostunut", ja vaikka häntä ei kaikissa piireissä oteta vakavalta kannalta, on herättämässä huomiota, eikä pidetä mahdolltomana että presidentinvaalin jälkeen Venäjän kysymys tulee vaatimaan suurempaa kiintoa kuin tähän asti.

Olen sanomalehtipiireissä asiaa kysellyt, samoin pankkiipiireissä, eikä missään tahdota vakavasti uskoa muutoksen mahdollisuuteen. Mielestäni on kuitenkin todettava että viime viikkojen kuluessa lehtien suhtautuminen Venäjän kysymykseen sikäli on muuttanut että aikaisempien enemmän taikka vähemmän ylimalkaisten kirjoitusten sijalle on ilmestynyt asiallisia analyyttisiä tutkimuksia Venäjän nykyises-

tä ja varsinkin sen taloudellisesta tilanteesta. Ei enää suhtauduta yliolkaisesti viisivuotissuunnitelmaan, vaan sitä pohditaan kaikessa vakavuudessa.

En uskoisi että Quai d'Orsayn vastaus tri Numelinille, koskien Inkerin-asiaa, ja samassa paikassa tästä asiasta myöhemmin puhuttelemieni henkilöiden varovaisuus johtuvat mistään uudesta kannanotosta Venäjään nähden, vaan yksinomaan siitä, mikäli tällä hetkellä voin asiaa arvostella, että Genève'n ohjelma lähiajoiksi jo nyt on niin kyllästytetty ettei mielellään haluttaisi sitä vielä lisäksi rasisittaa näin arkaluontoisella kysymyksellä.

Vetäkseni johtopäätöksen ylläolevasta ja huomauttaen että se edustaa vain käsitystäni tämänpäiväisestä tilanteesta, sanoisin että poliittinen vastenmielisyys Moskovaan nähden ei vielä ole, eräitä parlamenttipiirejä lukuunottamatta, muuttunut meille epäedulliseen suuntaan, mutta että mahdollisuuksien rajoissa on muutos aktiivisempaan suhtautumiseen molempien maiden taloudellisiin ja kaupallisiin väleihin.

6/5. Tämän kirjoitettuani söin tänään aamiaista directeur politiquen, ministeri de Laboulayen luona. Puhuimme aterian jälkeen Ranskan ja Venäjän suhteista ja myönsi hän Quai d'Orsaylla parhaillaan harkittavan toimenpiteitä molempien maiden kaupallisten suhteitten järjestämiseksi. Mielipiteet ovat kuitenkin hyvin jakautuneet, ja sondeeraukset Moskovassa, jollaisia näkyy tehdyn, ovat uudelleen osoittaneet miten vaikeata venäläisten kanssa on neuvotella.

Lounaalla oli myös Puolan ambassaadin sihteeri jonka kanssa niinikään puhuin asiasta. Hän vakuutti että Puolan ambassaadissa ei ole toistaiseksi hälyyttäviä tietoja suhteiden lämpiämisestä. Hän formuloi tilanteen aivan kuten minäkin ylempänä: poliittisesti ei ole muutosta havaittavissa, mutta taloudellisesti voi ehkä lähentely tai suhteiden säännöstely olla tulossa.

Lisään vielä että Moskovan tšekäläinen ambassaadööri edelleen on yhtä suuressa määrin kuin ennenkin sosiaalisesti kuolleen kirjoissa.

x x

x

Ranskan suhtautumisesta Saksan ja Itävallan tullisopimukseen ja sen yhteydessä oleviin kysymyksiin kirjoitan eri raportin senjälkeen kuin Briand Kamarissa lähipäivinä on siitä antanut suurella jännityksellä odotetun selostuksensa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6

ASIA:

Ministeri Bolman raportti no 126.

Parisi.

15/5-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa toukokuun 16 p:nä 1931.

N:o

1162-323

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 28/105 h.c. D. 1931		
20/5.31	9	Liit.
RYHMÄ	Luokka	ASIA
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 126, joka sisältää:

Käynti Brysselissä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 28/105 ac. S. D. 37		
20/5-31		
RYHMÄ		ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 126.

Parisissa toukokuun 15 p:nä 1931.

Käynti Brysselissä.

T.k. 8 päivänä otti Belgian kuningas minut vastaan yksityisaudienssissa, jotta saisin tilaisuuden hänelle jättää hänelle myönnetyn Valkoisen Ruusun suurristin ketjuineen.

Kuningas otti minut erittäin ystävällisesti vastaan ja oli ilmeisesti mielissään siitä että hän juuri ennen käyntiäni oli saanut Tasavallan Presidentin onnittelesähkösanomana.

Keskustelumme aikana, jota kesti parisenkymmentä minuuttia, puhuimme pääasiallisesti Venäjän oloista, ja sain tilaisuuden hänelle esittää eräitä meikäläisiä näkökohtia. Kuningas puolestaan esitti eräitä kiintoisia ajatuksia Venäjällä vallitsevasta uskonnovastaisesta liikkeestä sekä vertaili sattuvasti Kremlin punaisten tsaarien tyrannista valtaa perustuslaillisten kuninkaiden rajoitettuun toimintavapauteen.

Kiintoisinta keskustelussamme oli kuitenkin

se että sain etsimättömän tilaisuuden kuninkaalle esittää Inkerin-kysymyksen pääkohdat. Kuningas kuunteli tarkkaavasti mitä sanoin, mutta ei lausunut sen johdosta mitään mielipidettä.

Seuraavana päivänä otti minut ulkoministeri Hymans vastaan. Vastaanotolla oli erikoisen intiimi luonne: hän otti näet minut vastaan kodissaan teepöydän ääressä. Istuin hänen luonaan joukon toista tuntia, ja saimme keskustella useista nykyhetken polttavimmista kysymyksistä. Hänellekin esitin Inkerin-kysymyksen varsin seikkaperäisesti. Hymans ei näkynyt olevan asiasta etukäteen tietoinen, mutta kuunteli hän tarkkaan ja katsoi Suomen hallituksen tähänastisten toimenpiteiden osuneen oikeaan. Hän alisti harkittavaksemme - mistä kohta ilmoitin Herra Ulkoasiainministerille, joka silloin jo oli matkalla Genèveen, ja mistä sähköitin Ulkoasiainministeriölle salasähkeessäni N:o 91 - eikä olisi mahdollista, katsoen siihen että inkeriläiset parhaasta päästä ovat protestantteja, koettaa luoda Yhdysvaltain protestanttisissa piireissä, jotka ovat hyvinkin herkkät ideologisille ja humanitäärisille vaikutimille, opinionia inkeriläisten hyväksi. Hän ei pitänyt mahdollisena tällaisen opinionin luomista ja arveli että sellainen toimenpide voisi

paremmin kuin ehkä mikään muu pelottaa venäläisiä, katsoen Venäjän ja Amerikan välillä vallitseviin nykymomentteihin taloussuhteisiin.

Eräistä muista keskusteluista Brysselissä teen toisessa yhteydessä selkoa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman resp. no 127.

Parisi.

15/5-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa toukokuun 18 p:nä 1931.

N:o 1178/328.

28/105/ae. D. 1931		
22/5-31	2	LIL
RHMP	C. 100	ACIA
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 127, joka sisältää:

Inkerin-kysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

28/1056. i. v. 31		
28/5.31	06	LIT
HYHMÄ	OLASTO	ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 127.

Parisissa toukokuun 15 p:nä 1931.

Inkerin-kysymys.

Viitaten eräisiin sähkösanomiini Ulkoasiainministeriölle sekä pariinkin kirjeeseen Herra Ulkoasiainministerille otsakeasiasta täten koetan seuraavassa koota yhdeksi kuvaksi sen minkä Helsingistä palattuani täällä olen voimut tehdä Inkerin-asiassa.

Katsoen siihen että olimme jo ennen paluutani tiedustelleet, missä määrin Ranskan ulkoministeriö arveli opportuuniksi vetää Inkerin-kysymys Kansainliiton eteen, ja että Ranskan ulkoministeriö tähän kyselyymme oli vastannut varsin varovaisesti - jonka mielialan olemassaolon olen voimut myöhemminkin täällä, asiasta puhuessani mainitussa ministeriössä, todeta - ei luonnollisesti enää ollut syytä uusia tätä kysymystä, vaan päätin keskusteluissani ensi si-

jassa pitää asianomaisia tapahtumien tasalla, aina lisäten tekeväni näin siltä varalta että tilanne kärjistyisi ja joutuisimme pakotetuiksi tekemään jotakin hätäkkärsivän sukulaisheimomme hyväksi.

Quai d'Orsaylla katsoin olevan syytä mennä itsensä Berthelot'n luo - Briandia ei näihin aikoihin ole voimut hevillä vaivata. Berthelot katsoi että ne toimenpiteet, joihin Suomen hallitus tähän saakka on ryhtynyt, ovat olleet hetken ja tilanteen mukaisia, ja toivoi hänkin että pääsisimme Moskovan kanssa suorien neuvottelujen avulla tulokseen. Berthelot pyytämättäni lupasi saattaa sen minä olin hänelle esittänyt Briandin tietoon.

Vielä yksityiskohtaisempi keskustelu oli minulla joitakuita päiviä senjälkeen directeur politique'n ministeri Laboulayen kanssa.

Olen raportissani N:o 126 kertomut että saatoin ottaa asian puheeksi Brysselissä sekä kuninkaan että ulkoministerin kanssa. Viittaan tähän raporttiini.

Kuten salasähkeessä N:o 79 Herra Ulkoasiainministerille kerroin, oli minulla kohta tänne palatvani pitkä keskustelu otsakeasiasta prof. de Lapradellen kanssa, joka sanoi olevansa käytettävissämme ja joka tulee olemaan t.k. 18-20 p:nä Genèvessä. Hän sanoi asettuvansa siellä heti Ulkoasiainministerimme kanssa yhteyteen.

Haluan erikoisesti painostaa vielä sitä että Lapradelle piti inkeriläisten kohtalosta Suomelle ai-

heutuvaa turvallisuuden vähentymistä seikkana, jolla on yleinenkin merkitys.

Tapasin myöhemmin uudelleen prof. Lapradellen, ja kysyi hän minulta uutisia Inkerin-asian kehittymisestä. En ollut sillä välin saanut mitään lisäaineistoa, enkä voinut muuta kuin hänelle luvata sen ranskankielisen promemorian, jonka laatimisesta on ollut puhetta.

Kuten salasähkeessä N:o 81 mainitsin, lupasi Le Temps'in toimittaja Puaux, vanha Suomi-ystävä, joka jo ennen paluutani Suomesta oli lehdessään kirjoittanut parisenkymmentä riviä Inkerin kovasta kohtalosta, asettaa lehtensä käytettäväksemme Inkerin-asiassa, kuitenkin siinä toivossa että katsomme voivamme noudattaa hänen neuvoaan, jonka mukaan kysymystä ei pitäisi ulkomaan lehdistössä ajaa moraaliselta tai juriidiselta kannalta, vaan yksinomaan sen vaaran kannalta, mitä Suomelle ja Euroopalle merkitsevät Venäjän preparatiot rajallamme, jolloin luonnollisesti Moskovan toimenpiteet Inkerissä ovat tällaisina esitettävät. En ole vielä saanut pyytämieni ohjeita siitä voinko tällä linjalla toimia. En ole senvuoksi liioin tahtonut käydä muissakaan sanomalehdissä, ennenkuin tämä arka kysymys on periaatteellisesti ratkaistu ja lähetystöille ilmoitettu mitä näkökohtia ensi kädessä on pidettävä silmällä, jos ylipäättänensä aiomme pyrkiä herättämään ulkomaiset sanomalehdet asiasta kirjoittamaan. Näitä

seikkojahan Lähetytö - katsoen Helsingin ja Moskovan suhteiden tämänhetkiseen herkkyyteen - ei voi omin päin ratkaista.

Olisi kait syytä, jos tahdomme käyttää hyväksemme Le Temps'in tarjousta, tehdä se mahdollisimman pian, koska on pelättävissä että jos Pariisi alkaa neuvotella Moskovan kanssa kauppasopimuksesta ja mahdollisesti myös nonagressio-sopimuksesta, tšekäläinen lehdistö Quai d'Orsaylta luonnollisesti silloin tulee saamaan tarkkoja määräyksiä noudattaa varovaisuutta Moskovaan nähden. Toistaiseksi tosin ei lehdille sellaisia ohjeita näy annettun. Tapasin Puaux'n äskettäin uudelleen erällä aamiaisilla, joilta yhdessä kävelimme kotia. En hänelle sic stantibus rebus voinut mitään lopullista vielä vastata, ja sovimme siitä että antaisin hänelle ranskankielisen promemorian, joka minulle on luvattu.

On huomattava että Le Temps'in toimitus on sangen vahvasti protestanttinen ja että tämäkin seikka voi helpottaa toimintaamme tällä taholla.

Saanan näistä asioista neuvotella Herra Ulkoasiainministerin kanssa, kun hän Genèvestä palaa Parisin kautta Suomeen.

Amerikan ... x x
... x

Tapasin toissapäivänä Suomen vapaussodassakin mukana olleen ruotsalaisen kapteeni Petersenin, Genèveen pakolaishoidon päämiehiä ja nykyään Punaisen

Ristin kansainvälisen keskustoimiston virkamies Parisissa. Kuten Herra Ulkoasiainministerille puhelimitse mainitsin, kapteeni Petersen jo pari viikkoa sitten tuli luokseni huolestuneena siitä että Inkerin-komitea Suomessa aikoisi kääntyä Amerikan Punaisen Ristin puoleen, mistä hän oli lukenut Svenska Dagbladet'issa. Hänen käynnistään sain sen selvän käsityksen, että Punaisen Ristin piireissä oltiin levottomia siitä että tällaisessa arassa poliittisessa kysymyksessä vedottaisiin heihin ilman että asialla oli pakolaiskysymyksen luonne, missä tapauksessa he luonnollisesti olisivat valmiit asiaa pohtimaan. (En voimut olla kapt. Petersenille, jonka hyvin tunnen, huomauttamatta siitä luonnottomasta herkkyydestä, joka näkyy kaikkialla Euroopassa vallitsevan, kun tulee puhe Venäjästä.) Pari päivää sitten tapasin kapt. Petersenin eräässä seurassa, jolloin sivumennen häneltä kysyin, mitenkä asia on kehittynyt. Hän vastasi silloin kysymyksen joutuneen kuolleeseen pisteeseen, senjälkeenkuin - mikä minulle oli tuntematonta - Suomen Punainen Risti on kansainväliselle keskustoimistolle täällä ilmoittanut kysymyksen ei heitä ainakaan vielä kiinnostavan. Amerikan Punainen Risti oli samoin ilmoittanut Keskustoimistolle ei mitään tekevänsä vaan odottavansa.

x

x

x

17/5. Senjälkeenkuin ylläoleva oli kirjoitettu, on Le Temps eilisessä numerossaan, mistä heti sähköitin Ulkoasiainministeriölle, julkaissut Inkerin surkeasta kohtalosta pitemmän kirjoituksen, jonka ohellistutan liitteenä. Olen antanut kirjoituksessa tavattavan aineiston Puaux'lle, mutta on hän sitä vapaasti käyttänyt.

Tänään taasen Le Journal julkaisee 3. sivun ensimmäisellä palstalla jokapäiväisen ulkopoliittisen katsauksen paikalla puoli palstaa Moskovon suhtautumisesta kansainvälisiin sopimuksiin. Siinä käsitellään, kuten ohellisesta liitteestä käy ilmi, Inkerin-kysymystä tavalla josta ei ole muuta kuin hyvää sanottava.

Holma.

LE TEMPS 16/5 1931.

F I N L A N D E.

Les déportations russes en Ingrie.

On sait qu'aux portes de Petrograd, le long de la frontière de Finlande, dans la région connue sous le nom d'Ingrie, se trouve, depuis des siècles, une population de langue et de race finnoises, dont les caractéristiques nationales avaient toujours été reconnues.

Lors des négociations de paix entre la Russie et la Finlande, à la séance plénière du 14 octobre 1920, la délégation soviétique avait tenu à déclarer que la population finnoise du gouvernement de Petrograd jouirait "entièrement des mêmes droits et avantages que les lois russes accordent aux minorités nationales". La déclaration soviétique précisait que la population finnoise susmentionnée aurait le droit:

De régler librement, dans les limites des lois et des règlements généraux, son instruction et son enseignement publics, son administration communale et intercommunale, ainsi que son organisation judiciaire locale;

De procéder à toutes les mesures nécessaires en vue du développement de son état économique;

De réaliser les buts susmentionnés au moyen d'organisations nécessaires de la représentation et du pouvoir exécutif, lesquelles organisations seront subventionnées sur les fonds publics d'une manière suffisante, conformément aux lois en vigueur;

De se servir librement de la langue de la population locale pour l'instruction et l'enseignement publics ainsi que pour d'autres affaires de l'intérieur.

Ces privilèges avaient été jusqu'ici respectés.

Or depuis quelques mois, le gouvernement des Soviets, prétextant que les Finnois d'Ingrie ne se conforment pas aux lois soviétiques sur le partage des terres, procède au déportement en masse de cette population. Plus de 8,000 paysans ont déjà été expédiés en Sibérie ou le long de la Côte de Mourmansk. On a l'impression que ces déportations injustifiées ont pour raison profonde de dégarnir la frontière finlandaise d'une population ethniquement sympathique à la république de Finlande en cas d'une attaque armée de la part des forces soviétiques.

La légation de Finlande à Moscou a déjà fait des représentations sur cette violation des accords de 1920. Des manifestations ont eu lieu à Helsingfors.

Mardi, à l'occasion d'un anniversaire national, un cortège s'est formé dans lequel ont pris place les membres de la Ligue académique carélienne, portant leurs emblèmes et le drapeau national ingrien bordé de crêpe.

Le cortège s'est rendu au monument de Snellman, Il s'est arrêté en cours de route devant la légation des Soviets; les étudiants ont observé un silence complet et sont demeurés immobiles pendant quelques minutes, puis ils ont repris leur marche.

Le ministre de l'Union soviétique à Helsingfors a protesté contre cette manifestation.

LE JOURNAL

17/5 1931

La correction internationale des Soviets.

Ils voudraient exiger des autres le respect d'engagements qu'ils sont les premiers à violer.

Au moment où les délégués des Soviets font leur entrée au comité d'étude pour l'Union européenne, voici deux faits, tout récents, qui illustrent la manière dont les dirigeants de Moscou respectent leurs engagements et entendent la correction internationale.

A peu de distance de Péetrograd, en bordure de la frontière de Finlande, vit depuis plusieurs siècles, dans une région appelée Ingrie, une population de langue et de race finnoises et dont les caractéristiques nationales ont toujours été reconnues. Au moment de ses négociations avec la Finlande, en 1920, la Russie avait déclaré qu'elle accordait à cette population les droits et avantages reconnus aux minorités nationales, notamment la liberté de régler librement son instruction et son enseignement public, son administration, son organisation judiciaire, etc. Or, le gouvernement des Soviets, sous prétexte que les Finnois d'Ingrie ne se conforment pas aux lois sur le partage des terres, vient de procéder brusquement à la déportation en masse de cette malheureuse population et

10.000 paysans ont déjà été expédiés en Sibérie.

Mais il y a beaucoup mieux.

Le gouvernement des Soviets vient de réclamer au gouvernement hellénique le versement des services arriérés de l'emprunt que la Russie avait consenti, avec la France et l'Angleterre, à la Grèce en 1833! Ce service, régulièrement assuré depuis 1897 par la commission financière internationale d'Athènes, avait été naturellement suspendu en 1917, après que le gouvernement soviétique eût déclaré qu'il ne reconnaissait pas les engagements du régime tsariste.

Ainsi, les chefs soviétiques prétendent exiger des autres le respect des conventions qu'ils auraient, seuls, le droit de déchirer impunément. Il paraît difficile de pousser plus loin les limites de l'inconscience.

Sans médire des intentions généreuses de ceux qui voudraient faire rentrer la Russie dans le cadre d'une vie internationale régulière, on peut craindre que leurs efforts ne restent vains tant que ceux qui ont la prétention de la diriger n'auront pas abandonné des procédés qui constituent des violations à peu près permanentes des lois qui régissent les relations entre les peuples civilisés.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti N:o 128.

Pariisi.

15/5-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa toukokuun 21 p:nä 1931.

N:o

1195/334

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 30 / 105 Sal. i. 31.		
26/5-31	2 -	171 -
5	66.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 128, joka sisältää:

Äskettäinen presidentinvaali Ranskassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Holma.

Herra Ministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

30 / 105 Pal. i. 31		
26/5-31.	10 -	11 -
MLA	OSASTO	ASIA
5	66-	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 128.

Parisissa toukokuun 15 p:nä 1931.

Käskettäinen presidentinvaali

Ranskassa.

Laval'in tullessa pääministeriksi en voinut raportissani olla huomauttamatta siitä että Yhdysvalloissa aina pidetään suurta häntä, kun joku self-made pääsee yhteiskunnan korkeille kukkuloille, vaikka Euroopassakin sama ilmiö on varsin tavallinen, joskaan siitä ei erikoisemmin huudeta. Ajattelin silloin paitsi Lavalia vasta manallemennyttä marsalkka Joffrea, edellinen teurastajan, jälkimmäinen tynnyrintekijän poika.

Minulla on täysi syy tänään palauttaa mieleen sen minkä silloin kirjoitin: toissapäivänä tapahtuneessa presidentinvaalissa tällä lopullisina ehdokkaina oli kaksi miestä, Doumer ja Briand, jotka molemmat ovat lähteneet aivan vaatimattomista oloista.

Doumerin isä oli rautatietyöläinen, joka kuoli

kohta poikansa syntymän jälkeen. Äiti perusti silloin Parisin Montmartrelle pienen sekatavarakaupan; siinä poika auttoi äitiään, kunnes - vielä kasvuiässä - pääsi harjoittelijaksi mitalitehtaaseen, saaden 10-tunnin työpäivästä 100 frangin kuukausipalkan. Ystävällisten ihmisten avulla poika pääsi kouluun, tuli ylioppilaaksi, suoritti tutkintonsa, tuli lisensiaatiksi ja matematiikanopettajaksi lyseoon. Vasta täältä hän joutui sanomalehtimiesuralle ja sieltä politiikkaan. Tehytään poliittisessa elämässä itsensä pian huomatuksi hän nousi askel askeleelta, tullen pian Kamarissa sekä myöhemmin Senaatissa tärkeisiin luottamustoimiin - toimien m.m. monet vuodet molempien Kamarien finanssivaliokuntien puheenjohtajana - , ollen useita vuosia Indokiinan kenraalikuvernöörinä ja päätyen lopulta Senaatin presidentiksi.

Briand taasen alotti elämänsä pienessä matkailijakodissa Nantes'issa, jota hänen isänsä piti. Samoin hänkin pääsi kouluun ja lyseoon, suoritti ylioppilas- ja juriidiset tutkintonsa, jonka jälkeen joutui poliittiseen elämään. Hänen myöhempi toimintansa on kaikille tunnettu.

On kuvaavaa Ranskan demokraattiselle maailmankatsomukselle että kummankin uraa pidetään mitä luonnollisimpana asiana.

Olen harvoin ollut missään tilaisuudessa läsnä, missä kiihko ja intohimot siinä määrin pääsivät valloilleen kuin oli asianlaita Ranskan Kansalliskoko-

kohta poikansa syntymän jälkeen. Äiti perusti silloin Parisin Montmartrelle pienen sekatavarakaupan; siinä poika auttoi äitiään, kunnes - vielä kasvuiässä - pääsi harjoittelijaksi mitalitehtaaseen, saaden 10-tunnin työpäivästä 100 frangin kuukausipalkan. Ystävällisten ihmisten avulla poika pääsi kouluun, tuli ylioppilaaksi, suoritti tutkintonsa, tuli lisensiaatiksi ja matematiikanopettajaksi lyseoon. Vasta täältä hän joutui sanomalehtimiesuralle ja sieltä politiikkaan. Tehtyään poliittisessa elämässä itsensä pian huomatuksi hän nousi askel askeleelta, tullen pian Kamarissa sekä myöhemmin Senaatissa tärkeisiin luottamustoimiin - toimien m.m. monet vuodet molempien Kamarien finanssivaliokuntien puheenjohtajana - , ollen useita vuosia Indokiinan kenraalikuvernöörinä ja päätyen lopulta Senaatin presidentiksi.

Briand taasen aloitti elämänsä pienessä matkailijakodissa Nantes'issa, jota hänen isänsä piti. Samoin hänkin pääsi kouluun ja lyseoon, suoritti ylioppilas- ja juriidiset tutkintonsa, jonka jälkeen joutui poliittiseen elämään. Hänen myöhempi toimintansa on kaikille tunnettu.

On kuvaavaa Ranskan demokraattiselle maailmankatsomukselle että kummankin uraa pidetään mitä luonnollisimpana asiana.

Olen harvoin ollut missään tilaisuudessa läsnä, missä kiihko ja intohimot siinä määrin pääsivät valloilleen kuin oli asianlaita Ranskan Kansalliskoko-

uksessa Versailles'issa t.k. 13 p:nä. Viimeiseen saakka oli tulos epätietoinen, ja vielä ensimmäisen äänestysten aikana luulivat useat läsnäolijat että Briand sittenkin tulisi valituksi. Ei ole mahdotonta että Briand kaikesta huolimatta olisi voittanut toisessa äänestyksessä jos hän olisi ylläpitänyt ehdokkuuttaan, mutta riski oli suuri ja uusiutuva tappio olisi ollut hänelle ja myöskin Ranskan edustukselle Genèveässä mitä katastrofaalisin.

Koko Parisi oli tuona unohtumattomana päivänä liikkeellä. Versailles'in vanhaan edustajahuoneeseen mahtuvat töin tuskin Senaatin nykyiset 900 edustajaa. Yleisön lehterit ovat kurjan pienet. Ulkona vallitsi mitä kirkkain kesäpäivä, salissa oli ilmanala trooppillinen, mikä sekini oli omiaan hermoja kiihoittamaan. Lehtereillä näki enimmäkseen naisia, jotka täällä - ehkä enemmän kuin missään muualla - ovat poliittisina merkkipäivinä uskollisimpia assistentteja. Koko tilaisuus oli kuin teatteria ikään, tai oikeammin kuin kilpa-ajokenttä missä jännitys on maalin kohdalla äärimmillään ja missä sillä välin naiset näyttävät uusia kevätpukujaan. Aitoparisilainen ilmanala vallitsi myöskin Versailles'in kaikissa ravintoloissa, joissa vanhan tavan mukaan edusmiehet ystäviseen söivät aamiaista ennen suurta kampanjaa. Salissa näkyivät kaikki kuuluisuudet julkisesta elämästä, Kamarista näyttämöille saakka. Presidentinaitiossa istui Tardieun ystävätär, kuuluisa näyttelijätär Comédie Française'ista. Diplomaattiaitioon oli pujahtanut

joukko tunnetuita vedettejä!

Ulkomaalaisen on vaikeata panna sanoiksi sitä ihmeellistä atmosfääriä, joka tuona merkillisenä päivänä leijaili yli ikivanhan kuninkaitten kaupungin.

Heti istunnon alussa, kun Doumer alkoi lukea hallituksen dekreettiä Kansalliskokouksen kokoonkutsumisesta, alkoivat kommunistit huutaa: "Les Soviets, les Soviets!" lyöden tahtia pulpeteillaan. Eräs heistä yritti lukemaan deklaraatiota, mutta ympärillä olivat sosialistit ja paikalle juosseet kvestorit pakottivat väkivallalla heidät istumaan ja vaikenemaan.

Tämän pienen käsikähmän jälkeen kokous jatkui normaalisti, ja ensimmäinen äänestys suoritettiin. Se kesti lähes kaksi tuntia. Kellon lähennellessä viittä saatiin ensimmäisen äänestyksen tulos: 442 Doumerin hyväksi, 401 Briandin hyväksi. Tulos oli täysi yllätys useimmille, kommunistitkin unohtivat pitää elämää. Mutta hetken päästä hämmästys laukesi ja antoi tilaa mitä hirvittävimälle melulle, jonka veroista en ole eläissäni kuullut. Kaikki huusivat yhdellä kertaa; presidentin ääntä ei kuulunut lainkaan, presidentin kellonkin ääni hävisi kuin samuun. Kesti kauan ennenkuin Herriot sai puheenvuoron ehdottaakseen tunnin lykkäystä. Oikealla tätä ensiksi vastustettiin, koska pelättiin että vasemmisto käyttäisi väliaikaa hyväkseen manöövereihin kulissien takana Briandin hyväksi. Lopulta presidentti sai niin paljon ääntään kuuluville että hän saattoi ilmoittaa lykkäävänsä kokouksen tunniksi.

Kun kansalliskokous klo 6:lta uudelleen koontui, tiesivät jo kaikki tuloksen etukäteen. Briand oli sillä välin katsomut viisaimmaksi vetäytyä pois kilpakentältä, ja radikaalien hänen sijalleen asettamalla ehdokkaalla senaattori Marraud'lla (ent. sisäministeri ja ent. kultusministeri) ei luonnollisesti ollut mitään mahdollisuuksia suoriutua voittajana.

Jokainen kysyy luonnollisesti itseltään mikä aiheutti Briandin tappion, sillä tappioksi tulos on katsottava ja Briandin persoonan ympärillään lopulta koko kilpailu käytiin - onhan kuvaavaa että Doumerin voitosta puhutaan paljoo vähemmän kuin Briandin tappiosta. Tähän kysymykseen vastaisin seuraavalla tavalla.

Ensinnäkin oli tappioon syynä Saksan viimeaikainen politiikka. Viime syyskuun vaalit Saksassa ja viime maaliskuun tulliliittoajatus Berlinin ja Wienin välillä, jotka molemmat seikat ovat olleet raskaita iskuja Briandin politiikalle, ovat hänet ensi sijassa kaatanee.

Toiseksi hänet kaasi se seikka että sosialistit, Léon Blum etunenässä, niin kiivaasti häntä kannattivat. Ei ainoastaan oikeisto vaan suuri osa keskustaakin vainusi tässä uudelleen heräävää kartellia. - Tällä seikalla on epäilemättä oleva vielä suuri vaikutus Ranskan sisäpolitiikkaan, varsinkin silmälläpitäen ensi kevään parlamenttivaaleja. Näytti näet jo siltä että presidentinvaali uudelleen veisi yhteen Ranskan radikaalit ja sosialistit, jotka kuten aikai-

semmin ohen kertomat, viime aikoina olivat joutuneet yhä kauemmaksi toisistaan. Vaalin epäonnistuminen ja Blumia vastaan kohdistuneet syytökset liiallisesta Briandin kannatuksesta saivat näet Blumin pukeutumaan sotisopaan ja vaalin jälkeen onkin Blum kiivaasti käynyt Herriot'n kimppuun syyttäen tätä Briandin desavuoinnista siinä kuuluisassa Kamarin istunnossa 8/5 jossa Anschluss-kysymys joutui yksimielisen tuomion alaiseksi. Tosiasia on että tuossa istunnossa sekä Laval että Herriot paljoo kiivaammin kuin Briand tuomitsivat Anschluss-ajatuksen, ja onkin väitetty julkisesti että Kamarin yksimielisyys tässä asiassa suureksi osaksi juuri perustui näiden molempien interventioon. Blum väittää nyt että Herriot jo tällöin tahallisesti asettui Briandia jyrkemmälle kannalle siten heikentääkseen Briandin ehdokkuutta. Blumin mukaan Herriot petti yhteisen asian - valmistaakseen muka itselleen tien Briandin paikalle Quai d'Orsayla. Herriot ei ole jäänyt vastausta vaille - mutta Blumin syytös heikentää hänen mahdollisuuksiaan tälle paikalle, jos hän tätä todella on ajatellut. Oli miten oli, juopa molempien suurten vasemmistopuolueiden välillä on ylläkerrotusta todellisuudessa syventynyt.

Kolmanneksi alleviivaan niitä syitä, jotka viime raportissani jo esitin ja joiden pääsisältönä oli että Parlamentti ei sydämessään Briandia rakasta. Tahotoisin tämän lisäksi vielä huomauttaa että Briand,

niin ranskalainen kuin hän on ja niin parisilainen kuin hän onkin, hän kuitenkin ei ole ranskalaisen esikuva. Ranskalainen kaikkine heikkouksineen näkee mieluummin maan korkeimmassa magistratuurissa miehen, joka itsessään ruumiillistuttaa Ranskan parhaimmat traditiot. Doumer on elämältään moitteeton, kaikkien kunnioittama vanha virkamies, ehkä kylläkin vailla Briandin suurta kykyä, mutta täynnä rehellisyyttä ja kansalliskuntoa. Melkein kaikki lehdet ovat hänestä käyttäneet sanoja probité, austérité, chasteté ja civisme. Doumerilla on ollut kahdeksan lasta, viisi poikaa ja kolme tytärtä. Pojista on neljä kaatunut sodassa. Tämä lisäksi varmasti hänen kansalliskuntoonsa.

Vielä on mainittava että Senaatti ei koskaan Briandista ole pitänyt. Kun Kamarin radikaalit asettivat Briandin ehdokkaaksi kaksi päivää ennen vaalia, muodostui tilanne aika eriskummalliseksi sen kautta että radikaalinen ryhmä Senaatissa, joka siellä on Gauche démocratique-niminen eikä täysin vastaa Kamarin radikaaleja, joutuivat ikävään välikäteen, koska Doumer juuri kuuluu heidän omaan ryhmäänsä. Senaatin asianomainen ryhmä jättikin senvuoksi äänestyksen vapaaksi jäsenilleen. Tämä vähensi eo ipso Briandin mahdollisuuksia, ja tosiasia lienee että Senaatin n. 300 jäsenestä vain noin 1/3 äänesti Briandia. Jos Briandin 400 äänestä otamme pois 100 senaattoria ja Kamarin 112 sosialistia sekä n. 10 kommunistia, hän sai siis Kamarin porvarillisilta puolueilta ainoastaan n. 175

ääntä. Saman laskutavan mukaan Doumer toisessa äänestyksessä sai noin 200 Senaatin ääntä ja noin 300 Kamarin porvarillista ääntä. - Seuraava laskelma on sekin kiintoisa. Yhteensä oli äänestäjiä n. 900. Kos siitä vähennämme sosialistien 125 ääntä (molempien Kamarien yhteinen sosialistimäärä), oli porvarillisia ääniä yhteensä n. 775. Näistä sai Briand vain 275.

Edellisessä raportissani mainitsemani traditio, että oikeistopuolueet äänestävät presidentiksi jotain radikaalisen puolueen oikeaan siipeen kuuluvaa miestä, toteutui nytkin. On aivan väärin kun jotkut lehdet sekä Ranskassa että sen ulkopuolella väittävät Doumerin vaalin muka merkitsevän siirtymistä pois rauhan politiikan tieltä: Doumer on aina ollut selvä vasemmistolainen, ollen yhtä vähän nationalisti kuin oli hänen edeltäjänsä Doumergue.

On lisättävä että vaalin salaisuus vähensi Briandin mahdollisuuksia. Moni joka Kamarissa jo kauan on tahtonut äänestää häntä vastaan, ei ole sitä uskaltanut ennenkuin nyt.

Tulee kysyneeksi mistä johtui että Briandin kannattajat ja yleinen mielipide siinä määrin erehtyivät 8/5 tapahtuneen Kamari-istunnon jälkeen, jossa Briand, mistä jo ylempänä oli puhe, sai suuren enemmistön. Perästäpäin tämän ehkä ymmärtää paremmin. Olen kuullut että ennen suurta Anschluss-keskustelua Kamarissa tuona päivänä Laval oli ollut hieman huolissaan siitä että Briandin vastaus ulkopoliittisiin välikysymyksiin tilanteen pakosta liiaksi liittyisi kysymykseen hänen presidenttiehdokkudestaan. Samoin

sanotaan että Doumergue joka ~~presidoi~~ presidoi hallituksen kokouksen, jossa vastausta välikysymyksiin valmisteltiin, olisi käsitellyt Briandia hieman kouraisesti. Tosiasiahan on että Briand suuressa puheessaan tuona päivänä ei käsitellyt - tai ei saanut käsitellä - muita kysymyksiä kuin Anschluss-kysymystä, jättäen monet muut suuret kysymykset, kuten Venäjän kysymyksen ja accord naval'in, sikseen, mutta vahvasti alleviivaten nytkin, kuten kaikissa muissa viimeaikaisissa Kamari-puheissaan, omaa persoonaansa. Kännestyksen tulos, joka oli Briandille hyvinkin edullinen, on mielestäni katsottava tätä taustaa vastaan, s.o. ilmaisevan vain sitä että Kamari hyväksyi hallituksen ja Briandin viimeviikkoiset toimenpiteet Anschlussia vastaan ja että Kamari tahtoi Genèveen menevälle ranskalaiselle valtuuskunnalle antaa mahdollisimman vahvan selkärangan tässä suhteessa. Oli erehdys Briandin ystävien puolelta, kun he tässä näkivät suuren luottamuslauseen Briandille ja hänen yleiselle politiikalleen.

Suuri osuutensa tulokseen oli luonnollisesti myös oikeistolehdistöllä, varsinkin Cotyn lehdillä, jotka eivät ole säästäneet mitään keinoja mustataksaan Briandia.^{x)} Mutta syy on, kuten jo olen koet-

^{x)} Näinä päivinä on muistunut mieleeni sana jonka minulle Briand lausui huhtikuun 28 p:nä 1930, kun ranskalais-suomalaisen arbitrage-sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Briandille valitin Cotyn leh-

tanut esittää, syvemmälläkin: tyytymättömyys Briandin laskemattomuuteen ja monivivahteisuuteen. Halutaan Elyseessä nähdä mieluummin roomalaisluontoinen ja -näköinen Doumer kuin bretagnelainen, laskematon Briand, jolle kuvaavasti kyllä on annettu nimi le grand magicien.

Jääkseen enmusteleminen, mutta sallittakoon kuitenkin pari mietelmää tapahtuneen johdosta. Briandin tappio on mielestäni rengas Kansainliiton viimeaikaisen tappioiden sarjassa. On kyllästytty asioiden hoitamiseen formuloilla, kyllästytty siihen että jokainen tärkeä asia lykätään tuonnemmaksi ajan voittamiseksi ja ettei mennä tarpeeksi asioiden ytimeen. Briandin tappio on siten isku Kansainliitolle, ja vaikka Briand jäisikin ulkoministeriksi, on hänen loistava ransansa kaikesta päättäen alenemassa. Mahdollista tosin on että Ranskan merkitys Genèvessä hetkeksi tästä vähenee, mutta toiselta puolen on toiveita siitä että taasen palaudutaan kansainvälisessä politiikassa reaalisemmalle pohjalle ja että neuvottelut suoraan hallitusten kesken pääkaupunkien välillä tulevat enemmän

distön hyökkäyksiä häntä kohtaan lainamme vuoksi. Briand näet sanoi minulle: "Oh, mon cher Ministre, je n'y attache aucune importance". Laulen että jos Briand olisi kiinnittänyt hieman enemmän huomiota tähän, kuten omasta kokemuksestamme sen pahempi tiedämme, suurimerkitykselliseen lehdistöön, vaalin tulos olisi ollut toisenlainen.

oikeuksiinsa kuin mikä on ollut asianlaita Kansainliiton loistokautena.

Enempää en tahdo tällä kertaa sanoa, mutta olen tuntevinani tšekäläisessä ilmassa että uusi kausi kansainvälisessä yhteistyössä on alkamassa - tai ehkä mieluummin yksi kausi loppumassa. Tämän seikan ei suinkaan tarvitse sinänsä merkitä yleispoliittisen tilanteen vaarantumista.

Briand on itse ainakin osaksi syyppä siihen että ulkopuolella Ranskan on syntynyt käsitys hänen persoonansa poistumisen näyttämöltä muka merkitsevän rauhanpolitiikan vaarantumista. Hän on itse tuon tuostakin antanut ymmärtää että ne jotka uskalsivat arvostella hänen metodejaan eivät ole rauhanaatteen rehellisiä kannattajia. Hän on siten, varsinkin viime aikoina, lykännyt oman persoonansa näyttämölle. Kun hän nyt persoonallisista syistä kärsi tappion, on luonnollisesti niitä jotka tästä vetävät johtopäätöksen että Ranskan rauhanomainen ulkopoliittikka olisi vaarassa. Tosiasia on että Briandin metodit eivät enää Ranskan suuressa yleisössä herätä luottamusta. Europa on jo kauan voimut todeta että esim. kauppapolitiikan alalla Ranskan hallitus ja administraatio ovat toimineet aivan päinvastaisessa hengessä kuin Briandin puheet Genèveissä. Tämä équivoque oli yhtenä ja ehkä tärkeimpänä psykologisena syynä Kansalliskokouksen äänestyksen tulokseen, joka selvytydessä ei jättänyt mitään toivomisen varaa.

Kun ulkomaille näyttään ihmeteltävän vaalin tu-

lostta, niin riippuu se, paitsi siitä minkä jo yllä olen esittänyt, osaksi kuten Saksassa myös siitä että heidän ohjelmaansa sopii esittää tulos merkkinä Ranskan muka kasvavasta nationalismista ja militarismista, osaksi kuten Englannissa tietämättömyydestä ja Ranskan mielialojen herkkyyden tuntemattomuudesta. Koko lehdistössä onkin jossain määrin herättänyt ihmettelyä se seikka että Henderson Genèvessä Europa-kokouksen ensimmäisenä päivänä, lausueksaan Briandille tunnetut kauniit tervehdys- ja kiitossanansa, selvästi poikkesi vallallaolevasta kansainvälisestä tavasta olla sekaantumatta toisen maan sisäisiin kysymyksiin. Hän näet sanoi että "Versailles'in vaalin mahdollisesti aiheuttamat muutokset Ranskan edustuksessa Genèvessä eivät tulisi kysymykseen, jos asia riippuisi hänestä ja hänen ystäväistään". Tässä ovat monet lehdet nähneet, paitsi sekaantumista Ranskan sisäisiin asioihin, myöskin todistuksen siitä että Henderson, II Internationalen periaatteelle uskollisena, pitää Genèven areopaagia jonkinlaisena superinstitutiona, joka toimii itsenäisesti riippumatta niistä hallituksista joiden edustajina asianomaiset siellä ovat. Journal des Débats kysyy suoraan mitä Englannin nykyinen hallitus olisi ajatellut, jos Ranskan hallituksen edustaja jossain diplomaattisessa konferenssissa olisi sanonut että mikäli se olisi hänestä riippunut hän olisi estänyt Chamberlainin poiskutsumisen ja Hendersonin asettamisen

hänen sijalleen! Le Temps on elastisempi, mutta ei vähemmän ^{pureva} ~~pitänyt~~ sanoessaan näin: "On ne manquera pas de voir dans cet hommage au ministre des Affaires étrangères français un hommage à la politique même de la France, qui est parfois si vivement discutée dans des pays étrangers où l'on sait pourtant en toute certitude qu'elle ne vise qu'à consolider la paix pour tous les peuples dans la sécurité et la dignité." Toisin sanoen koska Briandin rauhanpolitiikka tähän saakka aina on saanut Ranskan hallituksen ja Ranskan parlamentin täyden tunnustuksen, ei Kansalliskokouksen päätöstä ole tulkittava tarkoittavan Briandin politiikkaa vaan hänen persoonaansa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 66.

ASIA: _____

Ministeri Holman raportti N:o 129:

Parisi.

22/5-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa toukokuun 22 p:nä 1931.

N:o 1202/337

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 29 / 105 p:nä D. 1931.		
26/5-31	No -	LFD -
RYHMÄ	OSASTO	1.2.3.4.
5	86.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 129, joka sisältää:

I. Inkerin-kysymys. II ja

II. Korjaus raporttiin N:o 128.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 29 / 105 sal. v. 1931.		
26/5-31.	3	LIT
RYHMÄ		AGIA

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 129.

I.

Parisissa toukokuun 20 p:nä 1931.

Inkerin-kysymys. II.

Kuten jo tänään sähköteitse ilmoitin, sisälsi eilisillan Le Temps kolmannen kirjoituksen Suomesta, jonka oheenliitän.

x x
x

Senjälkeenkuin raporttini N:o 127 Inkerin asiasta oli postattu, saapui Ulkoasiainministeriön kirjelmä N:o 6083-259 siihen liittyvine asiakirjoineen, koskien Inkeriä.

x x
x

21/5. Eilisillan Le Temps kirjoittaa uudel-

leen Inkerinasiasta tehden selkoa viimeisen vasta-
usnoottimme sisällyksestä. Panen liitteenä 2 tämänkin
kirjoituksen oheen.

Myöskin Journal des Débats eilenillalla tekee
asiallisesti selkoa mainitun nootin sisällyksestä.

Holma.

Kirjain kirjain...

Kuten perustettiin Suomessa, on raportissa
No: 122 siv. 7 alkuun vahvistettu annettu että
muut 10 kansainvälisen profiilitoimiston olisi
näktyä toimittaja. Mainitut asiat annettiin. Kuten
tunnetaan, kommunismin osalle ohjeita, josta
tämä kohta on vastavasti kirjoitettu. K. O. Kriegerin
Esimerkiksi lähes 100 parveittain lähti ystävä
seuran 173.

Holma.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 129.

II.

Parisissa toukokuun 21 p:nä 1931.

Korjaus raporttiin N:o 128.

Kuten perästäpäin huomaa, on raportissani N:o 128 siv. 7 alhaalla vahingossa sanottu että muka 10 kommunistiääntä presidentinvaalissa olisi annettu Briandille. Mainitut äänet annettiin, kuten tunnettua, kommunistien omalle ehdokkaalle, joten siis tämä kohta on vastaavasti korjattava, s.o. Briand *sai* Kamarissa lähes 190 porvarillista ääntä pro mainitsemani 175.

Holma.

L E T E M P S

20/5 -31

F I N L A N D E.

Les déportations des Finnois d'Ingrie.

On n'a pas été surpris, dans les milieux politiques finlandais, du singulier article publié par les Izvestia au sujet des déportations des Finnois d'Ingrie et de l'émotion qu'elles ont soulevée en Finlande.

Les Izvestia parlent d'une "préparation fébrile à la guerre menée en Finlande sous le prétexte d'une campagne ingrienne", et déclarent que cette activité est ouvertement dirigée contre l'Union soviétique. La situation, disent les Izvestia, rend nécessaire une pression plus forte que de simples protestations contre "les allumeurs de guerre finlandais".

Le journal croit que le moment est venu pour l'Union soviétique, dans l'intérêt de la paix générale, de prendre des mesures décisives pour déhoner et paralyser les tentatives de provocation d'un conflit armé entre l'Union soviétique et la Finlande.

On remarque que cet article constitue un aveu que la déportation des Finnois d'Ingrie n'est nullement motivée par la prétendue mauvaise volonté des paysans de se soumettre aux lois agraires russes, mais a bien, comme on le soupçonnait, un objectif militaire. Quant aux visées agressives de la petite République finlandaise contre la grande Russie soviétique, le renversement des rôles n'a pas besoin

d'être souligné.

On télégraphie d'Helsingfors:

Le chargé d'affaires de Finlande à Moscou a remis, hier, à M. Krestinski, commissaire adjoint aux affaires étrangères, une note concernant les déportations auxquelles il a été procédé en hiver et au printemps parmi la population finnoise d'Ingrie.

On télégraphie d'autre part de Moscou:

M. Krestinski, commissaire adjoint aux affaires étrangères, a remis au chargé d'affaires de Finlande à Moscou, une note qui proteste catégoriquement contre la tolérance par le gouvernement finlandais d'une propagande systématiquement hostile à l'égard de l'Union soviétique et en faveur du détachement de différentes parties de l'Union soviétique, ainsi que contre la permission donnée par les autorités finlandaises d'organiser une manifestation antisoviétique devant la légation soviétique d'Helsingfors, le 12 avril dernier.

La note constate que cette campagne est menée depuis l'été dernier et que, malgré les représentations réitérées du gouvernement soviétique, elle s'est intensifiée ces derniers temps, tant dans la presse que dans des réunions auxquelles ont assisté des représentants officiels de la Finlande. La note souligne que le ministre finlandais des affaires étrangères par intérim, en réponse aux représenta-

LE TEMPS

21/5 -51

tions du ministre de l'Union soviétique, le 13 mai, n'a même pas jugé possible de promettre de prendre des mesures pour empêcher la répétition de pareilles manifestations contre la légation soviétique. La note rend le gouvernement de Finlande pleinement responsable de la situation créée par son attitude dans les relations entre les deux pays.

Le gouvernement finlandais a déclaré que les manifestations de ce genre ne peuvent être considérées comme des actes de terrorisme. Il a souligné que le gouvernement finlandais ne peut pas être tenu responsable de la situation créée par son attitude dans les relations entre les deux pays.

Le gouvernement finlandais a déclaré que les manifestations de ce genre ne peuvent être considérées comme des actes de terrorisme. Il a souligné que le gouvernement finlandais ne peut pas être tenu responsable de la situation créée par son attitude dans les relations entre les deux pays.

Le Finlande fait valoir que la condition préalable essentielle de la réalisation des assurances ainsi fondées est la maintien de la population finlandaise d'origine sur son propre territoire. Par les répétitions supérieures, les principes du traité de libre circulation sont violés et les espoirs ont pu être ainsi gravement affectés. Le Finlande qui aspire spécialement à développer les rapports

L E T E M P S

21/5 -31

F I N L A N D E.

La question des Finnois d'Ingrie.

Le ministre des affaires étrangères de Finlande, le baron Yrjö-Koskinen, et M. Litvinof ont eu hier, à Genève, une entrevue relative à la question des relations finno-soviétiques.

On télégraphie d'Helsingfors:

Le gouvernement finlandais rappelle dans une note remise lundi au gouvernement soviétique que la délégation soviétique, lors de la conclusion de la paix de Dorpat, déclara que la population finnoise du gouvernement de Petrograd jouirait absolument des mêmes droits et avantages que les minorités de Russie.

Le plénipotentiaire soviétique souligna le droit des petits peuples à organiser leur vie librement. La Finlande ne saurait détacher ces déclarations de la signature du traité de paix dont elles forment les prémisses et elle les considère comme organiquement liées au traité.

La Finlande fait valoir que la condition préalable essentielle de la réalisation des assurances ainsi données est le maintien de la population finnoise d'Ingrie sur son propre territoire. Par les déportations nombreuses, les principes du droit de libre disposition promis sont violés et les expulsés ont perdu leurs droits garantis. La Finlande qui aspire sincèrement à développer les rapports

amicaux entre les deux pays souhaite vivement que le gouvernement soviétique puisse trouver les moyens d'écartier les causes d'inquiétude régnant en Finlande.

En réponse à la note verbale soviétique concernant les fortifications du golfe de Finlande, les autorités militaires finlandaises donnent un démenti complet aux reproches des Soviets.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Ministeri Kolman raportti no 130. I.
Parisi.

22/5 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 6 p:nä 1931.

N:o 1358-368

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
K: 33/106		D. 10 31
10/6-31	2	L.M.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ra-
porttini N:o 130, I, joka sisältää:

Ranska ja Moskova.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
38/106 (20) P. 10 31		
10/6-31	2	LII
TYÖLÄ	UUTU	ALIA
5	96.	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 130.

I.

Parisissa toukokuun 22 p:nä 1931.

Ranska ja Moskova.

Olin tuskin lähettänyt edellisen raporttini Ranskan ja Venäjän suhteista (N:o 125), kun saapui Ulkoasiainministeriön salasähke N:o 64, jossa ilmoitettiin Ranskan Varsovassa olevan lähettilään Puolan hallitukselle tekemästä ilmoituksesta, koskien otsakeasiaa. Olin tämän sähkösanoman saapuessa Brysselissä. Kun samana päivänä ulkoministeri otti minut vastaan, mistä olen tehnyt selkoa raportissa N:o 126, ja keskustelumme muutenkin liikkui pääasiallisesti Venäjän kysymyksissä, en voinut olla varovaisesti sondeeraamatta, missä määrin Belgian hallitus oli tietoinen käynnissäolevista esineuvotteluista. Sain tällöin sen jokseenkin varman käsityksen että Ranskan hallitus ei ollut pitänyt Belgian hallitusta, kuten Puolan hallitusta, näiden tulevien

neuvottelujen tasalla. Samana päivänä kävin myöskin puhuttelemassa Kreugerin sikkäläistä edustajaa, pääkonsuli Hedborgia, ja katsoin olevan syytä hänellekin asiasta varovaisesti puhua siinä tarkoituksessa että tämä panisi Kreugerin apparaatin liikkeelle, mikäli mahdollista vielä häiritäkseen neuvottelujen valmistelua. Hedborg mainitsi muuten kahdesta seikasta, jotka tätä taustaa vastaan saivat oikean valaistuksensa. Toinen on se että Ranska parisen kuukautta sitten oli miltei valmis myöntämään tulitikkuyhtymälle venäläisten tulitikkujen tuontikiellon Algeriaan. Asia näytti jo varmalta, kun yhtäkkiä ranskalaiset rupesivat vastustelemaan. On varsin mahdollista että syynä kysymyksen karillemenoon juuri oli Ranskassa niihin aikoihin tapahtunut muutos ajatustavassa Moskovaan nähden. Toinen seikka on sekin kuvaava. Tarkoitushan oli että kansainvälisen kauppakamarin äskettäin Washingtonissa pidetyn kokouksen ohjelmassa olisi yhtenä päänumerona kysymys Venäjän dumpingista, jota kysymystä, kuten ennen olen maininnut, erikoisen innokkaasti ajaa Belgian ent. pääministeri Theunis, kauppakamarin presidentti. Hänen piti ottaa mukaansa Washingtoniin muudan belgialainen erikoistuntija tätä tarkoitusta varten, mutta viime tingassa tämän matka menikin myttyyn. Hedborg piti myöskin huonona merkinä sitä että mainitussa kokouksessa ei Venäjän dumpingista sellaisenaan lainkaan puhuttu, koska yksimielisyyttä kokouksen kulisseyksissä ei voitu saavuttaa. Muuten Hedborg oli sitä mieltä, että niinkuin olosuhteet nykyään ovat

kehittyneet sekä Belgiassa että muualla, ei ole mahdollisuuksia ainakaan toistaiseksi ryhtyä Belgiassa sentapaisiin toimenpiteisiin dumpingia vastaan, jotta talven kuluessa oli ajateltu.^{x)}

Tässä yhteydessä mainitsen että pari päivää keskusteluni jälkeen Hedborgin kanssa jouduin eräillä aamiaisilla istumaan Kreugerin tšekäläisen edustajan herra Cedershiöldin viereen. Hän oli samaa mieltä kuin allekirjoittanut että kaupallisella alalla jotakin on tekeillä Ranskassa Moskovaan nähden. Hän tiesi kertoa että kauppaministeri Rollin nykyään on kokonaan saatu taivutetuksi neuvotteluihin, jotavastoin Laval epäröi ja Tardieu vastustaa. Hän piti myös varmana että de Monzie, tunnettu laihatteliija ja moraalisesti vähemmän luotettava henkilö, josta jo viime raportissani puhuin, on moskovaalaisten varsinainen asianaajaja ja että hänen rinnallaan tunnettu ruotsalainen Ashberg, joka nyttemmin asuu Ranskassa, samoin olisi venäläisten tšekäläisiä agenteja.^{xx)}

^{x)} Olen myöhemmin kuullut että Kreuger olisi valmis nyttemmin neuvottelemaan Moskovan kanssa yhteisestä puutavarapolitiikasta. Jos näin on, ymmärrän myöskin Hedborgin haluttomuuden enää jatkaa taistelua Venäjän puutavaradumpingia vastaan Belgiassa. - Sivumennen sanoen mainitsi Hedborg Kreugerin äskettäin hänelle sanoneen mielipiteensä että amerikkalaiset ovat hänen käsityksensä mukaan 95 % syyvät nykyisen taloudellisen pulan jatkumiseen maailmassa.

^{xx)} Olen kuullut sanottavan että de Monzie olisi venäläisiltä saanut 10 miljoonaa frangia propagandaa varten, tieto jota luonnollisesti on vaikea kontrolloida.

Olen sittemmin, kuten myöskin sähkösanomistani on käynyt ilmi, jatkuvasti seurannut otsikkoasiaa ja tullut valitettavasti siihen käsitykseen että huhuis- sa on enemmän perää kuin alunpitäen oltiin taipu- vaisia luulemaan. Berthelot ja Dvoglevski ovat ol- leet neuvotteluissa keskenään, jos kohta tulosta en tunne. Söin eräänä päivänä päivällistä Ostenden-kon- sulimme, herra Snauwaertin luona. Snauwaert on erit- täin varakas puutavarakauppias, joka suurimman osan vuotta asuu Parisissa tehden yhteisiä affäärejä Bel- giassa asuvan veljensä kanssa. Tässä talossa seurus- telee paljon huomattavaa väkeä m.m. Berthelot, jon- ka tiedän pari päivää aikaisemmin aterioineen siel- lä. Tällä kertaa oli läsnä senaattori Marraud, ent. sisäministeri ja ent. kultusministeri, joka, kuten muistettaneen, oli Doumerin vastaehdokas presidentin- vaalin toisessa äänestyksessä. Edelleen siellä oli yksi Kamarin varapresidenteistä, taiteiden ministerin rouva y.m. Luettelen nämä nimet jotta nähtäisiin millaisiin piireihin moskovalainen hapatus on pääs- syt tunkeutumaan. Sen lisäksi oli läsnä joukko va- rakkaita teollisuusmiehiä, joista useimmat näkyvät olevan Venäjän kaupan innokkaita kannattajia. Niistä mainittakoon Les Echos-lehden päätoimittaja Schreiber rouvineen, jotka ennenkin olen tavannut ja jotka mo- lemmat osoittautuivat mielipiteiltään täydellisiksi bol- shevikeiksi. Jouduin istumaan yllämainitun ministerin- rouvan viereen (joka sivumennen sanoen on de Monzien vanha ystävä), joka pöydässä ei puhunut mistään

muusta kuin Venäjältä ja ilmoitsi siitä että piakkoin suhteet sinne jälleen avautuvat. Näissä piireissä pidettiin aivan varmana asiana että lopullisia neuvotteluja Moskovan kanssa pian ruvetaan käymään ja että nämä neuvottelut vievät tulokseen. Sain sinä iltana kuulla joukon yksityistietoja myös Kamarin ranskalais-venäläisen ryhmän uudesta aktiviteetista. Les Echos-lehti järjestää, kuten jo olen Ulkoasiainministeriölle ilmoittanut, kesäkuussa tutkimusmatkan Venäjälle, johon toivotaan runsaasti osanottajia. Snauwaert itse on venäläisen puutavaran suurimpia myyjiä sekä Belgiassa että Ranskassa, mutta on viimevuotisilla ostoillaan tehnyt huonoja kokemuksia ja menettänyt melkoisesti rahaa.

Päästyäni tätä yksityistietä selville siitä että huhut Ranskan ja Moskovan välillä pian alkavista neuvotteluista ovat jo saamassa plastillisen muodon, keskustelin eräiden virkaveljeni kanssa. Jugoslavian lähettiläs Spalaikovitsh, joka sodan aikana oli lähettiläänä Pietarissa ja joka on suuri panslavisti mutta innokas antimoskovalainen, ei vielääkään tahtonut uskoa tilanteen vakavuutta. Hän piti mahdollisena että Ranska sillä tavalla voisi loukata eräitä ystävämaitaan ja Ranskan yleistä mielipidettä.

Rumanian lähettiläs oli myöskin vielä vaille lähempiä tietoja tilanteesta, mutta keskustelumme johdosta hän on udellut asiaa hyvistä lähteistä ja tuli hän toissapäivänä luokseni kertomaan että epäilyk-

seni sen pahempi on oikeutettu. Hän tiesi nimenomaan olevan neljäkin eri ehdotusta, joista yksi on Caillaux'n, toinen Loucheurin, kolmas Serruysin ja neljäs erään teollisuusliiton; näistä ministeriöiden kesken vielä neuvotellaan. Toistaiseksi ei vielä ole sovittu siitä mikä näistä ehdotuksista, joiden sisällystä en lähemmin tunne, pantaisiin tulevien neuvottelujen pohjaksi. Hän luuli kuitenkin Ranskan hallituksen olevan pakotetun valitsemaan toiminnalleen sellaisia muotoja ja toimimaan siksi varovaisesti, etteivät eräät itäiset ystävämaat siitä liiaksi loukkaantuisi.

Tshekkoslovakian chargé d'affaires, vanha tuttavani, luuli puolestaan tilanteen vievän neuvotteluihin, jopa poliittisellakin alalla. Tämä tieto on sitä kiintoisampi, koska Tshekkoslovakian lähetystöllä on erikoisen läheiset suhteet Berthelot'hon.

Puolan ambassadöörin kanssa keskustelin yli puoli tuntia. Hän oli juuri palannut Varsovasta, eikä ollut tietävinään mistään muusta kuin siitä mikä on kaikissa ministeriöissä toistaiseksi mot ^{d'ordre,} ~~toistaiseksi~~ että nim. etsitään sellaista kauppasuhteiden järjestylymuotoa Venäjän kanssa, joka takaisi molemminpuolisen tasapainon. Sivumennen sanoen tämä on jo kauan ollut virallisten piirien formule, kun asiaa niiltä olen udellut. Kaikki kolleegani ovat saaneet saman vastauksen. Koska kerran Puolan lähettiläs Helsingissä selvästi on ilmoittanut Ranskan hallituksen antaneen Puolan hallitukselle tietoja aikeistaan, koska Puolan

ambassadööri juuri oli käynyt Puolassa ja koska edelleen Zaleski mennessään Genèveen tuli Parisin kautta, en pääse siitä vaikutelmasta, että Puolan ambassadööri ei voinut puhua avointa kieltä ja että hän oli pakotettu vaikenemaan siitä mitä tiesi. Kun samana päivänä kuin tämä keskusteluni tapahtui, Zaleski Genèveessä piti pienen ylistyspuheen Litvinoffille, en voi muuta ymmärtää kuin että Puola enemmän taikka vähemmän aikoo kulkea Ranskan kanssa käsi kädessä tässä asiassa.

Puolan ambassadööri samoin kuin Rumanian lähettiläs ovat jyrkästi kieltäneet että Puolan ja Moskovan välillä olisi taasen ehdotettu uusia nonagressio-neuvotteluja. On sängen merkillistä että Viron lähettiläs Pusta minulle kahteen otteeseen on vakuuttanut Puolan Tallinnassa olevan lähettilään aivan äskettäin tehneen siellä ilmoituksen Moskovan uudesta ehdotuksesta Varsovassa tällaisiin neuvotteluihin ryhtymisestä.

Kun olin metoodisen kyselytoiminnan kautta, mistä yllä olen antanut lyhyen kuvan, koonnut käsiini pääasiassa kaiken sen aineiston mikä tällä hetkellä ulkopuolisen oli mahdollista saavuttaa ja kun sen lisäksi puhelimitse min. Yrjö-Koskiselta olin kuullut että Genèveessä ajatellaan suurin piirtein samalla tavalla, menin toissapäivänä min. de Laboulayen luo ulkoministeriöön keskustelemaan hänen kanssaan Inkerin-asiasta erikoisesti ja Venäjän asioista yleensä. Tämän

keskustelun kuluessa minä, viitaten aikaisempiin keskusteluihimme Parisin ja Moskovan suhteista, joista Laboulaye jo ennenkin on myöntänyt sondeerauksia tehdyn, asetin Laboulayelle suoraan kysymyksen siitä miten pitkälle nämät neuvottelut ovat kehittyneet. Laboulaye oli tavallista avomielisempi ja eräänlaiseksi hämmästyksekseni myönsi suurin piirtein tilanteen olevan sellaisen jollaiseksi sen ylempänä olen kuvannut. Myönsipä hän nonaggressionkin mahdollisuudesta neuvotellun. Toiselta puolen hän jyrkästi kielsi mitään précis vielä saavutetun, jopa sanoi omasta puolestaan varsin vähän uskovansa että valmistelut kehittäisivät tosineuvotteluiksi. Hänen sanansa sattuvat näin: "Minä puolestani tunnen venäläiset, olen ollut Moskovassa, enkä usko että venäläisten kanssa voidaan vakavasti neuvotella. Mutta neuvotteluja käyvät muut miehet, jotka eivät tunne Venäjää ja jotka ovat herkkäuskoisia." En voinut olla huomauttamatta siitä mitenkä on kevytmielistä uskoa venäläisten lupauksiin ja heidän vakuutuksiinsa neuvottelujen käymisestä vakavassa mielessä, kun on vallan selvää että venäläiset ovat tämän uuden taktiikan nyt keksineet osaksi koska heillä on rahanpuute ja heidän täytyy päästä neuvotteluihin muiden maiden kanssa, osaksi koska he ymmärtävät että tällainen rauhanpolitiikka tällä hetkellä on edullisin heidän omille pyyteilleen. Olen kerran aikaisemmin Laboulayelle sanonut että Venäjän naapurimaissa Ranskan suhtautumisen muuttaminen olisi kova isku, koska Ranska meille Venäjään nähden kauan on ollut le dernier

appui moral. Sanoin nyt keskustelumme loppuessa - keskustelumme tapahtui nyt kuten aina mitä ystävällisimmässä muodossa - että jos kohta ymmärrän ranskalaisten talouspiirien pelon joutua muista jälkeen Venäjän markkinoilla, minä puolestani olen varmaa varmempi siitä että Ranska tulee vielä kerran katu- maan, jos se nyt rupeaa lämmittämään suhteitaan taloudellisesti ja poliittisesti Moskovan bandiitteihin.

Kaiken varmuudeksi julkaisee Les Echos, kuten jo sähköitin, eilen kirjoituksen, jossa se nimenomaan myöntää neuvottelujen olevan en préparation ja että Kremlin ulkomaankauppaosaston johtajan apulainen Dvoilatzky on saapunut tänne neuvotteluja käymään. Myös pääkonsuli Nordbergille on taasen äskettäin kauppaministeriössä myönnetty että jokin kaupallinen järjestyly Venäjän kanssa on tulossa, jos kohta koetetaan välttää suosituimmuuden antamista Moskovalle.

Tätä kirjoittaessani en vielä tiedä mitään Briandin ja Litvinoffin keskustelun sisällyksestä Genèvessä. Siitä vaikenevat Parisin lehdet tyystin. Mutta on pidettävä mielessä että Briand ei koskaan ennen Genèvessä ole Litvinoffin kanssa neuvotellut kahden kesken. Mielestäni on oireellista että Sauerwein, joka on Briandia lähellä, hyvin ymmärtäväisesti puhuu Litvinoffin tunnetun "taloudellisen Kellogg-paktin" ehdotuksesta ja että Matin, joka on Briandia lähellä, ei ole pitkiin aikoihin kirjoittanut Moskovasta mitään, vaikka juuri tämä lehti pitkin talvea oli innokkain Moskovan vastustaja. Tun-

nettuahan on että tsakin mikään isommista lehdistä on niin selvästi ostettavissa kuin Matin.

Voimatta väitettäni todistaa on minulla kuitenkin sormenpäissäni sellainen tunto että Litvinoffin Kellogg-paktiehdotus on ollut täällä tunnettu jo ennen Genèveä. Todisteluni on seuraava. Ranska on sanonut Litvinoffille että se ei voi muuttaa suhtautumistaan Moskovaan, jollei Moskova puolestaan sitä ennen ole osittanut hyvää tahtoa muodossa taikka toisessa. On kuvaavaa että Laboulayekin minulle sanoi Litvinoffin ehdotuksesta että se on mesuré et conciliant, mikä on uutta Litvinoffin esiintymisessä Genèveä ja joka vaatii johdonmukaisesti toisten puolelta vakavaa huomiota. Litvinoffin ehdotus tuli senvuoksi ranskalaisille siksi mieluisalla hetkellä että en voi olla epäilemättä sen syntyneen enemmän taikka vähemmän tilauksesta.

Ylempänä mainitsemillani päivällisillä saatoin selvää selvemmin havaita että neuvotteluja ajavat piirit hyvin vastenmielisesti näkivät Doumerin tulevan valituksi. A priori minusta tuntuu että ne piirit jotka Doumeria kannattivat ovat Moskovaan nähden varovaisemmalla kannalla kuin Briand ja hänen kannattajajoukkonsa. Paljon riippuu luonnollisesti siitä jääkö Briand ulkoministeriksi, seikka jota tätä kirjoitettaessa ei vielä ole selvitetty. Tästä riippuu myöskin kuka tulee vastaamaan ja miten Senaatissa ja Kamarissa tehtyihin välilyksymyksiin Parisin ja Moskovan nykyisistä suhteista.

Itsepintaisesti huhutaan edelleen että Venäjälle myönnettäisiin 20.000 standartin puutavaralisenssi aivan lähiaikoina. Kun tästäkin puhuin Laboulayelle valittaen sitä vaikutusta mikä tällaisella toimenpiteellä olisi nykyisiin herkkiin puutavaramarkkinoihin, Laboulaye sanoi ettei vielä valmistavissa neuvotte- luissa ole lainkaan kajottu yksityiskohtiin. Loogil- liseltahan tuntuisikin ettei Ranska menisi myöntä- mään tällaista lisenssiä ennen varsinaisia neuvotte- luja Moskovan kanssa, koska se siten antaisi kä- sistään huomattavan valtin, kun aletaan molemmin puolin järjestellä kysymystä kaupallisesta resiprosi- teetista. Siitä huolimatta kertovat puutavarapiirit tästä seikasta niin yleisesti että on vaikea olla uskomatta siinä olevan mitään perää.

x x

x

Tämä raportti oli konseptina valmis jo ennen helluntaita, ja annoin konseptista kappaleen ministe- ri Yrjö-Koskiselle hänen lähtiessään Suomeen. Olen viivytännyt sen lähettämistä, koska olen toivonut saavani lisää yksityistietoja ranskalais-venäläisistä neuvotteluista. Vaikka sillä onkin nyttemmin vain niin sanoakseni historiallista arvoa, lähetän sen kuitenkin raporttini osana I, koska lähipäivinä me- nevä osa II edellyttää tämän tuntemista.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Boluan Kap. no 130. II.

Paris.

6/6 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 9 p:nä 1931.

N:o 1388-373

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
37/106/10. 10 31		
13/6-21. 2		
RUUSKA
5	06	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 130, II, joka sisältää:

Ranska ja Moskova.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

34/106 kal. D. 10 9A		
13/6-31	3	102
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään
Raportti N:o 130.

II.

Parisissa kesäkuun 6 päivänä 1931.

Ranska ja Moskova.^{x)}

Ranskalaiset viranomaiset jatkavat yhä sokkosillaoloa tšekäläisten lähettiläiden kanssa. Rumanian lähettiläs, jonka kanssa minulla viime aikoina on ollut varsin läheinen yhteistyö, käväisi viikko sitten Berthelot'n luona kysyen keskustelun kuluessa m.m. tulevia neuvotteluja Moskovan kanssa. Berthelot koetti tällöin ensiksi edelleen kaiken kieltää, mutta kun rumanalainen, joka oli tarkkaan valmistanut käyntiään, pani hänet kovalle, oli hän lopulta pakotettu myöntämään neuvottelujen olevan ovella. Berthelot koetti, samoinkuin pari päivää sitten Serruys virolaiselle kollegalleni, vähentää neuvottelujen merkitystä nimenomaan alleviivaten niiden provisoorista luonnet-

x) Viitataan salasähkeisiini 116, 118 ja 121, jotka lähetetty raporttini edellisen osan jälkeen.

ta, sanoen tarkoituksena lähinnä olevan aikaansaada kaupallinen modus vivendi, jotta kaupalliset suhteet saataisiin parempaan tasapainoon - siis vanha tuttu mot d'ordre. Serruysin mukaan tämä tulisi lähinnä tapahtumaan kompensatioiden muodossa, joiden laadusta en vielä ole sen tarkemmin selvillä. Sensijaan ei olisi tarkoitus pyrkiäkään varsinaiseen kauppasopimukseen, ja oli pääkonsuli Nordbergille kauppaministeriössä vakuutettu että suosituimmuudesta ei ole puhettakaan. Serruysin mukaan ei liioin ajateltaisi immuniteettia tulevalle kauppaedustukselle täällä.

Merkillistä on että Berthelot rumonialaiselle puhui tsaarivelkojen järjestelystä samalla kertaa, jotavastoin kielsi Ranskan aikovan suostua Moskovan pyytämiin neuvotteluihin poliittisesta nonagressio-sopimuksesta. Sanon merkillistä senvuoksi, että siinä varovaisessa ja epämääräiseen muotoon laaditussa kommunikassa, joka toissapäivänä lehdille annettiin - katso lähemmin samanaikuisesti meneviä sanomalehtileikkeitä otsakeasiasta - nimenomaan ja jyrkästi kielletään tsaariveloista keskusteltavan, mutta sensijaan myönnetään kauppaneuvottelujen rinnalla aiot-tavan käydä poliittisiakin neuvotteluja mahdollisesta nonagressiosta.

Tämä epävarmuus riippuu ainakin osaksi asian luonnosta, koska luultavasti annetaan neuvottelujen itsensä osoittaa kuinka pitkälle voidaan mennä. Tun-tuu siltä että viime päivinä on sen lisäksi pika-riin tullut hieman katkeraa viiniä, mistä aiheutuu ilmeinen ja uloskinpäin näkyvä epävarmuus viranomai-

sissa. Siinä piirissä, josta raporttini edellisessä osassa sivuilla 4 ja 5 kerroin, kuulin pari päivää sitten, mistä jo salasähköitin, että Berthelot olisi esitellyt tulevalle presidentille neuvottelujen nykyisen tilanteen, jolloin Doumer olisi antanut Berthelot'n ymmärtää ettei hän ole niin varma näiden neuvottelujen suotavuudesta ja tarpeellisuudesta.

En ole koskaan nähnyt minkään maan lehdistössä sellaista kuria kuin se jota ovat osoittaneet Pariisin lehdet kahtena viimeisenä viikkona. Nekin lehdet, kuten L'Ere Nouvelle, jotka miltei päivittäin kirjoittivat Moskovaa vastaan, lakkasivat viikko sitten äkkiä kirjoittamasta mitään Venäjästä. Koska uutiset tulevista neuvotteluista ulkomaisten lehtien palstoilla, varsinkin Saksassa ja Englannissa, sekä eräässä tšekäläisessä emigranttilehdessä kävivät yhä taajemmiksi, oli lopulta pakko hieman nostaa esi-rippua. Jo nelisen päivää sitten eräät lehdet suurin silmin muka ihmettelivät kuinka tällaisia uutisia ulkomaisissa lehdissä julkaistaan, kunnes toissa-aamuna kaikki lehdet sisälsivät virallisen kommunikation, eri lehdissä jonkun verran muuteltuna. Mutta edelleen lehdet pidättyvät laajemmista kommentaareista. Ainoastaan L'Oeuvre ja Le Populaire, molemmat sosialistilehdet, ovat suoraan lausuneet ilonsa siitä että neuvotteluihin käydään käsiksi. Oikeisto-lehdistä molemmat Cotyn lehdet, s.o. Figaro ja L'Ami du Peuple, sekä Journal des Débats ja Comoedia ovat peittelemättä lausuneet ihmettelynsä siitä että neu-

votteluihin aiotaan ryhtyä. Kaikki suuret n.k. informatiolehdet edelleen pidättyvät ja Le Temps on tyytynyt kaiken kaikkiaan mainitsemaan asiasta muutamalla rivillä.

Varsin epäedullisesti neuvotteluille sattui sen parempi että Indokiinan kenraalikuvernööri Pasquier, joka on täällä ollut pitemmän aikaa siirtomaanäytelyä varten, kolme päivää sitten jättäessään Parisin piti suuren puheen, jossa hän alleviivatusti teroitti kaikkien mieleen että Indokiinassa viime aikoina havaittavissa olleet liikehtelemiset jopa levottomuudet yksinomaan johtuvat Moskovan propagandasta.

Académie Diplomatique'in tunnettu yleissihteeri, ministeri Frangulis kertoi minulle eilen tavanneensa eräässä seurassa Venäjän ambassadöörin. (Olen usein ollut kutsuttu samaan taloon - ranskalainen snobbi - mutta en ole sinne mennyt peläten siellä tapaavani Moskovan edustajia.) Dovgalevski oli tällöin sanonut Frangulikselle olevansa varma siitä että neuvottelut tällä kertaa johtavat tulokseen sekä kaupallisesti että poliittisesti. Pidän myöskin eo ipso varmana että neuvottelut eivät voi mennä ainakaan kokonaan rikki, ja että etukäteen ohjelma on rajoitettu niin että johonkin tulokseen voidaan tulla. Jos näin ei kävisi, merkitsisi se Quai d'Orsaylle melkoista prestige-tappiota ja Dovgalevskille kaikkesta päättäen paikkansa menettämistä.

Olen eräässä salasähkeessäni huomauttanut että Ranskan päätökseen ruveta neuvottelemaan venäläisten

kanssa oleellisesti on vaikuttanut pelko siitä että Moskova Italiassa saisi liian suuren kaupallisen jalansijan. Voimatta asiaa täältä käsin kontrolloida tahdon kuitenkin mainita että eräästä lähteestä olen kuullut Moskovan vaikutuksen Italian sekä ilmailuteollisuuteen että laivastorakennukseen olevan melkoisen sekä siten että Moskova on tehnyt suuria tilauksia Italiassa että sen kautta että Moskova leveroi eräitä raaka-aineita kumpaistakin teollisuutta varten. Luulen etten erehdy jos sanon että puhtaasti kaupallisesti Quai d'Orsay pelkää yhtä paljon tätä kuin Moskovan ja Berlinin kaupallisia suhteita, joita se jo kauan on pitänyt vähemmän tyydyttävänä ja joihin se senvuoksi suhtautuu huomattavan rauhallisesti. Jälkimmäisen seikan on minulle min. de La-boulaye usein sanonut.

Senaatissa ja Kamarissa lienee yhteensä 140 edustajaa, jotka positiivisesti ovat ajaneet neuvotteluihin ryhtymistä. Mutta lisäksi että odottamattoman laajoissa piireissä tapaa eräänlaista teoreettista - ja usein intellektuaalis-snobbimaista - ymmärtämystä neuvotteluja kohtaan.

Mikäli neuvottelut tulevat koskemaan kompensatioita, voi olettaa että ainakin vilja, öljy ja puu tulevat niissä näyttelemään osaa. Tšekäläisten puutavaramiesten ennustus että 20,000 tai 30,000 standarttia nyt heti annettaisiin venäläisille vapaiksi, ei ole ainakaan vielä osoittautunut todeksi, ja on luultavampaa, kuten raporttini edellisessä osassa sanoin,

että siitä tullaan päättämään vasta laajemmassa yhteydessä. Mitä tulee petrooliin, voin mainita että äskettäin Deterding, Tardieu ja Titulesco viettivät useita päiviä St-Moritzissa. Ei ole vaikeata arvata että petrooli oli tämän tapaamisen kohteena. Tässä yhteydessä en voi olla kertomatta että rumaniaalaiset ovat ranskalaisille pahoillaan siitä että ranskalaiset yhä viivyttelivät petroolineuvotteluja heidän kanssaan, seikka joka tulevien venäläis-ranskalaisten neuvottelujen taustaa vastaan katsottuna käy ymmärrettäväksi. Muuten Tardieu kylläkin on neuvotteluja vastaan, mutta ei tahdo ajaa omaa politiikkaansa, hän kun valmistele uutta valtaansa. Paitsi minkä jo raportissani N:o 133 kerroin Tardieun edesottamisista, mainittakoon vielä että Tardieu nykyään kokonaan antautuu maanviljelysministeriönsä tehtäviin koettaen päästä uudelleen ylös sitä tietä, s.o. maanviljelijöiden ja viininviljelijöiden kannattamana.

Puolan osa venäläis-ranskalaisten neuvottelujen valmisteluasteella ei minulle ole täysin selvä, mutta minulla ei ole mitään syytä muuttaa aikaisempaa mielipidettäni, s.o. luulen edelleen Puolan olevan näissä neuvotteluissa tavalla tai toisella mukana, enkä ihmettelisi jos pian Moskovan ja Varsovan välillä alkaisi neuvotteluja nonagressiosta. Kaiketi Varsova ensiksi odottaa miten tšekäläiset neuvottelut alkavat kehittyä. Romanian lähettiläs minulle myönsi että Puolan tšekäläisen ambassadöörin pääsiäismatka huhtikuussa Varsovaan oli yhteydessä otsikkoasian kanssa.

ja Zaleski viipyi merkillisen kauan Parisissa Genèvekokouksen jälkeen. Ei ole vaille kiintoa todeta, minkä min. Idman täällä käydessään kertoi saattaneensa todeta myös Viron Varsovassa olevan lähettilään kautta, että näet Puolan edustaja Tallinnassa on sikäläiselle hallitukselle kertonut Moskovan sondeeranneen Varsovaa nonagressio-neuvottelujen mahdollisuudesta. Tämä on yhtäpitävää sen kanssa mitä Berthelot Moskovaan ja Parisiin nähden rumonialaiselle kertoi. Mitä Varsovaan tulee, tuntuu todennäköisemmältä että Varsova itse on Moskovassa sondeerannut.

Kysyn tässä yhteydessä mitenkä on mahdollista että Puolan Helsingissä oleva lähettiläs jo kuukausi takaperin kertoi Parisin Varsovassa olevan ambasadorin maininneen Puolan hallitukselle tulevista ranskalais-venäläisistä neuvotteluista. Mikäli ymmärrän on yleensä asiaa pidetty sekä Ranskan että Puolan puolelta mitä suurimmassa salaisuudessa, enkä voi parhaimmallaakaan tahdolla huomata mitä intressiä Charwatilla oli tästä meille puhua, koska hän siten paljasti Varsovan kortit.

Rumanian lähettiläs ei ole minulta peitellet huolestumistaan otsikkoasian johdosta, ja saatoinkin ymmärtää hänen puheistaan että Bukarestissa ollaan levottomia. Viimeksi kun tapasimme hän sanoi suoraan: "Euroopassa on uusi yleispoliittinen konstellatio tekeillä". Tuskin erehtyy jos väittää että Ranskan koko uusi suhtautuminen Moskovaan merkitsee eräiden signaalien muuttamista yleiseurooppalaisessa politiikassa. Älkäämme unohtako että samanaikaisesti Ranska

pyrkii järjestämään asiansa Italian kanssa, jota vastaan lehdistö nykyään käyttää mitä säyseintä kieltä. Wienin ja Berlinin välinen tulliuniooni-ajatus, josta vielä aion eri yhteydessä tehdä Parisin horisontin kannalta selkoa, herätti Italiassakin suurempaa huolestumista kuin mitä ilmeisesti Berlinissä ja Wienissä oli ajateltu. Tätä seikkaa Quai d'Orsay ei ole laiminlyönyt käyttää hyväkseen. Puolan osanotto ranskalais-venäläiseen yhteisymmärrykseen osoittaa selvää selvemmin mihin neuvottelujen adressi kohdistuu: Berliniä vastaan. Saksan viimeaikaiset tapahtumat ovat yhä suuremmassa määrin huolestuttaneet tšekäläisiä piirejä, mistä Briandiin viime aikoina kohdistunut epäluottamus on parhaimpansa todistuksena. On ehkä liian aikaista sanoa että Pariisi valmistaa uutta Saksan isolointia, mutta vallan ilman perää ei tämä paradoksi ole. Tämä uusi konstellatio jättää luonnollisesti Balkaninmaat hyvin vaikeaan asemaan, ja rumonialainen kolleegani antoi minun suoraan ymmärtää mitä vaikeuksia se heillekin tulee tuottamaan. Pienientente joutuu poliittisten ja taloudellisten sympatiojensa välissä pahaan välikäteen, jonka ratkaisu voi olla toinen kuin nykyinen tilanne.

Ei ole ilman kiintoa todeta että venäläinen valtuuskunta saapui Parisiin samana päivänä jolloin Saksan kansleri ja ulkoministeri saapuivat Lontooseen.

x

x

x

9/6. Kun ylläoleva oli kirjoitettu, sain kuulla huhuna että ranskalaiset aikoisivat sahatulle puutavaralle korottaa maksimitariffin nykyistä korkeammalle sekä antaa Moskovalle tästä maksimitariffista huomattavan alennuksen määrätulle vientimäärälle. Kompensationa Moskova ostaisi Ranskasta samoin määrätyn määrän koneita. Jos kohta huhu on ylimalkainen ja jos kohta mistään numeroista ei vielä liene ollut puhetta, luulen että suurin piirtein neuvottelut yleensäkin tulevat käymään tämäntapaisella pohjalla.

Kaupallisia neuvotteluja johtaa Ranskan puolelta Elbel, Serruysin seuraaja kauppaministeriössä. Ulkoministeriöstä ottaa niihin osaa Arnal, kauppaosaston apulaisjohtaja.

Les Echos-lehden muudan toimittaja kertoi minulle pari päivää sitten, että ainoastaan kymmenen henkilöä siihen päivään mennessä oli ilmoittautunut halukkaaksi ottamaan osaa siihen tutkimusmatkaan Venäjälle, jonka lehti kesällä järjestää ja josta aikaisemmin olen puhunut.

Toissailtana aterioin erään Echo de Paris'n tunnetun toimittajan luona.^{x)} Aterian jälkeen keskus-

x) Aterian tarkoitus oli järjestää minulle tilaisuus keskustella Pertinaxin kanssa. Valitettavasti Pertinax oli saanut lehdelteään odottamatta määräyksen lähteä Lontooseen seuraamaan sikäläistä ministerikäyntiä.

telin toista tuntia isännän kanssa useimmista aktu-
aalisisista kysymyksistä. Mitä varsinkin tulee otsake-
asiaan, niin vahvasti kertojani suurin piirtein kai-
ken sen minkä yllä olen sanonut: että Doumer on
keskustellut Berthelot'n kanssa ja että hän ei ole
tyytyväinen neuvotteluihin, että Puola on enemmän
taikka vähemmän yhteisymmärryksessä Quai d'Orsayn
kanssa, että Bukarestissa ollaan huolestuneita ja et-
tä tieto neuvotteluista on Rumaniaassa lisännyt sitä
tyytymättömyyttä Ranskaan jonka viimeisen lainan ko-
vat ehdot ja Ranskan suhtautuminen Rumanian taloudel-
liseen pulaan ovat herättäneet, että Benesh samoin
olisi huolissaan y.m. Hän totesi myös, mihinkä ylem-
pänä viitattiin, että yleinen mielipide Parisissa on
tapahtumasta hämillään, jopa ihmeissään sekä että hä-
nen lehtensä on neuvotteluihin ryhtymistä vastaan.

Journal, Ranskan toiseksi suurin lehti, alkoi
eilen odottamatta artikkelisarjan Moskovon militaris-
min maailmaa uhkaavasta vaarasta. On kuitenkin mah-
dollista että tämä kirjoitussarja on Quai d'Orsayn
tilaama tarkoituksella tehdä venäläiset neuvottelijat
pehmeämmiksi. Muuten Parisin lehdistö ei kolmeen päi-
vään ole sisältänyt sanaakaan neuvotteluista eikä
liikoin Venäjistä yleensä.

Puolan ambassaadineuvos aterioidessani hänen
luonaan pari päivää sitten koetti bagatellisoida neu-
vottelujen merkitystä luullen niiden johtavan ainoas-
taan aktuaalisten kaupallisten erimielisyyksien järjes-
telyyn. Tämä on muutenkin Puolan tšekäläisen ambassaa-
din ulospäin ilmenevä kanta.

H. L. Ma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman rap. no 131.

Parisi.

21/5-31

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa toukokuun 21 p:nä 1931.

N:o

1230-040

*Näytetty
ministeri Jämelle*

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
31/106 ac. 1931		
30/5-302	L.M.	
U. A. S.	U. A. S.	U. A. S.
5	06	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille, Herra Ministeri, raportin N:o 131, joka sisältää lähetystöneuvos Numelinin laatiman pro-memorian "outillage national'ista".

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
31/106/ae. D. 19 21		
30/3.31.21		LIIK.
RYHMÄ	OSASTO	KOJA
5	C6	

P. M.

Yleisten töiden

viiden vuoden erikoisbudjetti Ranskassa.

Jo yli vuoden ajan on Ranskan eduskunnassa ja sanomalehdissä paljon puhuttu laajasta taloudellisesta suunnitelmasta, joka täällä käy "outillage national" in nimellä. Se tarkoittaa suurten yritysten, valtion ja yksityisten, yhteistyötä parempien kulkuneuvojen, satamain, rautateitten, maanteitten, ilmareittien, sisävesireittien aikaansaamiseksi sekä maanviljelys-, terveydenhoito- ja henkisten (esim. opetus-) olojen parantamiseksi. Jo v.1926 antoi silloinen hallitus vastaperustetulle kansantaloudelliselle neuvostolle (conseil national économique) toimeksi ehdotuksen laatimisen yleisten töiden erikoisbudjetiksi. Neuvoston tutkimusten tuloksena on 37 eri raporttia, joissa näiden töiden eri aloja käsitellään.

Neuvoston esittelijät - pääesittelijä on eduskunnan jäsen de Chappedelaine - toteavat että Ranskan edullinen maantieteellinen asema, sen kansantöttelemättömyys, sen harvinaisen hedelmällinen maaperä ovat sille erinomaisia edellytyksiä näiden suunnitelmien toteuttamiseksi kaikkien tuottavien voimien yhteistyön kautta.

On osoittautunut selvästi että Ranskan kul-
kuneuvot ja eritoten puhelin- ja postilaitokset
sekä myöskin sairaalat ja laboratoriot sitten 25
vuoden ovat perusteellisen modernisoinnin tarpeessa.
Kuten viime vuonna eräs hallituksenjäsen aivan oi-
kein huomautti: Ranskan ei ole syytä tavoitella
amerikkalaista vauhtia kehityksessä, mutta varsin-
kin sodan jälkeen on huomio yhä enemmän kohdistu-
nut uudistusten tarpeellisuuteen. Maailmansodan nel-
jänä vuotenaika kaikki voimat oli keskitettävä puo-
lustukseen ja siihen kuuluviin tehtäviin, ensimmäi-
set rauhanvuodet kuluivat hävitettyjä alueita jäl-
leenrakennettaessa j.n.e. Yksin tämä jälleenrakenta-
minen on vaatinut 80 miljardia jaettuina kymmenel-
le vuodelle, ja mainitut varat on käytetty ainoas-
taan välttämättöimpiin tarpeisiin, monenlaisten mui-
den töiden johdossa lamaan varojen puutteen johdos-
ta.

Outillage national-suunnitelma edellyttää eri-
koisen, runsaan valtionmäärärahan myöntämistä viiden
tai kymmenen vuoden aikana, varsinaisen budjetin
rinnalla, laitosten saattamiseksi nykyajan vaatimaan
taloudelliseen ja intellektuaaliseen kuntoon.

Ottaen huomioon autoliikenteen suunnattoman
kehityksen sodan jälkeen ymmärtää että teitten kun-
nolle on asetettava korkeat vaatimukset. Ranskalla
on jo nyt huomattava määrä erinomaisia valtateitä,
n.s. "routes nationales", mutta uusi suunnitelma

tarkoittaa paitsi näiden lisäämistä myöskin täysin nykyaikaisten maakuntateitten ("routes départementales") aikaansaamista. Ranskassa vallitsevaa kiintoa tiekysymykseen valaisee se seikka että jo heti sodanjälkeisinä vuosina huomattavia summia myönnettiin tähän tarkoitukseen. Mainittakoon 86 miljoonaa v. 1920, 108 milj. v. 1922, 219 milj. v. 1925, 447 milj. v. 1927, 605 milj. v. 1929 ja 688 milj. v. 1930.

Seuraavassa kosketellaan lyhyesti ohjelman pääkohtia. Mainitut summat ovat alkuperäisen valtionehtouksen.

Kulkuneuvot. Tärkeimpien teitten (n. 10.000 km.) kuntoonpanoon ehdotetaan alkuperäisessä suunnitelmassa 600 miljoonaa. Kyseessä eivät ole ainoastaan valtatiet, kuten Parisista rannikolle tai suuriin sisämaakeskuksiin vievät, esim. Paris-Dieppe, Paris-Granville, Paris-Vichy, Paris-Italian raja, Paris-Metz-Saksan raja, vaan myöskin maakuntatiet kuten Atlantin rannikolta Välimerelle vievät: Bordeaux-Toulouse-Carcassonne-Marbonne. Lisäksi ehdotetaan 200 miljoonaa jo olemassaolevien teiden tasoittamista, turhien mutkien ja vaarallisten tiemutkien poistamista varten.

Sisävesireittien kuntoonpanoon ehdotetaan 100 miljoonaa. Tähän momenttiin kuuluvien teiden joukossa huomattakoon varsinkin suuren pohjoiskanavan valmiiksi rakentaminen, Oise-kanavan, Rhône-Reinin ja Saône-kanavain syventäminen, kanavain laatiminen Meuse-virtaan, Seine-virran syventäminen ja sulkujen laajentaminen Parisin ja Rouen'in välillä. 7 miljoonan eri-

koinen määräraha ehdotetaan varustusten parantamiseksi Parisin seudussa Seinen tulvien varalta rakentamalla uusia varapatoja y.m., joka kysymys on jälleen aktuaali suurten tulvien jälkeen marraskuussa 1930 ja keuhällä 1931. Edelleen: 660 miljoonaa satamalaitosten parantamiseksi - huom. varsinkin Strassburgin, Marseillen, Le Hâvren, Bordeaux'n satamat - , määrärahoja majakoita ja liikenteen kehittämistä varten Ranskan ja siirtomaitten välillä, lentokonevajojen rakentamiseen ja uusia lentoreittejä ja lentoreittimajakoita varten, päämajakat Parisissa, Lyonissa ja Dijon'issa.

Myöskin ehdotetaan huomattavia määrärahoja postilaitoksen parantamiseksi ja radioasemain laajentamiseksi. Ulkomaalaisten usein moittima ranskalainen postilaitos on tähän asti voinut tyydyttää ranskalaisten vaatimuksia suureksi osaksi siitä syystä että Ranskassa kirjoitetaan huomattavasti vähemmän kirjeitä kuin muissa Euroopan maissa.

Ranskassa (40 milj.asukasta)	50 milj.kirjettä	1,29 kirj.	henkilöä
	vuodessa)		kohti
Saksassa (60 " ")	255 " "	4,25 " "	" "
Sveitsissä (3,7 " ")	44 " "	11,75 " "	" "
Tanskassa (3,2 " ")	10 " "	4,25 " "	" "

Vesivoima. Kansantaloudellinen neuvosto toteaa, että Ranskan koskien voimaa ~~voimaa~~ /käyttää melko enemmän m.m. sähkövoiman saamiseksi. Tähän tarkoitukseen ehdotetaan 200 miljoonaa. Vertaukseksi mai-

nittakoon, että Ranskassa ainoastaan 28 % maan koskien voimasta käytetään teknillisiin tarkoituksiin, vastaavan luvun Sveitsissä ollessa 93 %, Italiassa (Pohjois-Italiassa) 83 %, Itävallassa 33 % ja Japanissa 66 %. Esittelijät toteavat, että varsinkin Lothringissa usean kosken voimaa voitaisiin käyttää sähkövoiman saantiin. Pääoman puutteessa ja korkean korkokannan vuoksi yksityiset yhtiöt eivät ole voineet tähän ryhtyä.

Maanviljelys. Tämä pääotsikko käsittää alkupe-
räisessä ehdotuksessa 1,7 miljaardia. Neuvosto ja raporttöörit toteavat tämän Ranskan pääelinkeinon olevan huomattavien avustussummien tarpeessa, joiden avulla, järjestelmälliseen suunnitelman mukaan eri maakunnille jaeltuina, päästäisiin ajanmukaiseen maanviljelykseen. Tällöin ehdotetaan jonkun verran suurempia määrärahoja köyhemmille seuduille kuin viljavammille. Neuvosto toteaa tehokkaimman keinon maanviljelyksen edistämiseksi olevan maanviljelysyhdistysten, ammattijärjestöjen, osuuskassojen, yleensä yhteistointayritysten avustamisen ja kehittämisen. Maanviljelyskouluille ja muille maanviljelysalaan kuuluville oppilaitoksille ehdotetaan runsaita summia. Edelleen vaaditaan käsivoiman korvaamista konevoimalla, maaseudun sähköistämistä, karjakannan parantamista, kyläteitten kuntoonpanemista j.n.e. Metsänhoitoa varten mainitaan erikoisia määrärahoja, huomioonottaen eritoten jälleenkasvun tehokkaan edistämisen tarpeellisuus. Maanviljelyksen erikoisbudjetti selviää ^{alempana ole-} ~~suuremman~~ /

vasta taulukosta.

Raporttöirit korostavat sitä että maanviljelystä siirtomaissa ylipäänsä voitaisiin tehostaa, varsinkin Algeriassa, m.m. parantamalla kastelukeinoja. Tässä yhteydessä suositellaan huomattavia ojitustöitä.

Töitä siirtomaissa. Raporttöirit korostavat, että siirtomaiden kehittäminen ei ole erikoisesti siirtomaakysymys, vaan nimenomaan kansallinen kysymys. Paitsi paremman liikenneyhteyden aikaansaamista päämaan kanssa, tarkoittaa ehdotus uusien teitten rakentamista ja siirtomaissa jo olemassaolevien maanteitten, rautateitten ja ilmareittien parantamista. Kyseessä ei tällöin ole ainoastaan Pohjois-Afrikka (Marokko, Algeria, Tunis), vaan myös Madagaskar, Togo, Somali, Indokiina, Länsi-Intia, Etelä-Amerikka ja Valtamerensaaret. Tässä yhteydessä käsittää ehdotus myöskin alkuasukkaiden terveydenhoito-, koulu- y.m. olojen parantamista; selostajat viittaavat tällöin Belgian Kongon onnelliseen kehitykseen, jonka viime vuoden Antwerpenin näyttely erinomaisesti havainnollistutti.

Selostajat huomauttavat myöskin, että vientiä siirtomaista voitaisiin melkoisesti lisätä: viljan- ja villanvientiä Pohjois-Afrikasta, silkin- ja puuvillanvientiä Indokiinasta ja Annamista, kahvinvientiä Uudesta Kaledoniasta ja öljyjen, riisin, puun, paperimassan, kumin, tupakan, sokerin vientiä eri siirtomaista, sekä että siirtomaitten kaivoksia voitai-

siin käyttää hyväksi tehokkaammin kuin aikaisemmin. Tässä yhteydessä mainittakoon selostajien ehdotus, että siirtomaitten alkuasukkaat tästä lähtien saisivat suorittaa asevelvollisuutensa yksinomaan siirtomaissa.

Pienempian, vaan silti varsin oleellisten momenttien joukossa kiinnittää huomiota "outillage frigorifique", joka tarkoittaa jäähdytyslaitosten parantamista teurastamoissa, satamissa, laivoissa. Ranskassa syödään näet enemmän lihaa (94 kiloa henkeä ja vuotta kohti) kuin mitä emämaa kykenee tuottamaan, joten Ranskalle on hyvin tärkeätä saattaa myöskin siirtomaitten sekä näitten ja emämaan välisen kuljetusneuvojen jäähdytyslaitokset mallikelpoiseen kuntoon. Esittelijät mainitsevat tämän jäähdytysteollisuuden viime vuosina huomattavasti kehittyneen Englannissa, Amerikan Yhdysvalloissa ja Etelä-Amerikassa.

Matkailu tuottaa huomattavia summia Ranskalle; on tällöin ymmärrettävää, että tämä maa yrittää pysyä kilpailussa Sveitsin ja muitten maitten tasalla. Taloudellinen neuvosto ehdottaakin erikoisia määrärahoja ei yksin kulkuneuvojen, joista edellä on ollut puhe, vaan myös hotelliolojen parantamiseksi.

Pieni esimerkki valaisee, mitä matkailuliikenne voi Ranskalle tuottaa. Mont Blancin ranskalaisella osalla (tämä alppijono ulottuu, kuten tunnettua, myöskin Italian ja Sveitsin rajojen yli) käy vuodessa n. 400.000 matkailijaa. Jos alhaisesti laskeetaan jokaisen matkailijan kuljetuksesta, asunnosta,

matkailutarpeiden ostosta j.n.e. maksavan n. 50 ffrangia, tullaan ainoastaan Ranskan Mont Blancia kohti 208 miljoonaan. Esittelijät ehdottavat määrärahoja luonnonsuojelua varten, hyvien teitte laatimista varten varsinaisiin matkailuseutuihin, rautateitten rakentamista varten suurempiin satamiin juna- ja laivaliikenteen yhteyden helpottamiseksi, edelleen helppoa luottoa hotelleille, hotelliveron alentamista sellaisten matkailijahotellien hyväksi, joita ei pidetä aukä koko vuotta, passimuodollisuuksien vähentämistä.

Kyseessäolevan "Outillage"-ehdotuksen erikoismentit selviävät seuraavasta taulukosta.

Maanviljelys:

maaseudun sähköistäminen	300.000.000:-
juomavesijohtojen rakentaminen	300.000.000:-
töitä metsän jälleenkasvun edistämiseksi; metsien ostoa	120.000.000:-
Määräraha maanviljelysalaan kuuluvia tutkimuksia tekeväälle laitokselle	40.000.000:-
määräraha valtion maanviljelyskoululle	15.000.000:-
tilastotietojen hankinta maanviljelystuotannosta	30.000.000:-
määräraha maanviljelysvakuutuskassalle	300.000.000:-
" kuntien ja maakuntien luottokassalle	300.000.000:-
muutamien vuoriseutukuntien eristyneisyyden lieventäminen	50.000.000:-
automaattinen puhelin maaseudulle	225.000.000:-
radioasemaverkko "	50.000.000:-
yhteensä maanviljelystä varten	1.730.000.000:-

Yhteiskunnalliset työt ja opetus:

parantoloita ja hoitoloita keuhkotaudin parantamista ja ehkäisemistä varten	400.000.000:-
sairaaloiden rakentaminen	300.000.000:-
alkeiskoulujen "	500.000.000:-
määräraha laboratorioille ja opetuslaitoksille; avustus yliopisto-kodeille	170.000.000:-
laboratorioiden ja teknillisten oppipajojen rakentaminen ja varustaminen	50.000.000:-
avustuksia ja takaisinsuoritettavia etukäteismaksuja maakunnille, kunnille j.n.e. urheilukenttien, stadioitten y.m. rakentamista varten	30.000.000:-
yhteensä yhteiskunnallisia töitä ja opetusta varten)	1.450.000.000:-

Kauppa ja teollisuus:

tieverkon uudistaminen	600.000.000:-
vaarallisimpien ylikäytävien poistaminen	200.000.000:-
laivaliikenne sisävesillä	100.000.000:-
merisatamien ja majakoiden parantaminen	660.000.000:-
kauppalaivasto ja merikalastus	25.000.000:-
avustus keskinäiselle laivanvarustusrahasitolle ("Crédit maritime mutuel")	5.000.000:-
vesivoimain ja sähköenergian käyttö	200.000.000:-
valtion matkailutoimisto	30.000.000:-

yhteensä kauppaa ja teollisuutta varten 1.820.000.000:-

Kaikkiaan 5.000.000.000:-

On kysytty, onko Ranskan valtiokassassa kyl-
liksi pääomaa outillage national'in valtavan ohjelman
toteuttamiseksi. Ja onko Ranskassa tähän tarvittava
työvoima? Eikö ole pelättävissä, että jo entisestään
huolestuttava siirtolaisuus maaseudulta kaupunkiin
tämän kautta lisääntyy? Ja mikä on nykyisen, koko
maailman käsittävän taloudellisen pulakauden vaikutus
tällaisen suunnitelman toteuttamiseen?

Pääomaa on olemassa; onhan syystä puhuttu
kulta-inflatiosta Ranskassa viimeisten viiden vuoden
aikana. Sitten frangin stabilisoinnin v. 1928 on
Banque de France'in setelivarasto lisääntymistään
lisääntynyt, se on nyt huomattavasti yli 70 miljaar-
din frangin. Setelivaraston rinnalla on myöskin me-
tallirahavarastoa lisätty, joka siis hyvin peittää
juoksevan setelivaraston. "Rahalaitoksemme luotetta-
vuus on siis ehdoton", sanovat esittelijät. Pankki-
talletukset ovat myöskin aikaa myöten kasvaneet,
5,7 miljaardista v. 1913 38 miljaardiin v. 1928 ja
39 miljaardiin vuoden 1929 lopussa.

Työvoimaakin on Ranskalla nykyään täysin riit-
tävästi. On huomattava, että Ranskassa on työttömiä

melko vähemmän kuin monessa muussa maassa. V. 1930. oli Ranskassa 30.000 työttöntä, tällä hetkellä noin 180,000. Outillage national'in töitten kautta vähentyisi työttömyys huomattavasti; samalla syntyisi kylä vaara ulkomaalaisen työvoiman lisääntymisestä. Tällaisen maahanpääsy on kuitenkin nykyään varsin hyvin säännöstelty. Suuri määrä etupäässä ranskalaista työvoimaa on viime vuosina ollut sidottu sodan tuhoamien alueiden jälleenrakentamiseen; se tulee nyt vähitellen vapautumaan muita tehtäviä varten.

Outillage national'in suuri työvoiman tarve on garantia pahempaa työttömyyttä vastaan lähivuosina.

Rahallisina edellytyksinä Ranskan kykyyn toteuttaa outillage national-ohjelma on kolme seikkaa: talletukset valtiarahastossa, budjetin ylijäämä valtion hyväksi ja tulevilla budjeteissa tähän tarkoitukseen myönnettävät määrärahat. Outillage national'in ohjelman toteuttaminen osoittautuu siis elähyttäväksi tekijäksi Ranskan taloudellisessa elämässä.

Luonnollisesti on lausuttu moitteitakin tätä laajakantoista ohjelmaa vastaan; ne ovat kuitenkin kohdistuneet vähemmän itse ohjelmaan kuin sen toteuttamistapaan. Tässä yhteydessä muistutettakoon siitä, että Yhdysvallat ovat suorittaneet samanlaatuisen ohjelman, jolloin budjetti nousi lähes 150 miljaardiin Ranskan rahassa, eikä tällöin pantu vastalauseita määrärahojen suuruutta vastaan.^{x)} - Päämoite outilla-

x) Chilessä on nyt samankaltainen kuuden vuoden ohjelma, joka nousee 30 miljaardiin R.frangiin. vide Samhaber, "Chiles Sechsjahrsplan", Ibero-Amerikanisches Archiv, Berlin 1/31.

ge national-ohjelmaa vastaan Ranskassa on ollut, että se hajottaisi varat liian monelle alalle, että olisi ollut parempi keskittää nämä korkeintaan muutamaan ylempänä mainituista päämomenteista, esim. ainoastaan kulkuneuvoihin. Epäkohtana on myöskin mainittu, että outillage national'in budjetti tultaisiin täsmälleen määräämään monivuotiselle ajanjaksolle, että siis useamman vuoden tarpeet määrätäisiin edeltäkäsin, tavallisen budjetin kohdistuksessa ainoastaan yhteen vuoteen.

Hallituksen ehdotus kansallisten tuotanto- ja käyttövälineiden parantamiseksi sisältää, että käytettäisiin

a) 5 miljardia, viidessä vuodessa, valtiotrahastosta;

b) 2.373 milj., jotka yhdyskuntien on hankittava voidakseen tulla osallisiksi valtion avustuksesta;

c) 5.950 miljoonaa, jotka samassa ajassa otettaisiin huomioon menosäännössä;

d) 4.137 milj., jotka (samassa ajassa) yhdyskuntien on itselleen hankittava voidakseen tulla osallisiksi menosäännössä edellytetystä avustuksesta.

Täten on tultu seuraavaan olettamukseen rahaston toiminnassa:

I vuosi: 1 miljardi yhdyskuntien lainoja, jotka ovat jaetut 1:0 500 miljoonaa kassan omista varoista, josta kassa saa tuloja seuraavasta vuo-

desta lähtien ja 2:0 500 miljoonaa lainoja muilta, josta kulut seuraavasta vuodesta lähtien nousevat 10 miljoonaan.

II vuosi: 1.500 miljoonaa yhdyskuntien lainoja, josta 750 milj. annetaan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ja tuottaa kuluja 7,5 miljoonaa tälle vuodelle, joten koko rasitus nousee 17,5 miljoonaan.

Nämä lainat nostavat 30 miljoonalla rasituksia seuraavalle vuodelle.

III ja IV vuosi: samanlaiset 1.500 miljoonan lainat, joista vuotuiset rasitukset lisääntyvät 30 miljoonalla.

V ja VI vuosi: nämä vuodet saavat kantaa paitsi vuotuista 30 miljoonan rasituksien lisäystä, seuraukset lainoista, joita rahasto on pakotettu ottamaan IV:stä vuodesta lähtien voidakseen suorittaa kulut niistä 950 miljoonasta, jotka se on käyttänyt I vuonna. Siitä johtuu 12,5 miljoonan lisärasitus viidentenä vuonna ja 20 miljoonan kuudentena vuonna (korot 4 % 500 miljoonan lainasta).

Näiden kulujen peittämiseksi, jotka kulut nousisivat siis 17,5, 47,5, 77,5, 120 ja 150 miljoonaan II, III, IV, V ja VI vuonna, kassalla olisi käytettävänä alkuaan myönnetty summa 120 miljoonaa, tulot lainoista joko kassan omista varoista tai lyhytaikaisesta luotosta, vuosittain ylijäävästä 7 miljoonasta, johon tulee lisäksi jäännös (yhteensä 157 miljoonaa), joka otetaan niistä summista, jotka

v. 1929 on tarkoitettu Sisäasiainministeriölle, Sosialiministeriölle ja Yleisten töiden ministeriölle (150 miljoonaa) ja VI:sta vuodesta lähtien valtiolta vähintään 120 miljoonaa. Allaoleva taulukko näyttää, miten näihin tuloihin riittäisi lisätä vain noin 10 %, jotta rahasto olisi tasapainossa.

Herra Palmade'n ehdotus.

Herra Palmade ehdottaa että koko ohjelman mukaisesta määrästä 35 miljaardia, 10 olisi asianomaisten paikallisten yhdyskuntien kannettava ja 5 olisi otettava huomioon vuosittain menosäännössä tai sitten otettava erinäisistä rahastoista, kuten esim. (keskinäisestä) vedonlyöntirahastosta ja kuntien takaisinmaksuista lainarahastoon. 20 miljaardia saataisiin lainalla, jonka hoitaisi valtio.

Herra Bedoucen ehdotus.

Mitä tulee herra Bedoucen ehdotukseen, niin sen mukaan koko pääoma on 50 miljaardia ja ehdotetaan se saatavaksi 1:0 valtionrahastosta 3 miljaardia, 2:0 saksalaisista Young-obligationeista 26 miljaardia ja lopuista luontaissuorituksista ja 3:0 21 miljaardia obligationeilla, jotka annetaan erikoisesta rahastosta 3 miljaardilla vuodessa 7 vuoden aikana. Valtion osanotto viimeksimainittuihin obligationeihin olisi 3 %.

Erikoinen kansallinen rahasto perustettaisiin taloudellisia tuotanto- ja käyttövälineitä varten ja tämän rahaston tarkoituksena olisi antaa apurahat ja lainat.

Herra Chabrun'in ehdotus.

on 65 miljaardin suuruinen. 16.170.000.000 frs. tulisi eräästä erikoisrahastosta (fonds de concours). Mitä loppusummaan tulee, suuruudeltaan osapuilleen 50 miljaardia, niin hra C. ehdottaa valtiorahastosta otettavaksi vain yhden miljaardin, jotta ohjelma saataisiin helposti alkuunpannuksi. Hän ehdottaa suuria yleisiä töitä varten (satamat, kanavat) käytettäväksi luontaisuuorituksia 6 miljaardia. Säästö Sotaministeriön menoissa, noin 300 miljoonaa vuodessa kymmenen vuoden aikana sallisi käytettäväksi 3 miljaardia yleisiin töihin. Mitä tulee jällelläoleviin 40 miljaardiin, niin 15 miljaardia jäisi yhdyskunnille (kollektiiviteeteille) ja 25 miljaardia valtiolle. Valtio hankkisi tarvittavat summat ottamalla lainoja keskimäärin 2.500 miljoonaa vuodessa kymmenen vuoden aikana.

Parisissa huhtikuun 30 p:nä 1931.

R. N U M E L I N.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 132.

Parisi.

30/6 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa heinäkuun 2 p:nä 1931.

N:o 1638-445

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 42/108 p.e. D. 1931		
10/7.31	No	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 132, joka sisältää:

Hallituksenvaihdos Belgiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

42/103 Re. D. 19 31		
16/2-31	2	LII
RYHMÄ	CASTO	ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 132.

Parisissa kesäkuun 30 p:nä 1931.

Hallituksenvaihdos Belgiassa.

Poliittinen tilanne Belgiassa ei näy selviytyvän. Ainaisen kielikysymys, puolustuskysymys, eikä vähinkin katolisen puolueen sisäinen hajanaisuus, jotka pakottivat ent. pääministeri Jaspardin tekemään toisen myönnytyksen toisensa jälkeen koalitionsa eri ryhmille, veivät lopulta pulaan, joka tosin näennäisesti on ratkaistu, mutta joka ei ole, mikäli asiointäältäpäin voin arvostella, tuottanut helpotusta jännittyneeseen sisäpoliittiseen tilanteeseen.

Olen Brysselissä käydessäni usein kuullut virkaveljiltäni että Jaspardin entinen elastisuus viime aikoina oli hänet jättänyt, että hänen vaikutuksensa asioiden hoitoon oli muuttumassa jonkinlaiseksi "yksinvaltiudeksi" ja että hän käsitteli yksinpä virkaveljiään hallituksessa kuin koulupoikia ikään. Tämän tilanteen täytyi aikaisemmin tai myöhemmin viedä

pulaan, jota kuningas kaikin mokomin viime vuonna koetti välttää, jottei tulisi sorääniä 100-vuotisjuhliin. Ne erimielisyydet, jotka viime vuodeksi niin sanoakseni oli pantu hyllylle, vaativat nyt sitä nopeampaa ratkaisua.

Jaspar oli kauan valmistellut hallituksensa rekonstruktiota, osaksi senvuoksi että hän parlamentaarista syistä halusi saada siitä poistumaan pari jäsentä jotka olivat liian läheisessä suhteessa talouselämään ja joiden hallituksessaolo oli omiaan pitämään vireillä kysymystä hallituksenjäsenten sopivaisuudesta samalla olla suurten taloudellisten yritysten johdossa, osaksi myös senvuoksi että hän halusi hallitukseensa uusia voimia sekä siitä pois sellaisia jotka vaikeuttivat koalition koossapysymistä.

Mutta on lupa epäillä oliko hetki rekonstruktion toimeenpanemiseksi oikein valittu.

Pitkien viikkojen kuluessa oli Eduskunnassa käyty ankaria taisteluja puolustusohjelmasta ja sen ylimääräisestä /puolustusbudjetista. Lyhyesti sanoen on tilanne seuraava. Nykyinen yleisesikuntapäällikkö on äskettäin laatinut uuden puolustussuunnitelman, jonka pääajatuksena on, poiketen aikaisemmasta, jo ennen 1914 voimassa olleesta n.k. rajapuolustussuunnitelmasta, jättää vihollisen hyökätessä rajaseudut oman onnensa nojaan ja keskittää puolustus maan sisäosiin. Tämä puolustussuunnitelma, joka tosin merkitsisi melkoista helpotusta sotilasmenoissa, on varsinkin valloonisella taholla herättänyt mitä ankarinta vastustusta, koska se merkitsisi sodan sattuessa valloonten alueiden heittämistä vihollisten armoille. Vallo-

nit pitävät senvuoksi jyrkästi kiinni rajojen vahvasta suojelemisesta ja yhteisestä puolustuksesta Ranskan kanssa, joka tarkoittaa Ranskan itäisen puolustusrajan pidentämistä Belgian itärajaa pitkin ja tämän vahvistamista linnakkeilla. Yleisesikuntapäällikön suunnitelmaa vastaan, joka poliittisesti rakentuu Englannin apuun, ilmestyi ankaraa arvostelua, joka otti nämät valloontien vaatimukset huomioon.

On selvää että, varsinkin ottamalla huomioon flaa- milaisten nykyisen antiranskalaisuuden ja sosialistien tyytymättömyyden ranskalais-belgialaiseen puolustusliittoon, yllämainitut vastakkaiset suunnitelmat herättivät kansa- kunnassa sekä sisäpoliittisia että ulkopoliittisia risti- riitoja, sisäpoliittisia sikäli että flaamit eivät ha- lua kuulla puhuttavankaan vaaranalaisen Valloontien puo- lustuksesta muka heidän kustannuksellaan, ulkopoliittisia sen kautta että flaamit pitävät maan tulevaisuudelle vaarallisena näiden kysymysten kytkemisen Ranskan puolus- tussuunnitelmiin. Puolustuskysymys sai näin ollen erikoi- sen värityksensä maan molempien kieliainesten yleisestä- kin vastakkaisuudesta.

Sosialistit vastustavat sen lisäksi uutta puolus- tusohjelmaa kokonaisuudessaan, ehdottaen johdonmukaisesti sen lykkäämistä siksi kunnes suuri aseistariisumiskonfe- renssi ensi vuonna on suorittanut työnsä.

Hallituksen alkuperäinen puolustusbudjettiehdotus, joka käsittää vuodet 1931 ja 1932, otti kuitenkin var- sin laajassa mittakaavassa huomioon valloontien toivomuk- set. Se päättyi alunperin 300 miljoonaan belgian fran- giin, mutta väheni valiokunnissa 220 miljoonaan. Tästä eivät valloontit enää suostu menemään alemmaksi.

Juuri ennen helluntaita tapahtui seuraavaa. Kesken puolustusbudjetin käsittelyä Kamarissa ja juuri kun odotettiin alati aran kielikysymyksen esilletuloa Senaatissa, Jaspas, jonka hallituksessa, kuten tunnettua, on sekä katolisia että liberaaleja (jälkimmäiset pääasiallisesti vallooneja), odottamatta toimeenpani hallituksensa rekonstruktion ottaen siihen neljä uutta jäsentä ja siitä poistaen vastaavan määrän. Suhde molempien koalitioppuolueiden kesken hallituksessa ei tosin tämän kautta suurestikaan muuttunut.

Mutta merkillisintä oli se että kun hallitus uudessa muodossaan seuraavana päivänä esittäytyi Kamarille, kävi ilmi Jaspasin tehneen katolisen puolueen flaamilaiselle oikeistolle sen myönnytyksen että hän lupasi poistaa puolustusbudjetista vielä 45 miljoonaa, seikka joka pani vaaranalaiseksi suunniteltujen itäisten rajalinnakkeiden rakentamisen. Tämä merkitsi odottamatonta iskua liberaalisille vallooneille, jotka kuten jo mainittiin pitävät kiinni puolustuksen keskittämisestä rajoille, sekä samalla myönnytystä flaameille. Kaikkein ihmeellisintä oli että Jaspas tämän myönnytyksen oli tehnyt siitä edes ilmoittamatta oman hallituksensa liberaalisille jäsenille! Pommi räjähti kovemmin kuin Jaspas oli laskenut, ja Bovesse-niminen uusi liberaalinen hallituksenjäsen, joka samana aamuna oli astunut toimeensa, jätti kesken istuntoa hallituksenpenkin suuresti suuttuneena ja ilmoitti kiittävänsä kunniaa. Kun tämän lisäksi liberaalien johtaja Deveze ryhmänsä puolesta ilmoitti ei voivansa äänestää puolustuskrediittien vähennystä, Jaspas katsoi itsensä pakotetuksi jättämään kuninkaalle koko hallituksen eronpyynnön.

Täten syntynyt hallituspula oli erikoisen vaikea. Lähinnä olisi ollut otaksuma että liberaalit muodostaisivat uuden hallituksen, mutta tämä kävi mahdottomaksi jo sen kautta että heidän lukunsa Parlamentissa on vain kahdenkymmenenviiden paikkeilla, katolisten ja sosialistien molempien ollessa 70-80 mailla. Koska yhteistoiminta sosialistien kanssa - jollainen todella oli olemassa sodan jälkeen - ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ nyt luonnollisesti olisi ollut mahdoton, katsoen puolueiden suuriin eroavaisuuksiin puolustuskysymyksessä, ei tätä ajatusta voitu realisoida. Yhtä mahdoton olisi ollut koalitio sosialistit + katoliset. Näin ollen oli turvauduttava vanhaan yhteistyöhön katolisten ja liberaalien kesken, mutta ilman Jasparia. Aluksi toivottiin kokeneen Foullet-nimisen vanhan oikeistojohtajan asetuvan hallituksen päähän, mutta terveyssyistä tämä ei voinut suostua. Kuningas pyysi silloin Renkin'iä muodostamaan hallituksen, hänkin, kuten Jaspas, katolinen ja oikeistolainen ja suurin piirtein saman hengen miehiä. Renkin oli jo sodan aikana pääministerinä ja nautti yleistä luottamusta, mutta menetti osan tästä, kun hän kohta sodan jälkeen asianajajana puolusti erästä ystäväänsä, jota syytettiin siitä / että olisi muka sodan aikana ollut yhteistoiminnassa vihollisten kanssa. Renkinin onnistui koota ympärilleen jokseenkin samanlainen hallitus kuin oli Jasparkin. Uudessa kabinetissa on liberaaleilla neljä, katolisella oikeistolla viisi ja katolisilla demokraateilla

kolme ääntä. Kielipoliittisesti katsoen on hallituksessa neljä flaamia, kaksi valloonia ja kuusi brysseliläistä. Ulkoministeriksi jäi monivuotinen ulkoministeri Hymans. Kuten käy ilmi hallituksen deklaraatiostakin, merkitsee Hymansin jääminen paikalleen nykyisen ulkopoliittikan jatkumista. Merkillisin vaali oli antwerpeniläisen laivanvarustajan, liberaalin Dens'in tulo puolustusministeriksi, jolle paikalle hänellä ei ole pienintäkään alkuvalmistusta.

Ei voi kieltää että uudella hallituksella on jossain määrin flaamilaisempi väritys kuin edellisellä. Mutta ero ei ole suuri. Hallituspula merkitsi siis ensi kädessä Jaspardin poistamista hallituksen johdosta, missä oli pysytellyt kokonaista viisi vuotta.

Hallituksen esittäytyttyä Kamarille ja saatua luottamuslauseen alkoi kohta uudelleen keskustelu puolustusbudjetista. Hallitus on sikäli myöntynyt sekä flaamien että vallooniin vaatimuksiin, että se on toiselta puolen vähentänyt siitä 10 miljoonaa - päätyen budjetti siis nyt 210 miljoonaan - mutta samalla nimenomaan myöntäen tästä 10 miljoonaa tarpeellisten maa-alueiden pakkoluovutukseksi Antwerpenin ja Gandin välisellä linjalla. Taistellessaan rajapuolustus suunnitelmaa vastaan flaamit näet ovat jyrkästi vastustaneet tämän linjan fortifioimista väittäen että jos puolustus keskitetään tälle n.k. Schelde-rajalle pohjoisessa, flaamilaisalue sodan syttyessä todennäköisesti joutuisi taistelukentäksi. Tämä on, sy-

vimpänä syynä siihen minkä vuoksi flaamit jyrkästi vastustavat rajapuolustussuunnitelmaa. Se seikka että hallitus on myöntänyt 10 milj. yllämainittuun tarkoitukseen todistaa että hallitus siis kuitenkin aikoo myöhemmin esittää uusien määrärahojen myöntämistä tämän linjan fortifioimiseksi. Tässä piilee kait kompromissi Densin antwerpenilaisuuden ja liberaalisuuden välillä!

Riita puolustuksesta ei siis vielä ole päätynyt, ja kielikysymys, johon en tässä yhteydessä voi yksityiskohtaisesti puuttua, pitää sekin mielet yhä edelleen herkkinä. Ei ole vaikeata ennustaa että Renkinin hallitus ei tule kovinkaan pitkäikäiseksi - Renkin on sitäpaitsi jo iältään sangen vanha - ja että se vain on hätävara paremman puutteessa. Ensimmäisellä vuonna tapahtuvat vaalit heittävät sen lisäksi jo varjonsa politiikkaan. On hyvin todennäköistä että sosialistit uusissa vaaleissa tulevat voittamaan, varsinkin pohjoisten flaamien kustannuksella joiden alueella katolinen kirkko tähän saakka on yksinvaltiaana hallinnut. Katolisen puolueen, tuon merkillisen monstrumin, koossapysyminen vaalien jälkeen tulee myöskin olemaan lähitulevaisuuden polttavimpia kysymyksiä. Nykyisen Parlamentin viimeinen vuosi tulee sen kautta jatkuvasti olemaan epävarmaa luovimista, joka ei lupaa mitään konstruktivista työtä.

Suhteet Hollantiin sen parempi ovat jo kauan olleet toisessa sijassa. Neuvottelut hallitusten välillä erimielisyyksien poistamiseksi päiväjärjestyksestä

jatkuvat hiljakselleen ja lienevät hyvällä tolalla.
Molemmin puolin lehdistö tästä kysymyksestä noudat-
taa ehdotonta itsehillintää.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Colmanin raportti no 133.

Parisi.

3/6 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 4 p:nä 1931.

N:o 1318-361

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 321/06 h.c. D. 10 21		
8/6-31 2		L.M.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 133, joka sisältää:

Ranskan sisäpoliittinen tilanne.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

OLKAS ANTIN STERIO		
32/106 (re. 19 31)		
8/6-31	2	L.M.
REKKA	C.	ACIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 133.

Parisissa kesäkuun 3 päivänä 1931.

Ranskan sisäpoliittinen tilanne.

Kuten lehdet jo ovat kertoneet, Briand palattuaan Genèvestä peruutti jo ilmoittamansa eroaikeen. Tämä tapahtui sekä Doumerin että Lavalin painostuksesta. Kohta senjälkeen eli v.k. 28 p:nä hallitus vastasi Briandin kautta Franklin-Bouillonin välikysymykseen, joka oli kohdistettu Briandin persoonaan ja puettu varsin räikeään muotoon. Lehdet ovat samoin jo kertoneet että hallitus saavutti 35 hänen enemmistön. Näin ollen hallituksen asema on taattu siksi kunnes se presidentinvaihdoksen hetkenä tulee asettamaan paikkansa uuden presidentin käytettäväksi. On syytä muutamalla sanalla tarkastaa täten syntynyttä tilannetta.

Briandin vastaus oli kuten aina ulkonaisesti loistava ja läpeensä egosentrinen. Franklin-Bouillonin välikysymyksen räikeys helpotti hänen tehtävänsä. Täs-

tä huolimatta ja huolimatta siitä että Briand Genève-ssä oli suorittanut huomattavan työn, saaden uhkaavilta kärjistymisiltä pahimman kärjen taitetuksi ja johtaen ainakin väliaikaisesti vaaralliset kysymykset sivu-uomiin missä vaara on pienempi,^{x)} Briandin osaksi tulleet mielenosoitukset Kamarissa hänen puheensa aikana eivät tällä kertaa olleet läheskään yhtä intensiiviset kuin ennen. On myöskin kuvaavaa että hänen puhuessaan ei vallinnut salissa tavallinen kuolemanhiljaisuus. Useilla läsnäolleilla oli se käsitys että Kamari on kyllästynyt näihin ikuisiin ulkopoliittisiin keskusteluihin ja että Briandin populariteetti on laskemassa. Briandin puheen jälkeen vallitsi "piireissä" yleisesti se käsitys, että hallitus saisi epäluottamuslauseen. Min. de Laboulaye, joka sinä iltana aterioi luonani, toi tullessaan sen

x) Massigli kertoi minulle eilen pitävänsä aivan varmana, että Haagin kansainvälinen tuomioistuin tulee langettamaan Ranskan käsityskannalle edullisen päätöksen tulliuunionin juriidisesta puolesta, sekä katsovansa että tulliuunioniajatus nykyisessä muodossaan ainakin toistaiseksi on tuomittu kuolemaan. Lisäisin tähän että jos näin kävisikin, "tulliuunioniperiodilla" on ollut sikäli historiallinen merkityksensä että se on avannut silmät Euroopan tarpeille sellaisissakin piireissä, jotka siihen saakka mieluummin ne ummistivat Eurooppaa uhkaavalta taloudelliselta vaaralta.

uutisen että hallituksen kaatuminen oli oven edessä.

Aseman käydessä uhkaavaksi nousi Laval puhujalavalle ja pelasti kuten monasti ennen taitavalla manööverillä tilanteen. Peläten näet että oikeisto tulisi Briandin vuoksi äänestämään osaksi hallitusta vastaan, hän tavallaan desavuoiden Briandin, sanoi seuraavat sanat: "En puhu koskaan yksinomaan rauhanpolitiikasta, vaan de politique de paix et de sécurité". Kaikki ymmärsivät nyanssin, ja mieliala rauhoittui vielä enemmän, kun hän lisäsi aikovansa ryhtyä kaikkiin varovaisuustoimenpiteisiin désarmementin suhteen eikä siinä asiassa tekevänsä mitään ilman kontaktia Kamarin enemmistön kanssa. Toinen taitava tempu Lavalin puolelta oli se että hän huomatesaan ulkopoliittisen keskustelun kääntyvän Briandin tähden hallitukselle vaaralliseksi, käänsi keskustelun sisäpoliittiseksi antaen kautta rantain ymmärtää että hallituksen kaatuminen nyt juuri merkitsisi vaasemmiston goittoa ja kartellipöppön näyttäytymistä tai-vaanrannalle.

Seuraus Lavalin interventioista oli jo mainitun pienen enemmistön saavuttaminen, joka kaikkien arvos-telun mukaisesti on katsottava Lavalin eikä Briandin voitoksi.

Yhtenä huomattavana syynä tähän tulokseen oli myös se ettei haluttu hallituspulaa pari viikkoa en-nen presidentinvaihdosta. Mutta tilanne pysyy tästä huolimatta epäselvänä, eikä kukaan tiedä mihinkä pu-la kymmenen päivän päästä on kehittyvä. Briandin jää-

minen Quai d'Orsaylle näyttää ainakin tänään varsin epävarmalta, jos kohta toiselta puolen Laval ja hänen enemmistönsä pelkäävät Briandin poistumisen Quai d'Orsaylta vievän siihen että hän siirtyy opposition johtoon, mikä nykyisen enemmistön muodostamalle hallitukselle olisi varsin epämukavaa. Toiselta puolen Breslaun Stahlhelm-tapahtumat ovat taas vähentäneet Briandin politiikan populariteettia. Lähentely Saksaan ei ole nyt modissa - huolimatta siitä että henkiselällä ja taiteellisella alalla jatkuu entinen ymmärtämys - ja Ranskan ulkopolitiikassa huomaa selvästi uusia oireita, jotka tähtäävät välisen selvittelyyn sekä Rooman että Moskovan kanssa.

Huomiota on herättänyt viime aikoina Tardieun ja Herriot'n monet tapaamiset ja yhteisesti vietetyt week-endit. Ilmassa leijailee mahdollisuus näiden kahden vahvan miehen yhteisymmärryksestä, jonka pohjana olisi monasti uneksittu porvarillinen yhteistoiminta ilman sosialisteja ja äärimmäistä oikeistoa. Tämän mahdollisuuden olemassaolo tulee ehkä selvimmän näkyviin niissä hyökkäyksissä, joita Léon Blum lehdesään nykyään käy sekä Herriot'ta että Tardieu'ta vastaan, ayyttäen heitä Briandin pettämisestä y.m. Varsin oireellinen oli myös sosialistien äskettäinen suuri puoluekokous Tours'issa. Keskeisimpänä kysymyksenä tässä kokouksessa oli puolueen suhtautuminen puolustuskysymykseen. Katsoen yleiseurooppalaisen tilanteen vakavuuteen ja ennenkaikkea lähestyviin uusiin vaaleihin (kevällä 1932) puoluejohto on selväs-

ti ymmärtänyt että liiallinen negatiivisuus maan puolustukseen nähden ei uusissa vaaleissa tulisi olemaan sosialisteille mikään vetonumero, varsinkin pitäen silmällä että radikaalitkin ovat käyneet entistä levottomammiksi Saksan viimeaikaisiin militaristisiin ilmiöihin nähden. (Saatoin eilen pitkässä keskustelussa erään radikaalisen puolueen johtajan, Montignyn, kanssa todeta että radikaalipuolueen johtavissa piireissä ajatellaan nykyään paljokaan huolestuneemmin kuin ennen näistä asioista.) Tämän vuoksi olikin puolueen johto valmistanut varovaisen formuloinnin päätöslauselmaksi maanpuolustuskysymyksessä. Tästä huolimatta puoluekokous suurella enemmistöllä hyväksyi paljokaan radikaalisemman ehdotuksen (joka ei kuitenkaan ollut radikaalisin), jonka puolueen yleissihteeri Faure esitti ja joka vaatii pitkällemenevää aseistariisumista, Saksan pääasiallisten vaatimusten hyväksymistä (täydellinen tasa-arvoisuus sotilaallisesti y.m.), itärajan demilitarisointia j.n.e. Puolueen johto on tämän päätöksen kautta joutunut varsin vaikeaan asemaan ja päätös sellaisenaan helpottaa niiden porvarillisten johtajien toimintaa, jotka, kuten äsken jo mainitsin, pyrkivät yhdistämään kaikki järjestyvät porvarilliset aiheet saman katoksen alle.

Presidentinvaihdoksen jälkeen tapahtuva hallituksenmuodostus tulee kieltämättä saamaan värityksensä ylläesitettyistä tosiasioista.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 86.

ASIA:

Ministeri Holman rap. No. 134.

Parisi.

10/6-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 10 p:nä 1931.

N:o

1400-378

ULKOASIAIN		
No 36 / 106 Pal. 12 31		
15/6-31	No -	LML -
RVMMA		ASIA
5	86.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 134^{x)}, joka sisältää:

Reunamuistutuksia edellisiin raportteihin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Kari Holma.

x) Raportti N:o 132 lähetetään myöhemmin.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Parisissa kesäkuun 10 p:nä 1931.

N:o

1400-378

Vastaus		
N:o	/	
	V ₂	R.N.
FINNIA		ASIA

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 134^{x)}, joka sisältää:

Reunamuistutuksia edellisiin raportteihin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

x) Raportti N:o 132 lähetetään myöhemmin.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 134.

Parisissa kesäkuun 10 p:nä 1931.

Reunamuistutuksia edellisiin
raportteihin.

Lisäykseksi siihen minkä raportissani N:o 133
äskettäin kerroin Ranskan sosialistien puoluekokouksen
suhtautumisesta puolustuskysymykseen on syytä mainita
että pari päivää sitten 25 sosialistista edustajaa
(Kamarin ja Senaatin) julkaisi lehdissä deklaraation,
jossa he ilmoittivat puolueen virallisesta päätöksestä
eriävän kantansa puolustuskysymykseen nähden. Tämä
deklaratio, jonka takana ovat Paul-Boncour ja hänen
lähimmät kannattajansa - joukossa puolueen parhaimpia
nimiä - , on koko maassa herättänyt suurta huomiota.
Tosin kysyvät monet porvarilliset lehdet mikseivät al-
lekirjoittajat ole tehneet loogillista johtopäätöstä
tämästä eriävästä kannastaan, s.o. eronneet puolueesta.
Oli miten oli, puolueen johto on kärsinyt pahan ko-
lauksen, joka tulee varmasti vaikuttamaan sen vaiku-
tukseen kansassa ja sen asemaan ensi vaaleissa. De-

monstrantit muodostavat 20 % Kamarin ja Senaatin sosialisteista yhteensä.

x x

x

Eilisessä Kamarin istunnossa käytiin uudelleen Briandin kimppuun kahdestakin syystä. Kaksi välikysymystä oli näet jätetty Kamariin häntä vastaan. Toinen aiheutui siitä että Briand on luvannut t.k. 14 p:nä - siis samana päivänä jolloin Laval jättää ministeripaikat uuden presidentin käytettäväksi - pitää puheen Gourdon'issa toimeenpantavassa pasifistisessa kokouksessa. Tämän puheen tarkoitus on jossain määrin hämärä, koska hän siten tulee antaneeksi kannatusta vanhalle radikaalijärjestönsä Malvy'lle, Gourdonin députélle, joka säännöllisesti käy nykyisen hallituksen kimppuun! Malvy on näet koko tämän manifestation järjestänyt oman heikentyneen paikallisen asemansa pönkittämiseksi. Toinen Lot'n departementin député, kuuluisa de Monzie, lienee myöskin tämän homman takana, mikä ei ole omiaan Briandin asemaa parantamaan. Toisen välikysymyksen on tehnyt Soulier, Parisin député, sama mies joka maaliskuussa kirjoitti sympaattisen artikkelin Suomen taloudellisista oloista; interpellaatiossaan Soulier suoraan kysyy hallitukselta mitä se aikoo tehdä Breslaun äskeisten Stahlhelm-mielenosoitusten johdosta. Koska Kamari ei halunnut neljä päivää ennen presidentinvaihdosta järjestää mitään "suurta

päivää", saatiin Soulier peruuttamaan välikysymyksensä ja hallituksen tarvitsematta asettaa luottamuskysymystä saatiin vaara vältetyksi, senjälkeenkuin sekä Briand että Laval olivat antaneet erinäisiä selityksiä.

En voi kuitenkaan olla tässäkin yhteydessä huomauttamatta että Breslaun tapahtumien täällä herättämä hermostuneisuus leviää yhä laajempiin kansalaiskerroksiin ja että koko radikaalilehdistökin ne tuomitsee.

x x
x

Eräänlaiseksi hämmästykseni Matin tänä aamu-
na ensi sivulla ensi palstalla julkaisee Kokovtsoffin
pitkän kirjoituksen Moskovaa vastaan, jossa hän to-
distelee Moskovan uuden politiikan Genèvessä ja muu-
alla johtuvan yksinomaan sen rahantarpeesta. *)

Eilispäivänä menneessä raportissani N:o 130, II
lausuin sen otaksunan, että Journal-lehden kirjoitus-
sarja Venäjän militarismiin uhasta voisi olla Quai
d'Orsaylta kotoisin Moskovan neuvottelijoiden pehmit-
tämistarkoituksessa. Tämä mahdollisuus tulee tuskin
kysymykseen katsoen siihen että kirjoitussarjan ni-
mimerkin ^{xxx} takana tavallisesti piilee henkilö tai
henkilöitä, jotka eivät ole Quai d'Orsayn käytettä-
vissä. Matinin kirjoitusta silmälläpitäen on päinvas-
toin luultavaa että molempien takana ovat emigrantit,
jotka luonnollisesti ovat hermostuneet ja nyt nosta-
vat päätään.

x) Kirjoitus lähetetään samassa postissa Ulko-
asiainministeriölle.

Mielihyvin on myöskin todettava että Herriot'n lehti L'Ere Nouvelle tänä aamuna julkaisee Arnold Rechbergin kirjoituksen, jossa tämä selvin sanoin varoittaa ranskalaisia neuvottelemasta Moskovan kanssa. Kirjoitus lähetetään samassa postissa Ulkoasiainministeriölle.

Ei ole kiellettävissä että Quai d'Orsaylla tässä asiassa ainakin tällä hetkellä on vastatuulta.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Ministeri Holman raportti n:o 195.

Paris

13/12/6-31

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 13 p:nä 1931.

N:o 1426-390

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 37 / 107 Sar. 1931		
17/6 - 31	o	LINE
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
F	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 135, joka sisältää:

Vieläkin Ranskan ja Moskovan neuvotteluista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Henri Holm.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Parisissa kesäkuun 13 p:nä 1931.

10

1426-390

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 135, joka sisältää:

Vieläkin Ranskan ja Moskovan neuvotte-
luista.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

REKURVES

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 135.

Parisissa kesäkuun 12 p:nä 1931.

Vieläkin Ranskan ja Moskovan
neuvotteluista.

Istuin toissapäivänä Puolan kunniaksi järjestetyllä balttilaisella lounaalla ent. ambassadöörin Noulensin ja ent. meriministerin Lémeryn välissä. Jälkimmäinen kuuluu Senaatin radikaaleihin, mutta on useissa kysymyksissä oikeammalla kuin ryhmänsä.^{x)} Aterian kuluessa tuli puheeksi Moskovan ja Parisin neuvottelut. Molemmat naapurini olivat jyrkästi näitä neuvotteluja vastaan. Kun kysyin Noulensilta miten on mahdollista että lainkaan neuvotellaan, jos yleinen mielipide ja suurin osa lehdistöä ovat neuvot-

^{x)} Lémery kertoi aterian kuluessa että Briandin vastustajat tulevat jatkamaan viikottain välikysymyksiä ja muita hyökkäyksiä Briandin kimppuun, kunnes onnistuvat saamaan hänet kaatumaan. - Hän kertoi edelleen että Briandia presidentinvaalissa ei ollut hänestänyt Senaatin 300 jäsenestä kuin 83.

teluja vastaan, vastasi tämä: "Uniquement par faiblesse." Kun asetin saman kysymyksen Lémerylle, vastasi hän puolestaan: "C'est une réverie mystique", mihin en voimut olla lisäämättä: "Et beaucoup de snobisme".

Luulen kylläkin että näissä huomautuksissa on paljonkin perää, mutta molemmat haastateltavani unohtivat lisätä että samalla kuin laajat piirit pelkistä mukavuussyistä vaikenevat ja suostuvat, löytyy toisia jotka käyttävät tätä hyväkseen, jotka eivät ole heikkoja vaan päinvastoin tarmokkaita ja siten, kiitos toisten anna mennä-politiikan, ajavat tahtonsa läpi. Näitä tosin ei ole montaakaan sataa, mutta se riittää.

Tästä sain selvän kuvan kun toissailtana aterioin Les Echos-lehden päätoimittajan, herra Schreiberin luona, jonka merkityksestä venäläis-ranskalaisiin neuvotteluihin tein raportissani N:o 130 selkoa. On ensinnäkin syytä mainita millaisia ihmisiä tämän miehen talossa liikkuu. Kutsuvieraina oli kaksi ambassadööriä ja pari muuta lähettilästä. Muina vieraina olivat Seinen prefekti, pari hallituksenjäsentä y.m. Kuvaavaa on että rouvani vieressä istui hallituksenjäsen, joka peittelemättä sanoi rouvalleeni olevansa varma siitä että tiedot Venäjällä vallitsevasta kurjuudesta ja nälästä ovat Moskovon vastustajien keksimiä! Aterian jälkeen oli minulla pitkä keskustelu isännän kanssa. Hän myönsi että neuvot-

teluissa on ilmestynyt vastatuulta ja kertoi että varsinkin siltä teollisuustaholta, joka pelkää Moskovan kilpailua, tehdään kaikki voitava neuvottelujen vastustamiseksi. Innokkaimpia vastustajia ovat petrooliipiirit, joiden sanotaan koettavan rahallisesti vaikuttaa sanomalehtiin. Kun kysyin häneltä mitenkä on mahdollista että kesken neuvotteluja useat suuret lehdet kirjoittavat Moskovaa vastaan, syytti hän lehtien ostettavaisuutta ja sanoi näitä kirjoituksia tulevan vielä jatkumaan, mutta lisäsi ~~niitä~~ suurella varmuudella: "Nous irons jusqu'au bout." Itseasiassa onkin eilen ja tänään eräissä lehdissä, kuten Echo de Paris'ssa ja Journal du Commerce'issa, näkynyt uusia kirjoituksia Moskovaa vastaan.

Täytyy myöntää että neuvottelujen vastaanotto ei ole ollut edullinen. Jugoslavian lähettiläs sanoi minulle tänään jo uskovansa että neuvotteluista ei tule mitään. Pelkään että jugoslavilainen virkaveljeni on liian optimistinen nyt kuten joskus ennenkin, ~~siinä~~ sillä tiedän toiselta puolen että parlamenttipiireihin "vaikutetaan" innokkaasti ja varsinkin sellaisiin piireihin, jotka omistavat venäläisiä papereita.

Mitä itse neuvotteluihin tulee, kertoi muudan virkaveljeni, joka kauan on uskonut viranomaisten kieltäviin vastauksiin neuvotteluihin nähden, eilen käyneensä itse Briandin luona utelemassa uutisia. Briand oli silloin maininnut neuvottelujen pysyttelevän aivan rajoitetuissa puitteissa, ei keskusteltavan muus-

ta kuin kaupallisesta järjestelystä ilman suosituinta muutta ja varsinaista kauppasopimusta, ja oli nauranut saksalaisten lehtien muka fantasioille Parisin ~~suunnitelmasta~~ suunnittelemasta uudesta saartopoliitikasta Berliniin nähden.^{x)} Tästä huolimatta Briand kuitenkin oli myöntänyt että nonagressio-neuvottelut ovat käynnissä rinnan kauppaneuvotteluiden kanssa ja että tarkoitus on pyrkiä nonagressio-sopimukseen, johon Puola yhtyy. Briand oli lisännyt kaikilla muilla tulevan olemaan mahdollisuus samoin liittyä tähän sopimukseen. Virkaveljeeni oli Briand vaikuttanut rauhoittavasti, mutta tunnen hänet naiviksi mieheksi, ~~joka~~ jonka arvostelukykyyn en erikoisesti luota. Sitäpaitsi tiedämme täällä nyttemmin varmasti että ehdotus sekä kauppa- että poliittisiin neuvotteluihin ryhtymisestä on lähtenyt Ranskasta eikä Moskovasta. Berthelot ei puhunut totta rumaniaalaiselle kolleegaleni sanoessaan Moskovon ehdottaneen nonagressio-neuvotteluja.

Mikäli tiedossani on, ovat kauppaneuvottelijat vasta kaksi kertaa pitäneet kokouksen. Siinä on alustavasti vaihdettu aineistoa, mutta mihinkään tulokseen ei vielä ole tietääkseni tultu. Mistään numeroista ei vielä huhuilla. Ainoa mikä näyttää pitävän paikkansa on se tieto että kauppa-akordi ra-

x) Ikäänkuin Briand koskaan myöntäisi tällaisia suunnitelmia olevan, vaikka niitä olisikin.

kennetaan kontingenttien ja kompensatioiden pohjalle. Ainoakaan lehti ei ole vielä julkaissut ~~sanaakaan~~ neuvottelujen kulusta tai sisällyksestä.

Herra Schreiber kertoi lehtensä järjestämälle Venäjän-matkalle lähtevän lähes 20 liikemiestä edustaan mahdollisimman erilaisia aloja.

On kuvaavaa että Venäjän tšekäläinen ambassadööri, joka on pysytellyt parin vuoden ajan aivan näkymättömänä, jopa ollut tulematta viimeisiin Elysesin kutsuihin, tänä aamuna oli läsnä Doumergue'in jättäessä hyvästit diplomaattikunnalle. Samoin hän tänä iltapäivänä oli Persian lähetystön teekutsuisissa ja osoitti olemuksessaan paljoo suurempaa varmuutta kuin aikaisemmin täälläoloni aikana. ^{x)}

Ranskan uutta suhtautumista Moskovaan osoittaa myös sekin että Herbette ei palaa Moskovaan, vaan

^{x)} Tosin en nähnyt hänen keskustelevan paljon kenenkään muun kuin Liettu^{Klimasin}an lähettilään ja hänen rouvansa kanssa, joiden Moskova-ystävyyys on ennestäänkin tunnettu. En voi olla tässä yhteydessä mainitsematta että häkettäisellä Puolan kunniaksi annetulla balttilaisella lounaalla Klimas ei ollut läsnä, vaan oli lähtenyt vartavasten Haagiin, eikä kukaan hänen lähetystöstään häntä edustanut. Katsoen siihen että Puolan ambassadööri tuli viiden ambassaadin^{sa} jäsenen saattamana Liettu^{an} aamiaisille kuukausi takaperin, on tämä Klimasin tahdittomuus herättänyt suurta huomiota ja pahoittelua näiden aamiaisten järjestäjisissä ja Klimasin kolleegoissa. Niiden jatkuminen nykyisessä muodossaan on näin ollen käynyt kyseenalaiseksi.

nimitettiin tänään ambassadööriksi Madridiin.^{x)}

Herbetten seuraajaa Moskovaan ei ole vielä määrätty.

13/6. Herriot'n lehti L'Ere Nouvelle hyökkää tänään ankarasti hallituksen kimppuun neuvottelujen johdosta vaatien sitovia garantioja Moskovan propagandan lopettamisesta siirtomaissa ja lausuen ihmetelynsä miksi tällaisiin neuvotteluihin ylipäättänsä on ryhdytty.

Holma.

^{x)} Madridin ambassadööri Corbin menee Brysseliin. Ranskan nykyinen ambassadööri Brysselissä, kreivi Perretti de la Rocca on, varsinkin meksikolaisen rouvansa kautta, jossain määrin epäonnistunut paikallaan, jonka vuoksi hän jättää karriäärin. Se seikka että Corbin, joka on Ranskan diplomatian kaikkein ensimmäisiä nimiä, lähetetään Brysseliin, todistaa miten tärkeänä pidetään että siellä nyt juuri on vahva mies, kun taistelu valloonusuuden ja flaamilaisuuden välillä on yhä kärjistymässä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C₆

ASIA:

Ministeri Holman rap. N° 136.

Paris

19/6 - 31

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 19 p:nä 1931.

N:o

1490-404

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 38 / 107 Jan D. 1931		
23/6 - 31	9	L.M.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
f	C 6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 136, joka sisältää:

Ranskan hallituksen asema ja Briand.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiaiministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Parisissa kesäkuun 19 p:nä 1931.

N:o

1490-404

Herra Ministeri.

Lähetän täten kunnioittaen, Teille rap-
porttini N:o 136, joka sisältää:

Ranskan hallituksen asema ja Briand.

Vastaanottaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri.

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN.

H e l s i n k i.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 136.

Parisissa kesäkuun 17 p:nä 1931.

Ranskan hallituksen asema ja Briand.

Sitä parlamenttaarista équivoquea, josta aikaisemmissa raporteissani olen puhunut, jatkuu yhä. Tultuaan Elysée'hen Doumer pyysikin Lavalia jäämään pääministeriksi vanhan hallituksensa johdossa. Tämän Doumer tavallaan oli pakotettukin tekemään siitä syystä että hän luonnollisesti ei voinut Briandia, vastaehtokastaan presidentinvaalissa, kylmästi ensi työksi ausschiffen. Briand taas puolestaan on lujasti päättänyt jäädä paikalleen, huolimatta häneen kohdistuneista hyökkäyksistä, laskien siihen että kukaan ei uskalla häntä lopullisesti kaataa niiden seurausten vuoksi jotka hänen kaatumisensa herättäisi. Hallituksen asema on tämän kautta varsin paradoksaalinen varsinkin ottamalla huomioon että suurin osa hallituksen parlamenttaarisesta enemmistöstä ei hyväksy

Briandin ulkopoliittikkaa nykyisessä muodossaan, ja että suurin osa Parlamentin oppositiosta taasen kannattaa ulkoministeriä! Tavallaan Laval tällä tavalla tosin sitoo molemmat ryhmät, mutta ajanpitkään luonnollisesti tilanne käy kestäättömäksi. Lavalin asema onkin yhtämittaista luovimista ja pieninkin varomattomuus voi saattaa sen vaaranalaiseksi, mikä suhteisiin nähden ulkovaltoihin ja Euroopan yleispolitiikan nykyiseen arkuuteen katsoen voisi olla maalle - ainakin ensi aluksi - haitaksi.

Franklin-Bouillon teki eilen tavanmukaisen viikkohyökkäyksensä Briandin kimppuun. Briand ei vastannut välikysymykseen, vaan sen teki Laval, joka taas sai huomattavan voiton. En pidä tällä hetkellä mahdottomana että Laval voi pelastaa Briandin ja sen kautta myös oman asemansa kesälomaan saakka. Jos niin käy, istuu nykyinen hallitus ja siis myös Briand ainakin marraskuuhun asti.

Syitä siihen että Laval ei tahtonut Briandia nyt heittää ojaan, on useampiakin. Briandin nimihän todellisuudessa nykyään kaikissa maissa enemmän taikka vähemmän ruumiillistuttaa rauhanaatteen. Saksan militarististen paroksysmien rinnalla Briandin rauhanpalmu on mainio vetonumero, jonka päästäminen käsiin ei ehkä olisi taktillisesti viisasta. Sitäpaitsi ensisyksyinen Kansainliiton Yleiskokous tulee olemaan tavallista kiintoisampi ja Briandin suurta kokemusta tarvitaan siellä. Myös on todettava että jos Briand poistuisi ei ole helppoa hänelle löytää seuraajaa.

Paljon on puhuttu Lavalista itsestään, ja François-Poncet'n ehdotus on myös liikkeellä.^{x)}

Toiselta puolen on ilmeistä että näin ei kauan voi jatkua, sillä huolimatta kaikista manifestaatioista Briandin hyväksi, en erehdy kun väitän että tyytymättömyys häneen omassa maassaan kasvaa kasvamisestaan.^{xx)} Jos kohta uusi rauhanmanifestatio Gourdon'issa viime sunnuntaina - mistä jo puhuin raportissani N:o 154 - muodostui erinomaiseksi vastapainoksi Stahlhelmin hullutuksille Breslaussa, niin myöntävät kuitenkin monet vasemmistolaisetkin että Briand suuressa puheessaan Gourdonissa ei enää löytänyt mitään uusia kieliä, vaan toisti sen minkä on sanonut jo kymmeniä kertoja antaen puheelleen mitä alleviivatimmassa muodossa minä-luonteen. Sitäpaitsi huomautetaan että tällainen ainainen ja ylimalkainen, epäpresisi rauhanvakuutteleminen alkaa tuntua epäilyttävältä ja että se ei ole tarpeellistakaan, koska jokainen tietää että Ranskan kansa ei ole mili-

^{x)} Tosin puhutaan vakavasti François-Poncet'sta Margerien seuraajaksi Berlinin ambassaadiin - Margerie, jota Doumergue suosi, on näet ilmoittanut jättävänsä piakkoin paikkansa. François-Poncet'lla lienee Henri de Jouvenel'in ja Varsovassa olevan ambassadöörin rinnalla suurimmat toiveet tälle paikalle.

^{xx)} Nootti seuraavalla sivulla.

taristinen.

Varsin piinallisen vaikutuksen teki eilen Kamarissa, kun Franklin-Bouillon häikäilemättömästi paljasti kaikkien tiedossa jo olleen totuuden, että näet useat hallituksen jäsenistä, kuten Tardieu, Maginot, Flandin y.m., tekivät kulissien takana innokasta työtä Briandin presidenttiehdokkuutta vastaan.^{xxx)} Hallituksen penkillä istui Briand juuri näiden herrojen ympäröimänä, ja Franklin-Bouillon huusi vasemmistolle Kamarin nauraa hihkuessa: "Kuinka voitte sallia että teidän miehenne istuu hallituksen penkillä näiden juudasten ympäröimänä?" Asia ei parane siitä että Briand, Laval, Tardieu ja Flandin ennen vaalia yhdessä aterioivat kaikessa toverillisuudessa! Yhteisymmärrys hallituksen kesken ei luonnollisesti näissä olosuhteissa voi olla kovinkaan ehyt.

Saksan lehdistö on käynyt Briandin kimppuun

^{xx)} Ansaitsen tulla erikoisesti mainituksi että Herriot nykyään käyttää kirjoituksissaan, koskien suhdetta Saksaan, aivan toista kieltä kuin vuosina 1924-26. Samoin on äskettäin tunnettu radikaalinen senaattori Hennessy, Ranskan ent. ambassadööri Bernissä, lehdessään Quotidien alkanut kirjoitella suhteesta Saksaan tavalla jota ei voi tulkita muulla tavalla kuin Briandin politiikkaan kohdistuvaksi kritiikiksi.

- 19/6. Ei ollut vaikea eilen ~~Yhteisymmärrys~~ Kamarin keskustellessa laivastokysymyksestä huomata että Herriot'n sympatiat eivät olleet kaukana hallituksen esityksestä.

^{xxx)} Väitetään että Laval itse antoi läänensä Doumerille.

sen johdosta että hän vastatessaan Franklin-Bouillonin ensimmäiseen välikysymykseen kymmenisen päivää sitten julisti Young-suunnitelman lopulliseksi. Tämän Briand oli pakotettu sanomaan sisäpoliittisista syistä. Saamme kai pian nähdä voiko hän tätä teesiä kauankaan ylläpitää.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: f

OSASTO: Cc

ASIA: _____

Ministeri Holman rap. N:o 197.

Paris

19/6-31

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 20 p:nä 1931.

N:o

1496-407

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
10 39 / 107 Jul D. 10 31		
25/6-31	10	L.M.
RYHMA	OSASTO	ASIA
F	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ra-
porttini N:o 137, joka sisältää:

Parisin ja Moskovan neuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Hannu Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

Parisissa kesäkuun 20 p:nä 1931.

N:o

1496-407

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 137, joka sisältää:

Parisin ja Moskovan neuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkomaasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 137.

Parisissa kesäkuun 19 p:nä 1931.

Parisin ja Moskovan neuvottelut.

Jollei tietäisi Parisin ja Moskovan hallitusten välillä paraikaa käytävän neuvotteluja täällä Parisissa, ei voisi tšekäläisestä lehdistöstä tai yleisen mielipiteen perustuksella edes arvata mitään sellaista tapahtuvan. Lehdet kirjoittavat taasen harva se päivä Moskovasta, sen militarismista, sen taloudellisesta uhasta ja sen viisivuotissuunnitelmasta samaan arvostelevaan ja kielteiseen sävyyn kuin ennenkin. Herriot'n lehti L'Ere Nouvelle sisältää joka päivä Némo-nimisen signatuurin asiallisen palstan Moskovan taloudellisesta hahattelusta, L'Echo de Paris, Figaro ja muut eivät ota lainkaan huomioon sitä vaikeaa asemaa, johonka he tälläntapaisilla kirjoituksillaan asettavat hallituksen neuvottelijat.

Tästä huolimatta olen edelleen sangen vakuutettu siitä että neuvottelut johtavat tulokseen, jos kohta vielä on mahdoton sanoa millaiseen.

Eräs virkaveljeni, jonka arvostelukykyyn erikoisesti luotan, kävi pari päivää sitten vartavasten Moskovan tšekäläisen suurlähettilään luona keskustellen hänen kanssaan kokonaisen tunnin neuvotteluista ja niiden mahdollisuuksista onnistua. Dovgalevski antoi jokseenkin tämän kuvan tilanteesta: Neuvotteluja käydään yhdellä kertaa sekä taloudellisista että poliittisista kysymyksistä (velkakysymystä ei liene toistaiseksi käsitelty); varsinaista kauppasopimusta ei voida siitäkään syystä ajatella, että sellaisen valmistaminen voisi viedä parikin vuotta ja molemmin puolin pyritään mahdollisimman nopeaan ratkaisuun; senvuoksi tyydytään provisooriseen järjestelyyn, joka rakentuu resiprositeetin pohjalle; Moskova suostuisi siihen että sen kaupalliset edustajat täällä tulisivat sopimuksen jälkeen nauttimaan diplomaattista immunitettiin ainoastaan persooniinsa nähden, sensijaan he kaupallisessa toiminnassaan tulevat olemaan Ranskan lakien alaisia.

Sama kertojani meni suoraan Venäjän ambassadista Arnal'in luo ulkoministeriössä, joka neuvottelee Ranskan puolelta. Suurin piirtein antoi tämä saman kuvauksen tilanteesta kuin Venäjän ambassadööri. Molemmat olivat vakuutetut siitä että tulos on saavutettavissa.

Eräs seikka joka neuvottelujen alkuaasteilla on tuottanut eniten vaikeuksia, on ollut se että Venäjän edustajat jyrkästi ovat vastustaneet sen diskrimination jatkumista, joka sisältyy Ranskan hallituksen

viime lokakuussa voimaanpanemaan lisenssisysteemiin. Tätä taustaa vastaan katsottuna saa selityksensä se varsin ihmeellinen tosiseikka että hallitus pari päivää sitten jätti Kamariin lakiehdotuksen, jossa ehdotetaan eräisiin tuontitavaroihin nähden, joihin nähden tähän asti on ollut voimassa ainoastaan yksi tariffi, kahdenlaisen tullitariffin, maksimaalisen ja minimaalisen, käytäntönottamista. Nykyinen tariffi jäisi minimitariffiksi ja uusi lakiehdotuksessa ehdotettu muodostaisi maksimitariffin. Tämä lakiehdotus koskee eräitä viljalajeja, pellavaa, puutavaraa y.m. x) Uusi maksimitariffi tulee olemaan ainakin kaksi kertaa, mutta eräissä tapauksissa, kuten puutavaraan nähden, jopa kymmenen kertaa korkeampi kuin minimitariffi!

En ole tätä lakiehdotusta vielä nähnyt, vaan ainoastaan selostuksen siitä. Olen lähettävä autenttisen sanamuodon niinpiankuin sen saan käsiini. Nyt jo voin kuitenkin vakuuttaa että lakiehdotus ei tule vahingoittamaan meidän puutavaravientiämme, koska ranskalais-suomalaisessa kauppasopimuksessa meille myönnetään minimitariffi puutavaroihin nähden. Sensijaan on helppo käsittää mistä lakiehdotus on johtunut. Kuten huomauttaa Moskovan-ystävällinen lehti Les Echos, on ehdotus tehdetty Venäjää vastaan, ja on sen tar-

x) Tämä lakiehdotus vahvistaa siis sen huhun josta puhuin raportissani N:o 130 osa II s. 9.

koituksena antaa ranskalaisille neuvottelijoille uusia taisteluaseita. Merkillisintä on kuitenkin että, kuten minulle käyntiensä jälkeen vakuutti yllämainittu virkaveljeni, lakiehdotus olisi tehty Moskovan neuvottelijoiden suostumuksella. Asian laita on näet se että Moskova mieluummin näkee tällaisen neuvottelupohjan kuin sen minkä muodostaa nykyinen diskriminoiva lisenssisysteemi. Lakiehdotus merkitsee siis de facto ranskalaisen neuvottelupohjan korvaamista toisella. Tarkoituksena luonnollisesti on myöntää uudesta maksimitariffista Moskovalle helpotuksia, jonka kautta Moskova tulee pakotetuksi myöntämään Ranskalle vastaavassa määrässä ostoja täältä. Tulevatko nämät myönnytykset koskemaan koko Moskovan vientiä vai ainoastaan määrättyjä kontingenttejä, on vielä epäselvä. Moskovan neuvottelijat koettavat kuulema kaikin tavoin vastustaa kontingentti-järjestelmän käyttöönottamista.

Olen kuullut että tähänastisten neuvottelujen saavutukset ovat Moskovassa paraikaa garkittavina, johon viittaa myöskin se seikka että Ranskan neuvottelukunnan puheenjohtaja Elbel nykyään ottaa osaa Kansainliiton taloudellisen komitean töihin Genèvessä.

En voi olla mainitsematta että kun toissaihtana tapasin Massiglin, hänelle varovasti lausuin ihmettelyni ranskalaisten neuvottelutavasta, he kun nostavat tullit kymmenkertaisiksi kesken neuvotteluja. Tähän vastasi Massigli ei olevansa tekemisissä lainkaan Venäjän-kysymysten kanssa, mutta lisäsi äkkiä hieman hermostuneesti: "Voin vakuuttaa Teille, ettei

neuvotteluista tule mitään." Tätä käsitystä pidän hyvinkin liioiteltuna. Ymmärrän kuitenkin Massiglin kannan sen kautta että nonagressio-sopimus Moskovan ja Parisin välillä luonnollisesti olisi omiaan vähentämään 16 artiklan efektiivistä merkitystä, kuten kaikki muutkin sentapaiset sopimukset ovat tehneet. Massigli, joka on kokonaan Kansainliiton miehiä, ei tietenkään näe mielellään sellaista tapahtuvan, joka Genève'n merkitystä vähentäisi.

Muuten minulla ei ole syytä muuttaa tähänastista kantaani, varsinkin senjälkeen minkä Briand eräälle toiselle virkaveljelleni sanoi, nonagressio-neuvottelujenkin onnistumisesta. Puolan ja Moskovan välisistä nonagressio-neuvotteluista, joista Ulkoasiainministeriön kirjelmä N:o 7478/320 eilen antoi tervehdys- ja lisätietoja, en ole viime päivinä täällä mitään uutta kuullut.

Alusmainitsemani virkaveljeni kertoi myöskin sekä Dovgalevskin että Arnalin nimenomaan kieltäneen että neuvotteluilla olisi minkäänkään suurpoliittista merkitystä. Uudistan sen minkä sain viimeisessä raportissani tästä asiasta, nim. että neuvottelijoiden kait lienee vaikea myöntää mitään sellaista. Se hermostuneisuus jonka neuvottelut ovat Saksassa ja saksalaisissa lehdissä herättäneet, todistaa miten vakavasti asiaa siellä käsitellään (kts. "Germania" eilispäivältä, jonka kirjoituksen takana lienee itse von Dirksen).

Huomautan lopuksi että Norjan tšekäläinen lähettiläs, jonka kanssa käskettiin tästä kysymyskompleksis-

ta keskustelin, sano: "Voisitte Suomessa olla iloisia, jos näiden neuvottelujen takana olisi suurpoliittinen merkitys, sillä silloin Saksan ja Moskovan onneton avioliitto loppuisi; Parisin ja Moskovan ystävyys olisi teille paljoo vaarattomampi."

Joitakuita päiviä sitten huhuiliin että Moskova neuvotteluissa olisi esittänyt laskun Bizer-tassa viruvista vanhoista venäläisistä sotalaivoista. En ole saanut tälle huhulle vahvistusta.

x x

x

Pyydän kiinnittämään huomiota samassa postissa menevään pääkonsuli Nordbergin kirjeeseen, jossa hänkin koskettelee kysymystä ylempänämainitun uuden lakiehdotuksen merkityksestä. Hänen tietonsa siitä käyvät yhteen tämän raportin kanssa. Meille vaarallisemmalta näyttää sensijaan se minkä pääkonsuli Nordberg kirjeessään mainitsee, nim. että Elbel näinä päivinä Genèveässä on tehnyt démarcheja Viron ja Tshhekkoslovakian edustajien luona saadakseen Ranskan tullitariffin nykyisen sitomisen puutavaroihin nähden vapaaksi. Jos tämä onnistuu, on tietysti tarkoituksena korottaa myöskin nykyistä minimitariffia puutavaroihin nähden, mikä tosin ei diskriminoisi meitä, vaan olisi tarkoitettu ranskalaisen kotimaisen puutavarateollisuuden aseman helpottamiseksi.

Tämän johdosta on syytä vielä mainita ettei tunnu luonnolliselta eikä edes mahdolliselta että

Ranskan neuvottelijat venäläis-ranskalaisissa neuvotteluissa voisivat suostua antamaan uuden lakiehdotuksen edellyttämästä maksimitariffista puutaveroihin nähden alennuksia minimitariffiin saakka - seikka joka luonnollisesti olisi meille suureksi haitaksi. Tulee näet kysyneeksi mikä tarkoitus siinä tapauksessa koko uudella maksimitariffilla olisi.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA: _____

Ministeri Holman rap. N: 138.

Paris

22/19/8-31

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 22 p:nä 1931.

N:o 1500-408

L. O. S. 1931		
40/1075ar		31
27/6-31	1	
RYHMA	Luokka	Luokka
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ra-
porttini N:o 138, joka sisältää:

Hallituksen laivastoesitys Kamarissa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

Parisissa kesäkuun 22 p:nä 1931.

N:o

1570-408

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 138, joka sisältää:

Hallituksen laivastoesitys Kamarissa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 130.

Parisissa kesäkuun 19 p:nä 1931.

Hallituksen laivastoesitys

Kamarissa.

Hallituksen laivastoesitys kalenterivuodeksi huhtikuu 1931 - huhtikuu 1932, joka muodostaa osan yleisestä laivasto-ohjelmasta vr. 1930-1935, jätettiin vasta eskettäin Kamarille. Normaalioloissa tämä esitys olisi Kamarille jätetty jo viime syksynä muun budjetin yhteydessä, mutta on hallitus sen jättämisen lykännyt kuukaudesta toiseen ensiksi senvuoksi että kuten muistettaneen Briand noin vuosi sitten lupasi Italialle "laivasto-aselevon" viime vuoden loppuun asti, sekä sittemmin Rooman sopimuksen aiheuttamien jälkineuvottelujen vuoksi. Kun toiselta puolen ennen kesälomaa asia vaati Eduskunnan hyväksymistä, ei sitä kauemmin voitu lykätä.

Laivastoesitys, joka kokonaan pysyttelee Washingtonin ja Rooman sopimusten puitteissa, käsittää

45,000 tonnia rakenteellepantavaksi. Tämä tonnisto jakautuu kahteen osaan:

1°) 38,000 tonnia, mihin sisältyy uusi linjalaiva à 23,000^{x)} tonnia sekä kaksi II luokan risteilijää à 7,500 kumpikin;

2°) 7,000 tonnia vähäpätisempiä laivoja, joita Lontoon ja Rooman sopimukset eivät lainkaan rajoita.

Silmiinpistävä on se seikka että tässä trancheessa ei lainkaan ole uusia vedenalaisia ehdotettu - mitä ei ole moneen vuoteen tapahtunut - seikka joka riippuu mainittujen sopimusten Ranskalle asettamasta rajoituksesta vedenalaisiin nähden.

Edelliseen ryhmään hallitus pyytää 1,1 miljardia frangia, jälkimmäiseen 193 miljoonaa frangia.

Kamarin asianomainen valiokunta oli melkoisella enemmistöllä hyväksynyt hallituksen esityksen, ja siihen yhtyi myöskin raportissaan valiokunnan raportööri radikaali Daniélou.

Kamari käsitteli laivastokysymystä eilisessä istunnossaan. Istunto oli varsin kiintoisa. Oikealta tuomittiin linjalaivojen maksimin vähentämistä 35,000 tonnista 23,000 tonniin, huomautettiin Saksan laivasto-ohjelman vaarallisuudesta ja Italian kilpailusta sekä pidettiin Ranskan suurvallan prestigelle naurettavana että 10,000 tonnin laivoja vastaan on pakko rakentaa 23,000 tonnia, j.n.e. Tärkein puheenvuoro

^{x)} Kts. raporttiani N:o 124, jossa tein selkoa tämän tonnikorkeuden synnystä.

oli Paul-Boncourin, joka laajassa esityksessään huomautti siitä vaarasta mikä Ranskan taktiikalle Genève-
ven tulevassa aseistariisumiskokouksessa on koitava
siitä että samanaikuisesti tällainen laivasto-ohjelma
pannaan alulle. Tästä huolimatta Paul-Boncour lopetti
esityksensä seuraavin hänelle kuvaavin sanoin:
"Mutta jos me huomaamme Genèveissä ymmärtämättömyyttä
sydämissä ja kylmyyttä kasvoissa, niin olen minä
ensimmäinen huutamaan kansalleni: en garde."

Kun Kamarissa selvästi saattoi huomata epävarmuutta 23,000 tonnin linjalaivan asiallisesta, teknillisestä ja taktillisesta merkityksestä - tottahan on että sen raison d'être lähinnä on pelkkä matemaattinen formule, nimittäin $\frac{89000}{3}$, missä 70,000 merkitsee Washingtonin sopimuksen linjalaivoihin nähden Ranskalle ja Italialle sallimaa maksimia - teki Loucheur välitysehdotuksen, jossa hän ehdotti 1,1 miljardin supistamista 500 miljoonaan, sekä että linjalaivaa varten ei myönnettäisi toistaiseksi muuta kuin tarpeeksi rahaa kysymyksen kaikinpuoliseksi tutkimiseksi, jota vastoin lopullinen päätös laivan "yksityiskohdista ja ominaisuuksista" vielä on alistettava Kamarin harkittavaksi. Kamarin suureksi ihmeeksi hallitus suostui tähän välitysehdotukseen, ja Loucheurin amendement hyväksyttiin suurella enemmistöllä.

Toisen ryhmän määräraha 193 miljoonaa myönnettiin ilman muuta.

Olen tehnyt ylläolevasta selkoa, koska kysymyk-

sellä ja sen ratkaisulla on selvä poliittis-diplomaattinenkin merkitys. Ensinnäkin on siis Kamari asetunut epäröiväksi 23,000-tonnisten laivojen suotavuuteen nähden ^{yleensä} ja toiseksi on Kamari asiantuntijoille antanut jokseenkin selvät viittaukset että olisi pyrittävä löytämään joku toinen muoto Saksan uusien tunnettujen risteilijöiden paralysoimiseksi. Ei ole ymmärtääkseni toiselta puolen epäilystäkään siitä etteikö Kamari tule vastaisuudessa hyväksymään hallituksen esitystä kokonaisuudessaan myöskin mikäli se koskee ehdotettua linjalaivaa, mutta ilmeisesti haluttiin niin sanoakseni jakaa päätös kahtia, osaksi sisäpoliittisista syistä, mutta myös senvuoksi että tämä ratkaisu on Genèvessä helpottava Ranskan valtuuskunnan työtä. Jälkimmäinen näkökohta oli ehkä ratkaisevin: ei tahdottu tänä kriittillisenä aikana antaa ulkomaille pienintäkään syytä huutaa Ranskan muka jatkuvasta militarismista.

Päätös on saanut yleensä huonon vastaanoton lehdistä, sosialistisia ja eräitä radikaalilehtiä lukuunottamatta. Yksinpä Herriot'n lehti L'Ere Nouvelle, radikaali, kirjoittaa jyrkästi päätöstä vastaan. Herriot itse esiintyi Kamarissa Loucheurin amendementia vastaan ja hänen ryhmänsä meni lähestyksessä kahtia. Herriot, joka puhui suoria sanoja Saksan militaristisesta vaarasta maalla ja merellä, on tapahtuman johdosta uhannut erota Kamarin radikaaliryhmän puheenjohtajuudesta. Ankara moite kohdistuu oikealta ja keskustasta laivastoministerin muka osoittamaa heikkoutta vastaan.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 139.

Parisi.

2/8.31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa heinäkuun 3 p:nä 1931.

N:o

1622-441

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
41/107 heid. 19 31		
8/7-31	5	LML
FRANKA	UASTO	ASIA
5	06	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 139, joka sisältää:

Belgia ja Moskova.

Ranska ja Moskova.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
41/107 (ae) 1931		
8/9.31	2	112
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan LÄhettilään

Raportti N:o 139.

Parisissa heinäkuun 2 p:nä 1931.

Belgia ja Moskova.

Ranska ja Moskova.

Käydessäni viime viikolla Brysselissä jättämässä ulkoministeri Hymansille Suomen Valkoisen Ruusun suurristin, sain tilaisuuden keskustella hänen kanssaan pitkältikin useista tämän hetken polttavista kysymyksistä. Kun jo keskustelumme alussa kosketettiin Venäjän kysymystä ja erikoisesti Ranskan ja Moskovan paraikaisia kauppaneuvotteluja, huomasin että ulkoministeri vältti tätä teemaa siirtäen keskustelun muualle. Jonkun ajan päästä yritin uudelleen, mutta tein saman havainnon. Ymmärsin tällöin että jotakin saattoi olla tämän haluttomuuden takana ja ennen audienssini loppua kysyin Hymansilta suoraan onko odotettavissa että Moskovan ja Parisin neuvottelut tulevat vaikuttamaan nykyiseen tilanteeseen Brysselin ja Moskovan välisissä suhteissa tai oikeammin välisten suhteiden puutteessa. Hymansin vastauksesta sain sen

varsin selvän käsityksen, että kysymys on ollut keskustelunalaisena ja että hallitusta tähän suuntaan painostavat laajat taloudelliset piirit, mutta myöskin että hallitus ei vielä ole asiasta tehnyt edes periaatteellistakaan päätöstä. Hymans lopetti vastauksensa sanoihin: "Jusqu'à présent, je n'ai pris aucune décision." Näistä sanoista käy toiselta puolen ilmi että asia on ollut hallituksessakin puheenalaisena.

Ylläsanotusta tein kohta yksityiskirjeessä selkoa Herra Ulkoasiainministerille.

Jäin tämän jälkeen Brysseliin pariksi päiväksi varsinkin juuri tätä kysymystä sondeeratakseni. Minun täytyy myöntää että hyvin vähän sellaista sain tietooni joka todistaisi neuvottelujen tai Moskovan tunnustuksen olevan ovella. Puhuin asiasta ensiksikin sikkäläisen ulkoministeriön directeur politiquen, ministeri Le Tellier'n kanssa, mutta hän kielsi kysymyksen aktuaalisuuden. Sensijaan tein hänen kanssaan keskustellessaan aivan saman havainnon kuin ulkoministerin luona, nim. että hän kahteen otteeseen käänsi pois keskustelun Moskovan ja Parisin välisistä neuvotteluista, kun koetin viedä puheen sinnepäin.

Ruotsin lähettiläs, joka on ollut kymmenen vuotta Brysselissä ja tuntee kaupungin paremmin kuin ehkä kukaan muu, piti mahdottomana että tämä hallitus tunnustaisi Moskovan. Tšekkoslovakian lähet-

tiläs, joka luonnollisesti tätä asiaa seuraa erikoisen läheltä, piti niinkään mahdollisena että tämä hallitus tunnustaisi Venäjän ainakin niinkauankuin Hymans on sen ulkoministerinä. Hän viittasi siihen että Hymans vielä pari kuukautta sitten oli vastatessaan muistaakseni Vandervelden väläkysymykseen Kamarissa peittelemättä sanonut hallituksen ei ajattelevankaan Moskovan tunnustusta. (tämä tapahtui tosin ennen ranskalais-venäläisten neuvottelujen alkamista). Sensijaan luuli lähettiläs että sosialistit ensi vuoden vaaleissa tulevat vahvasti voittamaan ja että vaalienjälkeisessä hallituksessa sosialistit tulevat olemaan osallisina, jolloin on luultavaa että kysymys Venäjän tunnustamisesta käy aktuaaliseksi.

Tästä huolimatta eivät epäilykseni ottaneet laimentuakseen, ja kävin ennen lähtöäni Ruotsin pääkonsulin Hedborgin luona, joka, kuten aikaisemmistaikin raporteistani on käynyt ilmi, on erinomaisen selvillä tapahtumista Belgiassa. Kun otin puheeksi kysymyksen Brysselin suhteesta Moskovaan, hän heti sanoi huhuissa olevan sikäli perää että asiaa on pohdittu huomattavissa talouspiireissä. Hän kertoi edelleen seuraavaa. Brysselissä toimii sitten noin neljän vuoden eräs Comité de Défense Economique de l'Union belgo-luxembourgeoise, jonka komitean tehtävänä lähinnä on ollut Venäjän olojen seuraaminen. Tämän komitean puheenjohtajana on Barbanson, ja kuuluu siihen edustajia kaikilta talouselämän eri aloil-

ta. Useimmat jäsenet siinä ovat talouselämän huippunimiä. Barbanson on tähän saakka säännöllisesti taistellut Moskovaa vastaan, mutta on äkkiä muuttanut mielipidettä ja julkaissut laajahkon mietinnön, jonka sain Hedborgilta luettavakseni - Hedborg on samoin tämän komitean jäsen. Tässä mietinnössä Barbanson ajaa seuraavaa ajatusta: Kukin maa järjestäisi kaupalliset suhteensa Venäjään siten että erikoinen komitea valvoisi kauppaa molempiin suuntiin. Näiden kansallisten komiteojen yläpuolella olisi yhteinen kansainvälinen komitea, jossa myöskin venäläiset olisivat edustettuina ja jonka tarkoituksena olisi kontingentoida Venäjän vienti ja järjestellä sen tuonti. Venäjän tulisi suostua siihen että sen tuonti ja vienti kulkisivat tämän elimen kautta. Kauppojen teknillinen finanssioiminen jätettäisiin Baselin Kansainväliselle pankille.

Barbansonin mietintöä on käsitelty Belgian Comité central intellectuel'in kokouksessa (vastaa meidän työnantajaliittoa) sekä Coudenhove-Kalergin Paneuroopan alakomitean kokouksessa äskettäin Kölnissä. Edellisessä kokouksessa ei päästy tulokseen, mutta Paneuroopan alakomitea oli tämän mietinnön periaatteessa hyväksynyt eräillä varauksilla.

Mainittu Comité de Défense Economique piti kesäkuun 17 p:nä kokouksen, jonka pöytäkirjan luottamuksellisesti sain nähtäväksi. Siitä käy ilmi että Comité de Défense Economique'n kokouksessa mielipiteet menivät hajalle, kuitenkin niin että enemmistö aset-

tui koko ehdotukseen näiden epäilevälle kannalle.

Omasta puolestaan luuli Hedborg että nämät uudet pyrkimykset suhteiden järjestämiseksi Venäjän kanssa eivät ainakaan toistaiseksi veisi tulokseen, mutta hän piti todennäköisenä, jopa luultavana, että ne piirit joita Barbanson edustaa ja joilla on huomattava merkitys Belgian julkisessa elämässä, ovat asiasta olleet kosketuksissa hallituksenkin kanssa ja että Hymans puhuessaan minulle, kuten hän puhui, tarkoitti juuri näitä piirejä ja ylläselostettuja tendenssejä.

Puhuttelin myöskin pääkonsuli Sassea, joka ei liioin uskomat näiden kulissientakaisten neuvottelujen vievän ainakaan toistaiseksi tulokseen. Hän kiinnitti sensijaan huomioni siihen että hallitus on kuninkaallisella dekreetillä - mistä eri kirjeessä olen tehnyt selkoa - saamassa laajat valtuudet ryhtyä administratiivisesti ja Parlamentilta kysymättä sellaisiin toimenpiteisiin joihin taloudellinen tilanne ehkä saattaa antaa aihetta ja varsinkin tullien korottamiseen. On mahdollista että hallitus tällä tavalla on tahtonut varata itselleen garanti-oja siltä varalta että se tulee pakotetuksi poistamaan nykyisen Venäjään kohdistuvan lisenssisysteemin.

Hedborgin mukaan ulkoministeriön secrétaire général, herra Langenhove, Genève'n miehiä ja mies joka katselee valtioiden välisiä suhteita miltei yksinomaan taloudelliselta kannalta, olisi Venäjän lähentelemistä ajavan suunnan kannalla. Tätä tietoa en

voimut kontrolloida, ja Langenhove itse oli minun Belgiassa ollessani Genèvessä Kansainliiton ekonoomisen komitean kokouksessa.

x x

x

Kaikesta päättäen Moskovan ja Parisin neuvottelut eivät ole viime viikkoina lainkaan edistyneet. Elbel itse sanoi äskettäin eräälle tuttavalleni pelkäävänsä neuvottelujen venyvän kuukausiksi. Min. de Laboulaye sanoi minulle toissapäivänä että on vaikeata neuvotella venäläisten kanssa, koska heillä yhä tammittaa on uusia ehdotuksia ja koska pieninkin asia on alistettava Moskovan harkittavaksi. Tiedän että Quai d'Orsay tekee voitavansa saadakseen lehdet kirjoittamaan vähemmän ankarasti Moskovasta. Tulos on kuitenkin varsin negatiivinen.

Sangen suurta huomiota herätti että äskettäin kilpa-ajoissa Auteuil'ssä presidentin aitiossa nähtiin Venäjän suurlähettilään rouva, jota kahteen vuoteen kukaan ei ole nähnyt.

Puhutaan yhä varmemmin siitä että de Monzie tulisi ambassadööriksi Moskovaan. Samoin että François-Poncet tulee Berliniin. Nimitykset olivat periaatteellisesti jo siksi varmoja että hallitus jo pyysi Eduskunnalta muutosta siihen lakiin joka säättää että edusmies ei saa kuutta kuukautta kauemmin olla poissa edustajatoimestaan. Tällä tavalla oli tarkoitus järjestää molemmille yllämainituille herroille tilaisuus pysyä suurlähettilästoimensa rinnalla

edelleen Parlamentin jäseninä. Toissayönä Kamari pienellä enemmistöllä hylkäsi tämän lakimuutosehdotuksen. Ei ole vielä varmaa missä määrin tämä seikka tulee vaikuttamaan kyseessäoleviin nimityksiin.

Holma.

10/10/31

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *F.*

OSASTO: *66.*

ASIA: _____

Ministeri Holman raportti no 140.

Paris.

3/7-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

7675-404

Parisissa heinäkuun 11 p:nä 1931;

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 43 / 108 PalO. 1931		
15/7-31	2 -	LIK -
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	66.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille Ministeri
Holman raportin N:o 140, joka sisältää
Ranska ja Hooverin ehdotus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Vsa. Asianhoitaja:

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN

Helsinki

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 140.

Parisissa heinäkuun 3 p:nä 1931.

73 1931. Jul. 31

15/7-31

Ranska ja Hooverin ehdotus.

5

86.

Koska suomalaiset lehdet tavallista tarkemmin ovat tehneet selkoa Hooverin ehdotuksesta Saksalle myönnettävästä moratoriosta, sen Ranskassa herättämästä vastakaivusta sekä sen aiheuttamista neuvotteluista Parisin ja Washington'in välillä, voinen seuraavassa rajoittua mutamiin lyhyihin reunahuomautuksiin. Koska joka päivä on odotettu neuvottelujen vievän positiiviseen tulokseen, olen lykännyt tämän raportin viimeistelyä päivästä toiseen. Ennen lomalle lähtöäni tahdon kuitenkin muutamain sanoin tehdä selkoa siitä millä tavalla Ranskassa viranomaiset ja suuri yleisö suhtautuvat tähän tärkeään kysymykseen.

Ranskassa on, sen voi liioittelematta sanoa, yleisenä käsityksenä että Hooverin äkkinäinen toimenpide ei ole tehty meidän europalaisten sinisten silmien vuoksi, vaan että hän teki ehdotuksensa ensi kädessä, joskaan ei yksinomaan, siitä syystä, että uutiset Euroopasta herättivät yhä kasvavaa

levottomuutta niissä laajoissa Yhdysvaltain finanssi-
piireissä, jotka viime vuosien kuluessa ovat sijoit-
taneet rahansa Saksaan. Tämä käsitys saa selityksen-
sä siitä että nämät sijoitukset jo nousevat 13 mil-
jaardiin Saksan markkaan, kun sitävastoin Yhdysvaltain
virallinen saatava entisiltä allieeratuilta, josta Hoo-
ver on selittänyt eräällä ehdolla voitavan vuodeksi
luopua, ei nouse kuin 240 miljoonaan dollariin.
Luopuminen tästä virallisesta saatavasta on siis mur-
to-osa siitä katastrofista, joka Yhdysvaltain raha-
maailmalle aiheutuisi Saksan uudesta taloudellisesta
vararikosta. Sivumennen sanoen mainittakoon että Hoo-
verin ehdotuksen aikaansaama pörssinousu New-Yorkissa
nostatti vajaan viikon kuluessa pörssinoteerattujen
osakkeitten yhteisarvon 2 miljardilla dollarilla.

Toiseksi Ranskan yleinen mielipide katsoo,
että Hoover ei menetellyt lojaalisti tehdessään eh-
dotuksensa. Tätä se perustelee seuraavasti. Young-
suunnitelma, joka ei ole mikään Versailles'in trak-
taatti, vaan pitkien kans¹änvälisten yhteisneuvottelu-
jen tulos, jonka kaikki, myöskin Saksa, vapaaehtoi-
sesti allekirjoittivat, ottaa itsessään huomioon sel-
laisen tilanteen Saksassa, jonka väitetään siellä
nyt vallitsevan. Ranskalainen päättelee senmukaisesti
että olisi ollut syytä ensin turvautua Young-suunni-
telman itsensä siten tarjoamiin moratoriomahdollisuuksii-
siin, ennenkuin ryhdyttiin toimenpiteisiin, jotka vaa-
rantavat koko tämän vaivoin aikaansaadun suunnitelman

ja siten voivat olla omiaan luomaan sopimuksettoman tilanteen, jonka seuraukset voivat olla kohtalokkaamat kuin mitä Hoover-ehdotuksen takana olevat henkilöt ovat ajatelleet. Jos kohta Yhdysvallat eivät ole Young-planin allekirjoittajia, sitoo kuitenkin ranskalaisten mielestä Young-nimi Hooverinkin, jotapaitsi Hooverin ele oli täydessä ristiriidassa sekä hänen aikaisemman toimintansa että edeltäjänsä Wilsonin vakuutuksen kanssa että reparatiot ovat pyhiä.

Edelleen perustelee ranskalainen käsitystään sillä että olisi ollut Hooverin puolesta ei vain kohteliaampaa vaan oikeudenmukaisempaa ensin neuvotella niiden maiden hallitusten kanssa, jotka kuitenkin aineellisesti yhtä suuressa määrin kuin Yhdysvallat itse joutuvat kantamaan tämän ehdotuksen seuraukset. Ei puutu ääniä, jotka ilkeästi huomauttavat että Hoover teki ehdotuksensa ainoastaan muutama päivä senjälkeenkuin Yhdysvaltain fiscus oli vastaanottanut kesäkuun 15 päivänä puolet Yhdysvaltain tämänvuotisista p.o. saatavista.

Ranskan vuotuinen reparatiosaatava Saksalta on n. 2 1/2 miljaardia frangia, eli lähes 4 miljaardia Smk., isompi kuin se summa minkä Ranska itse maksaa Yhdysvalloille. Jos siis Hooverin ehdotus sellaisenaan pantaisiin voimaan, merkitsisi tämä Ranskan t.v. budjetissa 2 1/2 miljaardin frangin vajausta. Katsoen siihen että Ranskan budjetäärinen vaillinki tältä vuodelta jo nousee miljaardeihin ja

koska Ranskan Eduskunta on ratifioinut Young-suunnitelman, joka vaikutuksiltaan nyt vuodeksi sypensoidaan, ei Ranskan hallitus luonnollisesti voinut olla alistamatta Eduskunnan hyväksyttäväksi sitä vastausta, jonka se oli antanut Hooverille ja joka esitti Hooverin kategoriseen ehdotukseen seuraavat muutokset:

1) Ranska suostuu siihen että Saksa vuoden kuluessa ei suorita n.k. ehdollisia korvausvelkojaan. Sensijaan Ranska vaatii että Saksa tänäkin vuonna suorittaa ehdolliset velkansa s.o. ne korvaussummat jotka lähinnä ovat tarkoitettut kävitettyjen alueiden jälleenrakentamiseksi. Sensijaan Ranska samanaikaisesti jättäisi Baselin kansainvälisen pankin käytettäväksi summan, joka vastaa näitä Saksan sille suorittamia ehdottomia maksuja. Baselin pankki puolestaan käyttäisi näitä rahoja lainojen myöntämiseksi Saksalle, mutta myöskin erälle toisille Keski-Europan maille, lähinnä Jugoslavialle, jotka pahimmin tulevat kärsimään Hooverin ehdottamasta moratoriosta. - On selvää miksi Ranska teki tämän vastaehdotuksen. Se ymmärtää jo nyt että moratorion päätyttyä ei ole paljon toiveita olemassa siitä että vuoden päätyttyä ehdolliset maksut palautetaan ennalleen. Sensijaan Ranskan hal-

x) Lienee syytä tässäkin mainita että Englannin ja Italian valtiobudjetit ei ollenkaan tai aivan mitättömästi tulevat kärsimään Hooverin ehdotuksesta, mikä luonnollisesti selittää näiden maiden hallitusten riipeän myöntävän vastauksen. Eniten kärsivät Ranska, Belgia ja Jugoslavia.

litus ei katso voivansa luopua ainakaan periaatteellisesti siitä että vuoden päätyttyä ehdottomien, s.o. varsinaisten jälleenrakentamisvelkojen maksut palautetaan ennalleen. Mikään hallitus ei kamarille vuoden päästä uskaltaisi sellaista ehdottaa.

2) Toiseksi Ranska haluaa että periaatteellisesti lyötäisiin kiinni että moratorion aikana lankeavat maksut ovat suoritettavat viiden vuoden kuluessa. Hoover puolestaan haluaa pidentää tämän ajan 25 vuodeksi - mikä de facto kait merkitsisi että moratorion aikaisia maksuja ei koskaan suoriteta.

3) Parisissa ainakin tänään pidetään mahdollisena että edellisistä monemmista momenteista voidaan päästä kompromissiin. Suurempia vaikutuksia sensijaan tuottaa Ranskan kolmas vaatimus, joka on seuraava. Jos Saksa "Hoover-vuoden" päätyttyä pyytää Young-suunnitelman edellyttämää moratoriota, joutuisi Ranska saman suunnitelman mukaisesti deponoimaan Baselin pankkiin 500 miljoonaa Rmk. n.k. garantiana. Ranska vaatii nyt että sille myönnettäisiin oikeus, siinä tapauksessa että se Hooverin ehdotukseen suostuu, olla näitä rahoja deponoimatta. Kysymys vaikeutuu sen kautta, että tämä Ranskan vaatimus ei koske suoranaisesti Amerikkaa, joka ei ole Young-suunnitelman allekirjoittajia, vaan, paitsi Saksaa ja Ranskaa, kaikkia muitakin Young-suunnitelman allekirjoittajamaita. Tämän vuoksi jo pari päivää sitten ajateltiin allekirjoittajamaiden edustajakokouksen kokoon-

kutsumista Lontooseen tätä asiaa pohtimaan. Englanti puolestaan näkyy neuvottelujen vaikeutuessa ajatelleen tällaista mahdollisuutta, joka, jos neuvottelut uhkaavat kärjistyä, ehkä käy välttämättömäksi.

Kun tämä raportti saapuu perille, ovat luultavasti neuvottelut jo päättyneet ja tällä raportilla tulee siten olemaan enemmän n.s. "historiallista" arvoa. En tahdo ennustella niiden tulosta, mutta totean että mieliala Parisissa, joka varsinkin tois-saitana oli varsin pessimistinen, eilen ja tänään on optimistisempi. Ei pidetä luultavana - ja sen sanoi minulle tänään muudan Quai d'Orsain virkamies - että Ranska haluaisi ottaa edesvastuun Hooverin ehdotuksen karillemenosta. Mutta Ranska ymmärtää toiselta puolen että tilanne Saksassa, sellaiseksi kuin sen käsittävät tällä hetkellä Amerikan finanssipiirit, on aikaansaanut mainituissa piireissä sellaisen levottomuuden että Washington mieluummin suostuu kompromissiin kuin neuvottelujen katkeamiseen. Tästä syystä Ranska uskaltaa jännittää jousta aika pitkälle luottaen ylläsanottuun.

Kamrin istunnossa, joka kesti klo 6:een aamulla, tapahtui se omituisuus että Lavalin kannattajat oikealla suurin piirtein kannattivat hallituksen Hooverille antamaa vastausta, vaikka he sydämissään tuskin tekivät sen mielellään. Edelleen todettiin se merkillisyys että sosialistit kannattivat hallitusta,

mikä tosin asiallisesti oli loogillista.^{x)} Sensijaan oli odottamaton että radikaalit Herriot'n johdolla puhuivat ja äänestivät hallituksen vastausta vastaan, vaikka hallituksen ajama politiikka asiallisesti ei poikennut siitä välittelevästä kannasta, jota radikaalit tähän saakka ovat kannattaneet. Tämä oli osaksi seurauksena Herriot'n ja hänen ryhmänsä Saksaan nähden muuttuneesta kannasta, josta ennenkin olen kirjoittanut, mutta osaksi myöskin pelkistä sisäpoliittisista syistä, he kun toivoivat voitavansa mahdollisesti käyttää tilaisuutta hyväkseen kaataakseen hallituksen. Minulle sanoi tänään eräs ulkoministeriön virkamies että Herriot^{TAASEN} osoitti olevansa ystäviensä vaikutuksen alainen, mutta toiselta puolen että Herriot, joka tarkkaan tuntee mielipiteet maassa, kaske siihen että hänen kannattajajoukkonsa ovat siirtymässä pois lähentelypolitiikasta. Ei voi myöskään olla toteamatta että tämä Herriot'n jossain määrin ihmeellinen kanta todistaa hänen aikovan lähiaikoina uudelleen pyrkiä valtaan ja että hän lakkee olevansa pakotettu tämän saavuttaakseen osoittamaan chauvinistisempaa mielialaa kuin minkä hän teki kartellihallituksen pääministerinä.

Huomiota on herättänyt se seikka että

x)

Suurta huomiota on herättänyt että Breitscheid istunnon aikana nähtiin Palais-Bourbonin käytävissä.

Briand ei koko keskustelun aikana kertaakaan käyttänyt puheenvuoroa. Samoin Senaatissa pari päivää myöhemmin Laval yksinään puolusti hallituksen kantaa ulkoministerin pysyessä mykkänä. Tämä todistaa että Laval tällä hetkellä ei uskalla antaa Briandin puhua peläten tänä herkkänä aikana Briandin esiintymisen voivan hajottaa hallitusta kannattavan parlamenttaarisen enemmistön yhteisrintaman.

On todettava että yleinen mielipide Ranskassa on Hooverin ehdotuksesta hermostunut. Syytetään Ranskan ulkopolitiikkaa ja sen diplomatiaa siitä että se ei ole tarpeeksi valvonut maan etuja. x) Tämä kävi selvästi esille Senaatissa sekä Lémeryn että Henri de Jouvenelin loistavista esityksistä. Ei tahdota tosin vastustaa mitään sellaista toimenpidettä, joka voisi parantaa nykyistä huolestuttavaa tilannetta Euroopassa, mutta vaaditaan toiselta puolen että tämä ei saa tapahtua Ranskan selän takana. Kysytään eikö niitä neuvotteluja, joita nyt käydään Pariisin ja Washingtonin välillä olisi voitu suorittaa ennen Hooverin ehdotusta ja pelätään että jos Hooverin ehdotus ei tuota toivottuja tuloksia tilanne vuoden päästä voi käyää vielä uhkaavammaksi kuin mitä se on nyt. Ihmetellään myöskin miksi Hooverin ehdotus kohdistuu yksinomaan Saksan hyväksi vaikka monet muut Euroopan maat ehkä ovat yhtä vaikeassa asemassa.

x) Varsin yleiseen kuulee sanottavan että de Margerie Berlinissä ei enää olisi tehtävänsä tasalla.

Tämän lisäksi yleinen mielipide kysyy onko Saksa itse tehnyt kaikkensa nykyisen tilanteen välttämiseksi, onpa niitä, jotka väittävät että Schachtin julkisuudessaakin esittämän reseptin mukaisesti valtakunnan rahatilanne tahallisesti on ajettu tähän umpikujaan. Viitaten Saksan budjetäriseen kevytmielisyyteen, huomautetaan että rahaa on riittänyt kalliitten, miljardeja maksavien sotalaivojen sekä paljon muun rakentamiseen, viitataan siihen että korvausmaksut vain vähäisessä määrin ovat Saksan taloutta raskastaneet ja ettei tarpeeksi ole tutkittu nykyisen tilanteen todellisia syitä, että työttömyys Saksassa on seurauksena teollisuuden mekanisoimisesta eikä sotakorvausten maksamisesta, että Saksan vienti nykyään on suurempi kuin minkään muun Euroopan maan, että Saksan säästökassoihin edelleen kokoontuu rahaa miljardeittain vuodessa j.n.e.

Ranska ei ole vastauksessaan Hooverille asettanut mitään poliittisia ehtoja, mutta miehestä mieheen kysytään onko mitään takeita siitä että moratoriota ja Saksalle myönnettäviä lainoja käytetään todella tilanteen parantamiseksi eikä varustuksiin y. m.^{x)} Huomautetaan että luottamuksen puute Saksan tulevaisuuteen, mikä on maasta karkoittanut miljardeja ja taasen miljardeja, on aiheutunut hitleriaanien ja Stahlhelmin hullutuksista.

x) Myöhemmin on Saksan hallitus juhlallisesti Hooverille selittänyt ettei moratoriota sellaiseen tarkoitukseen käytetä.

Vossische Zeitungin monivuotinen Rooman kirjeenvaihtaja Passarge viittaa lehdessään v.k. 26 p:nä siihen että eräät italialaiset lehdet kuten Messagero kirjoittavat Saksan ja Itävallan tulliunionipuhista sanoja, jotka, kuten hän sanoo, ranskalaisissa lehdissä painettuina saisivat Saksan nationalistiset lehdet huutamaan Ranskan taipumattomuudesta. Hän lisää että Messageron kirjoitus ei sisällä yhtään sanaa yli sen minkä Ranska muutama viikko sitten asetti ehdoksi auttaakseen rahallisesti Itävaltaa. Sivumennen sanoen ei ole vailla kiintoa todeta että ranskalaiset lehdet huomauttavat Englannin nopean avun Itävallalle tapahtuneen ainakin osaksi senvuoksi että Englannin pankin nykyinen johtaja Montagu Norman ei ole Ranskan ystäviä ja jo kauan on etsinyt tilaisuuksia osoittaakseen tätä teoissa. Lisään että Kredit-Anstaltin avustustoiminnassa varmasti on näytellyt suurta osaa se seikka että tämän suuren pankin johdossa lähinnä ovat Rothschildit, jotka nyt ensi kertaa 150 vuoden kuluessa ovat joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin. - Muuten sanoi minulle tänään Itävallan tšekäläinen lähettiläs avoimesti ja spontanisesti että tulliunioniehdotus tehtiin erinomaisen sopimattomalla hetkellä.

Tiedän että Baselin pankinjohtaja Quesnay varsinkin Itävallan avustustoimintaan nähden on jou-

tunut suuriin ristiriitoihin Ranskan pankin ja tšekkiläisten finanssiipiirien kanssa. Société Générale'in johtajan perheessä sanottiin peittelemättä että Quesnaysta on tullut suuruudenhullu, joka tuulee kykenevänsä arvostelemaan asioita paremmin kuin kaikki muut. Quesnayn omasta perheestä olen taas kuullut että Baselin pankissa ankarasti arvostellaan Ranskan kykenemättömyyttä ymmärtämään nykyhetken suuria vaikeuksia ja vaatimuksia.

Kaikesta ylläolevasta huolimatta ranskalainen yleisö myöntää että Hooverin ehdotus, jota mielellään kutsutaan pommiksi, impromptuksi y.m., sikäli voi olla paikallaan, että jos se onnistuu, se on helpottava maailmassa vallitsevaa psykologista eli kuten ranskalainen sanoo moraalista pulaa ja uudelleen nostattava häviämässä olevan luottamuksen kansojen kesken. Hooverin ehdotuksen oikeutus on kait juuri siinä että se perustui käsitykseen, että suuri hätä vaatii erikoisia toimenpiteitä. Kysymys on vain siitä oliko amerikkalainen oikea mies kokottaa probleemisikermää täysin arvostelemaan ja mittaamaan psykologisten ja taloudellisten pulasyiden keskinäistä suhdetta. Joka tapauksessa Hoover on uskaltanut ottaa päällensä uskomattoman edesvastuun, ja siitä häntä on kiitettävä.

Eräs saksalainen aikakausikirja on laske-

nut että Hooverin ehdotuksen toteuttaminen sellaisenaan merkitsisi eri maiden valtiobudjeteille rahassa asukasta kohti seuraavia uhrauksia: jokaiselle belgialaiselle 12,38 Saksan markkaa, ranskalaiselle 9,35, amerikkalaiselle 8,46, jugoslavalaiselle 5,38, italialaiselle 1,16, portugalilaiselle 0,98 ja englantilaiselle 0,85, japanilaiselle 0,15, rumanialaiselle 0,10 ja puolalaiselle 0,02, kaikki Saksan rahassa. Siis olisi Belgian ja Ranskan valtionbudjettien osalle tuleva uhraus asukasta kohti suurin. Tämän lukee Tagebuchnimisestä saksalaisessa aikakauskirjassa.

Saksa puolestaan saa n. 1 1/2 miljardin Rmk. helpotuksen vuodeksi 1.VII 31 - 1.VII 32. Sitäpaitsi Saksalle Hooverin ehdotuksesta koituu se suuri etu että nyt ensi kertaa on tunnustettu korvausmaksujen ja interallieerattujen sotavelkojen yhteenkuuluvaisuus.

4.VII. Tänäpäin voi liioittelematta sanoa, että Parisin ja Washingtonin kesken on periaatteellinen kompromissi aikaansaatu, ilman että Hooverin ehdotus menettäisi alkuperäisen tarkoituksensa. Ennen kaikkea on Hoover myöntynyt siihen Ranskan päivävaatimukseen että Saksan teoreettisesti on moratoriovuotenaakin suoritettava ehdottomat korvausmaksunsa. Garantiakysymyksestä tulee kait neuvottelemaan erikoinen asiantuntijakokous. Saksan luontaisuuorituksat ovat il-

meisesti vielä kompastuskivenä. Yksityiskohdista Parisin ja Washingtonin välillä vielä neuvotellaan. Ranskan diplomatia on saavuttanut huomattavan voiton. - Tuntuu todennäköiseltä että Brüningin käynti Parisissa näissä olosuhteissa nyt realisoituu (Curtiuksen tulo on Parisissa vähemmän toivottu kuin Brüningin). Tämä kuten muutkin odotettavissa olevat viralliset käynnit heinäkuun loppupuolella voivat ehkä inauguroida uuden kauden kansainvälisissä suhteissa - jollei taas jokin Stahlhelm-hulluus pääse kaikkea turmelemaan (että siltä taholta tulisi Ranskan suostumuksen osaksi pienin-kään tunnustus on yhtä vähän luultavaa kuin Reinin valtauksen ennenaikaisen poistamisen jälkeen).

Ilmeisesti ovat ne hyökkäykset, jotka Ranskaan sen itsepuolustuskantansa vuoksi useista maista on kohdistettu - myös eräät suomalaiset lehdet olivat rubrikeissaan heti valmiit tuomitsemaan Ranskan menettelyn - tuntuneet Lontoonkin johtavista piireistä liioitelluilta, siitä päättäen että pari päivää sitten Alahuoneessa, aseidenriisumisesta keskusteltaessa, BALDWIN ja Churchill jopa itse MacDonald lausuiivat Ranskasta ja sen halusta osallistua aseistariisumiseen kauniita tunnustuksen sanoja, seikka, joka Parisissa herätti sympatian osoituksia naapurin tasapuolisuuden kiitokseksi.

x

x

x

B E L G I A N vastaus Hooverille oli periaatteessa myönteinen. Mutta vastauksessa viitattiin Belgian erikoisasemaan, joka vaatii helpotuksia moratoriaehdotuksen applikatioon nähden. Näitä toivomuksia ei ole julaistu, mutta niistä keskustellaan diplomaattista tietä. Belgian budjetäärinen menetys moratorion johdosta on n. 700 miljoonaa Smk. Sensijaan Belgia ei katso voivansa luopua sen sopimuksen jatkuvasta noudattamisesta, jonka Belgia ja Saksa Yuong-suunnitelman yhteydessä tekevät kahdenkesken Saksan sodan aikana Belgiassa liikkeelle päästämistä saksanmarkoista. Kysymys on muistaakseni vain 25 miljoonasta Rmk. vuodessa. - Ollessani Brysselissä juuri silloin kun Hooverin ehdotus tehtiin saatoin kuitenkin todeta että kaikissa piireissä - myös sosialistisissa (Vandervelden puhe parlamentissa) - vallitsi suuri katkeruus sen johdosta, että Belgialta, sodan varsinaiselta uhrilta, vaaditaan lisäuhrauksia, valloittajan hädän auttamiseksi. Belgian myönteinen vastaus aiheutuikin ainakin suurelta osaltaan siitä, että Hoover sodanaikana Belgialle teki suuria palveluksia, joita ei ole unohdettu.

H.Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 66.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 141:

Paris.

21/7-21.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa heinäkuun 21 p:nä 1931.

N:o 1750-483

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 45/108 Pal D. 1931		
25/7-31	No -	LML -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 141, joka sisältää:

Belgia ja Oslon sopimus. -

Belgia ja Hollanti.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra Ulkoasiaiministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

ULKOASIAIN		
№ 45/108 Palt. 1231		
25/7-31	№ -	Liit -
RYHMÄ	.	ASIA

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 141.

Parisissa heinäkuun 20 p:nä 1931.

Belgia ja Oslon sopimus. -

Belgia ja Hollanti.

Siltä varalta että Suomen lehdissä siitä ei olisi mainittu, täten ilmoitan että Belgian Edustajakamari muutamia päiviä sitten ratifioi Belgian yhtymisen n.k. Oslon taloussopimukseen, johon kuuluvat Belgia, Hollanti, Ruotsi, Norja ja Tanska.

Ratifiointi tapahtui tosin miltei yksimielisesti (ainoastan 3 ääntä annettiin sitä vastaan ja 3 läsnäolevaa pidättyi äänestämästä), mutta Kamaripiireissä ilmeni sitä ennen epäilyksiä n.k. pohjoismaiseen talousrintamaan liittymistä vastaan, ei vähemmin sen johdosta että katsottiin sen yleistilanteen, jonka vallitessa sopimus tehtiin, oleellisesti muuttuneen. Erikoisesti huomautettiin Tanskan maanviljelystuotteiden Belgialle tuottamasta haitasta. Vasta senjälkeenkuin ulkoministeri oli antanut rauhoittavia selityksiä, ää-

nestyksen tulos oli taattu.

Siitä millaisia ne epäilykset olivat, jotka Kamarissa samoin kuin eräissä Belgian talouspiireissä olivat havaittavissa Oslon sopimuksen ratifiointiin nähden, antaa tarkemman kuvan Belgian ulkoministerin kontrolloimassa lehdessä L'indépendance Belge'issä ollut johtava kirjoitus, jonka eri lähetteenä samassa postissa lähetän Ulkoasiainministeriölle. Näistä epäilyksistä kiinnitän erikoisesti huomiota seuraavaan.

Asiaa käsiteltäessä Edustajakamarissa huomautettiin oppositiotalolta, että Belgialle olisi tärkeämpää nyt pyrkiä taloudelliseen yhteisymmärrykseen toiselta puolen Ranskan ja toiselta puolen Hollannin kanssa. Itseasiassa on Belgian talouspiireissä viime aikoina ollut havaittavissa pyrkimys todelliseen lähentelyyn, jopa tulliunioonin Hollannin kanssa. En ole täältä käsin voinut asian yksityiskohtia ^{tarpeeksi} seurata, mutta on tätä pyrkimystä taloudelliseen yhteisymmärrykseen Hollannin kanssa katsottava laajempaa taustaa vastaan, sitä näet että, kuten viimeisessä Belgiaa koskevassa raportissani myöskin mainitsin, poliittiset suhteet Belgian ja Hollannin välillä nykyään ovat vakavassa mielessä paranemaan päin. Tätä ilahuttavaa tosiasiaa kosketteli myöskin Belgian ulkoministeri yllämainitussa puheessaan Kamarissa, todeten virallisesti ja julkisesti Belgian ja Hollannin välisten suhteiden viime aikoina huomattavassa määrin parantuneen. Tämä ei koske ainoastaan taloudellisia suhteita vaan myöskin niitä riitakysymyksiä, jotka

molempien maiden välillä, varsinkin koskien Schelden laivaliikennettä ja kanavayhteyttä Antwerpenin ja Reinin välillä, ovat olleet häiritsemässä hyviä naapurussuhteita. Neuvotteluja näistä kysymyksistä käydään jatkuvasti diplomaattista tietä, mutta niistä ei tähän asti ole annettu julkisuuteen tietoja.

Yllämainittu ilahuttava tosiasia todistaa paremmin kuin mikään muu, että Belgian ja Hollannin edustajien rauhanvakuuttelu Genèvessä ei ole ollut pelkkää puhetta ja että kahden naapurimaan kesken hyvällä tahdolla voidaan päästä yli maantieteellis-poliittis-kielellistenkin naapuruushankauksien.

Holma.

Vat
1/10

Ylemp. os:lle

Holmanin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 96.

ASIA:

Ministeri Holmanin raportti no 142:

Paris.

24/7-31.

ULKOAS.		
N:o 46 / 108 Sal. 31		
1/8-31	6 -	Liik.
RAHVA		MA

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 142.

Parisissa heinäkuun 24 p:nä 1931.

Puutavaratullit Ranskassa.

Neuvottelut Venäjän kanssa.

Kuten Lähetyksen Kauppaosasto jo on Ulkoasiainministeriölle ilmoittanut, Ranskan Parlamentti yöllä t.k. 3 ja 4 p:n välillä, juuri ennenkuin se meni lomalle, hyväksyi n.k. avaintullilain^{x)} eräisiin tuontitavaroihin, niiden joukossa sahattuun puutavaraan nähden. Koska Kauppaosaston kirjelmässä tämän lain yksityiskohdista jo on tehty selkoa, rajoitun tässä raportissa eräisiin näkökohtiin koskien lain syntyhistoriaa ja sen mahdollisia vaikutuksia.

Raportissani N:o 137 (sivulla 3) tein selkoa eräästä Ranskan hallituksen Kamarille kesäkuussa jättämästä lakiehdotuksesta, jossa ehdotettiin useahkoita tuontitavaroita koskevien tullien muuttamista siten, että niihin nähden joko luotaisiin uusi kaksoistarif-

^{x)} Avaintullit vastaavat lähinnä meidän n.k. tällitullejamme.

fi tai, mikäli kaksoistariffi jo on olemassa, maksimi- eli yleistariffi korotettaisiin moninkertaiseksi, puutavaraan nähden jopa kymmenkertaiseksi. Mainitsin jo silloin että tämän lakiehdotuksen todellisena tarkoituksena oli antaa hallitukselle ja sen neuvottelijoille Ranskan-Moskovan neuvotteluissa uusia instrumentteja käteen siltä varalta että hallitus näiden neuvottelujen kuluessa ja niiden helpottamiseksi tulisi pakotetuksi luopumaan lokakuun 3 päivästä 1930 Venäjään nähden voimassaolleesta n.k. lisenssisysteemistä, mikä järjestelmä, samoinkuin Moskovan vastauslaki mainitun lokakuun 20 p:ltä, todellisuudessa on vähentänyt venäläis-ranskalaisen kaupan mitättömiin.

Selostuksen tästä lakiehdotuksesta lähetin samaan aikaan U.M:lle lähetekirjelmällä N:o 1495-406.

Tätä taustaa vastaan on alussamainittua avaintullilakia arvosteltava. Kun näet - ja tämän vahvisti minulle eilen ulkoministeriön kauppaosaston varajohtaja Arnal - tätä lakia ei ehditty käsitellä Kamarissa ennen sen lomallemenoa, hallitus sensijaan pyysi Kamarilta vastaavan avaintullilain hyväksymistä, jotta sen toimintavapaus venäläis-ranskalaisissa neuvotteluissa siten taattaisiin, semminkin kun Kamari ei kokoonnu loman jälkeen ennenkuin marraskuun alussa.

Kuten raportistani N:o 137 edelleen käy ilmi, venäläiset itse neuvottelujen alkuaiteella huomauttivat ei voivansa jatkaa neuvotteluja lisenssisysteemin voimassa ollessa, vaan halusivat toisen neuvottelupohjan. He suostuivatkin vapaaehtoisesti tällaiseen väli-

aikaiseen järjestelyyn neuvottelujen ajaksi.

Kohta avaintullilain tultua Kamarissa hyväksytyksi hallitus panikin asetuksella voimaan kesäkuun lakiehdotuksen tullimuutokset, samalla kumoten niinkään asetuksella Venäjään nähden voimassaolleen lisenssilain. Samana päivänä myöskin Moskovan puolelta kumottiin n.k. vastauslaki, joten voi sanoa molempien maiden kauppasuhteiden taasen olevan normaalin vapaita, olkoon että uusien maksimitullien Venäjään nähden voimassaolo de facto vaikeuttaa kaupankäyntiä siksi kunnes tekeilläoleva provisoerio aikaansaadaan.

Seuraus tästä asetuksesta on näet se että tällä hetkellä venäläiseen sahattuun puutavaraan nähden on voimassa uusi kymmenkertainen maksimitariffi. Tämä seikka sinänsä jo todistaa että neuvottelupii-reissä uskotaan päästävän myönteiseen tulokseen, koska luonnollisesti venäläisten puolelta muussa tapauksessa ei olisi voitu tällaiseen menetelmään suostua. Eräistä seikoista olenkin voinut päätellä että neuvotteluja, jotka jonkun aikaa ovat olleet, jollei seisahduksissa, niin kuitenkin odotusasteella, pikakoin taasen aletaan innokkaammin käydä ja että Moskovasta on odotettavissa tänne korkeassa asemassa oleva henkilö niitä jatkamaan.

Arnal mainitsi minulle eilen että venäläiset ovat nyttemmin pyytäneet puutavarakysymyksen järjestettäväksi niin että eräälle määrätylle kontingentille, jonka suuruutta en tunne, Ranskan puolelta myön-

nettäisiin minimitulli. Tähän sanoi Arnal ranskalaisen ei voivan suostua, koska se vaikeuttaisi heidän suhteitaan toisiin sopimusmaihin (lisään: ja ennenkaikkea uusia neuvotteluja muiden maiden kanssa). Millä tavalla asia lopullisesti järjestetään on tätä kirjoitettaessa vielä epäselvä.

Jos alkuperäisen lakiehdotuksen ja Kamarin hyväksymän avaintullilain tarkoitus olisi vain yllämainittu, voisimme olla rauhalliset. Näin ei kuitenkaan ole asianlaita, vaan kuten Kauppaosaston asiaa koskevassa kirjelmässäkin jo on mainittu, on hallituksen tarkoitus samalla kertaa ollut varata itselleen vapaat kädet myöskin nykyisen minimitullin korottamiseksi sahattuun puutavaraan nähden. Tämä luonnollisesti ei ole ilman muuta tehtävissä niinkauankuin mainittu tulli on sidottu Ranskan sopimuksissa Viron, Tšekkoslovakian ja Itävallan kanssa. Mutta kuten tiedämme, ovat ranskalaiset jo nyt ryhtyneet toimenpiteisiin tämän tullinsitomisen vapauttamiseksi lähitulevaisuudessa. Kauppaministeriön kauppasopimusosaston johtaja Elbel on ainakin Genèvessä jo koettanut tähän suuntaan vaikuttaa asianomaisten maiden edustajiin. Totta on että tšekäläisissä puutavarapiireissä asiaan suhtaudutaan varsin rauhallisesti, ja tiedän että kauppaministeri äskettäin sanoi Ruotsin tšekäläiselle kauppa-attasealle ettei ole syytä olla levoton. Kaiken varalta on kuitenkin syytä olla vähemmän optimisti. Teen tämän päätelmän siitä syystä että eilen käydessäni Arnalin luona hän, kun hänelle

asetin suorat kysymykset, vastasi että sidottuja tulleja ei vielä voida vapauttaa. Kun tähän huomautin että "ei vielä" on siis tulkittavissa niin että myöhemmin tällainen tilanne voi syntyä, myönsi hän avoimesti että muutaman kuukauden päästä ehkä niin käy (qa se peut).

Alistan, asiasta pääkonsuli Nordbergin kanssa neuvoteltuani, Hallitukseni ja asianomaisten puutavarapiirien merkittävaksi, eikä olisi syytä koettaa, jollei sitä jo ole tehty, vaikuttaa ainakin virolaisiin siihen suuntaan että he eivät suostuisi ranskalaisten toivomuksiin yllämainitussa suhteessa.

Asian valaisemiseksi ansaitsee vielä seuraavakin seikka huomiota. Tšekäläisissä puutavarapiireissä herätti muutamia viikkoja sitten levottomuutta huhu että Ranska olisi valmis Itävallan taloudellisen pulan auttamisyritysten puitteissa suomaan tälle maalle erinäisiä erikoisoikeuksia puutavaravientiin nähden Ranskaan. En ole vallan selvillä siitä millaiset nämä erikoisoikeudet olisivat - mahdollisesti erikoisia tullialennuksia joihin toivotaan poliittisista syistä muiden sopimusmaiden suostuvan, mahdollisesti myös erinäisiä helpotuksia rahdeissa y.m. - mutta olen ruvennut pelkäämään että tällä ranskalaisten suunnitelmalla mahdollisesti voisi olla tarkoituksena saada itävaltalaiset puolestaan vastikkeeksi ja kiitokseksi luopumaan tähän asti nauttimastaan tullin-sitomisesta.

Keskustelin pari päivää sitten Ruotsin lähet-

tilään kanssa näistä asioista, ja kertoi hän mimmulle kääntyneensä, koska viimeksimainittu asia on Tukholmaa hermostuttanut, suoraan Itävallan tšekäläisen lähetystön puoleen. Hän oli kuitenkin tämän käyntinsä jälkeen voimut rauhoittavasti kirjoittaa kotiansa, koska hän oli saanut sen selvän käsityksen että kyseessä on ollut ainoastaan epämääräisiä suggestioita Ranskan puolelta, joita ei ainakaan tähän mennessä ole sen tarkemmin presisoitu.

Keskustellessani eilen Arnalin kanssa ja huomautettuani että meidän puoleltamme ei mitään suoranaista kilpailua Ranskan omien puutavarapiirien kanssa ole olemassa, että olemme vapaaehtoisesti samoin kuin Ruotsikin vähentäneet tuotantoamme y.m., Arnal uudelleen otti puheeksi sen mahdollisuuden että koetettaisiin luoda kansainvälinen puukysymys, jonka puitteissa voitaisiin järjestää sekä vienti että tuonti. Huomautin tähän että tällainen suggestio mimmulle oli tehty jo huhtikuussa tšekäläisessä ulkoministeriössä, mihin hän taas sanoi Ranskassa toivotun että se toukokuuisen Eurooppa-kokouksen asettama alakomissio, joka käsittelee mahdollisia kansainvälisiä kartelleja, olisi käsitellyt kysymystä enemmän käytännölliseltä kannalta, ja että pettymys oli ollut huomattava, kun keskustelut olivat pysyneet pääasiallisesti doktrinäärisellä pohjalla. Kun kysyin Arnalilta oliko hän itse ajatellut lähemmin tämän kysymyksen käytännöllistä realisointia, vastasi hän siihen epämääräisesti sanoen ei ehtineensä sitä tehdä.

Huomautin puolestani vielä niistä kaupallisista vai-
keuksista joita on pelättävissä liian pitkälle ~~men-~~
menevästä
~~maasta~~ /kansainvälisestä yhteistoiminnasta ja tuotan-
non ja viennin kontingentoimisesta sekä vaikeuksista
saada kunkin maan kaikki puutavarantuottajat noudat-
tamaan tällaisia kansainvälisiä päätöksiä. Arnal puo-
lestaan sanoi tähän olevan ajateltavissa että tur-
vautetaan valtion kontrolliin, vientilisensseihin y.m.,
ja kun siihen huomautin että sellaiset toimenpiteet
eivät missään enää ole suosiossa, hän sanoi maail-
man taloudellisen tilanteen olevan ainakin yhtä huo-
non kuin sodan aikana, jolloin myös oli pakko sään-
nöstellä valtion puolesta kaupallista elämää. Lupa-
sin lopuksi saattaa tämän suggestion Hallitukseni
tietoon.

Ei ole vailta merkitystä seuraava näkökohta.
Ranskan hallitusta painostavat näissä asioissa talous-
piirit ja kotimainen teollisuus, ja olen aikaisemmin
esittänyt mitenkä kaikki tällaiset kysymykset Rans-
kassa helposti muuttuvat poliittisiksi. Täällä huo-
maa joka askeleella nyt jo että ensikevähiset vaa-
lit alkavat heittää varjojaan, ja on pelättävissä
että kuta lähemmäksi ensi kevättä tulemme, sitä
alttiimpi hallitus on oleva kallistamaan korvansa
niille vaatimuksille, joita sille esitetään, peläten
muuten menettävänsä uusissa vaaleissa ääniä. Ruotsin
lähettilä, joka tuntee tämän maan olot erinomaises-
ti, alleviivasi erikoisesti tätä näkökohtaa. Emme
saa liioin unhtaa että maanviljelysministeri Tardieu,

joka tosin ymmärtää kansainväliset vaikeudet ja joka vielä helmikuussa Senaatissa, kuten muistettaneen, pitkässä puheessaan puutavaratilanteesta löysi vain harvoja mahdollisuuksia Ranskan kotimaisen puutavateollisuuden vaatimusten tyydyttämiseksi, yhä aktiivisemmin toimii ressorttinsa hyväksi aikoen tätä tietä pyrkiä uudelleen valtaan. Koska puutavateollisuuskin kuuluu hänen ministeriönsä, on vaara siihenkin nähdä olemassa. Ja tiedän että Tardieu viime aikoina yhä enemmän on alkanut kallistaa korvaansa näistä piireistä tuleville sireeniäänille.

Tehdäkseni lyhyen yhteenvedon ylläolevasta tahdon painostaa että tilanteen vakavuutta ei saa väheksyä ja että, jos kohta tällä hetkellä ei ole vaaraa puutavaran minimitariffien korottamisesta, talvemmalla asia varmasti uudelleen tulee esille, jolloin uusien vaalien valmistus ja uuden laivauskauden alku ikävällä tavalla sattuvat yhteen.

X X

X

Asiainhoitaja Westerlundin raportin johdosta (Ulkoasiainministeriön Tiedoituksia N:o 75) pyydän saada lyhyesti huomauttaa että paitsi aikaisempaa ranskalaisesta sanomalehtimiesretkeä Venäjälle, ei tietääkseni muuta retkeä sinne ole tehty kuin se jonka Les Echos-lehti viime kuussa järjesti ja johon otti osaa noin 15 henkilöä edustaen eri teollisuusaloja. Tästä mat-

kasta olen monessa raportissa ja kirjeessä aikaisemmin maininnut. Sivumennen sanoen tämä retkikunta nyttemmin on palannut ja esittänyt hallituselimille kokemuksensa ja toivomuksensa. Tuntuu siltä että toiveet, jotka matkaan kiinnitettiin, eivät ehkä kaikissa suhteissa ole täyttyneet. Tällä retkikunnalla luonnollisesti ei ollut mitään poliittista missionia eikä liioin vaatuksia neuvotella virallisesti, yhtä vähän ~~kuin~~ kaupallisesti kuin poliittisesti.

Tšekäläiset lehdet sisältävät tänään uuden tiedon, jonka mukaan nonagressio-neuvotteluihin Moskovan ja Ranskan välillä uudelleen piakkoin ryhdyttäisiin, osaksi Parisissa osaksi Moskovassa. Tämä olisi yhtäpitävä jo ylempänämainitsemieni tietojen kanssa, että neuvotteluja tullaan taas intensivoimaan, mikä on luultavaakin, kun viime viikkojen suuret kysymykset ainakin hetkeksi on saatu asettumaan ja hallituksen jäsenet ja ministeriöt saavat enemmän aikaa muihinkin tehtäviin.

Kuten Ulkoasiainministeriön Tiedoituksessa N:o 75 asianomainen osasto lopulla huomauttaa, ei n.k. Clémentel'in johtamalla retkikunnalla, jonka järjesti Comité National des Conseillers de Commerce ja joka omalla laivallaan kulki Skandinaavian ja Itämeren eräissä satamissa, ollut aikomusta käydä Venäjällä. Tiedän vain sen että retkikuntaa suunniteltaessa kysymys Pietariin pistäytymisestä oli ollut esillä, mutta kohta rauennut.

x x

x

25/7. Olin tuskin kirjoittanut ylläolevan, kun tänä aamuna Matin julkaisi haastattelun kauppaministeri Rollin'in kanssa ensi sivun ensi palstalla ja Le Journal-lehden ulkopoliittinen avustaja samoin kirjoitti Venäjän ja Ranskan välisistä nonagressio-neuvotteluista. Samalla kuin lähetän nämät kirjoitukset eri läheteellä Ulkoasiainministeriön nähtäväksi, huomautan lyhyesti että nämäkin kirjoitukset todistavat neuvottelujen uudelleen olevan aktivoitumassa. Sitä todistaneen osaltaan myös että Moskovan ambassadööri Dvoglevski on mennyt kolmen kuukauden lomalle jolta tuskin enää Parisiin palaa (hänen asemaansa on heikentänyt veljenpoikansa tunnettu konflikti ensin Ranskan oikeuslaitoksen ja sittemmin Kremlin kanssa: hänhän on kieltäytynyt palaamasta Moskovaan). Sensijaan on kaksi neuvottelijaa Moskovasta juuri tänne saapumut.

Holma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 143.

Parisi.

18/8 - 81.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa elokuun 21 p:nä 1931.

N:o 1942/534.

ULKOASIAINMI...		
No 147/109 rec. 1931		
25/8.31	K2	...
RYHMÄ
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 143, joka sisältää:

Aseistariisuminen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1931/109 fac. D. 10 31		
25/8-31	70	LII
RYHMÄ	0.11.10	ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettillään

Raportti N:o 143.

Parisissa elokuun 18 p:nä 1931.

Aseistariisuminen.

Palattuani lomaltani kävin heti Ruotsin tšekäläisen v.t. asiainhoitajan luona, jonka kanssa usein nykyään keskustelen päivän tapahtumista. Hän kertoi mimulle joukon tietoja otsikkoasiasta antaen mimun lukea siitä juuri kotiansa lähettämänsä raportin.

Asiainhoitaja kertoi tarkkaan seuraavansa aseistariisumiskysymystä, "koska se nykyään vallan erikoisesti kiinnostaa hallitustani". Eräiden keskustelujen perustuksella, joista erikoisesti mainitsen keskustelun Yhdysvaltain erään aseistariisumisasiantuntijan kanssa, oli hän saanut tilanteesta seuraavan käsityksen.

Alkukesästä oli Ranskan hallituksen keskuudessa vallalla varsin voimakas tendenssi koettaa saada aseistariisumiakonferenssi lykätynsi helmikuusta myöhempään

ajankohtaan, koska se pelkäsi, tilanteen ollessa nykyisillään, että konferenssi vain olisi omiaan sitä vielä kärjistämään. Niiden keskustelujen kuluessa jotka Lavalilla kesän aikana on ollut saksalaisten, amerikkalaisten ja englantilaisten valtiomiesten kanssa hän kuitenkin on tullut vakuutetuksi siitä että aseistariisumiskokousta kansainvälisistä syistä on mahdoton lykätä tuonnemmaksi ja että jotakin on tehtävä. Näin ollen ei ole enää luultavaa että Ranska vastustaa kokouksen pitämistä määräaikana; päinvastoin pitii asiainhoitaja eri tahoilta saamiensa tietojen mukaan jopa mahdollisena että se ohjelma joka Ranskan Kansainliitolle jättämässä äskettäisessä memorandumissa (16/7) on ilmaistu ei olisi Ranskan viimeinen sana, vaan että Ranska olisi valmis tästä kannasta tekemään erinäisiä myönnytyksiä.

Todistuksena siitä että Laval todella nyttemmin haluaa aseistariisumiskysymyksen järjestelyä, mainitsi asiainhoitaja että hänen korviinsa on tullut huhuja joiden mukaan Laval ja Mussolini tapaisivat toisensa vielä ennen syyskuuta koettaakseen päästä yhteisymmärrykseen karillemenneestä laivastosopimuksesta. Tämä on täysin yhtäpitävä sen tiedon kanssa jonka minulle äskettäin antoi Genèvessä Kansainliiton Sihteeristön poliittisen osaston päällikkö Sugimura, kun hänen kanssaan min. Holstin luona aterioin pistäytyessäni lomalteni päiväksi Genèvessä. Sugimura näet kertoi varmana tietona että Laval ja Mussolini tulevat toisensa tapaamaan ennen syyskuuta, jos kohta paikkaa ja

aikaa ei vielä ole päätetty. Katsoen siihen että syyskuun alkuun ei enää ole kuin kymmenkunta päivää, olen kuitenkin alkanut epäillä tämän tapaamisen realisoimismahdollisuuksia.

Asiainhoitaja oli kuullut - minkä vain täydellisyyden vuoksi mainitsen, vaikkapa Helsingissä asia varmastikin paremmin tunnetaan - että Varsova erikoisen innokkaasti ajaisi aseistariisumiskonferenssin valmisteluja ja että Puolan asiantuntijat olisivat olleet neuvotteluissa muiden balttilaisten valtioiden asiantuntijain kanssa. Tämän johdosta oli asiainhoitaja käynyt Latvian tšekäläisen lähettilään luona joka kuitenkin oli kieltänyt ainakin hänen maahansa nähdessä tällaisia neuvotteluja käydyn.

Tässä yhteydessä kertoi asiainhoitaja sen mielenkiintoisen tiedon että Ranskan hallitus, joka kauppaneuvottelujensa kautta Moskovan kanssa ja muutenkin pyrkii yhä positiivisempaan suhteeseen Moskovaan, s.o. pyrkii vetämään Moskovan yhteiseurooppalaiseen toimintaan, tekisi parhaansa saadakseen Moskovan viranomaiset luopumaan tähänastisesta negatiivisesta kannastaan aseistariisumiskysymykseen nähden ja ryhtymään vakavaan ja asialliseen keskusteluun ja neuvotteluun Genèvessä ensi vuonna. Asiainhoitajan tietojen mukaan olisi Ranskan uusi suurlähettiläs Dejean, joka piakkoin lähtee Moskovaan, saanut erikoistehtäväkseen tämän kysymyksen ajamisen uudella virkapaikallaan. Että Puola tässä tukee Ranskan pyrkimyksiä on sanomatta selvää.

20/8. Käydessäni tänään Quai d'Orsaylla koetin

sekä min. de Laboulayen luona että Massiglin osastolla varovasti kontrolloida viimeksimainittua tietoa. Kumpaisessakaan paikassa ei vahvistettu Ruotsin asinchoitajan käsitystä - Laboulaye erikoisesti painosti ettei hän ole kuullut mitään Moskovan mahdollisesta uudesta suhtautumisesta aseistariisumiskysymykseen. Mutta molemmissa keskusteluissa ranskalaiset alleviivasivat Moskovan jatkuvaa conciliancea ja sen ilmeistä halua - "ainakin suhteissa Ranskaan" - välttää sellaista äänilajia ja sellaisia eleitä jotka saattaisivat loukata.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Koluwan raportti no 144.

Paris.

25/8-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa elokuun 26 p:nä 1931.

N:o 1964/539.

48/109 Re. 1131		
31/8-31.	3	LM.
YHMA	OSASTO	ASIA
5	06.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille rap-
porttini N:o 144, joka sisältää:

Ranskalais-venäläiset neuvottelut,

Puutavarakysymys Ranskassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ministeri,

Vapaaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

LÄHETYS		
48/109 ae. D. 1931		
31/8-31	3	LTA
TYÖMA	LUOTO	ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 144.

Parisissa elokuun 25 p:nä 1931.

Ranskalais-venäläiset neuvottelut.

Puutavarakysymys Ranskassa.

Ranskalais-venäläisten neuvottelujen viimeaikaisesta kehityksestä on syytä mainita seuraavaa. Raportissani N:o 142 mainitsin että Pariisiin oli odotettavissa kaksi korkeampaa neuvostoherraa osaksi jatkamaan kauppaneuvotteluja, mutta ennenkaikkea plaaseeraamaan täällä erinäisiä tilauksia Moskovan laskuun. Tämäkin Les Echos'n tieto osoittautui oikeaksi, ja herrat Meylaouk ja Ozersky ovatkin senjälkeen oleskelleet Parisissa mainitussa tarkoituksessa. Heidän täälläolonsa herätti kuitenkin Moskovaa ja Moskovan kanssa käytyjä neuvotteluja vastustavissa piireissä suuren levottomuuden, koska pelättiin Ranskan hallituksen myöntävän näiden tilausten kompensatioksi uusia kredittejä Moskovalle. Lehdet tämän vuoksi kirjoittelivatkin varsin ärtyneessä äänilajis-

sa neuvotteluja vastaan, jotka yhä edelleen ovat suuren yleisön keskuudessa erinomaisen vähän suosittut. Lopuksi katsoi kauppaministeri Rollin, joka itse johtaa kauppaneuvotteluja, parhaaksi antaa lehdistölle selittävä kommunikea, jossa hän toiselta puolen tosin vakuutti uusista krediiteistä ei olevan puhettakaan, mutta toiselta puolen samassa hengenvedossa myönsi kysymyksen uusista krediiteistä voivan käydä aktuaaliseksi jos venäläiset suostuvat järjestämään vanhojen lainojen kysymyksen. Tämä kommunikea jossakin määrin rauhoitti yleisöä, mutta oikeistolehdet, kuten Journal des Débats, Figaro, L'Ami du Peuple, L'Echo de Paris y.m. eivät ole olleet tyytyväiset Rollinin selitykseen, vaan sitä ankarasti repostelleet. Yksinpä Le Temps sisälsi kauppaministerin kommunikean johdosta varsin happaman kommentaarin.

Kaikesta ylläsanotusta huolimatta neuvotteluja jatketaan aktiivisesti. Pari päivää sitten herätti koko Parisissa suurta huomiota tšekäläisen New-York Heraldin uutinen että toissapäivänä olisi täällä Ranskan ja Moskovan välillä allekirjoitettu nonagressio-sopimus. Iltalehdet, varsinkin Journal des Débats, nostivat suuren huudon, ja seuraavan aamun kaikissa lehdissä uutinen dementoitiin. Myönnettiin vain että kaupallisten neuvottelujen rinnalla Berthelot ja Bogalevski ovat neuvotelleet poliittisestakin sopimuksesta, mutta että mitään positiivista ei asiassa vielä ole aikaansaatu, eikä edes hallitus viralli-

sesti ottanut kysymykseen kantaa. Lisäsi Le Matin ettei ole odotettavissakaan mitään poliittista tulosta ennenkuin aikaisintaan kuukausien perästä.

Yllämainitut lehdet ovat näiden poliittista sopimusta koskevien uutisten johdosta nostaneet uuden myrskyn. Figaro, L'Ami du Peuple ja Journal des Débats ovat julkaisseet useina päivinä peräkkäin johtavat artikkelit neuvotteluja vastaan Moskovan kanssa. Myös Herriot'n lehti L'Ere Nouvelle (radik.) jatkaa kirjoituksiaan vastaan. Viimemainittu todistelee että jos lisenssisysteemiä olisi jatkettu, ranskalais-venäläisten kauppasuhteiden tulos olisi ollut jotenkin tasapainoinen, joskaan ei kaukana nolasta - hallitushan on koko ajan selittänyt tuon tasapainon puutteen olleen ainoana syynä neuvotteluihin! Alkaa olla niitä, esim. Ruotsin lähetystössä, jotka epäilevät uskaltaako näin ollen hallitus, katsoen yleisen mielipiteen ja lehdistön vastustukseen, johtaa neuvottelut sopimukseen saakka.

Kävin New-York Heraldin uutisen johdosta muutamia päiviä sitten min. Laboulayen luona Quai d'Orsaylla utelemassa neuvottelujen nykyistä tilaa. Hän kielsi jyrkästi mistään täsmällisestä vielä sovitun Nonagressio-neuvotteluihin nähden olisi hänen mukaansa toistaiseksi vain koetettu onko mahdollisuuksia tulla sopimukseen. Kun kysyin häneltä oliko jo olemassa kirjallinen fikseeraus siitä mitenkä tulevasa sopimuksessa formuloidaan aggressio ja mahdollinen provokatio, vastasi hän tähän niin pitkälle ei vie-

lä tullun. Huomasin miten vaikeata Laboulayen oli vastata kysymyksiini ja miten hän henkisesti kärsi ja väänteli, varsinkin kun on syytä olettaa että hän puolestaan ei liene neuvottelujen erikoinen kannattaja. Hänen intressissään onkin senvuoksi koettaa mahdollisimman paljon vähentää niiden herättämää huomiota varsinkin Venäjän rajamaissa. Tämä kävi ilmi siitäkkin että toinen virkamies Quai d'Orsaylla minulle samana päivänä sanoi nonagressio-klauselin jo saaneen ensimmäisen kirjallisen muotonsa ja että Ranska siinä vaatii selvästi ilmaistavan että neutraliteetti ei astu voimaan jos toinen kontrahentti hyökkää olematta provokoitu ja että kummallakin kontrahentilla on itsellään oikeus ratkaista kysymys kuka on katsottava hyökkääjäksi ja onko provokatiota ollut olemassa. Kertojani väitti edelleen että tämä ehdotus klauseliksi, jonka lähempää sanamuotoa en tunne, olisi kommunikoitu ainakin Varsovan ja Romanian hallituksille, jotka siihen olisivat olleet tyytyväiset. Seuraavana päivänä Petit Parisien sisäl- si selvästi Quai d'Orsain inspiroiman kommentaarin aikaisempaan kommuniksaan. Tunsin Laboulayen sanat käynnistäni! Met d'ordre on siis bagatellisoida! Mutta Petit Parisienin uutisen johdosta kysyy lehdis- tö hämmästyneenä: olisiko Berthelot voinut kuukau- sien kuluessa valmistaa asiaa Dvoglevskyn kanssa jollei hallitus olisi ollut tästä tietoinen? Mil- laiset olot vallitsevat siis Quai d'Orsaylla? Ja oikeistolehdet saavat tästä uuden aiheen käydä Bri-

andin kimppuun! Väittääpä nyt Telegraphen-Union että ensimmäinen kirjallinen ehdotus nonagressiosopimukseksi jo olisi Moskovassa, mihin sopii, jos se olisi oikea. Matinin tieto tänään (25/8) että, huolimatta kaikista virallisista ja puolivirallisista demencioista, Patek olisi Litvinoffille jättänyt samantapaisen kirjallisen ehdotuksen nonagressio-sopimukseksi Moskovan ja Varsovan kesken.

Kuvaavaa on myös että mainittu virkamies minulle kertoi nonagressioneuvottelujen olevan hra Liomin käsissä (Lion on Quai d'Orsayn juriidisen osaston päällikön apulainen). Siis neuvottelut ovat pitemmällä kuin keskusteluasteella Berthelot'n ja Dovgalevskyn välillä!

Tässä yhteydessä mainittakoon että, mikäli täältäkin olen voinut huomata, saksalaiset lehdet nyttemmin koettavat rauhoittaa yleisöä selittäen että ranskalais-venäläiset sopimuslähentelyt eivät millään tavalla vaikuta Moskovan ja Berlinin välisiin suhteisiin ja että se ei tule merkitsemään minkään näköistä itä-Locarnoa. Tästä riippumatta en voi olla näkemättä Ranskan jatkuvassa aktiviteetissa Moskovaan päin - mistä myöskin aseistariisumisalalla viime raportissani mainitsin esimerkin - poliittisia tarkoituksia Moskovan erottamiseksi sekä Berlinistä että Italiasta, ei vähimmin Italiasta. Ranskan politiikka Budapestissä, joka on saanut ilmaisumuotonsa lainannossa ja yleisissä taloudellisissa keskusteluissa ja joka jo on ollut myötävaikuttamassa Unkarin halli-

tuksen kaatumiseen, on sekin todistus Ranskan jatkuvasta toiminnasta niissä maissa joita tähän saakka on pidetty varmoina Berlinin ja Rooman vaikutuskenttinä. Luulisin että nämät syyt ovat näytelleet neuvottelujen alottamisessa ainakin yhtä suurta osaa kuin vakaumus siitä että, kuten Quai d'Orsaylla usein sanotaan, Moskova nykyään todella inauguroisi uuden politiikan ja uuden suhtautumisen muuhun maailmaan. Niin naiiveja ranskalaiset tuskin ovat etteivätkö ymmärtäisi tämän "uuden politiikan" aiheutuvan venäläisten rahantarpeesta. Toinen asia on että Ranska käyttää tätä tilannetta hyväkseen, mutta varoittaisin vetäjästä Ranskan ja Moskovan lähentelystä niitä optimistisia johtopäätöksiä jotka teki Sosialidemokraatti t.k. 21 p:nä sekä ensi sivullaan että pääkirjoituksessaan.

Kun Laboulayelta kysyin miten venäläis-ranskalaiset kauppaneuvottelut sujuvat, oli hän melkoisen vaitelias. Hän väitti neuvottelujen nyt parhaimmaksi loman vuoksi kulkevan hitaammin sekä että tähän saakka oikeastaan vasta aineisto olisi pantu pöydälle. Kun kysyin häneltä onko ollut vakavammin puhetta venäläis-ranskalaisten kauppasuhteiden järjestämiseksi niin että niitä hoitaisi yksityinen monopoliyhtiö, myönsi hän tästä puhutun, mutta väitti ei vielä tullun mihinkään tulokseen. Sensijaan myönsi hän ranskalaisten kieltäneen venäläisiä yleisen suosituimmuuden, johon venäläisten nolens volens on pakko alistua. Parhaaksi sensijaan neuvotellaan kon-

tingenteista, niiden suuruudesta ja niiden laadusta.

Ruotsin asiainhoitaja, jonka luona viime viikolla kävin, kertoi äskettäin käydessään ulkoministeriön kauppaosastolla herra Arnalin luona saaneensa tämän sanoista aivan saman käsityksen kuin minkä viimeisessä raportissani kerroin itsekin saaneeni keskusteluista hänen kanssaan koskien puutavaratullien mahdollista muuttamista. Arnal oli ollut Ruotsin asiainhoitajan kanssa puhuessaan siksi kategorinen että oli sanonut luulevansa päästävän heti kesäloman jälkeen, s.o. lokakuussa yhteisymmärrykseen Viron, Wienin ja Prahan kanssa puutavaratullien vapauttamisesta, joten jo marraskuussa luultavasti voitaisiin nostaa minimitulit. Asiainhoitajan käsityksen mukaan tämä korotus olisi noin 200-300 %.

Edelleen asiainhoitaja kertoi venäläisten neuvotteluissa nyttemmin luopuneen aikaisemmasta vastenmielisyydestään kontingenttisysteemiin nähden huomattuaan että ranskalaiset eivät muuhun ratkaisuun tule suostumaan. ^{x)} Yleiseen suositummuuteen venäläisiin näh-

^{x)} Onkin luultavaa että Moskova mieluummin haluaisi kontingenttijärjestelmän sijalle sellaisen järjestelmän että sen koko mahdolliselle viennille myönnettäisiin prosentuaalinen alennus nykyisistä maksimitariffeista. Tämän toivomuksen tekee ymmärrettäväksi viisivuotissuunnitelma jonka toteuduttua venäläisten intressissä tulee olemaan saada syytää mahdollisimman paljon tavaraa ulkomaisille markkinoille.

den eivät ranskalaiset liioin tule suostumaan, vaan ainoastaan suosituimmuuteen visseihin tavaroihin ja visseihin kontingentteihin nähden, joihin myöskin kuuluu puutavara.

Asiainhoitajan tietojen mukaan neuvotteluja käydään sekä Wienissä että Prahassa jos^o kohta ainakin jälkimmäisessä vasta oltaisiin aineiston kokoamisen asteella.

Asiainhoitajan käsityksen mukaan maanviljelysministeri Tardieu nykyään niin kiivaasti ajaa kotimaisen teollisuuden suojaamista ministeriönsä alaan kuuluvissa kysymyksissä että kauppaministeriössä ja ulkoministeriön kauppaosastolla häneen ollaan loppen kyllästyneitä. Asiainhoitaja oli sattunut Arnalin luona istuessaan kuulemaan puhelinkeskustelun josta kävi ilmi että arat kauppaneuvottelut Espanjankin kanssa ovat katkeamassa Tardieun itsepintaisuuden vuoksi. Sivumennen sanoen mainittakoon tässäkin yhteydessä että Tardieu ajaa p.o. asioita tällä kiivaudella sisäpoliittisistakin syistä, ja puhutaan hänen pyrkivän pääministeriksi Lavalin siirtyessä Quai d'Orsaylle. Tardieun olo maanviljelysministeriön johdossa ei ole meille sen pahempi eduksi.

Katsoen siihen kiireeseen jota Ranska puutavaratullikysymyksessä osoittaa luuli asiainhoitaja uskaltavansa laskea niin että Ranska neuvotteluissaan puutavaratullien dekonsolidoinnista tahtoo välttää antautumasta keskusteluihin mahdollisista kompensatioista koska ne kysyisivät liian paljon aikaa, minkä vuoksi

on luultavampaa että Ranska koettaa järjestää tämän kysymyksen kontingenttijärjestelmän pohjalle. Koska Ranska haluaa poliittisista syistä Itävallalle myöntää erinäisiä taloudellisia etuja, Itävalta saisi runsaan kontingentin nykyisiin minimituloihin, joka kontingentti sitten automaattisesti myönnettäisiin kaikille muille puutavaraa Ranskaan vieville maille, myöskin Venäjälle. Kysymys viime kädessä tulisi siis ylläolevan mukaan muodostumaan kysymykseksi siitä kuinka suuri kontingentti Itävallalle myönnetään.

Kuten ylläolevasta näkyy, on kysymys meille ikävällä tavalla kytketty Itävallan taloudelliseen pulatilaan ja toiselta puolen kääntymässä täällä sisäpoliittiseksi tai oikeammin vaalitaistelukysymykseksi, mihin aikaisemminkin olen uskaltanut viitata.

Ruotsin asiainhoitaja oli vielä kuullut ajateltavan yksityisluontoista monopooliyhtiötä venäläisranskalaisten kauppasuhteiden järjestämiseksi sen mukaisesti kuin asiainhoitaja Westerlund on raporttoimut, senjälkeenkuin oli velkakysymyksen järjestämättömyyden vuoksi osoittautunut mahdottomaksi järjestää kauppasuhteet kuten Saksan kanssa valtion myöntämän kreditiin pohjalle ja senjälkeenkuin samoin kredititisyistä Caillaux'n aikaisempi ehdotus kauppasuhteiden järjestämiseksi virallisen byroon kautta oli rauennut. Tätä ajatusta ~~ajatteluja~~ ^{ajaisivat} lähinnä de Monzie, Krassinin vävy Bergery ja tunnettu Aschberg. Kun nämä kolme nimeä panee yhteen, voi vaivatta ymmärtää

että tässä yksityisedut ovat kyseessä,^{x)} mikä on omiaan saattamaan nämät Ranskan prestigelle enemmän tai vähemmän häpeälliset neuvottelut vielä nolompaan valoon. Tällaisen monopooliyhtiön perustamiseksi tarvittaisiin laskelmien mukaan n. 500 miljoonaa frangia, mikä summa on vaikeasti saatavissa kokoon, koska pankit vastustelevat ja koska koko homma ei nauti yleisön suosiota. Asiainhoitaja tiesi vielä että venäläiset eivät olisi erikoisen halukkait tällaiseen järjestelyyn.

Lopuksi Ruotsin asiainhoitaja kertoi kuulleen sa huhuiltavan että Litvinoff itse jonkun ajan kuluessa saapuisi henkilökohtaisesti tänne lopettamaan neuvottelut ja allekirjoittamaan sopimuksen.

x x

x

Katsoen loma-aikaan ovat virastot ja lähetystöt tyhjinä, ja on erinomaisen vaikeata saada selkoa neuvottelujen kulusta. Yleensäkin Saksan ja Englannin pula ovat niin tyystin viime kuukausina nielleet täällä intressin että hallitus on voimut tätä hyväkseen käyttäen ajaa neuvotteluja kaikessa hiljaisuudessa.

x) Yksinpä sellainen varovainen henkilö kuin Kansainliiton Sihteeristön poliittisen osaston johtaja japanilainen Sugimura käytti peittelemättä de Monziesta sanaa "hullu". - Koska Aschberg on sangen lähellä Ruotsin lähetystä(!), en voi epäillä tiedon luotettavuutta.

suudessa. x)

Kun ylläoleva suurin piirtein oli konseptina valmis, saapui Ulkoasiainministeriön sähkö N:o 107, jossa pyydettiin tietoja yllämainitusta monopooliyhtiöstä. Sähkövastaukseni (N:o 165) oli lähinnä yhteenvedo tästä konseptista.

Juuri saapuu tieto että Keski-Ranskan tasavaltainen liitto, "Fédération républicaine du Massif central", johon kuuluu paljon huomattaita parlamentaarikkoja, on toissapäivänä hyväksynyt venäläis-ranskalaisiin neuvotteluihin nähden ponsilauseen joka kuuluu:

"Le congrès... étonné d'apprendre que le gouvernement songerait à conclure avec les Soviets un pacte d'arbitrage et d'amitié,

"Emet le vœu:

" Qu'aucune négociation de cet ordre ne soit

x) Kuvaavaa on myöskin että vaikka Kansainliiton kokoukset pian ovat käsissä, täällä lehdet eivät niistä puhu mitään. Samoin totesin Kansainliitto-osastolla että Eurooppa-kokouksen valmistelut ovat - kuten jo sähkötin - varsin epätydyttävällä kannalla, että Briandin sairaus aikaansaa epävarmuutta valmisteluissa y.m. On niinkään kuvaavaa ettei tänä vuonna, kuten ennen, ole Parisissa liikkeellä edes huhuja Kansainliiton Yleiskokouksen puheenjohtajantoimesta ja vapaaksitulevien neuvostopaikkojen täyttämisestä. Maa joka näkyy tekevän työtä ehdokkuutensa puolesta on Portugali. - Sivumennen sanoen näkyy Genèveä hermostuttavan se tilanne että menneen kesän suuret taantumukset ovat melkein kaikki hoidetut ulkopuolella Genèveä.

engagée avant que les Soviets aient, d'une manière durable, interrompu en France et dans ses colonies une action contraire aux maximes élémentaires du droit."

x

x

x

Tehdäkseni ylläkerrotusta yhteenvedon uskallan olla sitä mieltä että neuvottelut kaikesta arvostelusta ja vastustuksesta huolimatta jatkuvat positii-visesti ja että sopimus ainakin kaupallisella, mutta luultavasti myöskin poliittisella alalla lähitulevaisuudessa aikaansaadaan, tuskin sentään ennen Genèveä.

x

x

x

26/8. Tämän raportin ollessa valmiina postattavaksi julkaisevat tämän aamun lehdet puolalais-venäläisistä neuvotteluista seuraavan virallisen kommunikéan:

"Certains journaux ont reproduit récemment une information, suivant laquelle aucune négociation n'aurait été engagée entre la Pologne et l'U.R.S.S. au sujet de la conclusion éventuelle d'un pacte de non agression.

Nous sommes en mesure d'indiquer que cette nouvelle n'est pas exacte. Dès octobre, 1930, en effet, la Pologne a été, comme il avait été porté à la connaissance du gouvernement français, l'objet d'une proposition soviétique tendant à la conclusion d'un pacte de non agression.

Dans le courant de décembre, le gouvernement

polonais a indiqué qu'il était disposé, en principe, à étudier favorablement la suggestion du gouvernement de Moscou. Et, le 12 février 1931, M. Sialeski faisait une déclaration dans ce sens à la commission des affaires étrangères du Sénat polonais.

Ce n'est, par conséquent, qu'après avoir eu la certitude que des pourparlers étaient engagés ^{depuis} des mois à ce sujet entre Varsovie et Moscou, que le gouvernement français, compte tenu de ses engagements internationaux et des obligations résultant de sa participation à la Société des nations, a accepté d'examiner à son tour, en avril dernier, en liaison avec une négociation tendant au rétablissement de la balance économique, une proposition du même ordre que lui avait faite à plusieurs reprises le gouvernement soviétique.

Les dernières informations reçues de Varsovie indiquent que les conversations entre la Pologne et l'U.R.S.S., relatives à la conclusion du pacte, momentanément retardées, seront prochainement reprises à Moscou."

Tämä kommunikaa on uusi myönnitys Quai d'Orsayn puolelta että neuvottelut ovat pitkälle ehtineet ja on samalla tarkoitettu rauhoittamaan yleisää, joka on ruvennut pelkäämään nonagressio-sopimusten vaarantavan Puolan asemaa.

Mikäli olen voinut tänään havaita, muut lehdet pidättyvät kommunikaa kommentoimasta, ainakaan Figaro liittää siihen omia havaintojaan vakuuttaen

ettei se tule päästämään yleistä mielipidettä mu-
kuksiin, samalla kysyen pilkallisesti onko hallitus
huomanut sen Isvestijan palasen pari päivää sitten
jossa sanotaan m.m. että "jos Ranska haluaa laajen-
taa kauppasuhteitaan Sovjettihallituksen kanssa, sen
tulee pitää mielessä seuraava elementtaarinen totuus:
U.R.S.S. tarvitsee kredittettä".

Täydellisyyden vuoksi on syytä tähän vielä
lainata se virallinen sähkösanoma jolla Varsova Rans-
kan lehdille ilmoitti Patekin jättäneen Moskovon hal-
litukselle ehdotuksen nonagressio-sopimukseksi:

"M. Patek, ministre de Pologne à Moscou, a
quitté la capitale soviétique pour rentrer à Varso-
vie. Avant son départ, le ministre a eu une con-
versation avec M. Litvinof.

On déclare, dans les milieux politiques de
Varsovie, que M. Patek a remis au ministre des af-
faires étrangères des Soviets un projet polonais
concernant l'établissement d'un pacte de non-agression
entre les deux pays.

Les dispositions du gouvernement polonais n'ar-
rêtent en rien la lutte contre le communisme inté-
rieur. Ainsi la police polonaise a entrepris de sup-
primer la section de Varsovie du parti communiste
polonais. Des perquisitions ont été opérées au do-
micile du secrétaire de la section, M. Alikoff, et
de MM. Edelstein et Schulz. De nombreux tracts ont
été saisis. Soixante personnes ont été arrêtées."

Tämän sähkösanoman lievimmin sanoen kömpelö loppu
on omiaan herättämään huomiota.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Kolman raportti no 145.
Parisi.

15/9 1981.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa syyskuun 18 p:nä 1931.

N:o

2112-587

119/109 hne	31
23/9.21	2
5	06

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 145, joka sisältää:

Yleinen ulkopoliittinen tilanne Parisin
silmillä katsottuna.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

49/109 kas. D. 13 31		
26/9.31		LML
ASIA	OSASTO	ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 145.

Parisissa syyskuun 15 p:nä 1931.

Yleinen ulkopoliittinen tilanne
Parisin silmillä katsottuna.

Olen tahallani viivytellyt tämän raportin saatamista lopulliseen kuntoon seuraavasta syystä. Kun kesä- heinäkuulla useimpien maiden lehdet ajokoirien tapaan hyökkäsivät Ranskan kimppuun syyttäen sitä tilanteen kärjistämisestä - hyökkäys johon Ranska suhtautui rauhallisen kylmästi - olisi raportti pakotakin tullut jonkinlaiseksi Ranskan virallisen ja epävirallisen käsityskannan puolustukseksi, jonka tarpeessa Ranska suinkaan ei ollut. Kun sittemmin rahatilanne Englannissa kärjistyi kärjistymistään ja kun ei hevin voitu syyttää /tästäkin onnettomuudesta - Ranskaa - vaikka yrityksiä siihen suuntaan ei puuttanut - heikkenivät hyökkäykset. Parisin ja Lontoon ministerikousten jälkeen, joissa Ranskan hyvä tahto manifestoitui, on vihdoin äänensävy Ranskaan nähden maailman lehdistössä taas muuttunut normaalimmaksi, jo-

ten on tällä hetkellä helpompi käsitellä näitä kysymyksiä tarvitsematta kajota jokaiseen intohimon diktoimaan kirjoitukseen ja väitteeseen molemmin puolin.

Löytyy tuskin helppohintaisempaa tapaa koettaa määritellä nykyisen suurpoliittisen pulatilanteen syitä lyhyesti dekreetoimalla että Ranska vastustaa muuten pyrkimyksiä Euroopan konsolidoimiseksi. Sen parempi kysymys ei ole niin yksinkertainen, eikä voi pidahtyä ajatuksesta että noiden skemaattisten väitteiden takana on asianomaisten maiden lehdistöjen vaikeasti nieltävissä oleva kateus maahan nähden joka on voinut edes jossakin määrin toistaiseksi säilyä pulakauden kirouksilta.

Ei ole tässä paikallaan ruveta penkomaan tilanteen historiallisia syitä. Jos alamme Versailles'in rauhansopimuksesta, on meidän myöskin puhuttava keisari Wilhelmistä. Jos puhumme Ruhrista, on meidän myöskin puhuttava Bosniasta ja Herzegovinasta j.n.e. loppumattomiin. Turha on myöskin viitata siihen mitä ehtoja Bismarck Ranskalle olisi asettanut, jos se 1880-luvulla olisi kääntynyt hänen puoleensa - jota se tosin koskaan ei olisi tehnyt - pyytäen häntä antamaan apua Ranskan finanssi- ja talouselämän pelastamiseksi uhkaavasta katastroofista. Tekisi tosin mieli, kun puhutaan Ranskan Saksalle asettamista ehdoista poliittiseksi moratooriksi, palauttaa mieleen niitä ehtoja jotka Saksa sodan aikana asetti Rumanialle taikka ehkä vielä paremmin niitä musertavia

vaatimuksia jotka Saksa asetti meille 1918 apunsa ehdoksi. Mutta jos näin menettelisimme, joutuisimme päättymättömälle tielle. On senvuoksi syytä rajoittaa itse nykyhetkiseen tilanteeseen ja tarkastella hieman lähemmin sen kehitystä.

Ivar Kreugerilla on tapana sanoa että Yhdysvallat ovat 90 % syyvät nykyiseen pulaan. Jokainen paradoksaalinen väite sisältää puoliksi totuutta. Niin tämäkin. Henri Bérenger, tunnettu senaattori ja Ranskan ent. ambassadööri Washingtonissa, joka kuten muistettaneen teki Mellon-Bérenger'n nimissä kulkevan sopimuksen Washingtonin kanssa ranskalais-amerikkalaisten velkakysymysten järjestämiseksi, julkaisee Revue des Deux Mondes'in viime numerossa kirjoituksen, jossa hän koettaa selittää miten epäloogillista on että Yhdysvallat, jotka viime vuosikymmenien kuluessa kansainvälisen finanssin, tekniikan y.m. kautta suuresti ovat sitoneet itsensä Euroopan kohtaloihin, koettavat keinotekoisesti ylläpitää Monroen vanhaa doktriinia isoiloitumisen siunauksesta. On vaikeata, ettemme sanoisi mahdotonta, tehdä toisella kädellä isoiloitua, toisella affäärejä.

Tämä on muistettava kun arvostelemme Hooverin kuuluisan moratooriehdotuksen psykologista taustaa ja sen epäonnistumista. En voi liioin unohtaa sitä minäkin niin sattuvasti Belgian ulkoministeri minulle kesäkuussa sanoi: "Yhdysvalloissa vallitsee suuri talouspula, mutta suurempi on siellä vallitseva crise morale" (sana "morale" käsitettynä ranskalaisessa eikä

meikäläisessä mielessä). "Yhdysvalloissa ovat kaikki piirit odottamatta pudonneet taivaasta maan kamaralle; sellainen putoaminen jättää jälkiä."

Käytin tahallani sanaa "epäonnistuminen", jota jo uskalsin aavistaa ensimmäisessä Hoover-raportissani N:o 140. Koko se akuuttisuus, jonka Euroopan ja varsinkin Saksan tilanne sai kohta Hooverin edesottamisen jälkeen, on enemmän taikka vähemmän kotoisin siitä. Puhumattakaan suuresta yleisöstä, joka aina on altis paniikille, täytynee myöntää että suurin osa maailman kapitalistejakin pelästyi pohjia myöten Hooverin ehdotuksesta, joka niin täydellisesti soti kaikkea Yhdysvaltain hallituksen tähänastista kannanottoa vastaan Euroopan asioihin nähden. Ennenkuin Hoover tällaiseen ryhtyi, täytyi sen takana olla aivan erikoinen vaara - näin tuumivat maailman suuret ja pienet kapitalistit, joiden rahasta ja säästöistähän kuitenkin lopulta on kyse.

Kuinca valmistumaton Hooverin ele oli, käy ilmi siitäkin että kun kohta senjälkeen todella kysyttiin miten pitkälle Saksan avustustoiminta voidaan ulottaa, Yhdysvaltain omat pankkipiirit ensimmäisinä panivat tenän uusille lainoille. Ja nyt luemme sekä min. Åströmin että min. Holstin raporteista (Keskustelu Sir Ericin kanssa), ettei pidä uskoakaan Washingtonin hallituksen aikovan muuttaa politiikkaansa lainakysymykseen nähden. Näyttää siltä että Monroe, joka Hooverin ehdotuksesta johtuvien neuvottelujen aikana, kuten jossain sanottiin, varmaan kääntyi useamman kerran haudassaan, taasen voi rauhallisesti kääntyä

vanhaan asentoonsa. Jos näin on, on lupa kysyä mitä Hooverin toimenpide merkitsi ja onko maailma siitä vähimmässäkään määrin hyötynyt, eikä mieluummin, sen herättämän liian voimakkaan reaktion vuoksi, vahinkoa kärsinyt. Huomautetaan myös että yhtenä suurim^{on}pana syynä maailman nykyiseen onnettomuuteen juuri/Yhdysvaltain oma kielteinen kanta heti vuodesta 1919 lähtien Kansainliittoon ja Euroopan yrityksiin aikaansaada yleismaailmallinen yhteistyö. Sellainen äkkikäänⁿös kuin oli Hooverin moratooriehdotus ei vaikuta vakuuttavasti ennenkuin sitä seuraa todellisia tekoja jotka osoittavat että sanojen takana on uusi, tähänastista isoloitumispolitiikkaa vastustava vakava linja. Moratooriehdotus ei ole ranskalaista voinut vakuuttaa mistään muusta kuin siitä, että Washington ja New York jotka tähän asti ovat ansainneet Saksan rahantarpeesta ja seuraten englantilaisten esimerkkiä sille antaneet rahaa kontrolloimatta sen käyttöä, äkkiä huomasivat amerikkalaisten sijoitusten olevan vaarassa ja vaativat tämän tilanteen pelastamiseksi uhruksia toisiltakin! Näin ajatellaan Ranskassa, joskaan siitä ei näin peittelemättä lehdissä puhuta.

Ranskassa ei liioin unohdettu, kun Hooverin ehdotus saapui ja kun koko vastaava lehdistö Yhdysvalloissa kävi Ranskan kimppuun sen taipumattomuudesta, että kesällä 1929, jolloin Ranskan raha-asiat eivät vielä olleet täysin tervehtyneet inflation jälkeen, Yhdysvallat taipumattomasti vaativat Mellon-Bérenger'n sopimuksen ratifiointia muuttumattomassa muodossa ennen määräpäivää (1/8 -29) ~~uhaten~~ uhaten että ei-ratifiointi-

tapauksessa Ranskan olisi mainittuna päivänä maksettava pennin päälle takaisin ne 407 miljoonaa dollaria, jotka se oli jäänyt Yhdysvalloille velkaa amerikkalaisen armeijan Ranskaan jättämistä sotavarustuksista. Silloin ei ollut puhetta mistään neuvotteluisista eikä mistään sentimenttaliteetista. Mutta silloinhan amerikkalaisten pankkiirien saatavat eivät vielä olleet vaarassa.

Kun Ranskaa on arvosteltu siitä että se ei heti sanonut jaa ja aamen Hooverin ehdotukseen, niin on syytä muistella seuraavaa. Tulemme myöhemmin tässä raportissa koskettelemaan kysymystä Ranskan luottamuksenpuutteesta Saksaan nähden, mutta pohjimmaisena syynä Ranskan haluun saada asiat pykälällisesti mised au point oli muutakin. Min. Holsti eräässä äskettäisessä raportissaan niin sattuvasti huomauttaa että Euroopan maiden välisten suhteiden arvostelemisessa olemme pakotetut, jos tahdomme niistä päästä täysin selville, ^{turvautumaan} ~~kuinka~~ viime kädessä psykologisiin selityksperusteihin. Niin oli tässäkin laita. Latinalainen henki ei vihaa mitään enempätä kuin kaaottista, ei-pykäläinpantua tilaa. Hooverin moratooriehdotus olisi ranskalaisten mielestä vienyt tällaiseen kaaokseen. Tietysti tämän rinnalla vaikutti pelko menettää kaikki mahdollisuus korvausmaksujen ylläpitämiseksi moratoorivuoden jälkeen, mutta uskallan väittää että puhtaasti psykologinen momentti tässä on ollut yhtä määräävä. Että, sivumennen sanoen, Euroopan tilanne olisi kärjistynyt vähemmän, jos Ranska heti olisi suostunut Hooverin

ehdotukseen, sitä ei liene helppo todistaa. Ranskan kannalta oli välttämättömyys menetellä niinkuin se menetteli, eikä mikään ranskalainen hallitus olisi parlamentin ja yleisen mielipiteen vuoksi voinut menetellä toisin. Ranskassa ei ole ymmärretty Hooverin toimenpiteen äkkinäisyyttä ja ihmetellään edelleen miksei siitä voitu ensin neuvotella tai edes maaperää sondeerata. Viitataan myös siihen että harvoin niin kauaskantava sopimus on niin lyhyessä ajassa saatu katon alle kuin Washingtonin ja Parisin välillä aikaansaatu yhteisymmärrys Hooverin ehdotukseen nähden.

x x

x

Englannissa äskettäin tapahtunut sosialistihallituksen kaatuminen on tapahtuma, joka Ranskassa on otettu vastaan mitä suurimmalla tyydytyksellä, lukuunottamatta sitä sosialistipuolueen ryhmää, jota johtaa Léon Blum. Léon Blum on lehdessään Le Populaire julkaissut kokonaisen sarjan artikkeleita, jotka todistavat että hän täysin kadotti päänsä MacDonaldin hallituksen sortumisen kautta, pitäen tätä ja ennenkaikkea MacDonaldin "petturuutta" yhteistä sosialistista asiaa vastaan suurena onnettomuutena sosialistiselle aatteelle maailmassa. Koko muu osa Ranskan lehdistöä ja yhteiskuntaa on suurella mielihyvällä reagoineet tähän historialliseen tapahtumaan nähden. Muistan elävästi miten joku ranskalainen lehti kesällä 1929 MacDonaldin tuhtua valtaan kirjoitti jokseenkin

näin: Sosialistinen hallitus Englannissa on kait välttämätön sulkumerkki maan historiassa, mutta tulee olemaan hauska nähdä päättyykö tämä sulkumerkki ennenkuin se on ehtinyt tehdä repivää työtänsä omassa maassaan ja koko Euroopassa. Tämä epäily, jonka kuuli silloin täällä lausuttavan, sai uutta viri-kettä siitä että MacDonaldin hallitus ja varsinkin eräät sen innokkaimmista jäsenistä heti peittelemättä näyttivät julkisestikin antipatiansa Ranskaa kohtaan ja sympatiansa Saksaan, jossa silloin hallitsi sosialistinen hallitus ja jonka kanssa - sitä kait ei kukaan voine kieltää - mitä vaarallisin keimailu heti alkoi. Entente cordialen ei vain rikkoutuminen vaan rikkominen ehdoin tahdoin saattoi Euroopan labiilitilanteeseen, joka uhkasi vaivoin aikaansaatusa tasapainoa. Uskallan tämän nyt sanoa ei ex eventu vaan sen perustuksella että monissa raporteissani ja kirjeissäni silloiselle Herra Ulkoasiainministerille tätä vaaraa painostin. Sen tein myöskin n.k. lähettiläskokouksessa Helsingissä heinäkuulla 1929, jolloin pelkoani ei kaikkialla uskottu, vaan koetettiin sitä vähentää sillä että uskottiin entente cordialen rikkoutumisen ja Englannin ja Saksan ystävyysden vähentävän Ranskan painostusta Saksaan nähden ja pakottavan siten Ranskan lähentelyyn jälkimmäiseen maahan nähden. Aivan päinvastoin on käynyt. Englannin flirtti Berlinissä, jonka peittelemättömänä tarkoituksena oli vahvistaa Ranskan vanhaa antagonistia - siihen liittyi toinen flirtti MacDonaldin hoitama Washingtoniin päin - , jatkui senkinjalkeen kuin

Müllerin hallitus oli kaatunut aikaansaaden, varsinkin kun siihen liittyi Englannin valtiopankin johtajan käsittämätön rahapolitiikka, sen että Saksan helpos- ti herätettävissä oleva itsepaisumus sai sellaisen vauhdin että rjähntämisvaara päivä päivältä kasvoi. Molemmat anglosaksiset maat syytivät rahaa Saksaan, Ranskan varotuksista huolimatta. 18 miljaardia Sak- san markkaa annettiin siten enimmäkseen lyhytaikaisi- na lainoina Saksalle niinä vuosina jotka seurasivat Dawes-suunnitelman voimaantumista, ja 10 miljaardia Saksa niistä käytti velkojensa ja korvausten suori- tukseksi. Ero 8 miljaardia on jäänyt maahan ja käy- tetty tarkoituksiin joiden tarpeellisuus ehkei aina ole ollut loppuun saakka harkittua.

• Englannin rahallinen onnettomuus alkoi sinä päivänä, jolloin Englannin valtiopankin johtaja Mon- tagu Norman pakotti Baldwinin tekemään velkasopimuk- sen Yhdysvaltain kanssa, sopimus jonka epäedullisuus on muuttumassa historialliseksi. Tämän suuren ranska- laisvihaajan politiikka on nyt mennyt karille, sanot- takoon se kerran peittelemättä, ja hän mietti nyt Kanadassa, kaukana niistä vaikeuksista jotka hän on loihtinut esille, inhimillisten laskelmien epävarmuut- ta. - Montagu Normanin mielipiteisiin Englannin teh- tävistä Yhdysvalloissa ja Saksassa Ranskaa vastaan sopi vaivatta Labour-hallituksen marxistisen finanssi- ministerin Snowdenin "einstellung" Euroopan kontinent- timaihin nähden. Tämä Snowden, joka vielä v. 1919 oli nyvin lähellä Moskovan punaista hallitusta ja

joka 1929 Haagissa Ranskan silloiselle finanssiministerille sanoi - käyttäksemme oikeaa sanaa - että tämä valehteli, hän istuu nyt konservatiivien kanssa samoilla hallituspenkeillä ja on puolueestaan karkoitettu. On niitä jotka luulevat että brittiläinen on puolijumala vain senvuoksi että hän on brittiläinen. Näiden kaikkien olisi terveellistä hie- man tarkemmin ajatella viime aikojen tapahtumia Eng- lannissa.

Snowden käyttää nyttemmin toista kieltä puhu- essaan Ranskan finanssiministerille. Hän nim. pyytää tavallisimmin jälkimmäiseltä rahaa. On koetettu he- rättää maailmassa luulo että Englannin punnan hei- lahtelemiseen olisi syynä - Ranska. Mahdollista on että yksityiset ranskalaiset kapitalistit ovat vetä- neet pois saataviaan sieltä, kuten ovat tehneet yk- sityiset hollantilaiset ja sveitsiläiset, mutta viral- lisesti tätä ei ole tehty. Ranskan finanssijohto ei voi olla niin stupide että se koettaisi aikaansaada Englannin punnan alenemista aikana jolloin Ranskan pankin holveissa on 17 miljaardin frangin edestä puntia! Päinvastoinhan Ranskan molemmat äskettäiset lainat, ensiksi 15 miljoonaa puntaa ja nyt äsket- täin 40 miljoonaa puntaa, todistavat että Ranska te- kee voitavansa punnan pönkittämiseksi, koska punnan arvon lasku olisi Ranskalle itselleen katastroofi. Kummallista kuitenkin oli että kun ensimmäistä lai- naa hierottiin ja sopimukseen täällä jo oli päästy Ranskan finanssiviranomaisten ja tänne tulleitten eng- lantilaisten neuvottelijoiden kesken, Englannin halli-

tuksen oma lehti vielä samana päivänä kirjoitti lainaa vastaan ja selitti Englannin tulevan toimeen ilman Ranskan apua.

Olisi yleiseurooppalaiselta kannalta mitä suotavinta että tämä Englannin ja Ranskan välinen yhteistoiminta finanssialalla jatkuisi muillakin aloilla, koska ainakin allekirjoittaneesta edelleen on selviö että vain Ranskan ja Englannin yhteisymmärrys voi taata sellaisen pohjan Euroopan konsolidoimiseksi jonka päällä muut välttämättömät lähentelyt, ennenkaikkea Ranskan ja Saksan välillä, ovat mahdolliset. On kuitenkin pelättävissä että niinkauankuin MacDonald ja Snowden ovat hallituksenjäseniä, tämä lähentely ei tule edistymään ainakaan huomattavassa määrässä. Snowdenin nimi ei täällä ole rakastettu yhtä vähän kuin Montagu Normanin, ja tätä rakkautta ei ole suinkaan lisännyt mainittujen herrojen yritys Lontoon konferenssissa saada Ranska osallistumaan Englannin Saksalle antamiin epävarmoiksi käyneisiin lainoihin. Laval'han vastasi Snowdenille sattuvasti että nämät lainarahat-han ovat pääasiallisesti Ranskasta halvalla korolla lainattua rahaa, jota kalliilla korolla on annettu edelleen Saksalle, ja että on kohtuutonta vaatia että Ranska osallistuisi nyt näihin lainoihin, kun ne ovat käyneet epävarmoiksi, kun se ei osallistunut niihin silloin kun ne olivat englantilaisille edulliset. (On syytä tässä yhteydessä mainita että amerikkalaisten lainat Saksalle muodostanevat 60 %, englantilaisten 35 % ja ranskalaisten vain 5 % kaikista niis-

tä lainoista, jotka Saksalle riksmarkan stabilisoinnin jälkeen on annettu.) Tästä huolimatta puhuttiin Parisissa noina kriitillisinä päivinä Crédit Lyonnais'n vaikeuksista siinä tapauksessa että Saksan maksukyvyttömyys kävisi tosiasiaksi.

Eräs syytös Ranskaa vastaan, jonka tuontuostakin kuulee, on se että Ranska on kehityksessään jäljellejäänyt maa, joka teknillisesti on takaperoinen, joka ei seuraa "uudenajan rytmiä", jonka johtosema sivistyksen levittäjänä on loppunut (niin äskettäin meillä siksi tunnettu kirjailijatar kuin Hagar Olsson korkealta koturnukselta dekretoi - millä perusteilla sitä hän ei sanonut), joka on kuolemassa sukupuuttoon,^{x)} j.n.e. j.n.e. On enemmän kuin totta että Ranska ei seuraa kaikkia niitä oikkuja jotka Amerikka Eurooppaan reeksporttoi huononnetussa muodossa. Se ihailee yhtä vähän amerikkalaista modernisuutta kuin sen talouselämän rytmiä taikka sen filmiivojen sylinukkemaisuutta. Tästä mielestäni ei voi Ranskaa muuta kuin ihailia. Suuremmalla syyllä voi Ranskaa syyttää siitä että se ei käytä uudistuksiin, kaupunkiensä hygienian ja asuttavaisuuden parantamiseksi ja tehtaittensa modernisoimiseksi niitä miljardeja joita maahan on kokoontunut. Mutta Ranska vastaa näihin syytöksiin näin: "Me tiedämme tuon kaiken, mat-

x) Ranskan syntyväisyysprosentti on nykyään nousemassa, ollen jo nyt suurempi kuin esim. Ruotsin. Huomattava on että varsinkin varakkaissa luokissa syntyväisyys on kasvamassa.

ta me laskemme että pulakausi tulee tännekin ja meidän täytyy olla siltä varalta varustettuja. Olemme nähneet mitenkä on käynyt meitä rikkaampien maiden jotka ovat tuhlanneet rahojaan ja meidän täytyy ensiksi olla turvatut sekä taloudelliselta pulalta että valtakunnan sécuritén kannalta ennenkuin voimme siihen ryhtyä" Lopultahan on Ranskan oma asia miten se nämät kotoiset probleemit järjestää. En ole koskaan huomannut että Yhdysvaltain, Ranskan tai Saksan yleinen mielipide tai lehdistö antaisi Englannille neuvoja tämän maan takapajuisten teollisuusmenetelmien saattamiseksi nykyaikaisiksi - ja varmaan ne eivät olisi vähemmän parantamisen tarpeessa kuin ovat ranskalaiset^{x)} - mutta Ranskan oloista tässä suhteessa katsoo jokainen kynänkäyttäjä olevansa oikeutettu lausumaan mielipiteensä ja neuvonsa. En ole liioin, jatkaakseni vertailua, koskaan huomannut että kullaan luonnotonta kasaantumista Yhdysvaltoihin olisi pidetty kansakunnan rikoksena muuta maailmaa vastaan, mutta kun Ranskassa tapahtuu sama ilmiö, näkyy se sitä olevan.

Monen mielestä Ranska menee säästäväisyydessään liian pitkälle. Ajatelkaamme että tämä rikas maa ei anna valtioavustusta esim. urheiluelämälle vielä tänä päivänä kuin 25,000 frangia vuodessa. Taikka että sen sivistyslaitokset kärsivät ja että sen ikimuiset rakennukset ovat kaatumaisillaan vanhuuttaan,

^{x)} Erinomainen selvitys tästä kysymyksestä on tunnetun ranskalaisen professorin A. Siegfriedin äskettäin ilmestynyt teos. Englannin talouselämän nykyisistä vaikeuksista.

sillä välin kuin budjetissa liikutellaan viisiäkymmeniä miljardeja ja holvissa säilytetään yli 60 miljardia. Mutta ranskalainen on varovainen äärimmäiseen saakka, ja sitä varovaisuutta on lehdistö, varsinkin eräs oikeistolehdistö, viime vuosina systemaattisesti saarnannut. Ranska on hävinnyt ulkomaisten lainojensa kautta korkoineen vuodesta 1914 n. 300 miljoonaa Suomen markkaa. ~~myöskään frangi~~ Vestigia terrent.

Ranskalainen sitäpaitsi tietää kokemuksesta miten pian osat tässä maailmassa voivat vaihtua. Ei ole kuin viisi vuotta näinä päivinä siitä kun Ranskan frangi oli sortumassa samaan kuiluun minne sortui Saksan markka 1923. Sen pelasti yksi mies henkilökohtaisella prestigellään, sen pelasti tämän yhden miehen tahto. V. 1926 ei Ranska pyytänyt keneltäkään apua, mutta ei sitä myöskään sille tarjottu. Muistan Kladderadatschin silloisia ivallisia pilakuvia köyhästä Mariannesta, varsinkin ottamalla huomioon että Kladderadatsch ruhtinas Btlowin sanojen mukaan on Saksan kansan sisimpien ajatusten paras tulkitsija! Siitä alennustilasta on Ranska kohonnut Euroopan rikkaimmaksi maaksi, mutta se tietää että pieninkin erehdys voi taas panna osat vaihtumaan. Minulle sanoi pari päivää sitten mudan Saksan-ystävä näin: "Pidän vallan luonnollisena että Ranska asettaa Saksalle poliittisia ehtoja, sillä Ranskan täytyy suojella itseään ja ajatella sitä hetkeä jolloin Saksa taas on korkealla, eikä siihen kulu montakaan vuotta enää." Raha hakeutuu sinne missä turvallisuus on suurin - puhe kokoomishalusta on

silmänlumetta. Sillä hetkellä jolloin luottamus Ranskaan häviää, hakeutuu myös raha taasen muualle.

Englannin ja Ranskan suhteesta vielä puhuakseni mainittakoon kuriositeettina että Ranska kaksi kertaa ennen on auttanut Englantia: v. 1890 ja v. 1897, kummallakin kerralla antaen Englannille 3 miljoonaa puntaa. Kummallakaan kerralla Englannin ei tarvinnut näitä rahoja käyttää, yhtä vähän kuin Englanti käytti sitä 300 miljoonan punnan lainaa jonka se heti sodan jälkeen sai Amerikalta järjestääkseen sodanjälkeiset olonsa. Ranskassa ei näytä luultavan että Englanti tälläkään kertaa tulee pakotetuksi nyt saamiinsa lainoihin turvautumaan. - ~~Tällä~~ Muuten oli puhetta siitä että viimeinen 40 miljoonan punnan laina tällä annettaisiin obligatiolainana yleisön merkittäväksi, mutta tästä näytään luovutun koska, katsoen tällä edelleen voimassaolevaan lakiin n. 1 %:n valtioverosta ulkomaisiin obligatiolainoihin nähden, tämä laina olisi Englannille tullut maksamaan yli 6 %! Semmoista lainaa Englanti luonnollisesti ei voi ottaa, jonka vuoksi laina järjestettäneen pankkioperatioiden muodossa.

x

x

x

Tulemme kiertokatsauksessamme tämän jälkeen tehtävämme pääkysymykseen, s.o. Ranskan ja Saksan keskinäisiin suhteisiin.

Sanottakoon tällöin heti alussa että senjäl-

keenkuin Laval ja Brüning toisensa tapasivat sekä täällä että Lontoossa, tilanteen valitettava kärjistyminen melkolailta on lauennut. Brüning jätti täällä ollessaan erinomaisen impression ja molemmat pääministerit näkyivät "löytäneen toisensa". Kummallakin on suuressa määrin bon sens'ia, kumpaakin elähyttää tahto todella saada maailmasta pois ikuinen riidanaihe ja kummallekin on vieras se eräänlainen hypokrisia joka niin usein karakterisoi englantilaisia ja heidän valtiomiehiään. Curtius sensijaan näytteli toisen luokan tähden osaa. Hänen asemansa täällä on melkoisesti horjahtanut Itävallan ja Saksan välisen tulliuunionipuuhan johdosta, ja Quai d'Orsaylla väitetään että Curtius liian räikeästi vei Briandia harhaan. Briandin syrjästäkatsojanosa alkaakin niistä päivistä, eikä voi kyllin ihmetellä Curtiuksen lyhytnäköisyyttä, kun hän tällä tavalla tahallaan loukkasi Briandia jonka voimassapysymisestä hän kuitenkin tiesi saksalais-ranskalaisten lähentelysuhteiden oleellisesti riippuvan.

Tällä tavalla Curtius ja Briand tulivat näyttelleeksi syrjäisen osaa, kun sensijaan suuret neuvottelut keskittyivät Lavalin ja Brüningin ympärille. Kuvaavaa on että kun Laval sai kuulla Brüningin taitavan ranskaa, hän järjesti ensimmäisen käynnin niin että he saivat tunnin verran keskustella kahden kesken.

Ei voi olla toteamatta että Lavalin ja Briandin välillä nyttemmin vallitsee, käyttäkäämme sa-

naa "mustasukkaisuus". Laval olisi ollut valmis menemään Berliniin jo ennen Kansainliiton yleiskokousta, mutta Briand, jonka terveys todella on huono ja jonka lääkärit eivät sallineet keskeyttää lomaansa, uhkasi erota jos Laval menisi Berliniin yksin. ^{x)} Laval on, kuten ennenkin olen huomauttanut, toiminnan mies ja suorien linjojen mies eikä ole Genève'n kaunopuheliaisuuden ihailijoita. Hän tahtoo panna lopun sille Ranskassa viime aikoina vallinneelle valitettavalle tilanteelle että Genève'ssä pidetään kauniita puheita ja Parisissa hallitus ja Parlamentti menettelevät toisin. Tämä équivoque, johon raporteissani usein on viitattu, on, senjälkeenkuin Laval otti ohjaket käsiinsä, hävinnyt, ja siten on minun käsitykseni mukaan poliittinen ilmapiiri täällä melkoisesti puhdistunut. Sanottu tietystikään ei estä Briandia eräänä kauniina päivänä taasen astumasta etualalle, varsinkin jos Laval tekee jonkun erehdyksen tai muuten kaatuu tai jos hän on laskenut pelinsä väärin. Löytyy niitä jotka sanovat että Briand tahallaan odottaa aikaansa luottaen siihen että Lavalin tähti ei kauaa enää pysyisi zenithissä.

Oli miten oli, täällä uskotaan Lavalin voivan aikaansaada Brüningin kanssa jotain positiivista. Kan-

x) Brysselin ulkoasiainministeriössä kuulin sensijaan että matka lykkäytyi senvuoksi että Laval olisi pahastunut siitä voimakkaasta painostuksesta jota Saksa on harjoittanut Moskovassa estääkseen Puolan osanottoa Parisin ja Moskovan välisiin nonaggressionneuvotteluihin.

sanäänestyksen tulos, jota täällä odotettiin mitä suurimmalla jännityksellä, mahdollistuttaa muodollisesti, joskaan mielestäni ei ole kovinkaan paljoa syytä iloita äänestyksen numeroista, Lavalin ja Ranskan hallituksen toimintaa. On sanomatta selvää että Briandille uskollinen lehdistö teki suuren numeron äänestyksen tuloksesta käyttäen sitä todistuksena maailmalle siitä että demokraattinen henki Saksassa mu-
ka on vallan päällä ja että Briand siis on las-
kenut oikein.^{x)}

Oli luonnollista että kun kerran Englannin hallitus kutsui Saksan ministerit Lontooseen Parisista - teko jonka välttämättömyyttä täällä ei vielä-

^{x)} Todellisudessa kuitenkin monet lehdet (m.m. le Temps) ja yksityiset tunnustavatkin että äänestyksen tulos oli huolestuttava. 13.5 miljoonasta äänioikeutetusta, jotka olisi tarvittu, 10 miljoonaa äänesti, s.o. antoi äänensä nykyisten olevien olojen säilyttämistä vastaan. Mielestäni nuo numerot todistavat pelottavalla tavalla että olojen mahdollisesti vielä pahetessa Saksassa seuraavien vaalien tulos ei suinkaan ole taattu. Eihän yleensä sitäpaitsi äänestyksiin ota osaa kuin korkeintaan 70-80 % äänioikeutetuista, joten nuo 10 miljoonaa de facto vastaavat 12-13 miljoonaa äänioikeutettua, jolloin vielä on otettava huomioon että laajat kommunistijoukot sittenkin pysyttelivät vaaleista erillään.

kään käsitetä - Brüning ja Curtius eivät mitenkään voineet täällä ollessaan mihinkään sitoutua. Sitäpaitsi tiedän että Laval ja Brüning panivat toistensa eteen pöydälle sen minkä he voivat kukin paikallaan tällä hetkellä toisilleen luvata: Laval sanoi ei voivansa luvata revisiota ja Brüning vastasi ei voivansa luvata poliittisten ehtojen hyväksymistä. Näistä tosiasioista ovat siis molemmat pääministerit pakotetut löytämään tien ulos umpikujasta.

Ei ole tietysti puuttanut ääniä jotka väittävät kutsun Lontooseen aiheutuneen englantilaisten valtiomiesten pelosta että Saksa ja Ranska liian helposti keskenään sopisivat. Tätä seikkaa en voi arvostella, rekisteröin sen vain. Sensijaan voinee liioittelematta sanoa että Lontoon konferenssi päättyi täydelliseen fiaskoon, koska siinä ensinnäkään ei päätetty mitään sellaista josta ei olisi oltu jo Parisissa yksimielisiä, ja toiseksi koska englantilaiset kutsujat samoinkuin amerikkalaiset läsnäolijat eivät voineet luvata penniäkään. MacDonaldin avajaispuhe todisti jo tyhjyyden vallitsevan ohjelmaan nähden, ja kun sitten Lavalilta pyydettiin positiivisia ehdotuksia, tämä asianmukaisesti vastasi tulleensa Lontooseen kuulemaan niitä ehdotuksia joita kutsuttaessa oli luvattu. Mutta mitään ehdotuksia kutsujat eivät esittäneet. Päinvastoin oli Englannin samojen valtiomiesten, käydessään kohta sen jälkeen Berlinissä, pakko suositella Wilhelmstrassen johtajille Ranskan puoleen kääntymistä! Mitä merkitsi

näin ollen koko Lontoon kokous?

Lavalin ohjelmaan kuuluu ensimmäisenä numerona Berlinin ja Parisin suhteiden lämmittäminen. Ranskassa tahdotaan - uudistan sen tässäkin - päästä Saksan kanssa normaalisuhteisiin. Ranskassa on ole voinut havaita sellaista mielialaa Saksaan ~~siinä~~ josta esim. esiintyy eräässä vanhan Moltken kirjeessä vuodelta 1870 (Parisin valloituksen jälkeen): "Le peuple français n'est pas encore assez humilié, elle ne comprend pas encore qu'elle a perdu la guerre" (käännöksen mukaan). Tällainen ajatus on Ranskassa vieras. Onnistuuko Laval, on toinen asia. Mutta varmaa on että Laval tahtoo päästä tulokseen Berlinissä - samoin kuin Roomassakin (vrt. Massigliin ja Rosson neuvotteluja laivastoasiasta kaikessa hiljaisuudessa, ilman hendersonilaisia pikamatkoja) - suoraan, ilman Hendersonin, ilman Montagu Normanin ja ilman Hooverin välitystä.

On puhuttu uudesta kansainvälisestä konferenssista, joka käsittelee korvausmaksu- ja moratoorikysymystä. Täällä luulisin kuitenkin lähinnä ajateltavan saksalais-ranskalaista taloudellista konferenssia, joka suunnittelisi yhteistoimintaa kartellien y.m. muodossa. On kuvaavaa että Belgian ent. pääministeri, sosialisti Vandervelde viime viikolla julkaisi kirjoituksen jossa hän viittaa niihin vaaroihin jotka saksalais-ranskalaisesta taloudellisesta lähentelystä voivat koitua pienten maiden kaupalle ja kilpailulle.

Kysymysmerkiksi vielä jää miten näihin lä-

hentely-yrityksiin tulee suhtautumaan Englannin uusi ulkoministeri Lord Reading, josta tiedetään että hänellä ainakin ennen oli suuret sympatiat Ranskaan, seikka josta kuitenkin Ranskan lehdistö viisusti on vaiennut.

Asioita kylmästi harkiten ja ottamalla huomioon että Ranskan ja Saksan suhteissa ainakin nyt juuri helpotusta on havaittavissa, täytyy mielestäni tulla siihen tulokseen että Saksan ei pitäisi olla mahdotonta voida moratoorivuoden kuluessa järjestää asioitaan. Perustan tämän seuraaviin seikkoihin: 1) että Saksa vuoden kuluessa on vapautettu kaikista korvausmaksuista, 2) että Saksan hallitus enemmän tai vähemmän kontrolloi valuuttakaupan, 3) että Saksalle on luvattu ettei lyhytaikaisia lainoja tämän vuoden kuluessa vedetä pois, 4) että Saksan vienti tällä hetkellä on Euroopan suurin^{x)} ja 5) että Saksan kauppabilanssi tulee vuoden lopulla olemaan n. 25 miljardilla Smk:lla vientivoittoinen.^{xx)}

x) Juuri luen lehdistä että kun Rotterdamin ja Antwerpenin satamissa liike heinäkuussa melkoisesti on viime vuoden heinäkuuhun verrattuna vähentynyt, Hampurin liike on kasvanut!

xx) Ranskan kauppabilanssi tulee sensijaan vuoden lopulla olemaan yhtä suurella summalla tuontivoittoinen!

Onko muuta maata olemassa jolla olisi kaikki nämä edut? Lisäksi tulee, että Saksan teollisuuslaitokset hohtavat uutuuttaan jota ei voi sanoa Ranskassa ja Englannissa olevan asianlaita. On lupa kysyä onko näissä olosuhteissa Saksa oikeutettu järjestämään sellaisen Selbsthilfen, joka saattaisi kaikki ne maat joiden kanssa se käy kauppaa mitä vaarallisimpaan asemaan. On selvää että Saksa on käyttänyt tätä uhkaa samoinkuin (Schachtin myötävaikutuksella) Länsi-Saksan teollisuusalueella valmistettua suurta dumping-suunnitelmaa ja uuden rahan käytäntönoton uhkaa poliittisina välikappaleina, mikä ei ole vierasta Saksan diplomatialle yleensä.

Sehän täytyy meidän kaikkien, jotka näitä kysymyksiä olemme seuranneet, hattu kädessä myöntää että Saksan diplomatian on onnistunut lyhyemmässä ajassa kuin luultiin saada kaikki suuret elinkysymyksen-
sä otetuiksi kansainvälisesti päiväjärjestykseen, lisäksi vielä tavalla joka aikaisemmin tai myöhemmin tulee vaatimaan lopullista järjestelyä. Tahtomatta lainkaan uskoa siihen että Danat-pankin maksukyvyttömyys olisi ollut Lutherin ja Montagu Normanin kesken sovittu asia, yhtä vähän kuin siihen että Länsi-Saksan suurteollisuuspiirit olisivat tahtoneet järjestää uuden inflation, niin täytyy kuitenkin myöntää että kaiken-
näköisiä poliittisia ja taloudellisia pulia ja uhkia on käytetty hyväksi revisiokysymyksen herättämiseksi. Ja tässä saksalaiset ovat loistavasti onnistuneet.

Samalla kun myönnämme tämän, on meidän yhtä loogillisesti myönnettävä että täten syntyneen tilan-

teen n.s. sentimenttaallinen hyväksennekäyttäminen^{x)} ja pulan pasunoiminen vississä tarkoituksessa ei voi herättää Saksan ulkopuolella sitä vastakaikua johon näyttään Saksassa lasketun. Tässä mielestäni onkin Saksan diplomatian suurin laskuvirhe. Jos menemme taaksepäin vain vuoden ajassa, niin muistamme miten Saksalla oli sympatioja kaikkialla maailmassa, joita jatkui tähän kesään saakka. Senjälkeen mitä kesän kuluessa on tapahtunut, ovat nämä sympatiat hupenemistaan huvenneet, samassa määrässä kuin on havaittu että syyt yhtä paljon olivat Saksasta itsestään löydettävissä. Saksalaisilla valtiomiehillä on tapana, kuten jo sanoin, lyödä pöytään voimakkaita valtteja. Vuosisatamme alussa niitä tuli tukatiheään Wilhelmin laskemattomasta kädestä, mutta sodan jälkeenkin niitä on näkynyt. Sellainen odottamaton valtinisku oli Rappallo, sellainen viimekeväinen tulliuuniooniajatus - josta tšekäläiset itävaltalaiset diplomaatit peittelemättä sanovat että se oli erehdys ainakin tällä hetkellä^{xx)} - , sellainen oli Lutherin huonosti har-

x) Esim. Belgiaan nähden joka omin voimin pani sodan jälkeen pystyyn täydellisesti rappiolle saatetun teollisuutensa ja talouselämänsä!

xx) On kiintoisaa muistella että kun v. 1842 Ranska ja Belgia suunnittelivat tulliuunioonia, heidän oli pakko siitä luopua. Englannin voimakkaan vastustuksen vuoksi; syyt Englannin kantaan olivat mutatis mutandis samat kuin ne, jotka Ranska, Italia, Pieni Entente ja Unkari nyt ovat esittäneet Wienin pöytäkirjaa vastaan.

kittu ja epäpsykologinen lentomatka y.m. Aina pe-
lottelua ja leikittelyä hirveän vakavilla asioilla,
joka hermostuttaa toisia, aivan riippumatta siitä
että valtti itsessään voi olla täysin oikeutettu.
Kerron tästä kuvaavan esimerkin.

Juhannuksen tienoissa kävin ensi kertaa ta-
paamassa Brysselin uutta Saksan-lähettilästä, kreivi
Lerchenfeldiä, jonka olen tuntenut toistakymmentä
vuotta Berlinistä, Münchenistä ja Wienistä. Jouduim-
me melkein kohta in medias res ja hän lateli mi-
nulle ulkoapitun läksyn Saksan ja Itävallan tulli-
unioonista, sen syistä ja sen oikeutuksesta. Tulin
tätä läksyä kuunnellessani ajatelleeksi Stresemannin
sanoja kerran minulle: "Minun lähettilääni kirjoit-
tavat minulle aina mitä he keskusteluissaan ovat
sanoneet. Siitä minä viis välitän, sillä minä tie-
dän etukäteen mitä he sanovat, edellyttäen että he
eivät sano muuta kuin minkä minä sallin heidän sa-
noa. Sensijaan olisi minulle paljoo tärkeämpää tie-
tää mitä muut ovat heille sanoneet." Kuunneltuani
loppuun virkaveljeni saarnan, uskalsin varovasti hä-
nelle huomauttaa että sellainen saksalaisystävä kuin
ent. pääministeri Herriot tulliuniooniajatuksen tie-
toontulopäivästä lähtien kirjoittaa ja puhuu Saksaa
vastaan tavalla jota hän ei koskaan aikaisemmin ole
tehnyt. Kreivi Lerchenfeld jäi tätä miettimään, sitä
hän ei ollut tullut aikaisemmin ajatelleeksi. Sens
moral: saksalaiset eivät ota huomioon vaikutuksia,
vaan tarrautuvat liiaksi vaikutteisiin.

Kovin rauhoittava ei myöskään ollut kenraali von Seecktin äskettäinen aseidenvähentämistä koskeva kiertokirjoitus useissa lehdissä ympäri maailman; eräät ranskalaisetkin lehdet painattivat sen palstoilleen. Se ei ainakaan ollut omiaan lisäämään ranskalaisien virallisten piirien aseistariisumishalua.

Kuvaavaa on myös seuraava. Juuri niihin aikoihin jolloin kesällä neuvoteltiin Hooverin moratööriosta ja korvausmaksuista, Saksassa julkaistiin Spectator'in (= ?) toimesta tähän saakka tuntematon keisari Wilhelmin ja ruhtinas Bülowin välinen kirjeenvaihto, josta ranskalainen käännös myös äskettäin on ilmestynyt. Saksalaisvihamieliset lehdet eivät jättäneet luonnollisesti käyttämättä hyväkseen tilaisuutta painattaakseen palstoilleen tästä kirjeenvaihdosta muutamia valituita palasia. Kiinnitän m.m. huomiota seuraavaan. Heinäkuun lopulla v. 1905 keisari kirjoitti Pohjanmeren rannoilta kanslerilleen ruhtinas Bülowille seuraavat sanat (keisari pelkäsi niihin aikoihin että Englanti julistaisi Saksalle sodan): " - - - - Mutta jos Englanti syystä tai toisesta julistaa meille sodan tai hyökkää kimppuumme, tulee Teidän heti paikalla lähettää sähkösanoma Brysseliin ja toinen Pariisiin vaatien näitä kuuden(!) tunnin sisällä ottamaan kannan puolestamme tai meitä vastaan. Aivan riippumatta vastauksesta hyökkäämme viipymättä Belgiaan. Mitä Ranskaan tulee, on tärkeätä tietää jääkö se puolueettomaksi (mikä on vähemmän luultavaa, mutta ei mahdotonta): siinä tapauksessa ei ole syytä olla huolissaan casus foederistä Venäjän kanssa. Mutta jos Ranska mobilisoi, on se katsottava sodanhaksi meitä

vastaan Englannin hyväksi; silloin käy välttämättömäksi että venäläiset rykmentit marssivat meidän kanssamme, ja minä luulen että perspektiivi saada taistella ja ryöstää kauniissa Ranskassa tulee olemaan tarpeeksi hyvä syytti heidän saamiseen puollemme.^{x)} Jokainen voi ymmärtää minkä vaikutuksen tämän kirjeen julkaiseminen teki täällä korvauskysymyksestä juuri neuvoteltaessa.

Korvausvelvollisuudesta puhuttaessa on syytä mainita että molemmiin puolin jo valmistutaan lopulliseen yhteenottoon. Ranska on selvillä siitä että moratoorivuoden jälkeen ei ole mahdollisuuksia palautua status quo anteen, vaan että jokin uusi modus vivendi on löydettävä. Mutta yhtä sitkeästi Ranska pitää kiinni niiden maksujen jatkumisesta - n.k. ehdottomista maksuista joista Ranska saa 660 kultamiljoonaa vuodessa - joita käytetään sodan jalkoihin

^{x)} (Käännös ranskalaisesta käännöksestä.) Saksan hallituksen suhtautuminen Belgian kysymykseen joutuu sitäpaitsi tästä samasta kirjeestä varsin ikävään valloon. Merkillisintä on kuitenkin että Bülow itse, joka äskettäin ilmestyneissä muistelmissaan moitti seuraajaansa siitä tavasta millä Saksan johto elokuun alussa 1914 suhtautui Belgiaan ja joka, vastoin useita auktoritatiivisia todistuksia, tahtoo uskotella maailmalle että hän oli Belgian kautta hyökkäämisen vastustaja, tähän keisarin kirjeeseen vastasi seuraavin fataalein sanoin: "Mitä Belgiaan tulee, Votre Majesté tombe on ne peut plus juste" j.n.e.

joutuneiden laajojen alueiden jälleerakentamiseksi. Saksa puolestaan taasen on puolivirallisesti antanut lehtiin kommuniqueoja, joissa todistellaan että Saksa jo on maksanut korvausmaksuina sen summan joksi Ranska itse on arvioinut hävitettyjen alueidensa jälleerakentamisen. Kun Parisissa tuli ilmi että Lontoossa, Berlinissä ja Baselissa näistä korvausmaksuista tahdottiin ruveta puhumaan, Matin julkaisi voimakkaan pääkirjoituksen, jossa lyhyesti konstatoitiin että näistä saatavistaan Ranska ei tule luopumaan. Tässä kirjoituksessa huomautettiin m.m. että v. 1871 Ranskan maksettaviksi määrättyt 5 miljardia kultafrangia olivat ainoastaan Saksan sodankäynnin korvausmaksua, jotavastoin Ranska ei ollut sodan jalkoihin saattanut saksalaista maata. - Ennustan että tämän kysymyksen ympäri tulee lähiaikoina keskittymään suuri diplomaattinen yhteenotto Berlinin ja Parisin välillä. Paljon riippuu tietysti Yhdysvaltain kannasta, jonka muuttamisen Ranska asettaa oman kantansa ehdoksi, mutta paljon myös siitä uskaltaako Laval kotoisesta painostuksesta huolimatta luvata Brüningille korvausmaksujen revidointia.

On tunnettua että Ranska ei tahdo Saksalle antaa uusia lainoja, ennenkuin sillä on takeita siitä että näitä rahoja ei käytetä varustuksiin eikä turhaan haaskaamiseen. Mitään lopullisesti formuloituja ehtoja Ranska tuskin lienee esittänyt; se on vain ylimalkaisesti vaatinut "poliittisen moratoorin" takeita. Eihän voi kieltää että Ranska on oikeassa väit-

täessään Saksan mielipuolisesti heittäneen rahaa sekä valtion että kuntien budjetteihin. Tarkasta-
kaammepa kerrankin näitä kysymyksiä hieman lähemmin.

Mitä ensinnäkin tulee kysymykseen Saksan uu-
desta risteilijästä, johon Saksa pulastaan huolimatta on löytänyt lähes miljaardin Smk. säästölaati-
kostaan, Ranska huomauttaa että kysymys ei ole vain uuden 10,000 tonnin laivan rakentamisesta, vaan siitä että Saksa rakentaa uuden laivan, joka täydellään mullistaa nyt vallitsevat laivastoperiaatteet ja pakottaa toiset uusiin uhrauksiin. Täytynee myöntää että on väärin kutsua "taskuristeilijäksi" tai "Itämeren risteilijäksi" laivaa jonka toimintatila on lähes 2/3 ekvaattoria!^{x)} Itämeren varten ei kait sellaista olisi tarvittu, joskin sillä valmistuttuaan on Itämerikin taskussaan.

Keskitasoinen ranskalainen pelkää että Genève-
aseistariisumiskokous muuttuu tilaisuudeksi jossa vaaditaan Ranskaa vähentämään nykyistä aseistumistaan toisten hyväksi.^{xx)} Hän pelkää että siinä piilee hyökkäys häntä vastaan. Ja ranskalainen tietää mitä merkitsee sodankäynti omalla maalla, hän ei tule

^{x)} Miten on selitettävissä että Saksan laivastossa on 10,000 matruusia ja että laivaston upseerien, virkamiesten j.n.e. yhteismäärä nousee samaan lukuun 10,000?

^{xx)} Ranska on vähentänyt armeijaansa vuodesta 1923 noin 50 %:lla, seikka jonka sen ~~sodankäynti~~ vihamiehet/miehellään jättävät mainitsematta.

kolmatta kertaa sallimaan että Saksan joukot marssivat pääkaupunkiin taikka sen liepeille. Tässä on koko aseistariisumiskysymyksen ydin yksinkertaiselle ranskalaiselle miehelle ja naiselle. Hän on edelleen varma siitä että Saksa, niinpiankuin se voi, hyökkää Ranskan kimppuun - ja Saksan kansan militaristinen ajattelu tuli viimeksi kansanäänestyksen kautta liiankin selvästi näkyviin - eikä Ranska ole valmis vapaaehtoisesti luopumaan siitä turvallisuudesta minkä voitettu sota, hyvinvarustettu armeija ja täysi pankkiholvi sille takaavat. Näin ajattelisi jokainen muu maa samoissa olosuhteissa. Jos Englanti ei tällä hetkellä niin ajattele, riippuu se yksinomaan siitä taloudellisesta ahdinkotilasta, johonka huono asiainhoito maan on saattanut.

Saksan - valtion ja kuntien - tuhlaavaisuudesta - jonka seuraukset luonnollisesti myöskin on ollut mainio ase Saksan diplomatian käsissä^{x)} - pyydän lukemaan seuraavat sanat:

"Todellisuudessa on myönnettävä etteivät ainoastaan korvausmaksut ole meitä vieneet nykyiseen rahalliseen hätätilaan, vaan että suuressa määrin myös-

x) Puhuessamme näistä välikappaleista on minun pakko sanoa että kahdeksan vuotta Saksassa eläneenä en saa päähäni mahtumaan että Saksan poliisi olisi ollut voimaton pitämään kommunisteja aisoissa. Kommunistivaarahan on myös yksi noita valtteja joihin tuontuostakin Saksan vaaranalaisesta tilanteesta puhuttaessa vedotaan.

kin itse olemme syyppäät tähän vaaralliseen ja vaikeaan tilanteeseen, koska olemme uskotelleet itsellemme, että viralliset laitokset samoinkuin yksityisetkin voisivat, huolimatta menetetyistä sodasta ja huolimatta menetetyistä provinssistamme sekä huolimatta uhrauksistamme rahan ja veren muodossa, nyt elää paremmin kuin ennen sotaa. Olemme itsellemme sallineet uutuuksia kaikkialla, uutuuksia joita emme olisi mitenkään ennen sotaa voineet maksaa. Me olemme maksaneet miljoonia tarpeisiin jotka jonkun ajan jälkeen ovat osoittautuneet erehdyksiksi ja tuottamattomiksi. Me olemme ajaneet politiikkaa, joka on muuttellut päivästä toiseen j.n.e."

Nämät sanat eivät ole Figaron, vaan ne ovat suoraan käännetyt itse Brüningin puheesta Kölnissä tammikuun 25 p:nä tänä vuonna. Mitään muuta ranskalaisetkaan eivät ole väittäneet! Kuinka varoittikaan Parker Gilbert kaikissa raporteissaan tuhlavaisuudesta. Viimeisessä raportissaan, ennenkuin hän jätti Berlinin, hän sanoi selvään ja peittelemättä että jos näin jatkuu, katastroofi tulee, lisäten että vähäkin säästäväisyyttä noudattamalla voidaan Saksassa ilman vaikeutta aikaansaada budjetin tasapaino. Ei ole koskaan dementoitu mitä Schacht kesällä 1928 sanoi Pymontissa, kun hän puheessaan, en muista missä kokouksessa, sanoi Saksan täytyvän ajaa julkiset finanssinsa retuperälle saadakseen aikaan muutoksen oleviin oloihin.

Eräät numerot valaisevat mielestäni erinomaisesti ylläsanottua. Deutscher Städtetag piti äskettäin

kokouksen, jolloin presidentti antoi julkisuuteen raportin Saksan valtakunnan huomatuimpien kuntien rahallisesta tilanteesta ennen ja nyt. Tässä raportissa lueimme merkillisiä asioita. Elsass-Lothringenin yhteiset kunnalliset velat olivat silloin kuin alue joutui Saksalle 15 miljoonaa kultamarkkaa. V. 1908 tämä velka oli noussut 160 miljoonaan. - Hampurin vapaakaupungin velka ennen sotaa oli toista miljoardia. - Saksan suurimpien kaupunkien pormestarit kantavat tänä päivänä palkkaa joka vastaa n. 800,000 Smk. kunkin osalle. Matin, joka huomauttaa tästä, sanoo että on tietystikin hyvä "nähdä suuresti ja omata suuria näköaloja", mutta että tämä voi käydä vaaralliseksi, kun laajapiirteisyys tapahtuu toisten kustannuksella. - Äskettäin kertoi Frankfurtin pormestari langattoman kautta maailmalle m.m. että hänen kaupunkinsa on juuri pannut 18 miljoonaa kultamarkkaa kauppahallin rakentamiseen, jokseenkin yhtä paljon stadionin rakentamiseen j.n.e.

Tai ottakaamme esimerkki toiselta alalta. Alin kenraalinpalkka Ranskassa on 8,400 kultamarkkaa. Vastaava luku Saksassa on 16,300. Everstin keskimääräinen palkka Ranskassa on 7,334, Saksassa 14,340 kultamarkkaa. Ranskassa on kenraalin eläke 5,000 kultamarkkaa, Saksassa 13,000-17,000.

175 keisarinaikaista saksalaista kenraalia elää nykyään eläkkeellä. Niistä useat tulevat 50,000 Reichsmarkan eläkkeeseen vuodessa! Kun äskettäin näitä kenraaleja pyydettiin vapaaehtoisesti luopumaan osasta eläkkeestään, ainoastaan kaksi vastasi myönteisesti,

kaikki muut olivat vastaamatta, valittivatpa monet heidän puoleensa tehtyä kääntymistä Hindenburgille.

Ei ole mikään harvinaisuus että Saksassa isomman pankin johtajalla on 5 miljoonan Smk:n vakinaisen palkka. Koko oleskeluni aikana Saksassa miina aina hirvitti tavaton ero ylempien ja alempien palkkauksen välillä.

On hyvä pitää mielessä niinkään että köyhässä Itävallassa juuri on alennettu ylimmät virkamieseläkkeet 70,000 Smk:aan. Missä ne olivat sitä ennen, ei ole tiedossani.

Kun sanotaan että Wienin Kredit-Anstalt joutui vaikeuksiin pula-ajan vuoksi, niin ei tule unohtaa mitalin toista puolta: sitä näet että sama pankki antoi suuria avustuksia sikäläisille nazeille - nyttemmin tunnetulla surullisella seurauksella! - ja ennenkaikkea että se teki epäonnistuneita spekulatiokauppoja New-Yorkin pörssissä.

Eihän Danat-pankki kaatunut pulakautteen, vaan siihen että se oli antanut 2 miljardia Smk. luottoa eräälle yhtiölle, jonka johtajat osoittautuivat notoorisiksi roistoiksi.

Se joka näki Saksan valtiopankin johtajan Lutherin Reichstagen puhujalavalla, varsinkin sinä päivänä jolloin hän kaatui, ei voi käsittää että hän olisi luotu suuren valtakunnan korkeimmaksi finanssi-johtajaksi.

Onko kumma jos ranskalainen tällaisten nume-

roiden edessä ja nähdessään omat kaupunkinsa ja kylänsä ilman uusia stadioneja ja julkisia rakennuksia, kysyy miten tämä kaikki on mahdollista maassa joka on menettänyt sodan ja joka valittaa köyhyyttään. Onhan todella ihmeellistä että kun Saksan yhteismenot n.k. yleisiin tarkoituksiin v. 1913 olivat 7,2 miljardia mk., ne v. 1925-6 nousivat 14,4 miljardiin ja nousevat tänä vuonna - 22 miljardiin!!

On puhuttu paljon Saksan työttömyydestä ja sen suhteesta korvausmaksuihin. Voi olla kiintoisaa tutustua tässä yhteydessä seuraaviin numeroihin, jotka todistavat mitenkä rationalisointi ja mekanisointi ovat Saksassa sodan jälkeen kehittyneet.

Saksan suurten sähkökeskusten jännitys oli keskimäärin ennen sotaa 15-50,000 voltia, tänä päivänä jopa 220,000 voltia ja siitä yli. - Suurimpien höyrykattiloiden suurin mitta oli ennen sotaa 750 m³, tänään 2,000 m³ ja siitä yli. - Vahvin höyryturbiini oli ennen sotaa 60,000 hv., tänään 250,000 hv. - Tünnenin sulattojen keskimääräinen tuotanto oli ennen sotaa 75,000 tonnia terästä 10,000 työmiehellä, tänään samalla työmiesmäärällä 170,000 tonnia. - Auton rakentamisessa tarvittiin ennen sotaa työn kuhunkin pääjaksoon kolme tuntia, tänä päivänä 20 minuuttia. - Eräessä suuressa saksalaisessa pankissa 334 virkailijaa valvoi ennen sotaa 9080 kirjanpitorubriikkia, tänään samassa pankissa 284 virkailijaa hoitaa 19,000 sellaista. J.n.e.

Näitä numeroita, jotka ovat seurauksia tuosta jumaloidusta "uuden ajan rytmistä", on niiden syytä mieltä, jotka lukevat Saksan kaiken onnettomuuden korvausmaksujen laskuun. En ole koskaan kuulunut että Yhdysvaltain tai Englannin työttömyyttä olisi koetettu selittää muulla tavalla kuin ainoalla mahdollisella: talouselämän perusteiden muuttumisen avulla.

Tätä mekanisointirytmää ei Ranska ole seurannut ja on senvuoksi tänään vailla työttömiä.

Eräässä kirjeessään keisarille ruhtinas Bülow v. 1908 kirjoitti m.m. seuraavasti (Bülow oli juuri keskustellut Ballin'in kanssa, joka oli Bülowin pyynnöstä ollut Englannissa jonkun aikaa taloudellisia oloja tutkimassa): "Erinomaisen kiintoisaa on kaikki mitä Ballin minulle on kertonut kaikkialla vallitsevasta taloudellisesta depressionista. Raha on tällä hetkellä yhtä kovassa Englannissa ja Amerikassa kuin Saksassa. Rahaa ei tapaa muualla kuin Ranskassa, sillä sen teollisuuden kehitys ei ole ollut liian kiihkeä ja sen asukkaat ovat säästäväisiä. - - - Tällä hetkellä vallitsee Saksassa liian suuri tuhlaamisen henki. Olemme vähitellen omaksuneet tavan olla ja elää rikkaasti, joka ajanpitkään ei voi jatkua. Meidän täytyy uudelleen tulla säästäväisemmiksi ja yksinkertaisemmiksi." Tämä sanottiin v. 1908, ja se pitää paikkansa tänä päivänä. Saksalainen ei voi sitäpaitsi olla vertaamatta nykytilaa siihen joka vallitsi maan suuruuden aikana, ja hänen on hyvin vaikea tottua sellaiseen muuttuneeseen elämänlaatuun jo-

ka nykyään kaikkialla, ei vähimmin Suomessa, on obligatoorinen. Käsitys elämän välttämättömistä elin- ehdoista on niin erilainen meillä, missä ei koskaan ole rikkaasti eletty, ja niissä Keski-Euroopan maissa jotka inuvat toisten apua silloin kun elämäntaso vielä on paljoo korkeammalla kuin mitä se koskaan meillä on ollutkaan.

x x

x

Lopetan tähän katsaukseni. Jos olen luetellut enemmän saksalaisten kuin ranskalaisten heikkouksia ja puutteita ja vikoja, on se tapahtunut tahallisesti ja etupäässä siitä syystä että meidän lehdistömme, joka ei tunne Ranskan oloja ja joka ammentaa viisautensa siitä mitä tapahtuu Itämeren tällä puolen Tukholman ja Berlinin lehdistä, kylä pitää huolen ranskalaisten syntiluettelon yksityiskohdista. Olen tahtonut ylläolevalla myös osoittaa että maailman yleiseen pulatilaan on vaikuttamassa syitä jotka eivät heti näy pinnalla vaan joita on etsittävä ja tutkittava.

Olemme monessa asiassa Genèvessä ja muussa diplomaattisessa toiminnassamme paralellisoineet kantamme ja työmme Ranskan linjojen mukaan. Tämä koskee varsinkin kysymystä aseistariisumisesta ja kysymystä turvallisuudesta. Meillä on Ranskalta opittavaa vielä jotain, jota emme opi Saksasta, nim. säästäväisyyttä, jota ranskalaiset itse pitävät ainoana todellisena keinona selviytyä pulasta.

Ja kun suuret riitelevät, niin on parempi pienten pysyä vaiti: voi tulla hetki jolloin me tarvitsemme rahaa täältä ja jolloin tulemme huomamaan että sanomalehtiemme yötoimittajien sensatio-rubriikit Ranskan pahasta tahdosta tulevat meille maksamaan kalliisti, sillä kukin niistä lisää ehtoihin jonkun prosentin murto-osan. Tätä olen tullut pakosta useasti ajatelleeksi näinä aikoina. Mieleeni juolahtaa erikoisesti kaksi tapausta. Eräässä suuressa helsinkiläisessä lehdessä muudan salanimi - jonka takana piilee entinen Lontoon-lähetystömme neiti - kirjoitti kesällä Belgiasta sellaisen kirjoituksen että jos Suomesta Belgian lehdissä sellaista olisi kirjoitettu, se olisi meillä herättänyt suurta mielipahaa. Toiseksi: Paul-Boncour julkaisi äskettäin "Journal"issa" kirjoituksen - ja antoi vastaavan haastattelun amerikkalaisille lehdille - , jossa hän esittää että aseistariisumisen edellä täytyy käydä turvallisuuden takaaminen ja että todellisia tuloksia tässä arassa kysymyksessä ei voida saavuttaa jollei Kansainliito saa eksekutiivistakin arvovaltaa ja sanktiomahdollisuuksia. Tästä sisälsi Hbl. sähkeen New-Yorkista, jonka rubriikkina oli: "P.-B. fram-lägger ånyo sina ålsklingsidéer." Toimitus ei näytietävän että Suomen kaikilla Genève-valtuuskunnilla on ollut ohjeena kannattaa juuri näitä "P.-B:is ålsklingsidéer", ainoa linja jota me Venäjän vuoksi voimme seurata! Onko todella syytä antaa asianomais-ten maiden Helsingissä oleville lähettiläille tuollais-

ta meille epäedullista raporttiaineistoa? Tuontapaisia rubriikkeja on sitäpaitsi ollut kesän kuluessa vähän väliä. Meidän lehtiemme ulkomaanosastot - uudistan sen tässäkin - kaipaisivat todella perinpohjaista uudistusta.

x

x

x

Lopuksi haluan huomauttaa että ylläolevia lukuisia numeroita en kaikkia ole ehtinyt verrata alkulähteisiin, joten jokunen niistä voi olla jossain määrin erheellinen. Yleisvaikutus ei siitä muutu.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 146.
Parisi.

22/9 - 31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa syyskuun 24 p:nä 1931.

N:o 2171-599

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
50/109/31		
20/9.31		
5	06	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 146, joka sisältää:

Ranskan uusi suurlähettiläs Berlinissä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Molma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

No 50/109/ae. D. 13 31	
28/9.31	5 C6

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 146.

Parisissa syyskuun 22 p:nä 1931.

Ranskan uusi suurlähettiläs
Berlinissä.

Ranskan uusi suurlähettiläs Berlinissä, François-Poncet, joka tänään jättää presidentti Hindenburgille valtakirjansa, on nuori mies, tuskin 45 vuotta täyttänyt. Hän aloitti tiedemiehenä käytyään Ecole Normale'in ja spesialisoitui germanistiikan alalle. Puhuu saksaa loistavasti ja tuntee hyvin Saksan henkisen ja taloudellisen elämän.

Jouduttuaan politiikkaan häntä käytettiin Ruhrvaltauksen aikana erikoistoimessa Ruhrissa, missä hän tietääkseni johti jonkinlaista "tietotoimistoa". Senjälkeen on hän näytellyt Edustajakamarissa huomattavaa osaa ollen valtiosihteerinä ja ministerinä erinäisissä ministeriöissä, viimeksi yleisten töiden ministeriön päällikkönä. Poincarén, Tardieun ja varsinkin

✓ Tämän kohtaan tullut korjaus, lto. kirjettä lopussa.

Lavalin ystävänä, erinomaisena puhujana ja selvänä ajattelijana on hän iästään huolimatta noussut poliittisen elämän huipuille nauttien omassa maassaan suurta arvonantoa. Viime aikoina on häntä käytetty Genèvessä sekä muualla kansainvälisissä neuvottelukouksissa ja on hän varsinkin ottanut osaa n.k. viljakonferensseihin, m.m. toimien Rooman konferenssin puheenjohtajana.

Avioliittonsa kautta François-Poncet on joutunut lähelle Ranskan raskasteollisuutta. Hänen vaimonsa suku on näet lähellä Comité des Forges'ia. Täällä pidetään luultavana että hänen vaalinsa huomattavalta osaltaan aiheutuu tästäkin seikasta ja että hänen tehtäväkseen on annettu valmistaa saksalais-ranskalaista taloudellista lähentelyä varsinkin juuri raskasteollisuuden alalla.

Ei liene mikään salaisuus että Saksan hallitus ei mielellään antanut agrementtia François-Poncet'ille. Hänen toimintansa Ruhr-valtauksen aikana on vielä tuoreessa muistissa. Eräänlaista ihmettelyä olen myöskin kuullut lausuttavan siitä että François-Poncet'ta juuri ennen menoaan Berliiniin käytettiin Genèvessä tehtäviin jotka suorittaessaan hänen oli pakko joutua erimielisyyksiin Saksan edustajien kanssa.

François-Poncet'lla on viisi lasta ja edustaa hän siten Berliinissä Ranskan uudelleen lisääntyvää nativiteettia.

Tuntien jossain määrin saksalaista mentaliteettia pelkään että François-Poncet, jolta ei puutu

Vissi ylimielisyys tavoissaan ja puheissaan,^{x)} ei ole se henkilö joka tuolla äärettömän tärkeällä paikalla nyt juuri olisi ollut välttämätön. Toivottavasti erehdyn, ja olen saksalaiselta taholta kuullut huomautettavan että koska François-Poncet'illa on paljon parempi asema Ranskan nykyisen hallituksen keskuudessa kuin hänen edeltäjällään, siihen mitä hän Berlinistä hallitukselleen ja yllämainituille ystävilleen tulee kirjoittamaan varmaan tullaan täällä kiinnittämään tarkempaa huomiota kuin de Margerien raportteihin. Toiselta puolen ansaitsee huomiota se että François-Poncet ei ole ulkoministeri Briandin ehdokas eikä hänen miehiään, seikka joka sekkin todistaa Briandin vähenevää merkitystä ja sananvaltaa nykyisessä hallituksessa.

Varmana voi joka tapauksessa pitää että François-Poncet tulee tekemään kaiken voitavansa onnistukseen vaikeassa ja arassa tehtävässään. Hän näet jättää loistavan parlamentaarisen uran ja laskee varmasti että jos hän onnistuu Berlinissä, tämä painaa vaa'assa vielä enemmän kuin korkeimmat kotoiset virka-asetat.

Holma.

x) Kansainliiton sihteeristön poliittisen osaston johtaja sanoi minulle kuullessaan François-Poncet'n nimityksestä: "Jumalan kiitos että hänestä Genèveissä pääsemme."

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa syyskuun 26 p:nä 1931.

N:o 2182/603

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
Cd) 50/109 ka. - 10 31		
30/9-31	2	L.H.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	Cb.	

Ulkoasiainministeriö,

H e l s i n k i.

Korjaus raporttiin N:o 146.

Raportissani N:o 146, koskien Ranskan
utta suurlähettilästä Berlinissä, pyydän kor-
jaamaan sen kohdan, jossa sanotaan että Fran-
çois-Poncet viimeksi olisi ollut yleisten töi-
den ministeriön päällikkönä. Hänen viimeinen
asemansa hallituksessa oli pääministeriön ja
kansallisen talouden alivaltiosihteerin.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 147.
Paris.

28/9-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa syyskuun 24 p:nä 1931.

N:o 2172-600

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 51/109 ke. 13 31		
28/9.31	2	LEE
RUUSU	OSASTO	ASIA
5	C6	

Herra Ulkoasiainministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 147, joka sisältää:

Belgia ja Moskova.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

UPPKOASIANPÄÄTÖS		
51/109/ae.		21
28/9-31	2	LTZ
5	C6	ADIA

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 147.

Parisissa syyskuun 23 p:nä 1931.

Belgia ja Moskova.

Käydessäni kesäkuussa Brysselissä sain siellä sen käsityksen että kysymys suhteiden solmimisesta muodossa taikka toisessa Moskovan kanssa oli päiväjärjestyksessä. Tästä kirjoitin lähemmin raportissani N:o 139. Venäläis-ranskalaisten neuvottelujen aktuaalisuus kevätkesästä ainakin osaltaan lisäsi eräiden belgialaisten, varsinkin taloudellisten piirien silloista intressiä suhteiden järjestelyksi Moskovan kanssa.

Käydessäni Eskettäin, siis n. 2 1/2 kuukautta myöhemmin, uudelleen Belgiassa tiedustelin monelta taholta otsikkoasiaa. Saatoin vaikeuksitta todeta että kysymys ei nyt ole lainkaan aktuaalinen. Kreugerin sikäläinen edustaja minulle kertoi kysymyksen kehityksestä kesän aikana seuraavaa.

Raportissani mainittu Barbanson, Comité de Défense Economique de l'Union belgo-luxembourgeoise'in

puheenjohtaja, oli kuten muistettaneen laatinut ehdotuksen venäläis-belgialaisten kauppasuhteiden järjestämiseksi ja finanssioimiseksi. Tämä ehdotus antoi sittemmin aiheen laajaan Belgiassa syntyneeseen suunnitelmaan venäläis-eurooppalaisten kauppasuhteiden järjestämiseksi ja rahoittamiseksi yleensä. Kävi kuitenkin pian ilmi että nämät suunnitelmat olivat kuolleina syntyneet, ja lehdistö kävi ankarasti niiden kimppuun. Varsinkin ent. pääministeri Theunis suurella arvovallallaan ja käytettävissään olevilla rahallisilla lähteillä sai nämät ehdotukset raukeamaan. Senjälkeen ei ole niistä mitään kuulunut, ja näyttää siltä että Belgia ensiksi haluaa odottaa nähdäkseen mitenkä Ranskan ja Moskovan väliset, krediittisyistä taasen vaikenemassa olevat kauppaneuvottelut päättyvät.

Yleisvaikutukseni oli siis lyhyesti se että kysymystä ei tällä hetkellä pohdita. - Viime syksynä voimaanpantu osittainen lisenssijärjestelmä eräisiin venäläisiin tavaroihin nähden on edelleen voimassa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Kolman raportti no 148.

Parisi.

5/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 6 p:nä 1931.

N:o 2265-620

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
53/110 ka.		D. 13 31
10/10-31	2	EM
TYÖKÄ	OLASIO	ASIA
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 148, joka sisältää:

- I. Japani Mandshuriassa sekä
- II. Kansainliitto ja Eurooppa-komissioni.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
53/110 loc. D. 13 31		
10/10. 31	2	LM
TYÖK.	LAUS.	ACIA
5	6.	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 148.

I.

Parisissa lokakuun 5 p:nä 1931.

Japani Mandshuriassa.

Päivällisillä luonani pari päivää sitten va-paaherra de Vaux pöydässä puoleksi leikillisesti moitti Kansainliittoa siitä että se muka oli estänyt japanilaisten marssin ja samalla siten tehnyt Moskovaalle palveluksen, "juuri kun kerrankin joku uskalsi ryhtyä tositoimiin Sovjettia vastaan".

Aterian jälkeen otin asian vakavasti puheeksi läsnäolleen ulkoministeriön eurooppalaisten asiain päällikön, ministeri Bargetonin kanssa, joka silloin lausui seuraavan kiintoisan mielipiteen japanilaisten toiminnasta viime viikkoina Mandshuriassa.

Bargetonin mielestä japanilaiset olivat jo ennenkuin ryhtyivät niihin sotilaallisiin toimenpiteisiin, jotka Kansainliittoa huolestuttivat, tarkkaan rajoittaneet toimintansa ulottuvaisuuden, s.o. heillä ei olisi ollut alunpitäenkään tarkoituksena mennä näissä

toimenpiteissään pitemmälle kuin mihin nyt ovat menneet. Asian arkaluontoisuuden ymmärtäen japanilaiset käsittivät että sotilaallisten démarchien pitemmälle ulottaminen olisi voinut johtaa arveluttaviin komplikaatioihin, joita he tahtoivat välttää. Tämä ei luonnollisesti merkitse sitä että japanilaisten ruokahalu tällä olisi tyydytetty, vaan on varsin mahdollista että he aikovat tulevaisuudessa, etapittain ja vähitellen, herättämättä liian suurta kansainvälistä huomiota, koettaa toteuttaa laajempaa ohjelmaansa Mandshuriassa.

Bargeton meni niin pitkälle että luuli japanilaisten tahallaan valinneen sellaisen hetken jolloin Kansainliitto oli koolla, koska he muka laskevat näin: Kansainliiton ollessa koolla ei tapaus voi saada liian laajoja mittoja ja toiselta puolen vastustaja, joka luonnollisesti turvautuu Kansainliittoon, on pakotettu noudattamaan sen toivomuksia. Siten osa edesvastuusta lankesi Kansainliiton niskoille!

Bargeton tietysti ei kieltänyt että japanilaiset ovat käyttäneet hyväkseen Kiinan sisäisiä vaikeuksia, Moskovan talouspulaa ja Yhdysvaltain finanssiheikkoutta. Olen kuullut monen asettavan kysymyksen, eikö se seikka että Japani katsoi hetken otolliseksi, todista että se laski Venäjän vaipneen sellaiseen heikkouteen, ettei ollut pelättävissä vastustusta sen puolelta. - Lisäisin omasta puolestani että jos nykyistä pulaa jatkuu kaikkine siitä

johtuvine ilmiöineen yllämainituissa maanosissa, ei tule hämmästyä jos Japani pian taas katsoo tilaisuuden tulleen haukata uusi palanen mandshuleivän kyljestä.

Lopuksi en voi olla mainitsematta että olen kuullut vakavien miesten valittavan että Kansainliitto esti sodansyöttymisen Kaukaisessa Idässä: sota siellä ei olisi voinut vahingoittaa Eurooppaa, päinvastoin se olisi heikentänyt Idän kansoja ja saatanut Venäjän tempelin harjalle; ennenkaikkea se olisi tarjonnut Euroopalle suuria uusia leveranssimahdollisuuksia siten helpottaen maailman talouspulaa, ehkäpä pakottaen Venäjän automaattisesti palaamaan normaalian talouselämän kannalle! - En voi olla tätä näkökantaa referoimatta.

Holma.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 148.

II.

Parisissa lokakuun 5 p:nä 1931.

Kansainliitto ja Eurooppa-komissioni.

Juttelin pari päivää sitten virolaisen virka-veljeni, min. Pustan kanssa, joka juuri oli palannut Genèvestä. Keskustelustamme haluaisin alleviivata sen minkä hän kertoi otsakeasiasta.

Kuten tunnettua tekee Kansainliiton sihteeristö mustasukkaisesti kaikkensa pitääkseen Eurooppa-komissionia sopivissa aisoissa ja estääkseen sitä paisumasta vaaralliseksi niin sanoakseni traditionaaliselle Genèveille. Saatoin omin silmin maaliskuussa tämän huomata kun edustin maatani Eurooppa-komissionin organisatiokomiteassa - joka komitea sekin yhtäkkiä kesken kokousta muutti nimeä koska Genève sihteeristö, joka oli lähettänyt 23 edustajaa tuohon pienen kokoukseen, katsoi että nimi Comité d'organisation oli liian itsenäinen! Samoin saatoin todeta et-

tä raporttöörin, min. Mottan toiminta noina päivinä ainakin yhtä paljon tarkoitti Kansainliiton sihteeristön ja Genève'n etuja kuin Eurooppa-komissionin toiminnan hyödyttämistä, Raportissaan Motta kuvaavasti kyllä ei sanallakaan maininnut min. Procopén tekemää ehdotusta komissionin säännöiksi, vaikka olin sen kokouksessa esittänyt.

Min. Pusta, joka kuten tunnettua taittoi pari peitsenkärkeä Eurooppa-komissionin ja Briandin puolesta äskettäisissä Genève'n kokouksissa, mutta jonka oli pakko lopulta kuitenkin peräytyä aika pitkälle, kertoi että hänelle sihteeristön ja uskollisten genèveläisten puolelta viritettiin pitkin viikkoa niin monta ansaa ja niin monta intriigiä että niiden kertominen tuntuisi vähemmän uskottavalta. Journal de Genève'n päätoimittaja Martin kävi jopa julkisuudessaakin varsin pahasti hänen kimppuunsa ja Pustan sanojen mukaan oli vahvoja voimia liikkeellä koko Eurooppa-komissionin lakkauttamiseksi. Kuvaavana tälle mainitsi Pusta myös sen että hänen ja hänen ystäviensä oli erinomaisen vaikeata saada viimeisessä Eurooppa-komissionissa Mottan rinnalle valituksi toinen varapresidentti, jonka intressit Eurooppa-komissionin säilyttämiseksi ovat suuremmat kuin Mottan.

Min. Pusta oli kaikesta tästä varsin katkera ja huomautti, ei ilman syytä, että II ja VI komissionin työt viimeisen yleiskokouksen aikana tuskin olisivat tulleet siksi rikkaiksi, jollei niil-

lä olisi ollut käytettävänä juuri Eurooppa-komissionin esitöitä. Kaikki Eurooppa-komissionin raportit hyväksyttiin mainituissa komissioissa ja sittemmin yleiskokouksessa.

Holma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Koluman raportti no 149.
Parisi.

8/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 10 p:nä 1931.

N:o

2310 - 638

LÄHETYS N:o 2310		
54/110 he. 10 31		
14/10 - 31	2	121
KYLLÄ	UUSI	ASIA
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 149, joka sisältää:

Ranska ja laivastokysymys.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Suomen Pariisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään		
27/110 20. 10. 31		
14/10.31.	3	121
KLASSA	KLASSU	KLASSA
5	06	

Suomen Pariisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 149.

Parisissa lokakuun 8 p:nä 1931.

Ranska ja laivastokysymys.

Kuten tunnettua Ranskan edustajat Genèvessä syyskuussa vastustivat Italian pääedustajan ehdotusta efektiiviseksi varustusten välirauhaksi ainakin aseis-tariisumiskonferenssin ajaksi. Tähän menivätkin jo in-nuce karille ranskalais-italialaiset laivastoneuvotte-lut joihin nähden oli toivottu Genèvessä päästävän askel eteenpäin. Jos kohta Grandin ehdotus ei saa-vuttanut yleistä hyväksymistä ja vaikka Skandinaavi-anmaiden varovaisempi ehdotus pantiin lopullisen vä-lirauharesolution pohjaksi, olivat nämät tapahtumat kuitenkin luonteeltaan sellaisia että ne kokonaan muuttivat Genève'n edellä vallinneen neuvottelupohjan.

Ne syyt jotka saivat Ranskan edustajat vas-tustamaan Grandin ehdotusta laivastoasiassa, esittää Häkettäin Journal de Genève'ssä eräs Ranskan parhaim-pia asiantuntijoita René La Bruyère. Koska luulen että hänen esityksensä suurin piirtein osuu oikeaan,

lyhyesti teen siitä seuraavassa selkoa.

Grandin ehdotus olisi merkinnyt de facto sitä että Ranskan olisi vuodeksi eteenpäin käynyt mahdolltomaksi alottaa sen 23,000 tonnia suuren linjalaivan rakentaminen, johon sillä sopimusten mukaan on oikeus. Kuten muistettaneen ja kuten käy ilmi raportistani N:o 138 Ranskan Eduskunta tosin ei vielä ole päättänyt tämän uuden linjalaivan rakentamista, vaan ainoastaan myöntänyt rahaa kysymyksen perinpohjaista tutkimista varten, mutta, kuten jo raportissani lausuin, ei liene epäilystä siitä etteikö lopuksi Kamari suostu sen rakentamiseen, kun asia vuoden lopussa uudelleen tulee Kamarin käsiteltäväksi. Ranskan johtavissa piireissä näet ollaan sitä mieltä että Saksan uuden tunnetun risteilijän Ersatz-Deutschlandin valmistuminen merkitsee sellaista tähänastisten yleisten laivastokäsitteiden kumoamista, että Ranskan täytyy rakentaa jotain sen vastakohtaksi. Koska muuta toistaiseksi ei ole keksitty, turvaudutaan tähän pieneen linjalaivaan, faute de mieux.

Toinen syy minkätähden Ranskan laivastoministeri ei tahtonut suostua Grandin ehdotukseen, oli seuraava. Kahden viimeisen vuoden aikana Italia on pannut rakenteelle kaksi 10,000 tonnin risteilijää, sillä välin kuin Ranska ainoastaan on pannut rakenteelle yhden. Mutta kun Ranska ei rakenna toistaiseksi mitään muita risteilijätyyppejä kuin nämä 10,000 tonnin, rakentelee sensijaan Italia paraikaa kokonaista divisioonaa condottieri-tyyppisiä, s.o. 5,000 tonnin

kokoisia pikkuristeilijöitä. Ranskan yleisesikunta suunnitteleekin seuraavaksi vuodeksi neljä 7,000 tonnin risteilijää italialaisten condottierien vastapainoksi ja katsoo ettei se voi kauemmin lykätä tämän suunnitelman realisoimista, varsinkin kun sillä enemmän kuin Italialla samalla on korvattavana vanhoja laivoja uusilla.

Ranskan laivastojohdon käsityksen mukaan Italia taloudellisista syistä haluaisi vuodeksi pariksi hengähdysaikaa. Aika toimii tässä Italian hyväksi, osaksi katsoen molempien maiden valtiotalouden tämänhetkiseen eroavaisuuteen Ranskan hyväksi, osaksi katsoen Ranskan laivayksikköjen suhteelliseen vanhuuteen. On toiselta puolen yhtä luonnollista että Ranska katsoo näitä asioita päinvastaisilla silmillä.

Nämä näkökohdat ovat nyt kuten ennenkin määräviä Ranskan laivastojohdolle sen diplomaattisessa taistelussa Italiaa vastaan. Ranska pitää itselleen vaarallisena jo ennen suurta aseistariisumiskonferenssia suostua väliaikaisiin välirauhoihin, jotka voisivat suuren konferenssin töitä prejudisioida. Sitäpäit si se tahtoo käyttää hyväkseen aikaa siihen mennessä, osaksi tietäen että jos mainittu konferenssi johtaa johonkin tulokseen, tämä tulos tulee olemaan varustuksia supistava, sekä samoin hyvin tietäen että jokaista rajoitusten vapaaehtoista antisipointia ennen konferenssia vastustajat tulevat käyttämään hyväkseen status quona eli oikeammin ~~point~~ ^{point} / de départ'ina, josta supistettaessa mennään alaspäin. Tä-

män lähtöpisteen haluaa Ranska pitää mahdollisimman korkeana.

Tässä yhteydessä mainittakoon että kun Laval sai Hooverilta kutsun tulla vieraisille Washingtoniin, täällä luultiin Hooverin lähimmän tarkoituksen olevan saada keskustella Lavalin kanssa aseistariisumisesta. Kutsun tänne saapuessa ei punta vielä ollut romah-
tanut. Senjälkeen mitä kutsun tultua on tapahtunut, on Lavalin käynnin ohjelma tietysti muuttunut, ja voinee jo nyt päätellä että taloudelliset kysymykset tulevat Washingtonissa olemaan etualalla.

Mitä Ranska tulee vastaamaan Kansainliiton sihteeristölle ennen marraskuun 1 päivää suhtautumisestaan Genèveissä hyväksytyyn resoluioon varustusväkivälistä, on tätä kirjoitettaessa vielä epäselvää.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 66.

ASIA: _____

Ministeri Holman raportti no 150.

Paris.

14/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 15 p:nä 1931.

N:o 2352-645

OSASTO		
55/110 Pal 10 31		
19/10-31	N ^o	-
5	OSASTO	66

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 150, joka sisältää:

Ranskan suhde désarmement-konferenssiin.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Kolma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapasherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKO	55110	Pal	1931
19/10-31			
5	06		

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 150.

Parisissa lokakuun 14 p:nä 1931.

Ranskan suhde désarmement-
konferenssiin.

Saatuani Ulkoasiainministeriön salasähkeen N:o 132, joka kuului:

"Voitteko saada selon aikooko Ranska désarmement-konferenssissa tai ennemmin ottaa esille Saksan salavarustelut ja Saksan ja Venäjän välisen sotilaallisen yhteistoiminnan?"

pyrin eilen sen virkamiehen puheille Quai d'Orsaylla, joka Kansainliitto-osastolla valmistelee désarmement-kyänystä.^{x)} Keskustelin hänen kanssaan otsakeasiasta aluksi yleisemmin ja vasta lopulla menin niihin kyänyksiin, joista Ulkoasiainministeriön sähke puhuu.

Asianomainen virkamies - nimeltään Boncour, tunnetun Paul-Boncourin veljenpoika - kertoi minulle seuraavaa.

^{x)} Osaston päällikkö Massigli on parillaan Genevessä.

Ranskan yleinen linja on kaikille tunnettu, s.o. ei désarmementia ilman sécuritéä.

Ranska on tunnetussa memorandumissaan, koskien aseittensupistamista, viitanut myöhemmin tehtäviin positiivisiin ehdotuksiin. Näiden valmistelu on vielä alkuvaiheella, monet muut suuret kysymykset ovat hidastuttaneet tätä valmistelua. Jotkut linjat alkavat vähitellen selviytyä, mutta mitään lopullista ei ole vielä olemassa.

Laval tulee Hooverin kanssa keskustelemaan myöskin aseistariisumisesta, mutta kaikki lehdistä näkyneet huhut ovat ilmasta temmattuja. [Luonnollista on että Laval Washingtonissa tulee puhumaan sécuritéstä ja koettamaan käyttää Ranskan nykyistä mahtia hyväkseen saadakseen joitain myönnytyksiä tässä suhteessa Hooverilta mahdollisten konsessionien vastikkeeksi aseistariisumisalalla ja kansainvälisiin velkoihin nähden. Näistä seikoista ei ole olemassa vielä muuta kuin arveluita. Mutta pitäisin hyvin todennäköisenä että Ranska Genèvessä tai jo sitä ennen tulee tekemään positiivisia ehdotuksia juuri sécuritén ja aseittensupistamismahdollisuuksien keikinnäisestä suhteesta.]

Haastateltavani alleviivasi mahdottomuutta järjestää aseistariisumiskysymys prosenttimaisesti, s.o. ottamatta huomioon kunkin maan erikoistarpeet. Kuvavaa on hänen mielestään että ei ole vielä kyetty edes määräämään mikä on maailmassa kunkin maan nykyhetkinen aseistus. Kansainliitolle tulleet

vastaukset ovat tähän saakka kaikki lähteneet eri näkökulmilta, mikä kaksi vuotta sitten vallinneesta budjetista, mikä taas sen siitä puolustustasosta missä asianomainen maa arvelee olevansa kymmenen vuoden perästä y.m. Näiden kantojen yhteensovelluttaminen jo itsessään vie kuukausia - eikä hän salannut pitävänsä mahdollisena että konferenssi voi kestää toista vuotta.

Erinomaisen harmillisena piti Boncour sitä että presidentiksi valittu Henderson ei ehdi ollenkaan nyt puuttua kysymykseen. "Jos meillä olisi presidentti tiedossa, joka todella ymmärtää velvollisuutensa, niin hän kulkisi nyt maasta maahan ja ottaisi tarkan selon ennen kokousta kunkin maan nykyhetkisestä puolustusasemasta ja sen mahdollisista tarpeista. Valitettavasti näin ei ole asianlaista, ja näin ollen on enemmän kuin todennäköistä että kun kokous alkaa, me tulemme kaikki olemaan sekä teknillisesti että poliittisesti sangen valmistumattomia."

Boncour sanoi edelleen olevansa sitä mieltä - ja Massigli lienee myös sinnerpäin taipuva - että Ranskan ja sen tunnettua linjaa seuraavien maiden valtuuskuntien tulisi alussa pysytellä mahdollisimman hiljaa ja antaa toisten ensiksi pelata ulos valttinsa. Tällainen taktikka hänen mielestään on puolustettavissa senkin vuoksi että hän puolestaan oli varma että toisen linjan kannattajat parin kuukauden kuluessa perästä tulevat huomaamaan että

he käytännöllisesti eivät kuitenkaan voi päästä eteenpäin "prosenttilinjalla". Mutta hän lisäsi että jos Ranska ennen kokousta tai kokouksen alussa tekee joitain päätöksiä yleisestä linjasta, se tulee meille kommunikoimaan mielipiteemme kuulemista varten. Hän pyysi minua joka tapauksessa uudelleen asettumaan hänen yhteyteensä vuoden vaihteessa, jolloin ehkä ranskalaisten suunnitelmat ovat selvemmät. Boncour toivoi että niiden maiden valtuuskunnat, jotka pitävät kiinni sécuritéstä, Genèvessä toimisivat blokissa.

Kuten jo huomautin yksityiskirjeessä Herra Ulkoasiainministerille, eivät ranskalaiset yleensä määrää valtuuskuntiensa ohjeita ennenkuin viikko, korkeintaan pari ennen asianomaista kokousta. Tämä keitti pitämällä paikkansa erikoisesti tähän kokoukseen nähden, koska tästä päivästä helmikuun alkuun on pitkä taitaval, joka voi tuottaa odottamattomia yllätyksiä.

Tämän yleisen keskustelun jälkeen kysyin nimenneaan Boncourilta aikoiko Ranskan valtuuskunta kokouksessa ottaa virallisesti esille kysymyksen Saksan salaisista varusteluista. Hän sanoi suoraan luovlevansa että näin ei tulisi olemaan laita, edellyttäen että Saksa kokouksessa edelleen, kuten valmistavassa komissionissa - ainakin muodollisesti - lähette Versailles'in sopimuksen sille asettamista velvollisuuksista. Jos sensijaan Saksa kokouksen kuluessa aikoo tässä suhteessa luopua aikaisemmasta neu-

vottelukannastaan, muuttuu tietysti samassa määrässä ranskalaisen valtuskunnan attitude, jolloin ehkä voi käydä välttämättömäksi koskea Saksaan salaisiin varusteluihin. Mutta undistan että hän nimenomaan sanoi aikomuksena ei toistaiseksi olleen virallisesti niihin puuttua.

Mitä tulee Moskovan ja Berlinin väliseen sotilaalliseen yhteistoimintaan, oli Boncourin käsitys sama, s.o. että siihen ei Ranskan puolelta ainakaan alussa virallisesti tulla kajoamaan, mutta toiselta puolen hän piti yhtä luonnollisena että kysymys muodossa taikka toisessa kokouksen kuluessa sukeltaa esiin. Lähinnä ajatteli hän silloin sitä todennäköisyyttä, että sécuritéstä keskusteltaessa jotkut Venäjän naapurimaista tulevat pakotetuiksi ottamaan asian esille. Koska hän samassa ajatusyhteydessä puhui Puolasta, otaksun että hän lähinnä tarkoitti tätä maata.

Mainitsemista ansaitsee vielä että Boncour sanoi pitävänsä vaikeana neuvottelujen kuluessa ylläpitää sellaisia erikoisklauseleita kuin clause baltique, jos tai kun Venäjä istuu samassa neuvotteluyhteydessä.

Tahdon lisäksi että ylläkerrottu muutenkin suurin piirtein vastaa sitä käsitystä mikä minulla on Ranskan yleisestä suhtautumisesta tulevaan aseistariisumiakokoukseen.

Kävin myöskin Norjan lähettilään, min. Col-

banin puheilla, joka kuten tunnettua näitä asioita on hoitanut Genèvessä ollessaan. Asetin Colbanille muista asioista ensiksi puhuttuani samat kysymykset, ja vastasi hän suurin piirtein kuten Boncour, ehkäpä vielä vähän jyrkemmin sikäli ettei uskonut yleensä näistä kysymyksistä tultavan puhumaan virallisesti. Mutta hän lisäsi että hänen mielestään on enemmän kuin todennäköistä että konversationsvisiisistä tullaan puhumaan.

Eversti Karikoaki puhutteli tänään erästä hyvin informoitua virkatoveriaan, joka antoi hänelle kiintoisia tietoja mennessä suurin piirtein samaan suuntaan kuin ylläoleva raporttini. Eversti Karikosken muistiinpanot tästä keskustelusta ohellistuvat. Pyydän erikoisesti kiinnittämään huomiota siihen mitä eversti Karikosken haastateltava hänelle sanoi Ranskan oikeista sécuritèhen ja assistance mutuelle'iin nähden, varsinkin koska nimillä keskustellessani herra Boncourin kanssa oli tunne siitä että jotain tuontapaista täällä valmistellaan.

Koetan vielä lähiväivinä tiedustella sähkössä mainittuja kysymyksiä; samoin eversti Karikoski vielä tulee tapaamaan eräitä henkilöitä samassa tarkoituksessa. Tulemme siitä tarpeen vaatiessa ilmoittamaan sähköteitse.

Holma.

PARISSA

Yleisesikunnan Päälikölle,

H e l s i n k i.

Hankkiakseni etukäteen tietoja Ranskan kannasta ensi vuonna alkavassa aseistariisumiskonferenssissa ja ulkoasiainministeriön salassäikeessä N:o 132 pyydettyistä tiedoista Ranskan suhtautumisesta Saksan salaisiin varusteluihin sekä Saksan ja Venäjän väliseen sotilaalliseen yhteistoimintaan, kävin 14.10.31 tapaamassa erästä virkaveljeäni, joka on hyvin perillä k.o. asiasta. Tällöin kertoi hän seuraavaa:

Ranskan hallituksen yksityiskohtaista kantaa tulevassa aseistariisumiskonferenssissa ei vielä ole lopullisesti määrätty, joten kaikki tiedot ovat peräisin asiaa valmistelevista instansseista. Kaikki puolueet ovat kuitenkin yksimielisiä siitä, että Versailles'in rauhansopimus on edelleenkin pidettävä voimassa ja Saksa sen avulla sotilaallisesti mahdollisimman vaarattomana. Tähän päämäärään tulee Ranskan toiminta neuvotteluissa tähtäämään.

Taloudellisten kysymysten ohella ovat Laval ja Briand hiljattain Berlinissä käydessään keskustelleet myös aseistariisumista koskevasta kysymyksestä, mutta minkäänlaiseen tulokseen ei tässä asiassa todennäköisesti ole päästy.

Mitä Saksan salaisiin varusteluihin tulee, on

Ranska niistä hyvin tietoinen, mutta ei luultavasti tule ottamaan kysymystä julkisesti esille, jollei Saksan taholta virallisesti vaadita sen aseistautumista koskevien rajoitusten poistamista tai helpottamista.

Muiden valtojen suhde Ranskan kantaan.

Englanti.

Toistaiseksi on Ranskan ja Englannin yhteistyö punnan laskunkin jälkeen k.o. asiassa jatkunut hyvänä. Ranskalaiset koettavat saada englantilaisia asettumaan samalle kannalle Saksan suhteen kuin hekin ja tulevat todennäköisesti käyttämään hyväkseen Englannin nykyistä suurta rahantarvetta. Englannin nykyisen hallituksen kanta asiassa on jakautunut, osan halutessa yhteistyötä Ranskan kanssa, toisen osan kallistuessa Saksan puolelle.

Yhdysvallat.

Taloudellisten neuvottelujen ohella on Lavalin matkan yhtenä tarkoituksena saada myöskin Yhdysvallat taivutetuiksi Ranskan kannalle aseistautumista koskevassa kysymyksessä. Ranskan kantaa neuvotteluissa Yhdysvaltojen kanssa perustellaan sillä, että Saksan vapauttaminen Versailles'in rauhansopimuksen määräyksistä ennen pitkää merkitsisi uutta sotaa Euroopassa, jonka vuoksi on parempi, että Ranska edelleenkin pyydy sotilaallisesti ylivoimaisena Saksan suhteen. On mahdotonta sanoa, kuinka neuvotteluissa tulee käymään, mutta varmaa on, että Englannin hallitus on hermostunut ja pelkää, että Ranska ja Yh-

dysvallat pääsevät asiassa sopimukseen ilman Englannin välitystä.

Italia.

Huolimatta lähentymisyrityksistä, on Ranskan ja Italian suhde ennallaan. Minkäänlaista asiallista lähentymistä ei ole huomattavissa, vaan jatkuu varustautumiskilpailu edelleenkin.

Neuvostovenäjä.

Ranskan politiikka Venäjää kohtaan on edelleenkin horjuva; puolueiden johtomiehistä on osa taloudellisen yhteistyön kannalla, osa olisi erinäisillä ehdoilla valmis solmimaan nonagressio-sopimuksenkin, kun taas osa ei tahdo minkäänlaista yhteistoimintaa Venäjän kanssa pitäen sitä täydellisesti hyödyttömänä venäläisten epäluotettavuuden vuoksi sopimuksiensa täyttämässä, jopa osittain vahingollisenakin venäläisten levittämän kommunistisen propagandan vuoksi. Kertoja oli omasta puolestaan vakuutettu, että minkäänlaista nonagressio-sopimusta vielä ei ole solmittu ja että neuvottelut toistaiseksi ovat keskeytyneet.

Ranskalaiset näkisivät sitävastoin mielellään, että Puola solmisi nonagressio-sopimuksen Venäjän kanssa, mutta ei millään ehdolla Saksan kanssa.

Lopuksi kertoja toi esille Ranskan tulevasta menettelystä aseistariisumiskonferenssissa seikan, joka erikoisesti kiinnostanee Suomea. Hänen mielestään nim. viittaavat useat merkit siihen, että Ranska aseista-

riisumiskonferenssissa tulee tekemään suunnilleen samansuuntaisen ehdotuksen kuin Genèveen protokolla vuodelta 1924 sisälsi molemminpuolisen avunannon (assistance mutuelle) garanteramisesta hyökkäyksenalaiselle valtiolle.

Yhtäaikaisesti tämän ehdotuksen kanssa tulee Ranska todennäköisesti jättämään konferenssille toisen asiakirjan, joka sisältää sen vaatimukset armeijan, laivaston ja ilmavoimien vahvuuksista. Täten jättää se muiden valtioiden harkittavaksi suostuvatko ne assistance mutuelle'in garanteramiseen, jolloin Ranska ilmoittaa olevansa valmis jossain määrin redusoidaan vaatimuksiaan sotavoimiensa vahvuudesta. Mikäli ensimmäistä ehdotusta taas ei hyväksytä, tulee Ranska pitämään kiinni esittämistään vaatimuksista ylläpitämiensä sotavoimien suhteen. Täten haluaa se pakottaa toiset valtiot hyväksymään tekemänsä ehdotuksen molemminpuolisen avunannon turvaamisesta.

Valtavasti suurin osa Ranskan puolueista on tällä hetkellä sitä mieltä, että aseistusta voidaan vähentää vain siinä tapauksessa, että molemminpuolisen avunannon varmuutta lisätään. Vain erinäiset radikaalisimpaan sosialistiseen vasemmistoon kuuluvat ainekset ovat valmiita vähentämään Ranskan sotavoimia ilman ylläolevan ehdotuksen hyväksymistä.

Olen edelläolevassa esittänyt kertojan mielipiteet sellaisina kuin ne minulle esitettiin. Toistaiseksi on ole kyennyt kontrolloimaan, missä määrin esitetyillä mielipiteillä on todellisuusperjaa. Tahtoisin kuitenkin tässä yhteydessä huomauttaa, että ne

suurin piirtein käyvät yhteen niitten tietojen kanssa, jotka ministeri Holma muilta tahoilta asiasta on saanut ja, jotka hän on selostanut ulkoasiainministeriölle 14 p:nä lokakuuta päivätyssä tiedoituksessaan. Tämän vuoksi olen omasta puolestani taipuvainen uskomaan, että esitetyt mielipiteet suurin piirtein ovat paikkansapitäviä ja, että jotain tämmösuuntaista on tekeillä. Aikomukseni on kuitenkin lähimmässä tulevaisuudessa kääntyä eritoten toisten instanssien puoleen voidakseni saada jonkinlaista vahvistusta ylläesitetyille tiedoille.

Sotilasasiainmies: **V. A. M. KARIKOSKI.**
Everstiluutnantti.

Jakelu:

Yhden kappaleen tätä ilmoitusta on ministeri Holma 15.10.1931 lähettänyt ulkoasiainministeriön.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Bolmanin raportti no 151.
Parisi.

23/10 - 31

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 26 p:nä 1931.

N:o

2408-671

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№	56 110	Pa. 10 31
30/10-31	to	LÄH.
RTHMA	Chapelle	ALMA
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 151, joka sisältää:

Ranskan ja Moskovan suhteet.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
56110 fae.		D. 16 31
30/10-31	No	Liit.
A	OLANTO	ASIA
5		06

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 151.

Parisissa lokakuun 23 p:nä 1931.

Ranskan ja Moskovan suhteet.

Kuten jo parisen viikkoa sitten salasähkötin,^{x)} mainitsi Ranskan ulkoministeriön directeur politique, kun hänen kanssaan ensi kertaa lomansa jälkeen keskustelin Venäjän asioista, että neuvottelijat, s.o. Berthelot ja Venäjän suurlähettiläs, kesän lopulla olivat parafoineet muutamia nonagressio-artikloja, mutta että tämä parafointi ei millään tavalla sitonut asianomaisia hallituksia. Tämä tieto vahvistaa siis sen minkä raportissani N:o 144 mainitsin erään Quai d'Orsayn nuoremman virkamiehen minulle jo silloin sanoneen. Kuten silloinkin, on edelleen käsitykseni ettei Berthelot ole tällaisia neuvotteluja niin pitkälle voimut johtaa eikä ainoatakaan pykälää parafoida jollei hän neuvottelujen kuluessa ole hallitustaan pitänyt au courant ja tältä saanut valtuuksia jatkaa

x) Sähke N:o 194.

neuvotteluja.

Tavallaan oli siis kuitenkin Zaleski oikeassa Genèvessä syyskuun alussa kertoessaan että non-agressio-sopimus jo oli parafoitu. Tässä yhteydessä en voi olla kertomatta että kun muutamia päiviä sitten kävin Viron lähettilään luona, hän kertoi saaneensa kirjeen Tönnissonilta, jossa tämä mainitsee venäläisten jatkuvasti julistavan maailmalle että sopimus on parafoitu ja jossa hän tämän johdosta lausuu ihmettelynsä siitä kategorisesta tavasta jolla Briand Genèvessä hänelle ja Pustalle, heidän yhdessä käydessään Briandin puheilla vartavasten, oli kieltänyt mitään précis olevan olemassa Dovgalevskin ja Berthelot'n neuvottelujen tuloksena.

On myös kuvaavaa että Laboulaye kertoi kauppaneuvottelujen jälleen alkavan t.k. 15 p:nä - tosin niiden uudelleenalkaminen on lykkäytynyt - ja että jokseenkin samana päivänä toinen Quai d'Orsayn virkamies väitti eräälle virkaveljelleni niistä ei mitään tulevankaan. Tämä ristiriitaisuus ministeriön eri virkamiesten lausuntojen välillä, joka muuten on huomattavissa myöskin muissa ministeriöissä ja virallisissa piireissä, riippuu kyllä osaltaan siitä että, kuten minulle myös Laboulaye myönsi, vastustus yleisen mielipiteen ja lehdistön puolelta on ollut siksi vahva ja siksi odottamattoman vahva että neuvotteluja on ollut hyvin vaikea käydä. Seuraus tästä tietysti on että käy yhä vaikeammaksi saada niistä luotettavia tietoja ja että koetetaan viedä yleistä mielipi-

dettä harhaan.

Min. Laboulaye uudisti myös tällä kertaa sen minkä hän jo aikaisemmin monasti minulle on sanonut, että huhtikuusta lähtien Moskovan käyttäytyminen Parisia kohtaan on kokonaan muuttunut ja että, vaikkakin on luonnollista että syynä tähän on rahantarve, tämä kuitenkin on tosiasia jota ei Ranskan hallitus voi olla panematta merkille.

Kaupallisten neuvottelujen suurimpana vaikeutena on koko ajan ollut kysymys luotosta. Monella tavalla on koetettu saada se järjestetyksi, mutta kaikki ehdotukset ovat rauenneet.

Nyt on äkkiä viime päivinä tässä tapahtunut jotain uutta joka ansaitsee huomiota ja joka voi unter Umständen muuttua käänteentekeväksi. Palkoitan sitä yksityistä yhtiötä, joka täällä viime viikon loppulla perustettiin puolen miljoonan osakepääomalla ja jonka takana on Confédération générale de la production française.

On ensinnäkin kiintoisaa panna merkille että kun ensimmäinen uutinen tästä t.k. 16 p:nä ilmestyi Petit Parisien'iin, tämä uutinen sähkötettiin, lähteestä jota en ole voinut kontrolloida, ainakin Suomen ja Ruotsin virallisille tietotoimistoille yksityiskoh- tia myöden, jopa jossain määrin vääristeltynä sikäli että sähkösanoman loppua ei lainkaan ole Petit Parisienissä, vaan on sähköttäjän omasta päästä. Kaup- paministeriössä, jossa tähän ihmeelliseen seikkaan

viittasin, ei voitu minulle antaa tyydyttävää selitystä. Olisi senvuoksi erinomaisen huvittavaa voida Suomen Tietotoimiston kautta todeta mistä tuo sähkösanoma, joka oli Helsingin lehdissä 17/10, on sille lähetetty.

Lähetin muutamia päiviä sitten joukon leikkeitä Ulkoasiainministeriölle, joista selviää suurin piirtein vastaperustetun yhtiön tarkoitus. Se on lyhyesti seuraava. Sensijaan että ranskalainen liikemies ostaessaan Venäjältä tavaraa suorittaa valuutoissa hinnan venäläiselle myyjälle, hän jättääkin rahansa vastaperustetulle yhtiölle, joka puolestaan käyttää näitä valuttoja päinvastaiseen suuntaan käyvien kauppojen clearingiksi. Tällä tavalla päästäisiin valuutavaikeuksista ja taattaisiin molemmin puolin maksun suoritus määräpäivänä.

Ranskan puolelta tämä yksityinen yhtiö ei mitenkään voi saada virallisesti monopoolin luonnetta, sillä kaupan vapaus on täällä liian syvälle juurtunut, mutta on toiselta puolen yhtiö ilmeistä että jos aikaa myöten yhtiö kykenee realisoimaan ohjelmansa, ei kukaan liikemies uskalla enää ryhtyä kauppoihin Moskovan kanssa tämän kvasimonopooliyhtiön sivu.

Eräissä lähetystöissä, kuten myöskin kauppanisteriössä, selitettiin minulle että yhtiö, katsoen pääoman pienuuteen, on katsottava yksinomaan koepaloksi ja että vasta jos yritys osoittautuu mahdolliseksi, toimintaa laajennettaisiin ja pääomaa korotettaisiin.

Saadakseni täyden selvyuden tähän kaakseen
menin eilen itse pesään, s.o. Les Echos-lehden pää-
toimittajan, herra Schreiberin luo, jonka hyvin tun-
nen ja josta keuhkilla useammassakin raportissa ker-
roin. Koska Schreiber on se henkilö joka järjesti
ranskalaisten tutkimus- ja myyntiretken Venäjälle ke-
sällä ja koska tiesin että hän on kaikissa näissä
hommissa keskeinen henkilö, arvelin saavani häneltä
joitakin tietoja, missä en liioin pettynyt. Schrei-
ber kertoi minulle seuraavaa.

Noin kaksi kuukautta sitten - mistä aikoinani
ilmoitin - saapui tänne kaksi huomattavassa asemassa
olevaa moskovalaista virkamiestä sijoittaakseen tänne
eriläisiä tavaratilauksia. Kun tämä matka joutui tä-
käläisen yleisön tietoon, nousi lehdistössä kamala
huuto. Ennenkaikkea pelättiin uusien krediittien myön-
tämistä venäläisille näitä tilauksia vastaan. Kauppa-
ministeri Rollin oli silloin pakotettu jyrkästi de-
mentoimaan huhut. Tähän oli Schreiberin mukaan eri-
koinen syy, se nim. että Rollin, joka ei vielä eh-
kä ole tarpeeksi parkittu, pelästyi Coty-lehdistön
todella uskomattoman voimakasta hyökkäystä hänen ja
kaikkien niiden piirien kimppuun, jotka Venäjän ja
Ranskan kaupallisten suhteiden elvyttämistä ajavat.
Rollin, joka haluaa pysyä député'nä, ymmärsi että
Coty saattaisi tehdä hänen vaalinsa ensi toukokuussa
mahdottomaksi. Tästä saakka on Rollin vetäytynyt enem-
män taikka vähemmän kuoreensa ja antanut toisten toimia.
Tällöin /eräissä yksityispiireissä kysymys yhtiön
muodostamisesta. Sen takana ei ole erikoisen huomattavaa

tavia nimiä, mutta kaikki käytännönmiehiä.^{x)}

Schreiberin mukaan kysymyksen ydin on nyt siinä, tuleeko Moskova tällaisen suunnitelman hyväksymään. Moskovan tšekäläinen ohargé d'affaires oli pari päivää sitten sanonut Schreiberille että hän epäilee voiko Moskova suostua tällaiseen, joka de facto ei ole muuta kuin Venäjän diskriminatiota, Ranska kun ei ole järjestänyt kaupallisia suhteitaan mihinkään muuhun maahan tälle perustalle. Kuitenkin luuli Schreiber että Moskova taipuisi. Toiselta puolen Laboulaye sanoi minulle, kun hänen luonaan toisissa asioissa kävin toissapäivänä uudelleen, tästä kysymyksestä siivumennen puhuttaessa, pelkäävänsä voiko Moskova suostua. Moskovahan ymmärtää sen että jos se myöntyy Ranskaan nähden, sen on pakko myöntyä myöskin muihin maihin nähden, mikä voisi monopoolisysteemille tuottaa vaaroja.

Muuten Schreiber kertoi että Moskovalle täältä on annettu se neuvo että se jollakin tavalla edes gestuksena koettaisi nyt juuri osoittaa hyvää tahtoa järjestääkseen tsaarivelat Ranskalle. Tämöisenä aikana, sanoi Schreiber, kun kaikki maat pyytävät maksulykkäystä ja kaikilla on maksuvaikeuksia, voisi sellainen ele saada Ranskan yleisön kokonaan muuttamaan tähämastisen animositeettinsa Moskovaa ja moskovalais-

x) Johdossa näkyy olevan Duchemin, ent. Pariisin kauppakamarin jäsen.

tavia nimiä, mutta kaikki käytännönmiehiä.^{x)}

Schreiberin mukaan kysymyksen ydin on nyt siinä, tuleeko Moskova tällaisen suunnitelman hyväksymään. Moskovan tšekäläinen ohargé d'affaires oli pari päivää sitten sanonut Schreiberille että hän epäilee voiko Moskova suostua tällaiseen, joka de facto ei ole muuta kuin Venäjän diskriminatiota, Ranska kun ei ole järjestänyt kaupallisia suhteitaan mihinkään muuhun maahan tälle perustalle. Kuitenkin luuli Schreiber että Moskova taipuisi. Toiselta puolen Laboulaye sanoi minulle, kun hänen luonaan toisissa asioissa kävin toissapäivänä uudelleen, tästä kysymyksestä siivumennen puhuttaessa, pelkäävänsä voiko Moskova suostua. Moskovahan ymmärtää sen että jos se myöntyy Ranskaan nähden, sen on pakko myöntyä myöskin muihin maihin nähden, mikä voisi monopoolisysteemille tuottaa vaaroja.

Muuten Schreiber kertoi että Moskovalle täältä on annettu se neuvo että se jollakin tavalla edes gestuksena koettaisi nyt juuri osoittaa hyvää tahtoa järjestääkseen tsaarivelat Ranskalle. Tämöisenä aikana, sanoi Schreiber, kun kaikki maat pyytävät maksulykkäystä ja kaikilla on maksuvaikeuksia, voisi sellainen ele saada Ranskan yleisön kokonaan muuttamaan täämästisen animositeettinsa Moskovaa ja moskovalais-

x) Johdossa näkyy olevan Duchemin, ent. Pariisin kauppakamarin jäsen.

ranskalaisia neuvotteluja vastaan. Lisään vain tähän etten usko Moskovan saavan irti penniäkään nykyhetkellä tällaiseen tarkoitukseen, jotenka moinen elejäisi sängen platooniseksi.

Varsin kiintoisaa oli mitä Schreiber kertoi Krassinin vävystä Bergerystä, tunnettu député, joka hänkin ajaa innokkaasti neuvotteluja Moskovan kanssa. Bergery, radikaalina, ei voi muka suostua siihen että tällainen vitaalinen kysymys jätetään yksityisten hoidettavaksi; hänen käsityksensä mukaan on valtion oltava siinä mukana.

Täällä liikkui toissapäivänä huhu jonka kuulumme hyvin hyvästä lähteestä ja joka kertoi että Banque de France olisi päättänyt diskontteerata venäläiset tratat, jotka sille esitetään, siinä tapauksessa että vastaperustettu yhtiö ne siirtää. Olen puhunut asiasta monella eri taholla saamatta sille vahvistusta. Schreiberkään ilmeisesti ei asiaa tuntenut. Uskaltaisin vielä epäillä tietoa, koska se olisi vasten Banque de Francen tähänastista kantaa ja vasten sen nykypolitiikkaa yleensäkin.^{x)}

Tosiasia kuitenkin on että mieliala on tuon yhtiön perustamisen jälkeen ainakin joissakin piireissä muuttumassa, mikä käy ilmi siitä että Le Temps toissailtana kaikkien suureksi ihmeeksi sisälsi kir-

^{x)} 24/X. Täällä Schreiber, jolle asiasta puhuin ja joka sanoi ottavansa siitä selvän, dementoi huhun lehdessään.

joituksen uudesta yhtiöstä ja sen toimintamahdollisuuksista, joka kirjoitus kävi paljoka positiivisempaan ja ymmärtäväisempään henkeen kuin Le Tempsin tähänastiset neuvotteluja koskevat kirjoitukset yleensä. Kirjoitus on koko kaupungissa herättänyt huomiota ja tulkitaan merkiksi siitä että jotain on virallisissa piireissä muuttumassa. Lähetän samassa postissa tämän kirjoituksen Ulkoasiainministeriölle.

Muuten kertoi Schreiber avoimesti kylläkin että hän kahtena päivänä on syönyt aamiaista sen Le Tempsin toimittajan kanssa joka tuon kirjoituksen on kirjoittanut! Tämä seikka todistaa toiselta puolen Schreiberin pientä turhamaisuutta, jota hän ei voimut peittää edessäni, mutta toiselta puolen myöskin millaisiin piireihin Schreiber ja hänen ystävänsä pääsevät vaikuttamaan.

Tästä huolimatta on paljon niitä jotka edelleen epäilevät neuvottelujen mahdollisuuksia. Niiden joukossa on m.m. suomalainen Brunström, joka tuntee erinomaisen hyvin tämän maan suhteet Venäjään ja joka on sitä mieltä että kaikki nämä pikkuherrat, jotka neuvotteluja hääreävät, tekevät sen voidakseen elää ja suoranaisia avustuksia vastaan.

Selvää on että jos moratoori todella Venäjällä syntyisi, ranskalais-moskovalaiset neuvottelut heti katkeaisivat. Tiedot siitä ovat täällä aivan ristiriitaiset. Toistaiseksi ei mitään monopolin makaulainlyöntiä ole ilmaantunut, mutta Germanian ja Vossische Zeitungin varotukset saksalaisille lii-

kemiehille kaupoissa Venäjän kanssa ovat täällä tehneet syvän vaikutuksen. Cotyn lehdistö riemuitsee lyöden rintoihinsa ja sanon: Minkä me sanoimme mahdollisuuksista Venäjän kanssa?

Lopuksi mainitsen että lehdet tänään kertovat täällä että Washington olisi kieltäytynyt ottamasta vastaan kutsun siihen kokoukseen Genèveissä marraskuulla, jossa tullaan käsittelemään Moskovan ehdotusta taloudelliseksi nonagressioksi. Sen kanssa on suosoinnussa Le Tempsin tämämpäiväinen sähkö Washingtonista, jonka mukaan Lavalin seurue olisi hämmästynyt sitä antimoskovaalaista mielialaa jonka he ovat huomanneet vallitsevan New-Yorkissa ja Washingtonissa.

Nonagressioneuvottelujen jatkamisesta ja niiden kronologisesta suhtautumisesta kauppaneuvotteluihin en ole mitään uutta saanut tietooni.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Kolman raportti no 152.
Paris.

28/10 - 31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 27 p:nä 1931.

N:o

2437-676

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
57/III Sac. 11. 13 31		
31/10.31	2	112
F. 112		
5	06	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen raporttini

N:o 152, joka sisältää:

- I. Ranskan ja Moskovan suhteet sekä
- II. Ranskan suhtautuminen Japanin ja Kiinan väliseen konfliktiin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

K. 18		VIIDOSTEN
57/11 fac.		D. 13 31
31/10 31	9	LW
F. L. A.	L. A. S.	ASIA
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 152.

I.

Parisissa lokakuun 27 p:nä 1931.

Ranskan ja Moskovan suhteet.

Senjälkeenkuin raportti N:o 151 eilen lähetettiin, huomasin eilispäivän Volonté-lehdessä kirjoituksen jossa, suoraan viittaamalla siihen että Coty on saanut kauppaministeri Rollin'in intimidoiduksi, vaaditaan hallitukselta tarkkoja tietoja siitä millä kannalla neuvottelut Moskovan kanssa nykyään ovat. Valitettavasti kirjoitus huokuu selviä sympatioja näiden neuvottelujen onnistumisen suhteen. On siis todettava että tämäkin lehti, ent. Caillaux'n lehti, jota tosin ei leviä paljon, mutta jonka ulko-osasto mielestäni on kaikista radikaalilehdistä parhaiten toimitettu, nyttemmin siis on siirtymässä Moskovan-neuvottelujen puolustajien joukkoon.

Cotyn molemmat lehdet, joiden toimituksissa selvästi on havaittu että jotakin uutta positiivis-

ta on tekeillä neuvottelujen elvyttämiseksi, ovat viime päivinä kaksistaneet kampanjansa Rollinia ja neuvotteluja vastaan. Goty ilkkuen iloitseekin tänään siitä että hänen on onnistunut saada Rollin jänistämään. - On kiintoista todeta että tässäkin suhteessa Schreiberin minulle antamat tiedot siis pitävät paikkansa.

Lähetän eri kirjeessä Volonté'n kirjoituksen sekä eräitä muita neuvotteluja valaisevia leikkeleitä.

Holma.

Neuvottelut ja taustatiedot Japanin

ja Kiinan väliseen konflikttiin.

Japanin ja Kiinan väliseen konfliktin alusta alkaen on vaikuttanut korkea että japanilainen leh-
kissä on - ilmeisesti karkotuksesta lähtien - yleensä
on pidetty kiinni siitä että Japanin asevoimat tai
toinen liittolaisten puolesta. Tämä konfliktin vai-
kuttavuus on todettu että vaikkakin alusta alkaen
on ollut eräitä lausuntoja Kiinan kanssa ymmärtäväisiä,
viikkokäsitteitä joiden avulla yhä suuremman määrän-
on ollut alkanut näyttää Japanin puolella. Jos Japan
ta lausuntoja alkaen kyseä varovaisesti on ilmeisesti
on kantansa, mutta kuitenkin riittävästi on ollut
on lausuntoja. Ja on vielä kääntäen varovaisesti
eräiden virkamiesten kanssa jotka ovat voineet laus-
sion kääntä.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 152.

II.

Parisissa lokakuun 27 p:nä 1931.

Ranskan suhtautuminen Japanin
ja Kiinan väliseen konfliktiin.

Japanin ja Kiinan välisen konfliktin alusta saakka on saattanut havaita että ranskalainen lehdistö on - ilmeisesti korkeammasta tahdosta - yleensä pidättäytynyt ottamasta suoraa kantaa toisen tai toisen riitapuolen puolesta. Siitä huolimatta voiliioittelematta todeta että vaikkakin alussa vielä näki eräitä lausuntoja Kiinan kannan ymmärtämiseksi, viikkojen kuluessa sympatiat yhä suuremmassa määrässä ovat alkaneet siirtyä Japanin puolelle. Jos kohta lehdistö edelleen hyvin varovaisesti on ilmaissut kantansa, saattaa kuitenkin rivien välistä tämän huomata, ja olen tämän käsitykseni verificoinut eräiden virkaveljeni kanssa jotka ovat saman huomion tehneet.

Eräillä aamiaisilla eilen keskustelin pitkään Edustajakamarin ulkoasiainvaliokunnan varapresidentin kanssa tästä asiasta. Hän sanoi odottamattoman peittelemättä olevansa kokonaan Japanin puolella. Hänen argumentationsa oli lyhyt ja selvä. Japani on ainoa mahti kaukaisessa idässä, joka on tarpeeksi voimakas ylläpitämään järjestystä ja taistelemaan niiden aatteiden puolesta joiden pohjalle länsimainen valtiollinen, yhteiskunnallinen ja taloudellinen maailmankatsomus rakentuu. Kiina ei voi tällaisia takeita antaa, Venäjä vielä vähemmän, jotapaitsi punaisen Moskovan ja Kiinan yhteistoiminta menneinä vuosina ei ole takeena siitä että kommunistiset ideat Kiinassa olisivat perääntymässä. Huomasin selvästi myös että Venäjän aisoissapitäminen Japanin kautta oli määrännyt haastattelijani kannan.

Tähän voisi vielä lisätä että varsinkin oikeistossa tapaa eräänlaista kunnioitusta Japania kohtaan siitä että se on uskaltanut kerrankin sanoa suorat sanat Genèveen areopaagille, eikä oikeistolehdistö liioin ole säästännyt sanoja arvostellessaan Genèveen kieltämätöntä epäonnistumista, saaden samalla - ja tämä koskee varsinkin äärimmäisen oikeiston lehtiä - uuden tilaisuuden käydä Briandin kimppuun. Sama lehdistö ei liioin ole täysin voinut yhtyä uskollisten genèveläisten iloon Amerikan edustajan osanotosta neuvoston viime kokoukseen, osaksi koska kallista aikaa meni hukkaan Yhdysvaltain osanottoa pohdittaessa, osak-

si myös koska katsotaan tapahtuman voivan tulevaisuudessa häiritä Tokion ja Washingtonin sekä Tokion ja Genèveen suhteita, ja lopuksi koska se näkee Yhdysvaltain osanotossa vaarallisen prejudikaatin, johon esim. Moskova tilaisuuden tullen voi viitata.

Mahdollista myöskin on että Parisin lehdistö liiaksi on nähnyt Englannin sormenjälkiä Genèveissä neuvostokokouksen kuluessa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 153.

Parisi.

31/10-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 31 p:nä 1931.

N:o

2460 - 682

ULKOASIAINMINISTERIO		
N:o 58/III. f. e. D. 1931		
4/11. 31	g	LEWL
RYHMÄ	o. A. N. O.	luokka
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 153, joka sisältää:

Ranskan suhtautuminen Japanin ja Kiinan väliseen konfliktiin.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7	58/III	ae. 31
4/11-31	2	1931
7/11-31	2	1931
5	C6	

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 153.

Parisissa lokakuun 31 p:nä 1931.

Ranskan suhtautuminen Japanin
ja Kiinan väliseen konfliktiin.

Viitaten raporttiini N:o 152 otsakeasiasta sekä eiliseen kirjelmäni N:o 2458-680 viittaa vielä tämänpäiväisen Le Temps'in pääkirjoitukseen, joka samassa postissa eri kirjeessä Ulkoasiainministeriölle lähetetään. Tästä kirjoituksesta käy selvää selvemmin ilmi että Le Tempsin toimitus, joka aina enemmän taikka vähemmän toimii Quai d'Orsain ohjeitten mukaisesti, jokseenkin peittelemättä nyttemmin asettuu puolustamaan Japanin kantaa. Kirjoituksen loppuosa on siitäkin kiintoisa että siinä, Tokion ja Moskovan välillä Mandshurian kysymyksestä käytyjen konversatioiden johdosta, sanotaan Moskovalle suoraan että se vastauksessaan Japanin hallitukselle on esittänyt periaatteita joita se suinkaan ei seurannut itse, kun se 2 1/2 vuotta sitten antoi osan armeijaansa hyö-

kätä Mandshuriaan.

Tänä aamuna Le Matin julkaisee Washingtonista siellä edelleen oleskelevalta päätoimittajaltaan saamansa kirjoituksen, josta niinikään huokuu lämmin myötätunto Japaniin nähden. Tässä kirjoituksessa jopa väitetään että Washingtonin States Department'issa ollaan sitä mieltä että Kansainliiton Neuvosto liiaksi antoi Kiinan edustajan katsantokannan itseensä vaikuttaa, johon olisi ollut syynä tämän herran suuri notkeus, sillä välin kuin Japanin edustaja, tšekäläinen ambassadööri, osoitti liiallista jäykkyyttä neuvotteluissaan (voin todistaa että Japanin tšekäläinen ambassadööri todella on hyvin vähän elastinen herra).

Lopuksi tahdon vielä mainita että Lähetystön asianaaja liikkeessaan Palais'ssa virkaveljiensä ja tuomarien kesken on saanut saman käsityksen kuin allekirjoittanut, että sympatiat täällä yhä enemmän ovat liukumassa Japanin puolelle.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Ministeri: Holman rep. N: 154.

Paris.

26/25/11-91.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa marraskuun 26 p:nä 1931.

N:o

2674-743

ULKOASIAIMINISTERI		
60/111 Sae D. 1331		
1/12-31		Litt.
RYHMÄ		•IA
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 154, joka sisältää:

- I. Ranskan ja Venäjän kauppaneuvottelut ja
- II. Ranskan protektionismi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Parisissa marraskuun 26 p:nä 1931.

N:o

2674-743

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 154, joka sisältää:

I. Ranskan ja Venäjän kauppaneuvottelut ja
II. Ranskan protektionismi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 154.

I.

Parisissa marraskuun 25 p:nä 1931.

Ranskan ja Venäjän kauppaneuvottelut.

Olen päivästä päivään lykännyt ajatuksen raportin muodossa kosketella viimeaikaisia suurpoliittisia tapahtumia, ennenkaikkea Lavalin matkoja, neuvotteluja Saksan kanssa y.m. siitä syystä että odotettiin Kamarin, heti sen kokoonnuttua t.k. 11 p:nä, ryhtyvän suureen ulkopoliittiseen keskusteluun, jonka yhteydessä pääministeri ja ulkoministeri selostaisivat tilannetta. On aivan selvää että varsinkin neuvottelut Saksan kanssa ovat tästä samasta syystä hidastuneet.

Ulkopoliittista keskustelua on jo kestänyt pian viikon päivät eikä ole toiveita siitä että Laval vastaisi välikysymyksiin ennenkuin aikaisintaan huomenna - Briand on pysytellyt enimmäkseen Kamarista pissa, koska hänellä on ollut täysi päivätyö kii-

nalais-japanilaisen riidan vuoksi täällä paraikaa ko-
koontuvan Kansainliiton Neuvoston hoitamisessa.^{x)}

Yleisvaikutelmana Kamarin ulkopoliittisesta kes-
kustelusta on empimättä sanottava että kaikkien niid-
en toiveet ovat pettyneet jotka odottivat suurta
teatterinumeroa ja erimielisyyksien draamallisia tait-
tumispuolueiden kesken. Päinvastoin keskustelu on
vain hitaasti, jopa vaivoin laahautunut tunnista toi-
seen, ja jokainen on voinut helposti huomata miten
ulkopoliittiset seikat nykyään Kamarissa ovat taka-alal-
la, sisäpoliittisten kysymysten ja tulevien vaalien
sensijaan hallitessa miltei kokonaan sen todellista
intressiä. (Näistä seikoista, kuten Lavalin jossain
määrin heikontuneesta asemasta, Herriot'n uusista as-
piratioista, radikaalien vaikutuksen kasvusta, uudesta
vaalilakimuutosehdotuksesta, Paul-Boncourin eroamisesta
sosialistipuolueesta, y.m. teen selkoa eri raportissa.)

^{x)} Oikeistolehdet tekivät suuren numeron siitä
että Kamarin ensimmäisenä ulkopoliittisena päivänä Bri-
and kesken Bergeryn ranskalais-venäläisiä neuvotteluja
koskevaa välikysymystä hetkeksi nukahti hallituspenkil-
lensä, jonka johdosta puhemiehen oli pakko keskeyttää
vähäksi aikaa istunto, jotta Briand saisi tilaisuuden
uudelleen koota voimansa. Joskin tapahtuma on vaike-
uksitta selitettävissä Briandin liiallisesta työtaakas-
ta noina päivinä, ei se luonnollisestikaan ole lisän-
nyt hänen prestigeään.

Olipa näissä olosuhteissa miltei odottamatonta että eilen kesken ulkopoliittisia välilyksymyksiä kaup-
paministeri nousi puhujalavalle vastatakseen niihin
välilyksymyksiin (Bergery-Hennessy), jotka viime viikol-
la esitettiin Parisin ja Moskovan välisten kauppaneu-
vottelujen johdosta. Kauppaministerin vastaus, jonka
kuulin, mutta jonka pikakirjoitustekstiä en vielä ole
nähty^{x)}, ei sisältänyt itseasiassa ainoatakaan sanaa
yli sen minkä jo ennestään tiedämme näistä neuvot-
teluista. Hän kertoi ensiksi turhan laajaan neuvotte-
lujen esihistoriasta sen minkä olemme satoja kertoja
lukeneet lehdistä, antaakseen sitten ylimalkaisen se-
lityksen siitä minkä vuoksi neuvotteluja ei ole voi-
tu sen innokkaammin käydä - kysymys krediiteistä -
ja lopetti sillä että kertoi edelleen olevansa samal-
la kannalla kuin aikaisemmissa kommunikooissa, nim.
että uutta luottoa ei tulla venäläisille antamaan ja
että hän kauppaministeri jatkaa ponnistuksiaan venä-
läis-ranskalaisen kaupan saamiseksi tasapainoon. Tähän
kauppaministeri lopetti jättäen itseasiassa koko kysy-
myksen edelleen avoimeksi.

Kauppaministerin varovainen lausunto on omiaan
vahvistamaan sitä monissa piireissä vallalla olevaa
luuloa jonka mukaan ranskalais-venäläiset neuvottelut
nykyään ovat kokonaan keskeytyksissä. En kuitenkaan
olisi näin optimistinen, vaan pidän ainakin mahdolli-
sena että kaikessa salaisuudessa niitä sittenkin jat-

x) Se lähetetään eri kirjelmän kera huomiossa
postissa.

x)
ketaan, jos kohta niitä ei, kuten lähetystöneuvos
Sohlbergille Eskettain Quai d'Orsaylla sanottiinkin,
nyt vilkastuteta, ennenkuin kysymys nonagressio-neuvot-
teluista on saatu katon alle. Tässä jälkimmäisessä
suhteessa viittaa erinäisiin leikkeleisiin jotka ei-
len lähetin Herra Ulkoasiainministerille ja joista
käy ilmi että puolalais-venäläiset vastaavat neuvot-
telut nojaavat Parisin ja Moskovan välillä jo ai-
kaansatuun periaatteelliseen sopimukseen.

Miksi Laval antoi kauppaministerinsä vastata
tähän puoleen Venäjää koskevia välikysymyksiä, ei ole
vaikeata arvata. Hän tahtoi tällä tavalla päästä
välttämättömydestä itse kosketella näitä epämiellyt-
täviä kysymyksiä tulevassa suuressa esityksessään. Tä-
mä on tyypillistä Lavalille, jota viime aikoina joka
puolelta on syytetty siitä että hän liiaksi vaike-
nee, syytös joka sai eräänlaisen tyytymättömyyden lei-
man Lavalin tehdessä selkoa ulkopoliitikastaan Esket-
tään Kamarin yhdistyneitten ulkopoliittisen ja finans-
sivaliokuntien edessä.

Holma.

x) Moskova ei liene vielä ratkaissut kantaan-
sa maksukysymyksen mahdollisesta järjestämisestä yksi-
tyisyhtiön välityksellä.

Juuri kun raporttini oli postiin menossa, jätti minulle min. Laboulaye ulkoministeriössä, käydessäni hänen luonaan puhumassa laina-asiastamme, ranskalais-moskovalaisen nonagressio-paktin parafoidun tekstin, mistä erikseen teen selkoa. Samalla kertaa kysyin min. Laboulayelta millä kannalla ovat venäläis-ranskalaiset kauppaneuvottelut. Hän vahvisti silloin sen kuvan minkä tässä raportissa olen antanut, nim.

1) että neuvotteluja kaikessa hiljaisuudessa kuitenkin käydään,

2) että Moskovalla tällä hetkellä on puheen-
vuoro, se kun harkitsee suhtautumistaan Ranskan puolelta tehtyyn ehdotukseen maksukysymyksen järjestämiseksi yksityisyhtiön kautta,

3) että Ranska ei tahdo liiaksi forseerata, vaan ottaa asiat mieluummin etapittain, siten että jos nonagressio-sopimus saadaan katon alle, senjälkeen pyritään kaupalliseen modus vivendiin ja vasta senjälkeen mahdollisesti laajemman kauppasopimuksen aikaansaamiseen ja vanhojen velkojen selvittelyyn. "Etenemme etapittain tai kerroksittain, emmekä halua asioita presipitoida."

Uudistan että tämä esitys täysin vastaa omaa käsitystäni otsakeasian nykyhetkisestä tilanteesta.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 154.

II.

Parisissa marraskuun 25 p:nä 1931.

Ranskan protektionismi.

Kevättalvesta kirjoittaessani otsakeasiasta mainitsin Ranskan protektionismin saavan yhä pelottavampia muotoja sitä myöten kuin uudet vaalit ja parlamentaarinen epävarmuus kasvavat. Samoin huomautin siitä että Tardieu maanviljelysministeriön johdossa aktiviteettinsa kautta voi muodostua vaaraksi koko maailmalle. Nämät pelkoni ovat, sen pahempi, toteutumassa. Voi liioittelematta sanoa että Ranska tällä hetkellä tulkitsee voimassaolevat sopimukset omavaltaisesti ja tekee siten kaiken kaupankäynnin tämän maan kanssa täydelliseksi uhkapeliksi. On kuvaavaa että kun eräs virkaveljeni äskettäin kävi erään hallituksenjäsenen luona puhumassa niistä vaikeuksista jotka Tardieun politiikka tuottaa kaupankäynnille hä-

nen maansa kanssa, tämä kyynillisesti vastasi: "Pu-
hukaamme tästä uudelleen toukokuussa vaalien jäl-
keen."

Tämä on todellinen asianlaita, jota on kat-
sottava suoraan silmiin. Onneksi ei meitä tois-
taiseksi koske niihin maihin nähden voimaanpantu
tuonnin lisämaksu, jotka ovat kultakannasta luopu-
neet - vaikkei tietysti ole mitään takeita siitä
ettemmekö jonain kauniina päivänä ilmesty samalle
listalle. Mutta, kuten vapaaherra Wrede täällä käy-
dessään saattoi todeta, on vaara suuri että puuta-
varoitamme ensi vuonna tullaan käsittelemään entistä
epäedullisemmalla tavalla.

Lyhyesti sanoen tilanne puutavara-alalla on se
että Ranskan viranomaiset, ennenkuin päättävät puuta-
varatuonnin régimestä ensi vuodeksi, vielä koettavat
saada puutavaran nykyisen minimitulnin vapautetuksi
siitä sitomisesta minkä Ranska on myöntänyt Virolle,
Itävallalle ja Tšhekkoslovakialle. Uusimpien tietojen
mukaan, mikä minulle myöskin ulkoministeriön kauppaa-
osastolla toissapäivänä vahvistettiin, neuvottelut ovat
käynnissä ainakin Tšhekkoslovakian kanssa tällaisen
sitomisen poistamisen aikaansaamiseksi. Jos tässä on-
nistutaan, ja tähän pyrkii Tardieu joka suosii ko-
rotettuja tulleja, on toiveita siitä että puutavara-
kontingenttimme voidaan säilyttää edes osapuilleen en-
nallaan, mutta korotetuin tullein. Jos taas ranska-
laiset tässä eivät onnistu, tulee varmaankin kontin-
gentti useimmilta mailta vähennettäväksi, jolloin meil-

lä on vastassamme kieltolaki sekä se seikka ettemme Ranskalle voi tarjota mitään vastiketta. Kuuleman mukaan sekä puolalaiset että muut asiasta kiinnostuneet maat ovat tehneet tarjouksia.

Toistaiseksi vallitsee tämän kysymyksen käsittelyssä täydellinen kaaos, joka käy ilmi siitä että ulkoministeriö, kauppaministeriö ja maanviljelysministeriö antavat täysin ristiriitaisia vastauksia. Näistä seikoista tekee tarkemmin ja teknillisemmin selkoa vapaaherra Wrede kotiuduttuaan jotenkin samanaikaisesti tämän raportin kanssa.

Mitä tulee juustontuontiin tähän maahan, olemme siinäkin huonossa asemassa sen kautta että tähänastinen tuontimme tänne on ollut varsin pieni - ranskalaisen tilaston mukaan tämän vuoden kymmenenä ensimmäisenä kuukautena vain 179 tonnia, edellisinä vuosina vielä paljoka pienempi - sekä siihen että Ranskan kontingenttisysteemin tarkoituksena ei tietysti ole varata meille täällä uusia markkinoita, vaan päinvastoin vähentää nyt olemassaolevia. On ollut suureksi vaaraksi myös että olemme juustonviennissämme Ranskaan käyttäneet belgialaisia välikäsiä, josta aiheutuu että tilastomme täällä luultavasti osoittaa meille epäedullisen alhaisia määriä.

Toistaiseksi on kontingenttisysteemi juustolle määrätty ainoastaan maaliskuun loppuun, eikä kukaan tiedä mitä senjälkeen tulee. Kuvaavana esimerkkinä siitä millä tavalla näitä asioita täällä hoidetaan mainitsen että kun Hollannin ja Sveitsin yhteinen

Juustontuonti Ranskaan viime vuonna nousi n. 14,000 tonniin, koko kontingentti ensi neljänneksenä tulee olemaan ainoastaan 3,000 tonnia, vastaten koko vuodelta 12,000 tonnia. Sveitsin lähettiläs, jonka kanssa eilen näistä asioista keskustelin, oli täysin toivoton ja masentunut, ja saman mielialan voi tavata kaikissa diplomaattipiireissä täällä. Kuvaavaa on myös että kun Belgian munanvienti Ranskaan vuodessa nousee n. 11 miljoonaan kiloon, tämä vienti eräänä kauniina päivänä kontingentoitiin 2 miljoonaksi ja seuraavana päivänä virallisesti ilmoitettiin kontingentin jo täytyneen! Kun tällaista tapahtuu sellaisiin ystävämaihin nähden kuin on Belgia, on ymmärrettävissä että muut maat joutuvat vielä epäystävällisemmän kohtelun alaisiksi.

Jouduin eilenillalla erällä päivällisillä istumaan erään suuren ranskalaisen maanviljelijän viereen ja keskustelimme koko ajan näistä kysymyksistä. Saatoin hänestäkin selvästi havaita mitenkä täysin sokeita Ranskan maanviljelijät ovat ja miten he katsovat asiaa yksipuolisesti menemättä kysymyksen ytimeen. Nämät piirit painostavat hallitusta ja Tardieuta, joka viimeksimainittu vaalitemppuiluna on luvannut guld och gröna skogar valitsijoilleen.

Englannin suuri tullien korotus ei luonnollisesti täällä helpota tilannetta, päinvastoin on se herättänyt uuden protektionistisen myrskyh, josta valitettavasti me muutkin joudumme kärsimään. Xenofobia nostaa päätään tavalla joka tähän asti Ranskassa on

ollut tuntematon.

Teemme lähetystön puolesta luonnollisesti parhaamme intressiemme valvomiseksi, mutta myönnän että toiveita ei pidä liioitella ja että neuvotteluasenteemme a priori on huono. Toista olisi tietysti jos voisimme esim. kieltolakia korjaamalla tai lupamalla suurempia ostoja (armeijalle, rautateille) tarjota ranskalaisille vastikkeita, varsinkin silmäläpikäen että Ranskan nykyinen voimakkaasti negatiivinen kauppabilanssi pakottaa viranomaiset neuvotte- luissaan - mikä on ymmärrettävissä - pitämään silmällä viennin ja tuonnin tasapainoa ja yleistä vastavuoroisuutta.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Ministeri Holman raportti no 155.
Parisi.

10/12 1931.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa joulukuun 12 p:nä 1931.

N:o 2777-774

DIPLOMATISET		
62/112 lae. 13 31		
16/12.31		U. L.
5	CB.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 155, joka sisältää:

- I. Ranskan ja Venäjän välinen nonagressiosopimus sekä
- II. Hitler ja Moskova.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Hobma

Herra Ministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

62/112 fac. N. 14 31	
16/12-31	1931
5	66

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 155.

I.

Parisissa joulukuun 10 p:nä 1931.

Ranskan ja Venäjän välinen
nonagressio-sopimus.

Senjälkeenkuin v.k. 27 p:nä Ranskan ulkoministeriön directeur politique minulle oli jättänyt kapteenin Ranskan ja Venäjän välisen nonagressiosopimuksen tekstiä, saapui vielä samana iltana luokseni Rumanian tšekäläinen lähettiläs, joka oli huolestunut tästä tekstistä. Kirjoitin kohta tästä käynnistä muutaman sanan Herra Ulkoasiainministerille, mutta en tahtonut siitä laittaa raporttia ennenkuin hieman tarkemmin ehtisin asiata tutkia.

Rumanian lähettilään mielestä sopimusluonnos on enemmän kuin pelkkä nonagressiosopimus; se on hänen mielestään miltei ystävyysopimuksen veroinen ja sen vuoksi omiaan huolestuttamaan kaikkia niitä maita jotka asuvat Venäjän liepeillä. Oli eräitä seikkoja

virkaveljeni sanoissa, jotka panivat minut epäilemään oliko todellakin perää siinä hänen väitteessään ettei häntäkään ole pidetty sen lähemmin su courant neuvottelujen kulusta ja että hänellekin vasta noina samoina päivinä kommunikointiin tekstin sanamuoto. Lau-
lin edelleen että hän liioitteli ulkoministeriön pi-
dättyväisyyttä häntäkin kohtaan, jotta hän siten sai-
si minulta paremmin kuulla mitä asiasta arvelin. Olen
kuitenkin senjälkeen tullut siihen vakaumukseen että
Ranskan puolelta rumonialaisia todella on kohdeltu
tässä asiassa huonommin kuin puolalaisia ja alan us-
koa virkaveljeäni kun hän väittää että vielä loka-
kuun puolivälissä ja myöhemminkin Berthelot hänelle
on kieltänyt mitään olevan Moskovan ja Parisin vä-
lillä.

Samassa tilaisuudessa Rumanian lähettiläs kiin-
nitti huomiotani siihen että muka Moskovan sotilas-
johto viime aikoina olisi ruvennut lisäämään soti-
laallista aktiviteettiaan Balticumin kulmalla, s.o.
Balticumiin ja Suomeen päin. Tästä sähkötti kaiken
varalta kohta eversti Karikoski Yleisesikunnalle. Lau-
lin ensiksi että rumonialainen minulle näin puhui
kahdestakin syytä: 1) siitä syytä että hän ehkä
tiesi meillä viime aikoina liikkuneen huhuja bolshe-
vikkivaaran kasvamisesta Rumaniasa ja tällä tavalla
tahtoi pareerata meillä mahdollisesti vallalla olevia
käsityksiä Rumaniaa uhkaavasta vaarasta; 2) siitä
syytä että hän ehkä toivoi - toimien tällöin ehkä

hallituksensa (tai muiden?) tahdosta - tällaisen pelottelun tekevän meidät myöntäväisemmiksi neuvottelemaan venäläisten kanssa. Mitä edelliseen arveluun tulee, en uskalla siitä vielä mitään lausua, mutta mitä tulee jälkimmäiseen arveluun, niin en usko ensimmäisen käsitykseni osuneen oikeaan. Olen näet myöhemmin saanut tietooni että rumaniaalaiset jossain määrin epätoivasti suhtautuisivat koko ajatukseen nonagressio-sopimusten solmimisesta Moskovan ja reunavaltioiden välillä ja että Rumanian hallitus on antanut Ranskan hallitukselle tietää että se haluaisi erinäisiä reservejä ja précautions siihen tekstiin minkä pohjalla he mahdollisesti neuvottelisivat.

Mitä tulee taasen Rumanian lähettilään ilmoitukseen Moskovan suhtautumisesta meihin, en ole sille saanut vahvistusta. En ole luonnollisesti asiasta täällä kenellekään puhunut, en edes min. Laboulayen kanssa, jottei syntyisi käsitystä meidän pelkkään vaaraa idästä.

Se seikka että Ranskan ulkoasiainministeriön taholta minulle nimenomaan sanottiin nonagressio-sopimuksen johdosta että tarkoituksena ei ole pyytää meitä yhtymään mihinkään kollektiivisopimukseen, voidaan käsittää niin että Ranska ei halua liiaksi huolestuttaa Berlinin - Varsovan sopimus vuodelta 1922 on vielä tuoreessa muistissa - mutta mahdollista on myöskin että Ranska menee niin pitkälle myöntymyksessään Moskovalle että se tahtoo Moskovan vuoksi estää

näiden sopimusten saavan sellaisen kollektiivisen leiman, joka voisi näyttää barriääriltä itää vastaan.

Eilen tuli luokseni Viron lähettämäs ilmituoden peittelemättä pahoittelunsa siitä tavasta jolla neuvotteluja Parisin ja Moskovan välillä on käyty ja huolestuneena hänkin tekstin sanamuodosta. Koska kohta artikla 2 ja sopimusluonnokseen liittyvä jälkimmäinen kirje jossain määrin voivat olla omiaan meitä rauhoittamaan, on hänen mielestään toiselta puolen todettava että artikkelit 3 ja 4 itseasiassa ovat huomattavia myönnytyksiä Moskovalle.

Mitä artiklaan 3 tulee, on siinä enemmän taikka vähemmän selvästi myönnytty Litvinoffin tekemään ehdotukseen taloudellisesta nonagressiosta. Tämä on sitä merkillisempää kun muistamme että Genèvessä Litvinoffin ehdotuksesta syksyllä keskusteltaessa Ranskan edustaja, rahaministeri Flandin ei vain vastustanut tuota ehdotusta, vaan suorastaan ironisoi sitä, seikka joka oli silminnäkijöiden kertoman mukaan vaikuttanut Litvinoffiin aikalailla hermostuttavasti. Artikla 3 on näin ollen enemmän tai vähemmän Flandinin silloisen esiintymisen vastainen.

Vielä enemmän on omiaan huolestuttamaan artiklan 4 toinen momentti. Tämäkin on uusi myönnytys Moskovalle - sopimuksestahan hakee turhaan todellista myönnytystä Ranskalle. Mainittu momentti näet voidaan tulkita niin että Ranskan hallitus tulee pakotetuksi sen perustuksella hajoittamaan täällä vielä toimivat valkovenäläisten entisten sotilaiden liitot.

Samoin voi tästä momentista seurata että Ranskan hallitus ei kauemmin voi suostua siihen että Georgian tällä on valkoinen lähetystö, joka on virallisesti tunnustettu ja joka esiintyy diplomaattilistassa. Tiedän että ulkoministeriön protokollaosastolla jo on mietitty pyyhittäisiinkö lähipäivinä ilmestyvästä uudesta diplomaattilistasta Georgia kokonaan pois, mutta on tästä päätöksestä kuitenkin luovuttu, jottei se herättäisi liiaksi suurta huomiota. Joka tapauksessa on Berthelot lausunut sanoja Georgian tšekäläiselle lähettiläälle joista voi päätellä että kysymys pian voi tulla aktuaaliksi.

Ottamalla huomioon että kun Ranska 1924 tunnusti Moskovan, se teki nimenomaisen varauksen sekä Georgiaan että Bessarabiaan nähden, ymmärtää että, jos Georgian kohtalo tällä tavalla kaikessa hiljaisuudessa ratkaistaan, Rumanialla on täysi syy olla levoton myöskin Bessarabian vuoksi.

Olen tahtomut tällä tavalla lyhyesti kiinnittää huomiota siihen että ainakin Rumiassa ja Virossa näyttään olevan huolestuneita näin syntyneestä tilanteesta. Mitä Latviaan tulee, olen Quai d'Orsaylla kuullut että se olisi myöntäväinen neuvottelemaan, en tiedä ehdoillako ja siinä tapauksessa millä, mutta olen toiselta puolen kuullut Latvian lähetystästä että siellä oltiin erinomaisen pahoillaan sen vuoksi että neljä päivää ennenkuin teksti meille kaikille jätettiin Latvian tšekäläiselle lähettiläälle Quai d'Orsaylla nimenomaan vielä sanottiin ettei tekstiä ole

olemassa.

Virolaisille sanottiin tekstin jättämistilaisuudessa että tämä tapahtui Zaleskin nimenomaisesta pyynnöstä; tämä oleskeli niihin aikoihin täällä Kansainliiton Neuvoston jäsenenä ja olisi hän nimenomaan huomauttanut Briandille tekstin jättämisen välttämättömyydestä.

Jos kohta minun olisi tehnyt mieli myöhemmin sopimustekstiin tutustuttuani ottaa asia uudelleen puheeksi min. Laboulayen kanssa ja kiinnittää hänen huomiotaan eräisiin yllämainitsemistani seikoista, en ole kuitenkaan tätä tehnyt, varsinkin katsoen siihen että laina- ja muista taloudellisista asioista neuvottellessani en ole tahtonut ottaa puheeksi muita keskustelunaiheita, jotka mahdollisesti olisivat voineet aiheuttaa erimielisyyksiä.

Holm.

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan LÄhettiLÄän

Raportti N:o 155.

II.

Parisissa joulukuun 11 p:nä 1931.

Hitler ja Moskova.

Belgian ulkoministeriössä, jossa aina ollaan erinomaisen hyvin informoituja Vatikaanin mielialoista, kerrottiin minulle, kun viimeksi siellä kävin, että Vatikaani olisi antanut Brüningille ja Saksan katoliselle Zentrum-puolueelle kategoriset ohjeet olla poliittisesti lähentelemättä Hitleriä sen läheisen suhteen vuoksi mikä Vatikaanin tietojen mukaan vallitsee Hitlerin ja Moskovan välillä. On otaksuttavissa että eräiden mainitun puolueen huomattujen jäsenten matkat viime aikoina Roomaan ovat tämän seikan kanssa yhteydessä.

x

x

x

Saanan tässä yhteydessä mainita, vaikka se ei

suoranaisesti kuulu otsikkoasiaan, että Belgian ul-
koministeriössä kerrottiin n. 60 saksalaisen upseerin
äskettäin menneen Kiinaan palvelemaan Kiinan armeijas-
sa. Tietoa ei kuitenkaan ministeriö ollut voinut
kontrolloida.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 66.

ASIA: _____

Ministeri Holman raportti no 156.

Paris.

21/12-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa joulukuun 22 p:nä 1931.

N:o

2873-793

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
63 / 112 Jälj. 1931		
28/12-31	2 -	LM-
RYHMÄ	Luokka	muu
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 156, joka sisältää:

Ranskan ja Venäjän välinen nonagressio-
sopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Holman.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

No	63	112	Lat	31
	28/12-31		-	-

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 156.

Parisissa joulukuun 31 p:nä 1931.

Ranskan ja Venäjän välinen
nonagressio-sopimus.

Viitaten aikaisempaan raporttiini N:o 155, I, koskien otsakeasiaa, pyydän saada vielä mainita että Pertinaxin antaman tiedon mukaan venäläis-ranskalaisen nonagressio-sopimuksen tekstiehdotus olisi allekirjoitettu täällä elokuun 24 p:nä. Quai d'Orsaylta taas kautta rantain saamani tiedon mukaan on parafeeraus tapahtunut jo elokuun 10:nä. Joka tapauksessa on siis parafeeraus tapahtunut ennen Genèveä, joten käy vielä vaikeammaksi ymmärtää mitenkä Flandin Ranskan hallituksen edustajana Genèveässä syyskuussa saattoi puhua Litvinoffin taloudellisesta nonagressio-ehdotuksesta siihen negatiiviseen henkeen kuin hän teki, vaikka sopimus ja siis myöskin sen artikla 3, joka de facto puhuu "taloudellisesta nonagressiosta" Moskovan ja Parisin välillä, jo oli parafoitu ja siis

myöskin hallituksen jäsenten tiedossa, joskaan ei vielä hallituksen lopullisesti hyväksymä.

Saatuani ulkoministeriöltä t.k. 12 p:nä - joka oli lauantai - tehtäväksi koettaa saada käsiini sopimusehdotukseen liittyvän konsiliatiosopimuksen tekstin sanamuoto pyysin 14 p:nä - joka oli maanantai - keskustelun Laboulayen luona seuraavaksi päiväksi, minä myöskin sain. Olin siis Laboulayen luona 15 p:nä, jolloin hän, kuten puhelimitse Herra Ulkoasiainministerille ilmoitin, minulle sanoi tekstin ei vielä olevan lopullisesti valmiin, mutta pian valmistuvan, lisäksi ei näkevänsä mitään estettä tämän tekstin saatamiseksi meidän ja muiden reunavaltioiden, jotka päätekstin jo olivat saaneet, tietoon. Samalla hän myös mainitsi, että mainittu lisäsopimus tulee perustumaan pariteettiin. Kun toissapäivänä, s.o. t.k. 19 p:nä, minua pyydettiin Quai d'Orsaylle ja minulle siellä annettiin, kotia jo samana iltana kuriiritse lähettämäni, lisätekstin sanamuoto, kiintyi huomioni kohta siihen että tekstiluonnos oli päivätty t.k. 15 päivälle, s.o. samalle päivälle jolloin kävin Laboulayen luona.^{x)} Tästä voi vetää kaksi johtopäätöstä, joko sen että teksti jo silloin oli valmis ja että käyntini vuoksi päiväys panttiin sen mukaisesti, taikka myöskin että tekstistä lopullisesti on sovittu vasta sinä päivänä, josta taas seuraisi että venäläisten ja ranskalaisten välillä viime päivinä on neuvoteltu, vaikkei siitä julkisuudessa ole mitään tiedetty.

^{x)} Pääteksti liitteineen sensijaan oli ilman päiväystä!

Eräs virkaveljeni kysyi saadessaan lisäsopimustekstin asianomaiselta virkamieheltä - ulkoministeriön poliittisen osaston eurooppalaisen alaosaston johtaja, min. Bargeton - aiheutuuko artiklasta 4 jokin kannanmuutos Ranskan puolelta Georgiaan nähden. Tähän vastasi Bargeton kyynillisen suoraan että siitä tullee aiheutumaan Georgian täkäläisen valkoisen lähetystön häviäminen, kutsuen hän tätä lähetystä "une survivance bizarre". Edellisessä raportissani lausumani huoli tässä suhteessa näkyy siis toteutuvan.

Lukuunottamatta Coty'n lehdistöä ovat suuret täkäläiset lehdet viime aikoina hyvin säästävaisesti kirjoittaneet Venäjästä ja venäläis-ranskalaisista neuvotteluista, mistä vedän sen johtopäätöksen että niitä viime aikoina on viranomaisten puolelta preparoitu. Poikkeuksen tekee tänään L'Echo de Paris, joka julkaisee nonagressio-tekstin sellaisena kuin sen viime kuun 26 p:nä Quai d'Orsaylta sain. (Sensijaan ei julkaista konsiliatiota koskevan lisäsopimuksen tekstiä.) Tekstin varustaa Pertinax varsin ankaralla arvostelulla, jonka samassa postissa lähetän eri kirjeenä Ulkoasiainministeriölle.

Ranskan puolelta odotetaan nyt neuvottelujen Moskovan ja Varsovan välillä ja ehkä myös Moskovan ja muiden reunavaltioiden kanssa tuloksia. Mikäli täkäläinen virolainen virkaveljeni sanoo tietävänsä, ei Moskova vielä olisi Rumanialle tehnyt ehdotusta neuvotteluihin ryhtymiseksi. Tätä en ole voinut kont-

rolloida. Sensijaan tiedän että rumonialaisessa koloniassa täällä on vallalla kaksi eri käsityskantaa, toinen, jota edustaa tšekäläinen lähettiläs, että neuvotteluihin on ryhdyttävä, toinen taas että neuvotteluissa piilee vaara ja että koko nonagressiokysymyksen esilleottaminen nyt juuri Ranskan sekä Puolan ja muiden reunavaltioiden puolelta ei ole Rumanian intressien mukaista. Koetan vielä ennen joulua tavata rumaniaalaista virkaveljeäni ja voinen senjälkeen antaa joitain lisätietoja ylläolevaan.

Lopuksi ilmoitan että toissapäivänä Bargetonilta saadessani yllämainitun lisäsopimuksen tekstin samalla tein hänelle sen ilmoituksen omista neuvottelunaikeistamme Venäjän kanssa, joka minulle annettiin tehtäväksi Ulkoasiainministeriön kiertosähkeellä N:o C-97.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 66.

ASIA: _____

Ministeri Holman raportti no 157.

Paris.

23/12-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa joulukuun 24 p:nä 1931.

N:o

2901-804

LÄHETYSKORTTI		
64 112 Pallo. 31		
28/12-31	0 - 0	
FINLAND	FRANCE	RUSSIA
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 157, joka sisältää:

Ranskan ja Venäjän väliset nonagressio-neuvottelut.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

LÄHETYS		
No 67 / 1/2 Lal - 31		
28/12-31 ? - -		
RYHMÄ

Suomen Parisissa ja Brysselissä olevan Lähettilään

Raportti N:o 157.

Parisissa joulukuun 23 p:nä 1931.

Ranskan ja Venäjän väliset
nonagressio-neuvottelut.

Viitaten eilispäiväiseen raporttiini N:o 156 sekä tämänpäiväiseen puhelinkeskusteluuni kansliapäällikkö Valvanteen kanssa, kunnioittaen ilmoitan otsa-keasiasta lisäksi seuraavaa.

Ensiksi: olen unohtanut todeta että L'Echo de Paris'n toissapäivänä julkaisema teksti sikäli ei ole eksaktinen että siinä julkaistut artikkelit ovat autenttisten artiklojen lyhennyksiä, resymeitä. L'Echo de Paris'n tekstin sisällys ja henki eivät siitä muutu.

Tämä seikka ehkä on syynä siihen että ne lehdet joista voi sanoa että hallitus ne kontrolloi, kuten Le Temps, Le Matin, Le Petit Parisien, Le Journal y.m. eivät vielääkään tätä tekstiä ole julkaisseet. On näet ilmeistä etteivät ne tahdo julkaista sellaista tekstiä joka ei ole kirjaimel-

lisesti eksaktinen ja että ne toiselta puolen eivät ole virallisesti vielääkään oikeutettuja julkaisemaan autenttista tekstiä.

On melkein liian läpinäkyvää että Le Temps toistaiseksi on tyytynyt puhumaan asiasta muutamalla rivillä vaatimattomalla paikalla neljännellä sivulla. Excelsior ei ole tähän saakka puhunut asiasta mitään. Matin julkaisi eilen niin selvästi inspiroidun selityksen etten moista virallista tyylinäytettä ole lukenut. Kaikki nämä lehdet ovat ilmeisesti hämillään, koettaen osaksi peittää tosiasioita ja varsinkin sitä että teksti jo näin kauan on ollut valmiina, sekä koettaen hälventää asian reunavaltioissa ja varsinkin Puolassa ja Rumaniassa mahdollisesti herättämää huolestumista.

Le Populaire, Léon Blum'in sosialistilehti, julkaisee vain L'Echo de Paris'n tekstin sitä tänäänkään vielä kommentoimatta.

Sensijaan L'Echo de Paris jatkuvasti ja Journal des Débats käyvät varsin ankarasti tämän asian kimppuun, erikoisesti ilmaisten huolestuneisuutensa siitä että 3 artiklan mukaan Ranskan käy vaikeaksi puolustautua Venäjän dumpingia ja muita epälojaalisia kauppametoodeja vastaan sekä siitä että 4 artiklan mukaan tšekäläisten valkovenäläisten ja georgialaisten kohtalo voi muuttua vaaranalaiseksi.

Gotyn lehdistö eilen puhuu asiasta kylläkin, mutta ei ain näkyvällä paikalla kuin olin odotta-

mut, eikä reaktio mielestäni siinä lehdistössä ole niin voimakas kuin olisi ollut syytä edellyttää. Tähän ainakin Figaro jo asiasta tyystin vaikenee julkaisten ainoastaan toisten lehtien kirjoituksista otteita.

Lähetän samassa postissa eri kirjeen kera leikkeleet kaikista tähän saakka lehdissä olleista kirjoituksista otsakeasiasta.

x

x

x

Kävin tänään rumonialaisen virkaveljeni luona keskustelemassa otsakeasiasta. Hän oli edelleen yhtä pahoillaan kuin ennenkin siitä että häntä ja hänen hallitustaan oli pidetty niin huonosti neuvottelujen tasalla.^{x)} Hän väitti ensiksi ei tuntevansa tarkoin hallituksensa aikeita sanoen viime päivien Parlamentin istuntojen Bukarestissa niin tyystin kysyneen hallituksen ajan ettei ole ehditty ottaa lopullista kantaa mahdollisiin neuvotteluihin nähden. Tällaisia neuvotteluja ei tosin Moskova ole suoraan Bukarestille ehdottanut, mutta kylläkin sekä Varsovan että Ankaran kautta antanut Bukarestin ymmärtää että se olisi valmis neuvottelemaan. Keskustelumme loppupuolella virkaveljeni kuitenkin sanoi että hänen arvelunsa mukaan "ce moment est raté", mutta että jos Puolan neuvottelut, joiden kulusta Bukarest on tark-

^{x)} Matin tosin väittää tänään että Rumanian hallitusta on pidetty minutieusement tapahtumista au courant.

kaan selvillä, onnistuvat ja muut neuvottelut kehittyvät suotuisasti,^{x)} heidän käy vaikeaksi jäädä yksin, jolloin asia uunna vuonna ehkä uudelleen tulee harkinnan alaiseksi. Selvästi käy ilmi lähettilään sanoista että mitään innostusta ei sielläpäin ole olemassa, ja hän erikoisesti alleviivasi että heidän puoleltaan ei missään tapauksessa - kolme kertaa jamaisi! - tulla tekemään Moskovaalle ehdotusta neuvottelujen alkamiseksi.

x x

x

24/XII. Kävin eilenillalla tapaamassa Puaux'ta Le Tempsin toimituksessa saadakseni häneltä kuulla jotain lähempää lehdistön suhtautumisesta nonagressio-neuvotteluihin. Puaux sanoi, kuultuaan minun pyrkivän hänen puheilleen, jo etukäteen ottaneensa asiasta selvän ja puhuneensa sen Le Temps'in toimittajan kanssa, joka kirjoittaa jokapäiväiset ulkopoliittiset katsaukset ja joka on päivittäin kosketuksessa Quai d'Orsayn kanssa. Tämä toimittaja oli puhunut Berthelot'n kanssa, jolloin Berthelot oli hänelle sanonut seuraavaa. L'Echo de Paris'n julkaisema teksti on vanha asia joka jo aikoja sitten on vaipunut unholaan ja jolla ei ole enää muuta kuin platoonis-

^{x)} Hän oli hyvin tarkkaan selvillä myös Suomen hallituksen aikeista tässä suhteessa.

ta merkitystä! En voinut olla Puaux'ille hieman hymähtämättä sanoen hänelle että tuontapaisia selityksiä olemme nyt kuuden kuukauden aikana siltä taholta järjestelmällisesti saaneet.

En voi kieltää että olin hämmästynyt siitä rohkeudesta jolla Berthelot edelleen koettaa sanomalehtiä viedä valon teokse. Ja kaikkein kummallisinta on että lehdet näkyvät näihin selityksiin uskovan. Tämän jälkeen ymmärtää paremmin minkätähden suurin osa lehdistöä on pysynyt odottamattoman rauhallisena. Berthelot tosin on ollut oikeassa jos hän on sanonut että L'Echo de Paris'n teksti ei ole enää aktuaalinen, jos kohta voi olla kyseenalaista onko juuri sellaista tekstiä koskaan ollut olemassa. Joka tapauksessa sofistertia on ilmeinen.

Elisiltainen ja tämänaamuinen lehdistö näkyy jo unohtaneen koko asian! Paremmin disiplinaatua lehdistöä tuskin maailmassa löytyy.

Holma